

“భట్ట:-విద్యలకే భట్టు-ఆదిభట్టు”

శ్రీ నారాయణ వాసు

శ్రీ శారదావతారము (స్వయం లేఖనము)

H:- 8.5
W:- 5.4

లేఖక :

శ్రీమతి ఉపాధ్యాయుల రాజరాజేశ్వరీదేవి, M. Sc

CI

శ్రీ నారాయణదాస ఆరాధనోత్సవ సంఘము
ప్రధాన పోషకులు శ్రీ S. B. P. K. సత్యనారాయణరావుగారి
ప్ర శం స

ఎవని వాకిలి పూలతోరణము విరజిమ్ము
సంప్రదాయ సుగంధ బంధుర సమీరములు

ఎవని మానసములో ఏప్రౌఢు విహరించు
సత్కలా కలహంస కల్యాణసమితి

ఎవని పుట్టువు పాలకడలి జాబిల్లియై
తఱపి నెన్నెలజల్లు కురిసెనల్దెసల

ఎవని చక్కనిదారి ఎందఱెందఱికో తీ
యని పంచదారయై ఆదరువుచూపించె

అతడు శ్రీ బలుసువంశము
ముత్తైముల పంట

సజ్జనామోదతీవనుడు - సర్వారాయ
నందనుడు - శ్రీ సత్యనారాయణుడు హితుడు.

విజయనగరం
24-1-90

మా॥ నా॥ శేషశాయి

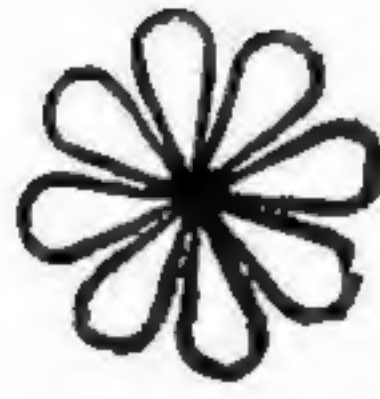
I

“భట్టు:-విద్యలకే భట్టు-అదిభట్టు”

శ్రీ నారాయణ వాసు

శ్రీ శారదావతారము

(స్వయం లేఖనము)

లేఖక :

శ్రీమతి ఉపాధ్యాయుల రాజరాజేశ్వరీదేవి, M. Sc.

దానభారతి ప్రచురణము - 23

ప్రతులు : 1000

మూల్యము : 50.00

ముద్రణ :

పి. రామకృష్ణమూర్తి,

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

వెల్ కంప్రెస్ ప్రెస్ వేడ్ లిమిటెడ్,

గుంటూరు - 2. ఫోన్ : 31088.

ప్రతిస్థానము :

ఆదిభట్ల నారాయణదాస ఆరాధనోత్సవ సంఘము

అధ్యక్షులు : శ్రీ S. K. జగన్నాథరావు,

విజయ మెడికల్ సిండికేట్

మెయిన్ రోడ్ - విజయనగరం-2.

ఆ శీ స్తు లు

సంగీత నాట్య కవితా శృంగారాభినయరూప సీమాతిగస

ర్వాంగీణ హరికథారస చంగోనారాయణాభి విద్యాకా చకాస్తి

విశ్వమంతయు శక్తి స్వరూపము. ఈ విశ్వశక్తి ఇచ్చాశక్తిగా, జ్ఞానశక్తిగా, క్రియాశక్తిగా, భాసిస్తూ, సమస్త ప్రపంచానికి, శక్తిని ప్రసాదిస్తున్నది. విశ్వవ్యాపకమైన, జ్ఞానశక్తి, సమాజానికి, వినూత్నమైన మేలును కలుగజేసే దివ్య సంకల్పంతో, ఈ పుడమిపై, ఏదో ఒక ఆకారమును, ఆధారము చేసుకొని, ఆవిర్భవించి, తద్వారా, సమాజమునకు, జ్ఞాన భిక్షను ప్రసాదించడమునది, అప్పుడప్పుడరుదుగా జరుగుతున్న విషయము. ఆ విధముగా ఆవిర్భవించిన దివ్యవ్యక్తులు, తాము, దివ్యపథములో నడచి, ఈ సమాజమునకు, ఒక, వినూత్నమైన, విశిష్టమైన, సాధనా మార్గాన్ని, అందిస్తూ వుంటారు. అటువంటి పుణ్యమూర్తి, సాక్షాత్తు సరస్వతీ అనతారము శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారు. వీరు హరికథా పితామహులుగా జగద్విఖ్యాతి గాంచినవారు. సాహిత్యమును, సంగీతమును, నృత్యమును, హావభావ విలాస సంయుక్త నటనమును, నవరసములను, వేదశాస్త్ర పాండిత్యమును, సమ్మిశ్రితముచేసి, ప్రేక్షకులను ఆనంద తన్మయత్వములో ఊయలులూపే విధముగా, “హరికథా” విధానము, అను, నూతన ప్రక్రియను సృష్టించి, తాను, తనంతట తానుగా, దానిని, అనుష్ఠించి, ఆచరణలో పెట్టి, అది ఎంతో విజయవంతమైన, శుభప్రదమైన ప్రక్రియగా, విజ్ఞులందరు ఆమోదించి, అనుసరించే విధముగా హరికథను జగద్విఖ్యాతము చేసిన, సాక్షాత్తు సరస్వతీ స్వరూపము శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారు.

అట్టి, దాసుగారి, వంశములో, జన్మించి, వారికి, మనుమడుగా, మంచి, పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించిన, శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావు, సహృదయుడు, మంచి భక్తి తత్పరుడు. శ్రీ దాసుగారియందు అత్యంత భక్తి శ్రద్ధలు కలిగియున్నవారు. శ్రీ దాసుగారి, ఆరాధనోత్సవములను, జన్మదినోత్సవములను, జరుపుతూ, శ్రీ దాసుగారి చరిత్రను, రచనలను, సమాజమునకు అందించవలెననే, కుతూహలము కలిగియున్నవారు. అందువలననే, కాబోలు ఎవుడో, శరీరమును విడిచిన, శ్రీ దాసుగారు, తన జన్మ రహస్యమును, ప్రపంచమునకు, బహిర్గతము చేయుటకు, శ్రీ ఈశ్వరరావుగారి, ప్రథమ పుత్రిక చిరంజీవి, లక్ష్మీ సౌభాగ్యవతి రాజరాజేశ్వరీ దేవిని, ఒక ఉపకరణముగా (Medium)గా ఎన్నుకొని, తన అదృశ్య వాణిని, ఆమెకు అందించి, ఆమె ద్వారా తన జన్మ రహస్యమును తెలియజేయు ఈ స్వయంతేఖనమును (Auto-writing) వ్రాయించుకున్నారు. ఏ విధమైన కవితా నైపుణ్యము, భాషా చాతుర్యములేని, ఆ అమ్మాయి, వివిధ రకములైన, వర్ణనలను, సత్యలోక, వైకుంఠలోక, కైలాసలోక, ఇంద్రలోక వర్ణనలను, అలంకార సహితముగా సమాసభూయిష్టముగా, చేసిన విధము చూసినచో, ఈ సాహిత్య సృష్టి ఆ అమ్మాయిది కాదని, సాక్షాత్తు దాసుగారి అమరవాణి, అని తేటతెల్లమగుచున్నది. ఏది, ఏమైనను, ఈ గంధము శ్రీ దాసుగారి, జన్మ రహస్యమును, శరీర ఆవిర్భావమునకు, కారణమును, తెలియజేయుచూ, శ్రీ దాసుగారు సాక్షాత్తు సరస్వతీ అపరస్వరూపమని, హరికథ ప్రక్రియను, సమాజమునకు, అందించుటకే, శ్రీ దాసుగారు ఆవిర్భవించిరని, నొక్కి వక్కాణించుచున్నది. ఇందు, ఏ మాత్రము సంశయము లేదు. ప్రతి ఒక్కరు తప్పక ఆమోదించవలసిన విషయము.

శ్రీ దాసుగారి, కీర్తిని, చాటే విధముగా, వారి జన్మ రహస్యమును, సర్వులకు తెలియజేయవలెనని తలంపుతో, ఎన్నో సంవత్సరముల క్రిందట నుంచి, అముద్రితముగా నున్న ఈ గ్రంథమును “భట్టు-విద్యలకే భట్టు - ఆదిభట్టు - నారాయణదాసు” అను శీర్షికతో ముద్రించి, సమాజమునకు అందించ తలపెట్టినాడు, శ్రీకృష్ణ ఈశ్వరరావు. ఎంతోమందికవుల, రచయితల గ్రంథములను, ముద్రించి సమాజమున కందించిన, శ్రీ ఈశ్వరరావు, తనకు ఆరాధ్యమూర్తియైన, శ్రీ నారాయణదాసుగారి జన్మ రహస్యము తెలుపు ఈగ్రంథమును, ముద్రించ బూనుకొనుట చాల సమంజసమైన కార్యము. ఈ విధముగా ఇది ముద్రించబడి, సమాజమునకు, శ్రీ ఈశ్వరరావు ద్వారా, అందించబడవలెనను సమ్మతముతోనే కాబోలు అశరీరవాణి విరి అమ్మాయి ద్వారా ఈ గ్రంథమును సృష్టించినది. ప్రతి వ్యక్తి, దీని రహస్యమును, శ్రీ దాసుగారి ఆవిర్భావ రహస్యమును, తెలుసుకొని, ఆనందించగలరని ఆశిస్తున్నాను. చిరఃజీవి రాజరాజేశ్వరి దేవికి, శ్రీ ఈశ్వరరావుకు, వారి కుటుంబమునకు, నా దివ్య ఆశీస్సులను, అందజేయుచున్నాను. ఆంధ్రదేశ పాఠకుల చేతులలోకి ఈ గ్రంథము, వెళ్లటము గమనించి, శ్రీదాసుగారి ఆత్మయైన, ఆ జగన్నాథ, వాగ్దేవి, సంతసించి, ఆశీస్సుల నందించగలడని, ఆశిస్తున్నాను.

12-9-1989

విశ్వమందిరం

గుంటూరు-6.

విశ్వయోగి విశ్వంజీ

4

అభినందనము

చ॥ రుచిరములున్, బ్రహ్మాణములు, యాధము, లాద్యపదానగమ్య స
ద్రచనలు, సంస్కృతాంధ్రముల రంజిలునట్టివి దాసభారతీ
ప్రచురణ సంస్థ యాంధ్రుల కుపజ్ఞ యెలర్పనొసంగఁబూనె; స
య్యుచిత మహోద్యమంబు జయమొందునుగావుత భారతీకృపన్. 1

చ॥ అచలయశస్విదాసవిమలా కుండు కూర్చిన భూరి సత్కృతి
ప్రచయము ముద్రితంబగుచు రమ్యయశద్యుతి నెల్లచోట్ల నిం
పుచు సుదనానుమోదమును బొందుచు దాసభారతీ
ప్రచురణ సంస్థ వర్ధిలుత రక్షకుఁ డీశ్వరుఁ డుద్ధరింపఁగన్. 2

చ॥ సుచరితుఁడై న దాసకవి సోముఁడు వ్రాసిన సత్కవిత్వపున్,
రుచి సకలాంధ్ర ధాత్రికిని బ్రోన్నతిఁ గూర్పఁగ దాసభారతీ
ప్రచురణశాలి, యీశ్వరశుభాంకుని సత్కృషి పేర్చిచే సదా
ప్రచురపురాతనోన్నతిని గ్రమ్మఱఁ జేయుచుఁదేజరిల్లుతన్. 3

చ॥ శుచితగలట్టి భాషయును, సుందరబంధుర భావపుష్టియున్
రుచిర చమత్కృత్యోక్తుల నిరూఢియుఁ గల్గిన దాస సత్కృతి
ప్రచయము నెల్లెడన్ నెఱపు పట్టుదలన్ గల దాసభారతీ
ప్రచురణ సంస్థ యీశ్వరు శివశంకర దృష్టిని వృద్ధినిందుతన్. 4

మ॥ హరిదాసాగ్రణి, నాదిభట్ల వరవంశాబ్ధీంద్రునిన్, సత్కవీ
శ్వరు, నారాయణ దాసనాము, నపరబ్రాహ్మీ స్వరూపున్, బ్రభా
కరు నాంధ్రావని భక్తితోఁ గొలువగాఁ గజ్జాస్వయాబ్ధీంద్రుఁ డీ
శ్వరరాయాఖ్యుఁడు తత్కృతిప్రచురణన్ సాగించెడిన్ దీక్షతోన్ 5

4-A

Adibhatla Narayana Das
PRINCIPAL,
SRI VIJAYARAMA GANA PATASALA
Vizianagaram.

178

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

శా॥ శ్రీ నారాయణ దాసభారతిని విశ్వం బెల్ల దర్శించి, సు
జ్ఞానానందసుదాబి వీచికలఁ దూఁగన్ జేయు కట్టాన్వయ
శ్రీ నేతృండగు నీశ్వరున్ సతతమున్ శ్రీలన్ బ్రసాదించి య
న్యూనప్రీతిని నీశ్వరుండు తన పే రొప్పారఁ గాపాడుతన్. 6

ఉ॥ గాయకుడై, కవీంద్రుడయి గణ్యతకెక్కిన యాదిభట్ట నా
రాయణదాస పండితుఁడు వ్రాసిన పొత్తము లచ్చుజేయు నా
ప్రాయముతో సుదార మతియై జతనంబు నొనర్చుచున్న క
ట్టాయతవంశ్యు, నీశ్వర మహాశయునిన్ గిరిజాంబుప్రోచుతన్. 7

మ॥ సరసంబై, సకలార్థమై, మృదులమై, సమ్మోద సంపన్నతా
భరితంబై, సదలంక్రియాసదసమై, భావోదయజ్ఞాన సం
భరితంబౌ భవదీయ 'తారకసుకావ్యం బెప్పు హిందూ ప్రజా
వరజహ్వగములందు నీశ్వరుకృపన్ వర్తిల్లి నర్తించుతన్. 8

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

విజయనగరం-2

18-11-1987.

ఇట్లు

విద్యద్విధేయుఁడు

మూలా పేరన్నశాస్త్రి

ప్రశస్తి

సాహిత్య మార్గోరస పూర్ణరూపః ఆలోచనా నిత్యపటిష్ఠదీపః।
 జ్ఞానామృతా పూర్ణబుద్ధై కగమ్యః తత్ర ప్రసన్నాత్మకలాభిరమ్యః॥
 గానం శ్రవోమాత్రసుఖాతిరేకం సృత్యం సమాలోకరసావ్యభీకం ।
 త్రీణ్యేకరూపేణ సమావిశేత్ కః యథాత్రివేణీకృత దివ్యగంగామ్॥
 శ్రీకాళిదాసః కవితాప్రసన్నః శ్రీ నారదోగాన సుధాభిగణ్యః ।
 శ్రీశంకరో నృత్తవిధౌ ప్రసిద్ధః నాన్యత్రలోకే త్రివిధేఽపిసిద్ధః॥
 కవితామధురో సటోద్ధృతో మృదుసంగీత కలావిశోభితః ।
 సురవాగ్ జనవాగ్ విశిష్టవాక్ ఇతి నారాయణదాస ఉచ్యతే॥
 సభాముఖేనవాద జయప్రపశ స్తిమ్ మత్తోఽద్యహర్తుంపటురత్రకోఽస్తి
 ఇతి బ్రువన్నేవ వివాద ధీరః సభాసు నారాయణదాస ఆసీత్ ॥
 పండిత పామరతోషణవీరః సత్యవచః పటుభాషణ ధీరః।
 అర్థతృణీకరణే గణనీయః ఆస్త, స, కీర్తనవిత్ హరిదాసః॥
 కళాకాలేప్యస్మిన్ విపులభవ పాథోధితరణక్రియాయాం
 దుర్భేద్యాఃస్మృతి శ్రుతి పురాణాది పటలాః ।
 హృదీతం కారుణ్యద్విరచిత మభూదామ చరితం
 యథార్థాభిప్రేయ ప్రణుత! భవతా తారకమయమ్॥
 ఆచార్య (స్వర్ణీయ) గంటిజోగి సోమయాజి.

ప్రశంస

ఇది గభీర సాగరతీర మృదు తరంగ
 విలసనాహ్వన ఘోషలకలకలమ్ము ।
 అటులకా దాటపాటల మేటి
 సహజ సంగీత సాహిత్య సార్వభౌమ
 గాయక సటవైణిక మహాకవిసమూహ
 చక్రవర్తి ఆదిభట్ల నారాయణాఖ్య
 నాక తల పాండితీలోక జయకల పరమై । ఏమై॥

పూడిపెద్ది లక్ష్మణమూర్తి

ప్రశంస

నంగీత సాహితీ స్వర్ణకంకణ దులం
 ఘన లీను నెవ్వని కాలి మువ్వ,
 చంఢీశ తాండవోత్సవ హస్త ధక్కికా
 శ్రీలీను నెవ్వని చేతి చిడత;
 ఆనంద బృందావనీ నాట్య శిఖ శిఖా
 బాలగోపాల మెవ్వని కేక,
 కీర్తి కన్యా కర్ణ కీలిత సంతాన
 పల్లవి స్ఫూర్తి ఎవ్వని మూర్తి.

విజయనగరావనీ పుణ్యవీధి, హరి క
 థాపితామహు డజ్జాడ తమ్మి కెంపు;
 ఆదిభట్టాభ్యుమై సడయాడు వేల్పు,
 నైక విధ భోగి, దాసనారాయణుండు!

మానాప్రగడ శేషశాయి

N. B. :- శ్రీ మానాప్రగడ శేషశాయి, విజయనగరంలో ఫిబ్రవరి
 1989 లో, మహారాజా సంస్కృత కళాశాల ప్రాంగణ
 ములో, పురప్రముఖులు జరిపించిన, శ్రీ నారాయణదాస
 వర్ధంతి సభలో ఆశువుగా చెప్పిన పద్యము.

కరుణశ్రీ - శ్రీ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రిగారి ప్రశంస
“నారాయణదాస సవరత్న మాలిక” అను శీర్షికలో మొదటిపద్యము.

ఎవడీ ముగ్ధ మనోజ్ఞ దర్శను! దేవండీ శారదామూర్తి యీ
సవ శృంగార రసావతారు దేవరన్నా! శ్రీమదజ్ఞాడమే
యవునా! ఆ దరహాస! మా నడకతీరా తీవి! యాదర్ప! మా
కవితా దీప్తి! యశస్య సాధ్యములురా! కై మోడ్చులందింపరా!

“కవిరత్న”, “కుమార సరస్వతి” శ్రీ యామిజాల పద్మశాఖ
స్వామిగారు, చీరాలలో 1964 సం॥లో జరిగిన నారాయణదాస శత
జయంతి ఉత్సవ సభలలో ఆశువుగా చెప్పిన పద్యం.

శ్రీ నారాయణదాస స్మృతి

గానమ్మునకు, సత్కావ్య నిర్మితికి, ఛా
లెంజిగా మీసము లెంచి నాడు,
వేదవేదాంగ, సద్విద్వ చ్ఛిఖామణి,
స్థాయి గుర్తుగ శిఖన్ దాల్చినాడు,
బహుశాస్త్రభాషా ప్రపంచజేతగ, హేమ
విజయ కంకణు డౌచు, వెలసినాడు,
హరికథా దివ్య దీవ్యత్, సృష్టికర్తగా
మించి పెండెరము ధరించినాడు.

పలుకు పలుకున కచ్చపీ లలిత మంద్ర
మధుర గంభీర నాదమ్ము మహిత రీతి
ప్రస్ఫుటముగాగ “పుంభావవాణి” యాచు
వాసికెక్కె నారాయణ దాసాకండె.

భూ మి క

సరస్వతి సమస్తుభ్యం వరదే కామరూపిణి
విద్యారంభం కరిష్యామి సిద్ధిర్భవతుమే సదా
పద్మపత్ర విశాలాక్షీ, పద్మకేశరవర్ణినీ
నిత్యం పద్మాలయా దేవి సామంపాతు సరస్వతీ.

ఇది శ్రీ నారాయణదాస స్వయంలేఖనం. తనకు తాను, ఈ Auto-writing (స్వయంలేఖనం) ప్రక్రియను, ఏర్పరిచి, తన పెద్ద మునిమనుమరాలు ద్వారా, అంటే మా పెద్దమ్మాయి, కుమారి రాజరాజేశ్వరీదేవి ద్వారా, ముఖ్యముగా తన వారసులకు తానెవరో తెలుపవలెననే, ఆకాంక్షతో, శ్రీ నారాయణదాస పూర్వరంగ మును, తెలియజేయు గాథ. ఈ ప్రక్రియ సాధన మా యిద్దరమ్మాయిలు (పెద్దమ్మాయి, రెండవ అమ్మాయి) సుమారు 3, 4 నెలలు చేసి, పూర్తిగా విరమించేరు. 1973 నుంచి ఈనాటి వరకు ఎప్పుడైనా ఎవరినైనా పిలువమన్నా చేతు నిరాకరించిరి. దీనికి కారణం కొంతమంది పెద్దలు, శ్రీఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రిగారు, శాస్త్ర పండితులు అవైదికమనుటయు, దా॥ ప్రసాదరాయ కులపతులు, ఈ ప్రక్రియను చూసి, ఎవరు వస్తున్నారో ఏమిటో, నిర్ధారణచేసి చెప్పలేమని, ఒకప్పుడు వ్రాసేవారి ఆహ్వానముపై కొన్ని దుష్టశక్తులు అక్రమణ చేయవచ్చని చెప్పుటయు దా॥ S. V. Joga Rao, దాసభారతీ ప్రచురణ ధూర్వహులు, శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస సారస్వత నీరాజన సంపాదకులు, శ్రీ నారాయణదాస భక్తులు, వారి ప్రతిభకు ముగ్ధులైనవారు, కూడ ఈ స్వయంలేఖనము నేను 1972 లోనే అచ్చువేయ సంకల్పించినపుడు, “మనము ఎంత నారాయణదాసు సరస్వతి అవతారమే అని నమ్మినప్పటికి, లోకమును నమ్మించటం కష్టము. అందరు ఒక లాగ భావించరు. అందుచే ఆ ప్రయత్న మనవసరము అని చెప్పి” నన్ను ముందుకు నడిపించక నిరుత్సాహపరచిరి. అందు వలననే ఈ స్వయంలేఖనము 1972 చివర భాగములో వచ్చినప్పటికి 1989 దాకా వెలుగుచూడకపోవుట. నేనును దాని గురించి పట్టించుకొనలేదు.

1987లో విజయదశమినాడు నేను, శ్రీవావిలాల పోమయ్యజులుగారిని వెల్ కం డ్రెస్ లో కలుసుకొన్నపుడు, దీని విషయము ప్రస్తావించగా, ఈ ప్రక్రియ వున్నది.

ఆయన స్వయంగా వచ్చి వ్రాసినపుడు, అవశ్యము వేయవలసినదే అని చెప్పగా, నేను శ్రమ తీసుకొని, అనాడు fair చేసిన వ్రాతప్రతి, అనేక పుస్తకాలలో కలిసి పోయిన దానిని వెతికి, బయటకుతీసి వారికి చూపించగా, నాలుగు రోజులు అమూల్య గ్రాము చదివి ఎర్ర సిరా కలంతో కొన్ని స్వల్ప మార్పులు చేసి, అనగా కొంత వ్యావహారిక భాషలో నున్న దానిని గ్రాంధికంగా మార్చి (స్వయంశాసనములో, వ్యావహారికంగా, గ్రాంధికంగా రెండు విధాల వుండుటవలన) నన్ను fair చేసి ఆయనకు ఒక కాపీ ఇచ్చిన దానికి పీఠిక వ్రాసెదమని ఉత్సాహముతో సెలవిచ్చిరి. కాని అనారోగ్య కారణము వలన, మూడు నాలుగు నెలలు ఆగవలసి వచ్చి ఈ వ్రాత ప్రతి మీ వద్దనే భద్రంగా ఉంచండి, వాడు ఆరోగ్యము కుదుటబడి, ఎప్పుడు వ్రాయగలమ అని నమ్మకము వచ్చినపుడు, నేనే మీకు కబురంపి ఆ పనిని నెరవేర్చెదనని చెప్పిరి. ఈలోగా, నాకు పరిచితులయిన పెద్దలచే, వారి వారి అభిప్రాయములు సేకరించి ఇందులో పొందుబరచితిని. ఈ అభిప్రాయముల సారాంశము, శ్రీనారాయణదాస ప్రతిభ, పాండిత్యము, సర్వశా పరిపూర్ణత, వ్యక్తిత్వము ఎరిగిన వారు, వారుసరస్వతిఅవతారమే అని నిస్సంకోచముగా వాక్కుచ్చిరి. కాని కొంతమంది ఆదునికులు, దాస స్వరూపమే ఎరుగనివారు, కొంత సందేహమును వెలిబుచ్చిరి. అందుచేతనే దాసుగారి తరములోని పెద్దలవి, ఈ తరములోని వారివి కూడ అభిప్రాయములను సేకరించి పాఠకుల నిర్ణయమునకే వదిలివేయుట మంచిదని అభిప్రాయపడి అందరి పీఠికలను సమగ్రముగా అమృతేయ సంకల్పించితిని.

ఈ Auto Writingప్రక్రియ గురించి కొద్దిమాటలు. ఈ ప్రక్రియ నాకుతెలిసి సంతమట్టుకు సుమారు 20 సంవత్సరములనుంచి అనుభవములోనున్నది. 1969 ప్రాంతములో నిమ్మగడ్డ లక్ష్మీనారాయణ అనువ్యక్తి, బందరు వాస్తవ్యులు ఈAuto Writingప్రక్రియయే ధ్యేయముగా పెట్టుకొని అనేక పట్టణములలో, వార్కుదర్శించిన వ్యక్తులచే ఈప్రక్రియసాధన చేయించుట, చాలశ్రమపడి, కొన్నిసంవత్సరములు ఒకసంచిక ఇంగ్లీషులోను, తెలుగులోను వెలువరింప చేసెడివారు. వారు నాకు తెలిసినవ్యక్తులచే ఈప్రక్రియసాధన చేయిస్తుండగా నేను చూచేను. పోయినవ్యక్తులుగాని, దేవతలుగాని వారువచ్చి తమ సందేశములను, అభిప్రాయములను, వ్యాసములను ఈప్రక్రియ ద్వారా తెలియజేస్తావుండదంకదు. ఇది సాధారణ విషయాల మీద ఆశక్తికరంగ ఉంటూవుండేవి. కాని లౌకికవిషయములమీద, వ్యక్తిగత విషయములమీద, వారిని అడిగితే సరియైన సమాధానములు వచ్చెడివికావు. వారి సమాధానములు అంది

అందనట్టుగా వుండేవి. మా అమ్మాయిలకు ఈసాధన అలవద్దతరువాత—సాధన అంటే, పనిపట్టుకుకూర్చిని అభ్యాసమక్కరలేకుండా అప్రయత్నంగా దానిఅంతఅదే ఈప్రక్రియ వారిని వరించింది —నేను నిమ్మగడ్డవారికి వ్రాయగా ఆయన “మీ రందరు అదృష్టవంతులు. దేవతలందరూ మీయింటనున్నారు” అని ఉత్తరమువ్రాసి, దరిమలాఒకసారి, రాత్రిపూట మాయింటికి విచ్చేసి నారాయణదాసుగారిని Interview చేసి అనేకప్రశ్నలకు సమాధానాలుపొంది, ఇది నారాయణదాసు వ్యక్తిత్వమే అని సందేహములేకుండా చెప్పేరు. వారు ఆయనను యెరుగుదురు కాబట్టి, తరువాత ఆ మరుచటిరోజున మారెండవ అమ్మాయిని interview చేసి అనేక విషయములు చర్చించుకున్నారు. అప్పటికే ఆవిడ ఈప్రక్రియను విరమించుకుందామని నిశ్చయము చేసుకొని ఆయనకు అనుకూల సమాధానములు అందచేసినాకాదు. 1972లో మొదట మారెండవఅమ్మాయి B.A. సేకండ్ year లో ఉన్నప్పుడు కాగితముమీద వ్రాస్తున్నప్పుడు దానిఅంతట అదే “నేను రాముణ్ణమ్మా వచ్చేను” అని వస్తే ఆశ్చర్యపోయి, ఆవిడది English special కాబట్టి, Wordsworth ని Shelly ని పిలిస్తే వచ్చి poetry రాసివెళ్లేవారు. అనేక poems ఈప్రక్రియద్వారా వ్రాస్తూవచ్చేది. కాలక్రమేణ ఆవిడ International Magazine “The poet”కి కూడ poems పంపిస్తూవుండడం వారు వేసుకొంటువుండడం కద్దు. ఈప్రక్రియకు ఒక Gurdian Angel వుంటాడు. ఆయన అనుమతితో ఫలనావారిని పిలుస్తాను అని వ్రాయగా ఆయన సరేఅంటేనే ఆవ్యక్తిని పిలివడం జరుగుతుంది. ఈప్రక్రియ ఆమెకు సిద్ధించిన కొత్తలో ఎక్కడపడితే అక్కడ, గోడమీద, తలుపులమీద, కాగితముమీద, ఈ Auto writing వేళ్లను కదుపుతూ త్వరత్వరగా రాయడం జరుగుతూ వుండేది. ఒకసారి, నిమ్మగడ్డవారిని, ‘అయ్యా మేముపిలిచినవ్యక్తిగాక, ఇంకొకరు ఎవరై నాగాని, ఏవైనాదుష్టశక్తులుగాని రావచ్చుకదా అంటే, మీకువచ్చిన Gurdian Angel, రాముడనుకోండి ఆయన అటువంటివి జరగకుండాచూచు కుంటాడు అని సమాధాన మిచ్చేరు. అట్టి దుష్ట శక్తులువస్తే ఒక సందర్భములో రాముడు” అని రాకుండా చూసుకొనే బాధ్యతనాది రావణున్ని చంపిన నాకోడండం ఇంకా ఎక్కు పెట్టేవుంది. అని సమాధానమువచ్చింది.

మారెండవ అమ్మాయి ఈ ప్రక్రియ ప్రథమంగా ఇంటిలో ప్రవేశ పెట్టింది. ఆవిడ రాతలు అవి, చూస్తూ మా పెద్దమ్మాయి ఆశ్చర్యపోతూవుంటే, ఒక వారమురోజులయిన తరువాత, ఈవిడ అప్పటికి M.Sc. Student గా

Post Graduate centre లో చదువుతూన్నప్పుడు, సుమారు ఆమెక 21 సం॥ల వయస్సులో అనుకోకుండా ఎదో వ్రాద్దామని paper మీద కలం ఆనించగా, నేనమ్మా “కృష్ణుణ్ణి వచ్చేను అని అయాచితంగా వ్రాసింది. తరువాత, ఈ ప్రక్రియ విషయం. ఇదివరకే తెలుసుకొబట్టి, కుతూహలంతో తీరుబాటుగా కృష్ణుణ్ణి పిలిచి ఏమైన సందేశం చెప్పమంటే 2, 3 మంచి వ్యాసములు వ్రానేడు. అవి అన్నీ ఒకపుస్తకములో సేకరించి పెట్టితిమి. కాని ఇప్పుడు ఎక్కడవుందో తెలియడంలేదు. తదుపరి నారదున్ని పిలిచి, నారాయణదాసుగారిని గురించి చెప్పేదవా అని అడగగా అలాగే అని 5 టాపుల విషయం, అనేకకోణాలలో 2, 3 లోకములతో చెప్పేడు. ఆ Note book అన్వేషణలో నున్నది. దొరికితే నారదుని Auto Writing, దాసుగారి అల్లుడైన, అప్పలనరసయ్యగారి Auto Writing—దాసుగారిమీద, అనుబంధములుగా ప్రకటించవలెననుకుంటున్నాను. ఇలాగే మా తండ్రిగారు శ్రీకర్తా వెంకట్రావుగారు ఆ సంవత్సరములోనే Mayలో మరణించేరు. కాని, ఆ సమయంలో నేను మరణశయ్య వద్దవుండడం తటస్థించలేదు. ఆయన ఈ ప్రక్రియద్వారా మారెండవ అమ్మాయికి, గృహసంబంధమైన విషయాలు ముచ్చటించేరు. అంటే మేము ప్రశ్న వేయగా, వ్రానేవారు కలంకొంటే వదులుగా పట్టుకుంటే ఆయా Spirit వచ్చి కలమును Speedగా కదుపుకొంటూ పోతుంది. ఆ Speed వల్ల, వ్రాత అతి తొందరగా జరుగుటవలన, అక్షరములపొందిక అంతబాగావుండదు. అందుచే వెంటనే వ్రాసినవ్యక్తిని చెప్పమని fair copy చేయడం జరిగింది. మానాయనగారు కర్తా వెంకట్రావుగారు వచ్చినపుడు, మా మామగారు అప్పలనరసయ్యగారు వచ్చినపుడు, అలాగే నారాయణదాసుగారు వచ్చినపుడు, వారి వారి వ్యక్తిత్వములు బాగా యెరిగినవాడనగుట వలన వారి వ్రాతలు, సమాధానముల్నూ వారివే అని, ఇంకెవరో వచ్చి వ్రాసినవిగావని రూఢిగా చెప్పగలను. అలాగే దాసుగారి స్వయంలేఖనము మీద పూర్తిగా నమ్మిక గలవాడను కాబట్టి, ఇది వారు వచ్చి వ్రాసినదనే నాదృఢమైన విశ్వాసము. ఏమీ సందేహములేదు. అందుకే దీనిని అచ్చువేయించి, ఆయన ఎవరో ప్రజానీకానికి తెలియజేయవలెనని కోరిక. ఈ సంకల్పము మొదట కొంతవెనుకబడ్డా, 17 సం॥ల తరువాత రూపుదాల్చుతున్నందుకు చాల సంతోషము.

తొలిత, మారెండవ అమ్మాయిని దాసుగారిని పిలవమని, వారిచరిత్ర చెప్పమని అడిగితే “అలాగే చెవుతాను, నీకుకాదు, మీ అక్కకి, ఆవిడను రమ్మను” అని, ఆవిడ వ్రాత మొదిలేట్టగా” అమ్మా, ఈ ప్రక్రియను మీకు కలుగజేసింది నేనే, నా

వారసులైన మీకు, నేను భూలోకములో ఆవిర్భవించేముందు జరిగిన పూర్వరంగం, తెలియజెప్పాలని ఎన్నాళ్లనుంచో అనుకుంటుంటే ఈనాటికిది సాధ్యపడింది. సంతోషం", ఇక మొదలెట్టు అని అప్పుడప్పుడు, కొద్ది రోజుల విరామముతో, సుమారు రెండు శెలలలో, తన వృత్తాంతంతా వ్రాసేడు. మొదట ఎన్ని పేజీలైనా వ్రాసుకో అని చెప్పినవారు. తన భూలోక అవతరణమువరకే చెప్పి ఆపేసారు. మీరు మీచరిత్రఅంతా పూర్తిగాజెపుతారని ఆశతో పెద్దటావు Note book తెస్తే 32 Pages కే పరిమితంచేసేరేమిటి అని అడుగగా ఆయన చెప్పినది. "ఫరవాలేదు. వున్నకంతెస్తే ఏమిపోయింది. అప్పటికిత్సాహంతో, ఇన్నాళ్లకి నావాళ్లతో మాట్లాడుతున్నామకదా అని సంతోషంతో అలాగఅన్నానుగాని, ఈస్థితిలో ఇంతకన్న చెప్పగూడదు. నేను భూలోకానికి వచ్చేవరకే మీకు తెలియవలసినది. ఆపైన అంతా మీకు తెలిసినదే. తెలిసినది మళ్లీ నేను చెప్పడం బావ్యంకాదు. ఇంతే" అని సమాధానమిచ్చి వారిని ఎంతప్రోద్బలంచేసినా ఇకముందుకు సాగనివ్వలేదు. ఆ తరువాతే, మాకుమార్తెలు ఈప్రక్రియకే తిలోదకాలు ఇచ్చేసేరు కాబట్టి ఈ విషయమై మరి ప్రస్తావించలేదు. ఇది దీని ఉపోద్ఘాతము.

మా పెద్దమ్మాయిని Auto Writing గురించి చెప్పమంటే ఈ విధంగా చెప్పింది. "ఆలోచించి, తమకల్పనాశక్తితో, రచయిత, రచనలుసాగిస్తే, ఏవీ అవుసరం లేకుండా వెలువడ్డ ప్రక్రియఇది. ఇది జరిగి సుమారు రెండుదశలు అయినందున ఈవిధంగా జరిగినది అని చెప్పడం కన్న, ఒక శక్తిప్రేరణ చేత లిఖింపబడినది అని చెప్పవచ్చు

కొంతమంది, ఈప్రక్రియ చేస్తుండగా చూపి అదిప్రయత్నించగా అసలు ఈరీతిగా వ్రాయనుద్దేశ్యము లేనప్పటికీ, తనంతలానుగా చాసుగారు, ఈప్రక్రియ ద్వారా కొంత వివరణ చేయటం జరిగింది."

ఇప్పటికీ చాలా విస్తరించినందున, ఇంక ప్రక్రియవిషయం ప్రక్కకుపెట్టి, చాసుగారు, తనుసరస్వతి అపరావతారమే అనునశము గురించి కొద్దిగా ముచ్చటద్దాము.

నేను నీరాళిలో 1967 Aprilలో (ప్లవంగవసంతము) హరికథా పితామహ శ్రీమదజ్ఞానాది భట్టనారాయణదాస జయంత్యుత్సవ సంచికప్రచురణ చేసినపుడు, అనేకమంది పెద్దలు నారాయణదాసుని బాగుగాఎరిగినవారు, వారితోపరిచయము

గలవారు , వారిశక్తియుక్తులకు ముగ్గులైతవారు, అనేకమంది శ్రీనారాయణదాసుగారిని “పుంభావ సరస్వతి” అని కొనియాడినారు. అంతమంది పెద్దలు, ఆవిధంగా, నిశ్చితాభిప్రాయముతో వున్నపుడు, మనమెవరము కాదనడానికి?

ఆ సంచిక తొలిపలుకులో, నీరాల సంస్కృతి నమితి అధ్యక్షులు, సంపాదక వర్గము సంభావించినది “తెలుగుతల్లికన్న, మహామేధావులలో, ప్రాచ్యులు, పాశ్చాత్యులు, పండితులు, పామరులు ఒకరననేల ? దేశములోని రసజ్ఞులందరు ‘పుంభావ సరస్వతి’ అని కొనియాడిన హరికథాపితామహులు శ్రీమదజ్ఞాడాదిభట్ల నారాయణదాసుగారు నవరసభరితముగా కథాగానము చేయుటలో అందెవేసినచేయి అనిపించు కొనిన నారాయణదాసుగారు ఒక్క తెలుగుజాతికేకాక, యావద్భారత దేశానికి చిరస్మరణీయులే.”

నేను 1938లో, సంస్కృతశాఖకు సంబంధించిన S.S.L.C Text bookలో మనుస్మృతి శ్లోకము ‘సుభాషితములు’ అను శీర్షికక్రింద చదువుకొన్నది, నా జీవితములో చెరగనిముద్రవేసి, పెద్దల అడుగుజాడలలో నడుచుకొంటేనే మనమనుగడ అని దృఢవిశ్వాసముకలవాడను అది ఏమన :-

యేనాన్యపితరోయాతాః యేనయాతాః పితామహాః

యేనయా యాత్ సకాంమార్గం, తేన గచ్ఛన్మరిష్యతే

అందుచేత పెద్దలందరు ‘పుంభావసరస్వతి’ అని భావించినపుడు, ఈ Auto Writing ప్రక్రియలోదాసుగారు నొక్కివక్కాణించిన “సరస్వతి అపరావతారుడను” అన్నదానికి వ్యతిరేకముంటుందా? ఉండకూడదు. వుండేవారు అల్పజ్ఞులే అని నా పూర్తి విశ్వాసము.

కొంతమంది పెద్దల అభిప్రాయమును పొందుబరుస్తున్నాను:-

ఎంత సరస్వతి అపరావతారము కాకపోతే విజయవాద, సత్యనారాయణపురం లోని శివాలయంప్రక్కనే ఆదేవాలయ ఆవరణంలో, విజయవాదపౌరులు దాసశిష్యులు, ప్రశిష్యులు, ‘శ్రీనారాయణదాస విగ్రహమును, వైదిక మంత్రోక్తముగా ప్రతిష్ఠించి, తోజు, అష్టోత్తర శతనామావళితో యంత్రోద్ధారణతో శ్రీకళ్యాణానంద భారతీమాండా ఛార్యుల ఆశీస్సులతో ప్రతి నిత్యము గురుపూజలందుకుంటున్న శ్రీ నారాయణదాస మహోదయులు, సరస్వతి అపరావతారులే.

శ్రీ దివాకర్ల రామమూర్తిగారి వక్కన ఇలాగుంది:-

“కళాతపస్సులలో, విద్యామహిమాధ్యులలో, ఉపాసకులలో, నిత్యనాద బ్రహ్మను సందానపరులలో, నవనవోన్మేషమునొందు కళాసృష్టికారులలో, బ్రహ్మజ్ఞులలో, దొలిపితమొసంగదగిన గుహ్యార్వవ్యక్తి శ్రీమదజ్ఞాడాది భట్ల నారాయణదాసుగారు. “ఈయనవట్టి హరిదాసుకూత్రమే కాదు. అనగా జీవితకై ఈషణ్మాత్రమయిన నాదోపాసన సాహిత్యోపాసన లొనర్చి యావిద్యనవలంబించిన వ్యక్తికాదని నా భావన. ఆయనయొక అవతారమూర్తి.”

వారి విద్యావైదుష్యము, గాంధర్వశక్తి, కవితా చమత్కారోక్తి, శబారంజక త్యాదులు, ఆ శ్రీమాతృకాదయా భిషంగములేక లభించునవికావు. లభించినను శోధించి నవియుగావు. శ్రీదాసుగారికి అవియన్నియు వెన్నతోడబెట్టిన విద్యలగుటయేగాక వారిని వెన్నంటియే ‘అంబ’ యుండియుండవలయునులేనిచో అంత గండరగండరై, కళామూర్తి యగుటఅసంభవము. వారిమూర్తివిశేష మీ భావనమును శతదా బల పరచుచున్నది. ఆమూర్తి సౌందర్యమువారిదే. అట్లనుటకంటె దానిదే యనుట నమంజసమేమో ! ఏలయన ఆకారము పుష్టిమంతమై కదలిన యొక కళాపర్వతము కదలినట్లుండును. ముఖము బ్రహ్మవర్చితమై భాసించును. శిరోజములు మధ్య పాపిటం ద్విధావిభజ్యములై వంపులు తిరిగిన అలకలై విశాల ఫాల భాగ సౌందర్యమును సమాలోకించు తుమ్మెదల పిండువలె నిరుప్రక్కల తైలనైగ నిగ్యమున నలరారును. విశాలనేత్రములు, భావగంభీరములగుటయే గాక, ప్రపంచమును తృణముగ నెంచగల పరిభావనా గంభీరములు. కుండలాలంకృత శ్రవణములు. సుదీర్ఘము నైన నాసిక. విండు కేంట్లుకలతోడి కన్నామలు ఒకదాని నొకటిమించి సొగసును రెట్టించును. రాజతీవియో, కవితాజతీవియో, కథకచక్రవర్తి తీవియో, వెడలగ్రక్కు మీసలు-ముఖమున కుంకుమబొట్టు ముమ్మూర్తుల లలితా లాండవమొనడ్చును. చేత కట్ట, సువర్ణఘంటాలంకృత సింహతలాటలు, భుజముపై కొంగురానిచ్చి, రెండవప్రక్క నుండి పోనిచ్చి ఎడమ చంకనడిమి పట్టిన జల్తారంచు ఉత్తరీయము, సేరిం జల్తారు బెత్తెడు వెడల్పుగల ధోవతికుచ్చిట్లు, చేరాడగట్టి పాంకోళ్లతో ముందునకు వీధిలో వెనుక శిష్యతండము వెన్నంటిరాగా, మెడలోని జపమాల, బలగారువతకము లల్లాడ విచ్చలవిడి తిరుగు పుంగవమన్నట్లు పోవు “దాసుగారి” మూర్తి యెంత పౌరుషవంతమయినను, ఆలోచింపగా “అమ్మ” రూపముగా గోచరించుట ఆశ్చర్యము. మీసలీ భావన కడ్డుతగలవు. అలంకరించుకొని ముస్తాబుగానగుటలో నెక్కడలేని శ్రద్ధ

వహించెడి దాసుగారి వైఖరిందిరికింప నిజముగా సీయన అపర సరస్వతియే అనిపించెదరు. అనిపించుటయేమి నిజముగానతడు పుంభావసరస్వతి లేనిచో వారికాసారస్వతోపాసన, గాంధర్వ ప్రావీణ్యము లభించెడివికావు. సంతతము తన్మాతృ సాన్నిధ్యమున నతడు తదంతేవాసినివలెనే చరించుట, ఆతియ్యని పలుకులకు నురు పిట్టగూర్చు కంఠస్వరమాధుర్యము నొలికించుట విన్నవారు కన్నవారు విశ్వసింపక తీరదు. వారి గ్రంథములను వారి ప్రతిభను ఊహించిన, కొలదిని వారు సాక్షాత్తుగా సరస్వతీ స్వరూపులగుట నాకు శంకారహితమయిన అనుభూతి." — — — — —

— — — శ్రీదాసుగారిని హరికథా శ్రవణమునకు వచ్చిన వభ్యులందరు అవతార పురుషునిగనే గణించెడివారు. దాసుగారు తమవైయక్తిక స్వాతంత్ర్యమున కీషణ్మాత్రముగూడలోపము రానీయక యొక సమాట్టవలె ప్రవర్తించెడివారు. శిష్యుల సేవలంగొని యుత్సాహవేళల సమయాసమయములను గేశకాల ప్రాత్రములను గణింపకయే అడుగువేసి గానమువిసరి అభినయభంగిమలో నిలబడి శిష్యులనాడించెడి వారు. అదియొక యాపూర్వతత్వము నిజమునకు వారి యాంతరంగిక శిష్యులెవరో తెలియదు మొత్తముమీద గాలికిం గజ్జెలు గట్టి కథలుచెప్పెడి దాసులెల్లరు శ్రీదాసు గారిని స్మరింపకయేనిలిచి నోరెత్తెడివారుకారు శ్రీదాసుగారు అవతారపురుషులు. హరికథల ప్రచారమొనర్చుట వారి జన్మప్రయోజనము. ఆ ప్రయోజనమును నెఱు సులులేకుండ చక్కగా నిర్వహించి లోకమున కొకవిశిష్టమయిన వెలుగుబాటనువేసి ధన్యులయినవారు దాసుగారు.

“కారణజన్ముడై విబుధకాండ శిరః ప్రణీదానయోగ్యుడై
పారములేని కావ్యవిభవంబులకెల్లను పెడిగడ్డెయై
భూరికళావిభూతికిని పుష్కలమైన మనోజ్ఞపీఠమై
ఏరికిసాటిరాని పరమేశ్వరుడితడనంత శక్తిచేన్”

ఆయతపుణ్యకర్మముల నాంధ్రియొనర్చినదానికిన్ ఫలం
బీయనపూత్ముడి భువిజనించుట; తజ్జనిచేసి సత్కళా
శ్రీయవతారమొందె గుణసింధువు వీడ దితంబులౌచు నా
రాయజదాసునామము నిరంతరమున్ భువినిల్చి పోవగాన్.

ఇక మా పితృపాదులు శ్రీ కర్రా వెంకట్రావుగారు అనా దాసుగారు అను శీర్షికక్రింద వ్యాసమువ్రాస్తూ చివర ఇలాగ భావించిరి. — ఈ మాట లోకమునకు

“శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు అను అర్థమును స్ఫురింపజేయును. కాని ప్రసిద్ధ మయిన, నా॥ నాకు గోచరమైన దాసుగారు=జ్ఞానులు అని నాఅభిప్రాయము - - వారితో నాకున్న యీ యసాధారణ సన్నిహితపరిచయముచే నేనుదృఢముగా గ్రహించినదేమన “వారు సర్వతోముఖ, ప్రజ్ఞాదురంధరులు-కేవల సరస్వత్యవ తారము”అని ఇది నా దృఢవిశ్వాసము

ఈ బావమునే నేను సుమారు 28 సం॥లకు పూర్వము (అనగా 1945 లో వ్యాసవన 1964 లో) సభాముఖమున ప్రకటించితిని. విజయనగరం మారుతీ సమాజంవారు దాసుగారి చిత్రపటావిష్కరణమునకుగాను ఒక పెద్ద సభను ఏర్పాటు చేసి దానికినన్ను అధ్యక్షునిగాచేసి ఆదరించిరి. ఆ సందర్భమున పింగళి సూర నార్యుని కళాపూర్ణోదయములోని “మణి స్తంభ-సుముఖానతుల” గుప్తక్రిడాన్యోన్యా నందానుభవము అనుభవైక వేద్యమన్న గాఢన ఆధారముగ చేసుకొని నేనొక కల్పనను చేసితిని. “సరస్వతి బ్రహ్మలు ఆస్థితిలో ఉన్నప్పుడు సరస్వతి బ్రహ్మను ఆనందమేమని యడుగగా అనిర్వచనీయమనియు అనుభవైక వేద్యమనియు చెప్పెను. సరస్వతి తనకట్టి అవకాశము ఎట్లు ఎప్పుడు కలుగునని ప్రశ్నింపగా బ్రహ్మ సంతోషించి యీ యభిలాష తన ప్రయోజనమున కనుకూలమని తెలిపెను. ఎటులనగా, భూలోకమునకు ఆమెను పంపనవసరమున్నదని చెప్పెను. భూలోకమున కాళి దాసాదులు నాటకాది సాహిత్యరూపములను సంస్కరించి నరియైన స్థితిలోనుంచిరి. కాని హరికథా రూపమయిన యక్షగానమునకు మాత్రము కొరతతీర్చువారులేరైరి. ఆకార్యమును నిర్వహించుటకు నిన్ను స్వయంగా నియోగింప నుద్దేశించితిని. అంతు నీకోరిక సఫలమగునట్లు పురుషునిగా పంపించెదను.” అని చెప్పిపంపెను. ఈ సంస్కరణకు నియమింపబడిన సరస్వతియే శ్రీ నారాయణదాసుగారు. “ప్రపేదిరే ప్రా క్తన జన్మవిద్యాః” అను రీతిని వారికి సకలవిద్యలు లభించినవి. వారు చదువుల సరస్వతి. లేకున్న యీ యశిషీత సర్వతోముఖా సాధారణప్రావీణ్యము సహజమైన దేవతాశక్తికిగాక మానవమాత్రునకు సాధ్యముకాదు. దీనికి తార్కాణముగ వారి యందు శ్రీలక్షణములెక్కువ. పెద్దతలకొప్పు, దావిపైన వుష్పాలంకారము-ఫాల మందు పెద్దకుంకుమబొట్టు, కళ్లకుకాటుక - దేహమున చందనాద్యంగరాగము - ఆభరణాభిరావ - పురుషులనుగూడ మోహింపజేయు గంభీరమనోహరరూపము - ఇవి వారికి సహజ లక్షణములు. శ్రీ బావాభినయ నైపుణ్యమున అతనికతడేసాటి. ఈ లక్షణములన్నియు నాతని గతజన్మ శ్రీత్వమునే దృఢపరచును.

ఈ కల్పనమును విని సభాసదులు వారి యామోదమును కరతాళముఖమున నూచించిరి. అధ్యక్షులు కవిత్వభారణితో పడిరని కొందరు దీనిని కవిసమయముగ గ్రహించిరి. ఈ నా కల్పనానుసరణమును శ్రీ దాసుగారు వినిన పరమానంద భరితులయి యంగీకరింతురని నా సమ్మతము. నా అనుభవ పర్యవసానమేమనగా వారు సంగీత సారస్వత మూర్తియైన సరస్వతియేగాక సర్వోపనిషద్గుడువుయగు ముగురమ్మల మూలపుడిమ్మయే సచ్చిదానంద స్వరూప పరాశక్తియే శ్రీ ఆ నా॥ దాసుగారు.

ఎంతటి గాఢమైన నిర్దుష్టమైన అభిప్రాయము. దాసుగారు 1972లో తను సరస్వతి అవతారమే అని చెప్పిన విషయం అంతకు త్రితమే, వారితో పరిచయం, ఉన్నవ్యక్తులు, వారి బహుముఖ ప్రజ్ఞాపాటవములకు అలరి, అనాటి సమకాలిక, తరువాతతరము పండితులు, పామరులు, విజ్ఞులు, పాజ్ఞులు అందరు ఏకోన్ముఖముగ వుండాన సరస్వతియే అని కొనియాడబడినవారు శ్రీ నారాయణదాసుగారు. అనాటి వారు దాసుగారిని ఎలాగ భావించిరో తెలుపుట కొరకే ఈ ఉదాహరణలు ఇవ్వడం జరిగినది.

“ఆంధ్రసంగీత, సాహిత్యవియన్మండలాన్ని దగ్ధగిరించేసిన ధృవతార” అనుశీర్షికక్రింద శ్రీమామిడిపూడి వెంకటరంగయ్యగారు భావించిన కొన్నిమాటలు పొందుపరచుట సమంజసము.

“నా॥దాసుగారితో కొంచెముగనో గొప్పగనో పరిచయముగల నావంటివారికి, వారితో కనిపించిన ప్రధానలక్షణము వారి ఆత్మవిశ్వాసము ప్రపంచములో తాను స్వయంకృషిచే సాధించజాలని నిద్య ఎట్టిదీలేదను దీనితో వారు జీవిత యాత్రను సాగించినారు. ఇట్టి విశ్వాసము వారి కుదురుటకు పోతన సహితవి పాండిత్యమువలె వారిదికూడ సహజపాండిత్యమగుటయే కారణము. జన్మతః శక్తి సామర్థ్యములు కలవారు మాత్రమే ప్రతిభావంతులు కాగలరనుట వారి సమ్మతము దీనిని గురించి పదేపదే వారు మిత్రులతో ప్రస్తావించుచుండువారు

వారు గురుముఖమున ఏ విద్యయునేర్చుకొనలేదు అట్లు నేర్చుకొనుట స్వీయ ప్రతిభకు ఆటంకము కలిగించుననియు అట్లు నేర్చుకొన్నవారు ప్రాచదువుల వికృతబెట్టి గుడ్డెడు చేల బడునట్లు ప్రకృతిండు వారనియు వారు భావించిరి. - - - - -

కర్ణాట హిందూస్థానీ బాణీల రెండింటిని సమన్వయించి సరికొత్త ఫక్కిని అద్భుత సంగీత ప్రదర్శనము మైసూరుసంస్థానమునందు వారు గావించినపుడు మహారాజావారు వారిగానమును అత్యంతశ్రద్ధతో మహారాణి సహితముగ ఆలకించి, 'మీరెక్కడ సంగీతము నేర్చుకొంటిరి' అని ప్రశ్నించగా నా సంగీత సాహిత్యములు సహజ పాండిత్యమే గాని యొకరి నద్దనేర్చు కొన్నవి గావు" అని జవాబు చెప్పిరి.

'హరికథా పితామహుని శతజయంతి, అను శీర్షికక్రింద, 20-8-64 ఆదివారం ఆంధ్రప్రభ సంపాదకీయంలో' పేర్కొనబడినది. "ఇట్టి సకల కళా వికారదునకు, ఇట్టి వరప్రసాదునకు, ఇట్టి పుంధావసరస్వతికి శతవార్షిక జయంతి సందర్భముగా యావదాంధ్రజాతి జోహారు లర్పించడం సర్వసమశాసనం."

శ్రీ అమ్మల విశ్వనాథభాగవతార్ "1943లో బట్టమట్టూరు గ్రామమున ఎనుబది సంవత్సరములు సమీపించిన ఆ పుంధావ సరస్వతిని సాహితీ చతుర్ముఖుని, ఆనాట్య కళాపరమేశ్వరుని దర్శించి పాదసేవనమొనర్చి వారివలన 'రుక్మిణీకళ్యాణ కథాగావమును విని వారియెదుట నీతాకళ్యాణకథాగానమొనర్చి వారి యాశీస్సులు అందగల్గితిని" అని వాక్రచిప్పిరి.

మార్గదర్శి-మహర్షి: అనుశీర్షికక్రింద శ్రీ పిల్లలమట్టి వేంకట హనుమంత రావుగారు వాక్రచిప్పినది. "నిరంతర బ్రహ్మజిజ్ఞాసతో దాసుగారు జగదాకర్షక మూర్తులైన పుణ్యాత్ములు. సంగీత సాహిత్య కళాప్రపూరులై, పుంధావ సరస్వతులై, ఒకనాటి కాలాన ఆంధ్రమహాజనులను ఆనందాల్లి నోలలాడించి నారనడం చారిత్రక సత్యం. వారు చరితార్థ జన్ములై చారిత్రక మనఃపూర్వములై నారు."

'సద్గురుసన్నిధానము' అను శీర్షికలో శ్రీ వేదనభట్ల వేంకటరమణయ్యదాసు వ్రాసినది "2-1-45 దిని శ్రీవారు జగజ్జననిని స్మరించుచూ శ్రీ లలితా పరమేశ్వరిలో ఐక్యమై పోయినారు. ఆంధ్రావని అంతా అపరసరస్వతిని గోల్పోయినట్లు పలు విధముల సంతాపమును వెలిబుచ్చినది. శ్రీవారి మూర్తి లేనిపోయినా, వారి సుధుర మగు రచనలు హరికథా విధానమునూ మాత్రము నిల్చిపోయినవి" ఆ చంద్రారగ్గము నిల్చుట నిస్సంశయము.

కవిగా శ్రీ నారాయణదాసుగారు అను శీర్షికక్రింద శ్రీ చెరుకుపల్లి జమదగ్ని శర్మగారు పేర్కొన్న విషయము “ఆటపాటల మేటి శ్రీ మదజ్ఞాదాది భట్ల నా॥ దాసుగారు పరదేవతానుగ్రహమునకు పాత్రులైన ఒక మహావ్యక్తి ఆయనను నిమిత్తము చేసుకొని పరదేవత ఈ తెలుగుదేశమునే అనుగ్రహించినది. కలిప్రభావమున నాస్తికత ప్రబలి పురాణవైరము పెంచుకొని కేవల మింద్రియవశులై పశుప్రాయు లగుచున్న జనులకు బహుముఖీనమైన తమప్రజ్ఞచే జనులనాకర్షించి హరికథలు వినిపించి వివేకము కలిగించి ఆస్తిక్యము నిలువ బెట్టినదీ మహానుభావులే గదా ! నారాయణదాసులే అవతరించి యుండకపోయినచో ఈ తెలుగుదేశమున సిచ్చడింత మాత్రముగా నున్న ఆస్తిక్యమైనను ఉండెడిదికాదని నా నమ్మకము. ఒకవంక సంగీతములో మరియొకవంక అభినయములో, వెటొకవంక సాహిత్యములో సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞాకాలియై నారాయణదాసు లవతరించి కళాదాతుర్యమున జనులనాకర్షించి కాంతా సమ్మితముగ ఆస్తిక్యమును బోధించి తెనుగుజాతి నుద్ధరించినారు. వారికిని వారి శిష్యపరంపరకు తెనుగు జాతి మననంతకాలము కృతజ్ఞమై యుండితీరవలయును.”

శ్రీ దాసుగారి రచనలలో భక్తిపారవశ్యమున్నది. అద్వైతామృతము కోకొల్లలుగా నున్నది. అన్నిటి నన్నింటి నుండి వెలువరించిచూపుట కింతకు మరింత సావకాశముండవలయును. శ్రీ దాసుగారిలో పరమోత్తమ వాగ్గేయకారక త్యాగయ్యయున్నాడు. అభినయ పరమార్థవేత్త త్రేత్రయ్యయున్నాడు. అద్వైత దేశికోత్తములు శ్రీ శంకరులున్నాడు. పై మువ్వురికంటె విలక్షణముగా దాసుగారికే చెందన ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమున్నది.

పుంభావ పరస్వతులగు శ్రీ దాసుగారికి నాకై మోడ్పులు. నారాయణదాన సాహిత్య సేవనభాగ్యము సర్వాంధ్రులకు కలుగుగాక!”

శ్రీ నారాయణదాసు స్వరూపరేఖ అను శీర్షికక్రింద శ్రీ దువ్వూరి వెంకట రమణశాస్త్రి భావనలో కొన్నివాక్యములు. “ఆంధ్రదేశమున హరికథాకథనప్రక్రియ ఆరంభించిన దాదిగా నేటిదాక శ్రీ నారాయణదాసువంటి కథకడు వేటొకడవతరించి నట్టెరుగము

అసామాన్యప్రతిభ, అనేకభాషల పాండిత్యము, అనేక శాస్త్రపరిచయము, కవితారచనాదాతుర్యము, లలితగానప్రావీణ్యము, సముచితహృత్ప్రకృత్యకౌశలము అసా

దారణకల్పనానైపుణ్యము, అఖిలజనాకర్షణ సామర్థ్యము, మున్నగు అనేక విశిష్టతల సంతృప్త సామరస్యముగల యిట్టి హరిదాస అవతారమూర్తులు మనవేశముననేకాదు - ఏ దేశమునను నభూతో నభవిష్యతి”

‘హరికథాపితామహుడు’ అను శ్రీ దివాకర్ల వెంకటాచార్యునిగారి వ్యాసములోని కొన్ని పంక్తులు.

ఆంధ్రమున హరికథా ప్రక్రియ కపారప్రాచుర్యము కలిగించిన అపూర్వ ప్రతిభా పాండిత్య పాఠోదులు కీ.శే, అజ్ఞాదాది భట్ట నారాయణదాసుగారు. దాసుగారికి బాల్యమునందే భక్తియు ఆంధ్రబాషాసక్తియు నలవడెను. వారు హరికథలు ఆశువుగా జెప్పజాలుట దాసుగారి హరికథా ప్రవచనమునందలి విశేషము. ఇతరులవలె వారు హరికథలను శ్రమపడి వల్లింపవలసిన అక్కఱలేకుండెడిది.

దాసుగారు సుందర గంభీర విగ్రహులు. ఐహిక భోగములందువలెనే ఆముష్మిక సౌఖ్యములందును ఆసక్తిగలవారు. వారు జీవించినంతకాలము ఏ లోపమును లేక నర్వభోగముల ననుభవించిరి. వారు ఎంత భోగానురక్తులో అంత భక్తాగ్రేసరులు. వారి యందలి అపారమైన భక్తిసంపదయే, వారిచే, వన్ని భక్తి పూరితములయిన హరికథలు కావ్యములు వ్రాయించినది.

వరుకావులందు బలువురచే పలువిధములయిన నత్కారములంది ఆ చాంద్ర తారార్కమైన యఖండయశస్సు నార్జించిన అప్రతిమాన ప్రతిభాశాలులు. ఆయన ప్రతిభవలెనే వ్యక్తిత్వము అపూర్వమయినది. ఆంధ్రుల ప్రతిభా పాండితీ శౌండిర్యముల కాదర్శముగా జెప్పుకొనదగిన అపూర్వమేదానిది శ్రీ దాసుగారు. ఆంధ్ర దేశము కీర్తి అభిలాషల వలమజేసిన యాత్మమహనీయమూర్తి అవతారపురుషుడు యాంధ్రుల కెల్లరికి ననవరత స్మరణీయుడు”

శ్రీ నాథదాసుగారు, వారి హరికథాయక్షగాన ప్రబంధములు, అనుశీర్షికక్రింద శ్రీ పంతుల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారి వ్యాసములో చివరిమాటలు. “హరికథ” అనే పేరువంటే, శ్రీ నాథ దాసుగారు. శ్రీ నాథ దాసు అనే పేరువంటే “హరికథ” ఆంధ్రప్రదేశంలో వెంటనే స్ఫురిస్తాయి. హరికథారచనవల్లనూ, హరికథా ప్రయోగము వల్లనూ, శ్రీదాసుగారివలె అఖండప్రఖ్యాతిని పొందినవాడు - వేరొకరు కనిపించరు.

కనుకనే దాసుగారు అనేసరికి ఆంధ్రలో శ్రీమజ్జాదాది భట్టనారాయణదాసుగారే కనిపిస్తారు. శ్రీహరిదాస భాగవతాచార్యులలో శ్రీ దాసుగారికంటే ముందున్నవారుగాని, వెనుక వచ్చినవారుగాని ఆ మహాప్రతిభాళాలిని, అవతారమూర్తిని అందుకోలేదనడం అతిశయోక్తికాదు.

శ్రీ దాసుగారు 82 సం॥లు ప్రచారాధనమూ భగవదారాధనముచేసి, 1945లో జగన్నాథలో ఐక్యముపొందిన భన్యాత్ములు.

గీత, వాద్య, నృత్య, (నాట్య) త్రయ సమ్మేళనమే - సంగీతప్రదర్శనము అనే సంగీత లక్షణమును ప్రమాణీకరించిరి. శ్రీ శివనారాయణ తీర్థాదులవలె, సత్యమైన సంగీతము నారాధించినవారు శ్రీ దాసుగారు." శ్రీ నా॥ దాసప్రతిభ అనన్య సాధారణమూ, అప్రతిహతము, అపూర్వము అత్యద్భుతము అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు." వీరు "మహాకవి గాయక నటన ర్తక శిరోమణులు." అనే విషయం-సామాన్య జవావికి సరిగాకెలీదు. ఇన్ని ప్రజలుగలవారు-ఆంధ్రదేశంలో వేరొకరు లేరనడం సాహసంకాదు."

'సరస్వతీమూర్తి' అన్న చిన్నవ్యాసములో శ్రీ పరికా గణపతిశాస్త్రి గారు వ్రాసినది. "నా॥ దాసు రయబ్రహ్మ బిరుదాంకితులై మైసూరు మొదలయిన సంస్థానాల్లో మహారాజుల మన్ననలనందుకున్నారు. కొమ్ములుతిరిగిన మదపుదేనుగు వంటి సంగీతాది విద్వాంసులచేత బౌనాననిపించుకున్నారు. ఆయన మహాత్యాగి, దేవేంద్రభోగి, నేటికీ వింతవింత కథలలో వెలుగొందుతున్న విఖ్యాత విశదకిర్తి. ఆంధ్రజాతి నిండుగుండెలో అజరామరంగా విలిచిన అపర సరస్వతీమూర్తి."

శ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తముగారు "ఆంధ్ర గీర్వాణ హళాజాదివాణీయ ద్వ్యశగాఽభవత్ యస్మిన్ సంగీతనాట్యాది కళాః పుంభావమాగతాః అన్నారు.

శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రిగారి. "శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస హృదయము" అన్న వ్యాసములోని కొన్ని పంక్తులుదాహరణకు

"..... ఇట్టి సంకిర్ణ సమయమందే శ్రీ నారాయణదాసావతరణము" కుటుంబము వేద విద్యకుటుంబము. తండ్రి పేరొందిన సరససాహిత్య పారంగతుడు. తల్లి వివేక సంపన్నయగు విదుషీమణి. సహోదరులు వైదిక లౌకిక విద్యా

పరులు. తల్లిదండ్రుల సత్ప్రసన్నతమహాభాగ్య విశేషముచేతనే ఈ మహాబాగుడు విజముగా కారణజన్ముడైనాడు. జనకునికడనే తన విద్యోపదేశము. అదియైనను కావ్య పఠన శ్రవణ మాత్రమే. విద్యలయవ్యయ³ తన తల్లికడ పౌరాణికా దితర గాదాశ్రుతి.

“ఉపదేశమపేక్ష నే విద్యా సత్ప్రాశనంగలాః” అనెడి న్యాయముచే నామ మాత్రమగు జనకుని యుపదేశమే ఈతని సకలవిద్యలకు నిధావమైనది. “ప్రపేదిరే ప్రా క్తన జన్మవిద్యాః” శ్రీ దాసుగారి స్వరూప స్వభావములు నెఱింగిన వారెవ్వరును ఈ మహానుభావుడు గుడవులకడ నెట్లు శుశ్రూష చేయగడగునను నచ్చెరు వందకపోరు.

.... ఇందు విశేషమేమనగా తానుగనిన విద్యను దనలో జీర్ణింపజేసి కొవి స్థిరముగా నొనరించుకొనుటయే ఈ కారణముచే శ్రీ దాసుగారు తార్కికులలో తార్కికుడు, వైయాకరణులలో వైయాకరణుడు. మీ మాంసకులలో మీ మాంసకుడు. కవులలోకవి. గాయకులలోగాయకుడు. వై జీకులలోవై జీకుడు. నటకులలో నటకుడు. హరిభక్తులలో హరిభక్తుడుగానయి తను విశ్వరూపత్వమును బ్రకటించుకొను చుండెను. కావుననే శ్రీ దాసుగాకు దన గురువుగా బరపేశ్వరునే స్తుతించెను.

“ఎవడు ప్రభువనదగినవాడెవని యిచ్చకడ్డునేకుండు నెవడు సత్యస్వరూపు డాది కారణ మెవ్వఁడి యఖిలమునకునట్టి సర్వేశు మధ్గురు నాశ్రయింతు”

(మార్కండేయ)

ఇట్లు సకలశాస్త్ర పాండిత్యము, సకల కళాకౌశలము, బహుభాషా వేత్సత్వ మును స్వప్రతిభాతిశయముచే సంపాదించుకొనినను శ్రీ దాసుగారు తనను ఒక మహా భక్తునిగనే ఒకభక్తి ప్రబోధమనిగానే ప్రకటించుకొనెను. తన మేధాశక్తికి, దారణా శక్తికి, సహకరింపగా గురుముఖమున గొన్నివత్సరములు మిగులశ్రమచేసి పౌనః పున్యముగ చింతనముచేసినగాని యవబోధముగాని వైయాకరణ సిద్ధాంతకౌముదీ, శబ్దేందుశేఖరము గ్రంథములవంటి శాస్త్రగ్రంథములను దాను స్వయముగ స్వశేషుషీ విశేషముచేతనే యవగతముచేసికొని జీర్ణింపజేసికొనిన వారని మాగురుపాదులు మహామహోపాధ్యాయ శ్రీ రాకా సుబ్బరాయ శాస్త్రిగారు చెప్పుచుండగా మాకు అత్యంతాశ్చర్యము గల్గుచుండెను. “ఇ. యెట్లుసాధ్యమా” అని ఇట్టిమహామేధావి డన్న సర్వతంత్ర్య స్వతంత్రుడగు ఒక మహాపండితునిగా బ్రకటించుకొనక ఒక

భక్తిప్రబోధకునిగా మాత్రమే బ్రకటించుకొనుటకు కారణమేమని పలువురకు సంశయము కలుగును. కాని శ్రీ దాసహృదయమును వారి గ్రంథములనుబట్టి గమనించినచో దానొక మహాభక్తరూపమున నుండుటయే తనకు సర్వవిధముల అభీష్టమును విషయము గోచరింపకమానదు.

“అరయంగా నకల శ్రుతి స్మృతిపురాణాన్యర్థ సారంబుగా పల్కురు నా శక్తికొలంది చూచి తుదకిమ్మైరూఢిగైకొంటి సంసరణాంబోధి దరింపజేయుటకు యుష్మద్భక్తిదక్కన్యమీ నరలోకంబున లేదుపాయము యన్నా నూర్యనారాయణా! (సూర్యశతకము)

తనకు భగవానుడను గ్రహించిన ఈ విద్యావైభవమును దాను జీర్ణింపచేసికొని లోకమున భక్తిప్రబోధమును గావించియే తాను పరమేశ్వరారాధనమును ధర్మప్రబోధమును తద్వారా భారతీద్ధరణమును చేసి కృతకృత్యుడను కాగలనని తాము నఱపూర్వముగ విశ్వసించిరి కావుననే -

“అపహోమ వ్రతైర్దానైః తపసానహికక్యతే
జ్ఞాతుంత్యదీయ మాహాత్మ్యం భక్తైవపరమేశ్వర”
హరికథామృతం

అనినిర్ణయించుకొనిరి.

శ్రీ దాసుగారు తమ హరికోపదేశములమున నకల హృదయ శైత్రములందును భక్తిబీజములను నాటిరి. అయ్యవి క్రమముగా రతాప్రతానములయి పుష్పించి ఫలించి తమ సువాసనలను నలుగడల వ్యాపింపజేసినవి. గురుమూర్తులై తాము తరించి పరులను తరింపజేసిరి. పితృమూర్తులై సహజ కరుణాతరంగితాంతరంగముతో తమయన్నేవాసి గణముల కష్టసుఖముల గవిపెట్టి వారల నుద్ధరించిరి. దేవతామూర్తులై వారల హృదస్తరాళముల బ్రవేశించి సన్మార్గవర్తులగావించిరి. అట్లు వారు తమ శిష్యుల నందోహమునకు ఋషిపితృదేవతా మూర్తులుగానొప్పిరి.”

శ్రీ దీక్షితదాసుగారు “హరికథాపితామహ శ్రీ నారాయణదాస వైశిష్ణవము అన్న శీర్షికతో వ్రాసినపద్యాలలో కొన్నిభాగాలు

సీ॥ అహహ యీతండు వాణ్యపరావతారమే . వేయేటి

కని నుతిజేయువారు.

etc. వైరి సభలందు, బావుకులాతవిగని.

నాంద్రభారతి నీవై యవతరించిరావు, శ్రీ యాదీభట్టసూర్యకులజాత
వాసికెక్కినహరిదాసవర్య - సన్నుదీవింపరమ్మ

వందనముగొమ్ము”

శ్రీమాన్ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షిత దాససర్వులువారు.

నారాయణదాస చరిత్ర యక్షగాన రూపంలో ద్రాక్షాపాక సదృశంగా సృష్టించి
చివరిలో ఇలా :-

పిన్నకున్పిన్న, పెద్దకుపెద్ద, బాహ్య
దృష్టికిజులాయి. సత్యమూహింప నాత్మ
తత్వమున సిద్ధిబొందు నంతర్ముఖుడు
మానవాతీత శక్తి సంపన్నుడతడు

అని అభినుతించి అంజలిఘటిస్తూ నివాళులర్పించారు.

(అనేకపద్యములుగలవు. గ్రంథవిస్తరణబీతిచే విరమించవలసివచ్చినది)
దాసుగారి సన్నిహిత బంధువులు శ్రీ శంభర సూర్యనారాయణశాస్త్రి (ఆయుర్వేద
వైద్యులు) గారి వ్యాసములోనిమాటలు.

“వేయేల, విలాసార్థము పురుషరూపముతో నవతరించిన సరస్వతీదేవియే
యాతడు. జగన్మాతకేతై క పుత్రుడు. తన సర్వతోముఖ పాండిత్యమును, జగమున
దీపింప జగజ్జ్యోతివెలిగించి తనయాత్మజ్యోతిని బరమాత్మతో లీనముచేసికొని
1845 జనవరి 2 వ తేదీని, తన భౌతికదేహమును విడనాడినాడీ పరమభాగవ
తోత్తముడు. అట్టి మహావండితుడు జగమున కవతరించుటకిదియే మొదటిసారి.
ఐహళా ఇదియే తుదిసారి కూడ.”

శ్రీ స్థానం నరసింహరావుగారు “హరికథాపితామహుడేకాడు — మహానటుడు
శ్రీ నా॥ దాసుగారు అను శీర్షికక్రింద వ్రాసినమాటలు.

“ఆ॥నా॥ దాసుగారు హరికథావాఙ్మయానికి అదిభట్టు. కావ్యశిల్పానికి కవి
శ్రమాట్టు. కథా కల్పనకు అభివట్టు. కథావధానికి మూలవిరాట్టు.

భక్తిపాదవశ్యాలకు ఆయన పెన్నిధి. నవరసాలకు కళానిధి. యుక్తిప్రయుక్తులకు మహోదధి. సంగీత సాహిత్యాలకు సరస్వతి. బహుభాషా పాండిత్యానికి పట్టుకొమ్మ. అమృతహృద్. ఈవిధంగా ఆయనగురించి ఎంతైనా చెప్పవచ్చు.

... ..

ఆయన చెప్పేకథలోని అన్నిపాత్రముల్లోను ఆయనజీవిస్తాడు. అంతేగాక, ఆడి, పాడి, మాటాడి అభినయిస్తూ, తన పాత్రములవెంట మనమనస్సును నడిపిస్తాడు. కాదు లాక్కోని పోతాడట. ఆయన హరిదాసవేషం మాత్రం మారదు. ఆ మీసాలు, ఆబొజ్జ, మెళ్లో పూలమాలికా, నడుంకుకట్టిన ఆ సిల్కుదోవతీ, దానిపైచుట్టిన కుచ్చుగల కాశ్మీర్ జరీకాలువా, కాళ్ళగజ్జెలు, చేతిలో చిరతలూ, అన్నీకనుపిస్తునే వుంటాయి. మనం వాటిని చూస్తూఉన్నట్లే ఉంటాం కాని అంతగా గమనించం. అందులోంచి వెలికివచ్చే పాత్రలనూ, వాటి బావాలను గమనిస్తూఉంటాం.

ఆయన వాక్కుబ్బంలోనూ, బావప్రకటనలోనూ ఆంగిక చలనంలోనూ వినిపించే “నీతాకళ్యాణం”లో ఒక గంభీరుడైన రావణబ్రహ్మ కనిపిస్తాడు. మహోదాతుడైన విశ్వమిత్రమహర్షి కనిపిస్తాడు. నవమన్మధుడైన రామచంద్రుడు కనిపిస్తాడు. నవకోమల కన్యారత్నం నీతా, అమె చిరునవ్వు, సిగ్గు కనిపిస్తాయి. ఒకడాసి, ఒక భటుడు, ఒక మంత్రి వారు వీరన నేమిటి కథలోవచ్చే పాత్రములన్ని మన స్తత్వాలతో వాటి యోషాలతో మనకు కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తాయి. తుదకొక్కమాట,

అన్ని వేషాలువేసి, మెప్పించడానికి ప్రయత్నించేనటులకంటే, అసలువేషాలే ధరింపకుండా, వాటిమన స్తత్వాలను, మనముందు స్వభావసిద్ధముగా ప్రకటించడంలో ఆయన ప్రతిభ అసూయనం. అద్భుతం అనందప్రదం. ఆయన ఆత్మకీర్తి అచంచలం పాండిత్యం అపారం. అందలి అంతరార్థం పరమార్థం. బావప్రకటనలో అస్మదాదులకు, ఆదర్శం. అందులకే ఆయనను మహానటుడుగా స్మరిస్తూఉంటాను.”

శ్రీ బొడ్డుపల్లి వురుషోత్తముగారు “పుంరూప సరస్వత్యారాధనము” అను శీర్షిక ప్రారంభములో ఇట్లు వాడుచ్చిరి :-

“నృత్య సరస్వతీకటక నికృజమున్

ప్రకటించు కొంచు సా

హిత్య సరస్వతీ హృదయమిచ్చుచు

గాన సరస్వతిన్ వలెన్

నత్యపదార్థ కీర్తనము సల్పెడు

మత్కవితా కుమారికా

నిత్యతదాలు, స్వర్గమున్

నీరస మీరస సిద్ధిముందటన్

ఈ రీతిగా ఒక ఆధునిక కవి, సరస్వతిని 1) నృత్య సరస్వతి. 2) సాహిత్య సరస్వతి. 3) గానసరస్వతిగా వింగడించుకొని ఆయా సరస్వతీ స్వరూపములను తన కవితాసరస్వతియందే సందర్శించి, రససిద్ధుడైనాడు. లోకమునందలి పండిత విద్యామూర్తిని మనము “పుంరూప సరస్వతి” అని సంభావించుము ... ఈ మువ్వురు సరస్వతులకు సమాన ప్రాతివిధ్యము వహించగల “పుంరూప సరస్వతి” ఎవరాయను నందేహము చాలకాలముగా నుండెడిది. కాని యా సందేహమిప్పుడు పటాపంచలైనది. శ్రీ మదజ్ఞానాది భట్టనారాయణదాసు సహోదయులలో సమగ్ర మగు పుంరూపసరస్వతిని సందర్శించి ధన్యుడనై తిలకింపి యంజలిఘటించితిని. దాని అక్షరరూపమే ఈ వ్యాసము.” చివర

.... ఏవం విధముగా సంగీత సాహిత్య సమగ్ర సమ్మేళన నమ్రాట్టు శ్రీ నాదాసు. భోగి, త్యాగి, జ్ఞాని, కర్మిష్ఠి. సకలకళాప్రపూర్ణుడు. అంతటి పుంరూప సమగ్రసరస్వతీ స్వరూపుడగు నీ మహావ్యక్తిలో మానవతాధర్మమెంత మనోహరములో ఈ క్రింది పద్యములో దాసుగారు వ్యక్తీకరించిరి.”

సంస్మరణము అను శీర్షికక్రింద శ్రీ పిల్లలట్ట సుందరరామ శాస్త్రిగారు చెప్పిన విషయం “శ్రీ దాసుగారు వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసాదులలోని సర్వసారజ్ఞుడు. సంగీత సాహిత్య, కవితా వృత్తవాద్యములలో అసమాన ప్రజ్ఞాధురీణుడు. కళాప్రపూర్ణుడు. ఇది యదియననేల ఆయన సర్వజ్ఞుడు. పరిపూర్ణుడు. సర్వస్వతంత్రుడు.

రూపురేఖలలోనో సుందరమూర్తి. శ్యామలగాత్రుడు. శృంగారరసభరితుడు. సరస్వతీ అంశసంభవుడు. ఆంధ్రావనియందవతరించిన గంధర్వుడు.”

“కథాగానవాచస్పతి” అను శీర్షికక్రింద శ్రీ బందా కనకలింగేశ్వరరావుగారు చెప్పిన మాటలు. “దానుగారి కథ నవరసభరితం. ప్రతి శ్రోతా ఆ రసాస్వాదనం కావించేవాడు. ఆ దృశ్యంనేటికి నాకంటే కన్నీస్తోంది. “శంభో” అని వారు గావించే ఆరావనలోని ఓంకార సిద్ధంనేటికి మా జెవులకు విన్నీస్తోంది. ఆయన హరికథాబ్రహ్మ. “హరికథాబ్రహ్మ” అను మహాబిరుదానికి ఆయన మకుటదారి. సంగీత సాహిత్యాలు, నృత్యనాట్యాలు, వాస్యతాండవాలు, విభిన్నభాషానేతృత్వం ప్రతిభా ప్రౌఢిమ, కవితాపాండితి—యివన్నీ ఆయనలో మూర్తీభవించి, మానవతాకారం దాల్చి నారాయణదాసుగారాపొందాయి. ఇట్టి పుంభావసరస్వతి నభూతోనభవిష్యతి

“ఓం నారాయణదాస గురుభ్యోనమః”

రచయితల సహకారసంఘము, గుంటూరువారు

ప్రకటించిన “శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస సారస్వత నీరాజనమను గ్రంథ ములో, తొల.దొలుత, మధురసరస్వతి అను శీర్షికక్రింద, జ్ఞానపీఠ ప్రతిగ్రహీత, కళాప్రపూర్ణ డా॥ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ మహాకవి మహోదయులు, అయిదు పద్యములు వ్రాసి దానిలోని ఆఖరిపద్యం, శ్రీ నారాయణదాస సర్వజ్ఞస్వరూపము వెలార్చునట్లుగా వారు వ్రాసిరి.

“ఈ యఖిలమ్మునందు బరమేశ్వరుడెట్లు నిండియుండెనో

యాయఖిలమ్మువచ్చి తనయందుననుండెన యాదిభట్ట నా

రాయణదాసులో హరికథాకృతి, భారతి సర్వశిల్ప వి

ద్యాయుతి సంస్కృతాంధ్రముల యాకృతియై పెరమూర్తులై మరిన్.

ప్రముఖ హరిదాసు నారాయణదాస పాదసేవనచేసి తరించిన మహనీయులు శ్రీ వేదనభట్ట వెంకట రమణయ్యదాసు “సద్గురుసన్నిధానము” అను శీర్షికక్రింద చెప్పినకొన్ని పంక్తులు :-

శ్రీవారెప్పుడూ “గోవిందా” అని స్మరిస్తూ ఉండేవారు. అందుకే వారిందిలో మైన గోరకూడ “గోవిందా” అని పలుకుచుండేది. ఎవరైన ఆహ్వానించినపుడు హరి కథలకు వెళ్లుచు ఇతర సమయములందు న్యగృహంలోనే వీదోయెప్పుడూ గణపతిదల కుర్చీలో కూర్చుని వ్రాసుకునుచుండేవారు ఎంతవ్రాతలో వారు నిమగ్నులై.

యున్నా ఏరాగ - తాళ - భావముల నడిగినా విసుగులేక చెప్పేవారు. అడిగే వాతుంటే చాలు సంతోషముగ చెప్పేవారు, “ఒరే నేనింకా! బ్రతికేయున్నాను. నా దగ్గరకొచ్చి తెలుసుకోరేమిరా : వెట్టివాళ్లు” అని అనే వారు. ఒకనాడు చనువుగా వేను, “బాబూ ! హరికథమీవలె బాగుగా చెప్పే నూజ్మలేమైనచెప్పరా” అని అడిగితే” ఒరేయి, నన్నెప్పుడూ చూస్తూఉండు, నామాట నాతీరు చూస్తూఉంటే చాలురా” అని వారనగా అదే మహోపదేశంగా భావించి నిత్యము కొన్ని గంటలైనా వారిని 10 సం॥లు ఏకగ్రీవముగాచూసెను. వ్రాసుకొనుచు మధ్యమధ్య వారికి స్ఫురణకువచ్చిన అద్భుత విషయములను చెప్పుచూ, పాడుచూ, నవరసము లొలుకువట్లు కుర్చీలోనుండే అదినయించుచు హరికథ చెప్పినంతర క్రిగా చెప్పేవారు. “ఎలాగుందిరా నా ముసలిషోకు” అని తమాషాగా అడిగేవారు. ఒకొక్కప్పుడు వారు గణపతివలె, ఇంకొకప్పుడు నరస్వతివలె, మరొకప్పుడు మహావిష్ణువువలె, కనుపించే వారు. అప్పుడు నాకు వారన్నమాట “నన్ను చూస్తే చాలురా” అన్నదర్శమైంది.

కీ॥శే॥ ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారు

13-1-1935 సం॥ర ఆంధ్రవాణినుండి

కీ॥శే॥ చెల్లపిళ్ల వెంకట శాస్త్రిగారు.

ఈ పరమ భక్తాగ్రేసరుడు, హరికథఅంటే ఏమిటో తెలియని కాలంలో మన ఆంధ్రదేశానికి దాన్నిరుచి చూపడమేకాక పలువురికి ఉపదేశించిన మహోపాధ్యాయుడు. హరికథలకు సంస్కృతాంధ్ర సాహిత్యముండాలి. మంచి శ్రుతిబయళ్ళానంతో మిళితమైన గానప్రవేశముండాలి. ఈయనకు పూర్వోక్తమైన శక్తులేకాక ఉభయ భాషలయందు, మంచిగా కవిత్వంచెప్పే నైపుణ్యంగూడా ఉంది. ఈయన ఎన్నో హరికథలు రచించారు. ఇంగ్లీషు, పారసీలోనైనా దేశాంతర భాషలలోకూడ ప్రవేశం ఉంది. ఇన్నిశక్తులుఏకత్ర ఉండటం చాలా అరుదు.

తే.గీ. ఆదిభట్టితడయ్యెను హరికథలకు

ఆది భట్టితడయ్యె గేయపు ఫణితికి

ఆది భట్టితడయ్యె నాట్యంపు గళకు

ఆది భట్టితడయ్యె లోకాద్యుతులకు

విజయనగరంలో 50 సం॥ల నాడు శ్రీ విజయనగర వజ్రరాజావారి దర్శనార్థం వెళ్ళినపుడు ఈయనతో నాకు ప్రథమపరిచయం కలిగింది. ఆ ఊళ్లోనే యీయన హరికథ విన్నాను. అంతవరకు నేను సీసపద్యం రేగుప్తిరాగంమీద ఆనందభైరవి రాగంమీద చదవటమే విన్నానుగాని ఇతరరాగాలమీద చదివిన వారిని యెఱుగను. ఈయన, ఆవేళ కేదార, బిలహరి, జంఝూటి-ఈ రాగాలమీద చదవడం విన్నాను. ఈయన మనదేశపు గానానికే కొన్నిమార్పులు కలిగించి వన్నె పెట్టిన స్వతంత్రుడు. ఈయనగాత్రం చాల గంభీరమైనది. చాలామంది గాత్రాలవిన్న నాకు ఎక్కడా ఈయన గాత్రం మాదిరిగాత్రం తటస్థంకాలేదు.

తృణీకృత బ్రహ్మపురందరుడు. గావమేకాదు సంస్కృతాంధ్ర సాహిత్యమే కాదు, నాట్యమేకాదు అదియిదీ అనడమెందుకు? ఈయనకు వశమైన సర్వవిద్యలున్నా గూరూపదేశం వినగా లభ్యమైనవే. విజయనగరంలో అప్పుడు సర్వవిద్యలూ తాండ విస్తూ వుండేవి. ఈ వర ప్రసాదునకు, శ్రుతి మాత్రం చేత, అవన్నీ స్వాధీన పడ్డాయి. వీణ గురుశుశ్రూషవివాగా లభించదని నాకుతోస్తుంది. ఈయనకు ఆ విద్య కూడ అతాగ స్వాధీనపడ్డది. ఆ సంస్థానప్రభువులు యీయన్ని యేలా గౌరవించ వలెనో ఆ విధంగా గౌరవించి చరితార్థులైనారు. సంగీత పాఠశాలా ప్రధానాధికారిగా నేర్పరచి పూజించారు. ఈయనవంటి సరస్వత్యవతారులు ఏకాలంలోనోగాని అవతరింపరు. వార్ధక్యంలో కూడా యీ పుంభావసరస్వతి హరికథ అంటే వేల కొండిగా జనంవచ్చేవారు. ఆ 70 ఏళ్ల వయసులో గాత్రం పంకమంటే పలుకు తుందా? దగ్గరవాళ్ళ కే వినవడనిస్థితిలో దూరస్థులకు చెప్పేదేమిటి? కాని యెప్పుడో శంభో అని తన సహజ మేఘ గంభీరధ్వనితోనాక గర్జింపు గర్జిస్తే దానికే సంతోషించి తృప్తిపడేవారు. ఇంతసామాగ్రిగల హరికథకులు ఇంతకు పూర్వంలేరు. భవిష్యత్తులోనేనా బయలుదేరతారనడం వున్నకాపేష. ఈయన వయస్సివుడు 82 సం॥లు ఇంతటి తన్యమూర్తి, యింతటి అదృష్టశాలి మఱికిండదు. తన్యః తన్యః తన్యవారాయణుని నారాయణుడు గౌరవించుగాక!

ఆదిభట్ట

28.1.1945 నం॥ర ఆంధ్రదినపత్రికనుండి (కీ॥శే. ఆ. నారాయణదాసు
2.1.1945 మరణించిన తరువాత కీ॥శే॥ చెల్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రిగారి వ్యాసమునుండి
అక్కడక్కడ దీనికి సంబంధించిన కొన్ని భాగములు)

ఈపేరు నిన్న మొన్న కీర్తిశేషులైన జగద్విశ్రాంత కీర్తిమూర్తులైన హరి
కథా ప్రథమావతారులైన నారాయణదాసుగారి గృహనామంభట్టశబ్దం పండితవాచకం.
ఆదిభట్టవారిలో అజ్ఞాత ఆదిభట్టవారు విశిష్టులని తెలియనగుట, అదిశ్వాసో ఖట్టశ్చ
ఆదిభట్టః. ఆదిభట్టవంశం నారాయణవంశముగా ప్రసిద్ధికెక్కుటకు ఈ నారాయణ
దాసుగారు కారకులగుచున్నారు. ఈయన భవిష్యత్కాలమందు నారాయణునకు
దాసుడు.

శ్లో ప్రహ్లాద నారద వరాహరవుండరిక

.....పరమభాగవతాన్ స్మరామి, అన్న శ్లోకమునందలి పరమ భక్తులలో
నొక్కడుగా పరిగణింప దగ్గవాడు కాగలడని తెలిసియే నారాయణ నామధేయ
మీతనికి తల్లిదండ్రులు పెట్టియుందురు. ఈయన బాహ్యవర్తనము ఏదోమాదిరిగ
కానవచ్చినను అంతరంగము బహునిర్మలమైనది. భక్తుడనగా, నారాయణదాసుగారు
అని నేను బాహువులైతి చెప్పగలను.

ఈయన చదవకుండగనే సమస్త విద్యలను సాధించెను. గానము, కవిత్వము
ఇతడు మాతృగర్భమునందే సంపాదించుకొనెను. "ప్రపేదిరే ప్రా క్తన జన్మ విద్యాః"
అను కాళిదాసోక్తి యీతని యందు సమన్వయించినట్లు, మరియొకరియందు సమన్వ
యించదు. ఈయనకు జన్మవంశమునకు సంబంధించిన జ్ఞాతులకన్నా విద్యావంశము
నకు సంబంధించిన జ్ఞాతులే విస్తరించి యుందురు. ప్రస్తుతమాంధ్రలోకమున హరి
కథచెప్పు వ్రతివ్యక్తియు ప్రత్యక్షముగానో, పరంపరగానో యీయన శిష్యులు కాక
తీరదు,

ఇతనిగానము దాక్షిణాత్యగానము ననుసరించున దిన్నీకాదు. ఉత్తరదేశ
గానము ననుసరించి నదిన్నీకాదు. ఈ గానములన్నిటినీ కలియద్రొక్కి పెట్టిన

కషాయమిది. ఈయనకు గానమందువలెనే కవిత్వమందు గూడ విశిష్టస్థానము ఈయనకు తప్పదు. ఆయన కీర్తనలను గానముచేయుచున్నపుడు విన్నవాకు, ఆ కవిత్వము నందును ఆ గానమందును గల మాధుర్యముచే కంఠోపాతము చేయాలని బుద్ధివుద్ధింది. హరికథకులలో ఇట్టి సన్మానము పొందినవారుగాని యింత నిరాఘాట ప్రవర్తకులుగాని యిట్టి శిష్యులను తయారుచేసినవారుగాని మన ఆంధ్రదేశమందే కాదు, ఇతర దేవములందుగూడ లేరనియే చెప్పవచ్చును. ఈయన సంస్కృతంలో రచించిన గ్రంథము పండితులెల్లరు శిరసా వహించినదిగా నుండుటచే, నిరాఘాట ప్రజ్ఞకలవాడైనపుడు, మాతృభాషయైన తెలుగులో ఈయనకు గురుభండవలసి యుండునా? ఈయనతో పోల్చుటకు నాకు తెలిపినంతలో ఒక్కరును గోచరించుట లేదు. “అధీత మధ్యాపిత మార్జితం యశః”

తే॥గీ॥ బ్రతుక దగినంత కాలమ్ముబ్రతికి మలము
వన్నెకెక్కించి జగతికి దన్నుఁడెలిపి
అరిగె మత్సోదరుండు నాదాయణుండు
తనదు పేరిదేవుని చూచు తలవునొడమి.

ఈయనప్రజ్ఞ అనన్వయాలంకారానికి ప్రథమలక్ష్యం. “సరః పరితకా యోఽపి యశః కాయేన జీవతి”

చివర ఒక అపూర్వవక్తి, దాసభారతీ ఆవిష్కరణ, ప్రచురణదూర్వహులు, మహాకవి, మధురసరస్వతి, తెనుగుతానీషా, ఆచార్య S.V. జోగారాయమహామనీషి భావనలో దాసుగారిమీద మెదలిన భావగాంభీర్యరేఖలు కొన్ని:—

‘నాయొలుక’కు సంపాదకీయ భూముకలో వ్రాసిన మాటలు “ఇది లోక మెరిగిన యొక అలోక సామాన్యుని ఆత్మోదంతము, అంతరంగ సంగీతము. సంగీత, నృత్య, సాహిత్య త్రికళాకుశల త్రిదశేంద్రులై న వారి పూర్ణపురుషాయుష జీవితమున చిత్రముగా నిది మొదటి 30 ఏండ్లు పరిమితమైనది అను నభిప్రాయము గల ఆదేశద్రిమ్మరి సరస్వతీ ప్రతిభి ప్రచారకుని శేష జీవితము అను నిత్య మనస్సన్యాసియై, నిరంతర స్వన్వరూపాను సంధానప్రవీణుడై, నిశ్చేయ బోధర్కసాధనార్హ పాఠేయ మాత్రగాంధర్వదూర్వహుడై, నిషధయోగ్యుడైన దాసు నరుడై దిగివచ్చి నాదాయణుడై దివికేగెను దాససంజ్ఞ తనపేరి చివర ఆయన

కోరి తగిలించుకొనినది. హరికి దాసుగాని హరిదాసులకు స్వామి ఆయన. ఆయనకు వ్యసనములేమి? ఆకసమున మననములేమి? నీటిని నిప్పంటునా! నిప్పును చెఱలంటునా? అట్టి కారణజన్ముల స్వభావపు సరిహద్దులు మన అవగాహన కొలబద్ధంకందునది గావు. “శూరుల జన్మంబు సురల జన్మంబు నేలుల జన్మంబు నెవరి కేలుక” అని యొక నమస్కారముచేసి యూరకుండు లెస్స.

ఆగన భక్తి కోసము బ్రతికినాడు-తిండికోసముకాదు రుచికోసము తిన్నాడు-ఆకలికోసముకాదు

అందముకోసము స్త్రీని ఆరాధించినాడు-భోగముకోసముకాదు. కళకోసము కళావతి నాదరించినాడు-కామముకోసముకాదు. ఆ స్త్రీకృప్తచారమునకై ధర్మప్రబోధమునకై హరికథను చేపట్టినాడు. హరికోసముకాదు. సిరికోసముకాదు. కథారక్తి కలమునువట్టినాడు. గాత్రమెత్తినాడు-గజ్జెకట్టినాడు-కళతలనియకస్సు కోసముకాదు. ఆ మహామహుడు బ్రదుకగృహనమున వేసుకొన్నబాటయే వేరు-ఆ నడచిననడకయే వేరు-అవితరసాధ్యమా తీరు-ఆపాటియీపాటి బాధితి దురవగాహనాహోరు,

“నాయనినాల్గుమోములవునా యేటుముద్దికె? దంచునల్వయా
ప్యాయముగ హసింపఁగ, ‘అనంతమున్ ననునెట్లు ముద్దికం
బోయదొ! యంచు జెల్వనగ-ముద్దికెదన్గను మంచునల్వనా
రాయదాసుగాఁగఁద్రవనందు నరన్వతికిన్ నమస్కృతుల్.
యశ్వీ జోగారావు.

Sri M.R. APPAROW, Ex vice chancellor Andhra University, Waltair సారస్వతనీరాజనములో ముఖ్యంధము అను శీర్షికక్రింద వ్రాసిన మాటలు “ఆంధ్రజాతి అంశ కలకాలం గర్వించదగిన మహావ్యక్తి ఆ॥నా॥దాసుగారు. సకలకళాస్వరూపుడైన భగవంతుని శర్వజనుల హృదయాలలోను ప్రతిష్ఠించడానికి చేసిన ప్రయత్నమే తనమనుగడగా, సాగిన మహాభాగుడాయన. సకలకళలకు, నమస్తాతీయ సంవిత్తునకు, సంస్కృతికి శంగమస్థానమైన ఆయనయొక్క బహుముఖపరిశ్రమ ఫలితంగా బాహిరిల్లిన బహుకృతులు హరికథలు మనకొక సంస్కృతి బాండరంగా మిగిలిఉన్నాయి. అటువంటి దాసుగారి స్వరూపాన్ని గుర్తించి వారిలోకాలుపుదీరిన వాగ్దేవికొక సారస్వతనీరాజన మెత్తినాడు.” శ్రీ జోగారావు ప్రభులు.

‘సహృదయ భూమిక’ అను శీర్షికక్రింద శ్రీ జి. రామానుజులు నాయుడు, A.P. High Court Judge మాటలు “ఇందుగలదందులేదని సందేహమువలదు? ఎవరు? ఆదినారాయణుడుకాదు. ఆదిభట్ట నారాయణదాసును. ఒకకళా? ఒకవిద్యా, ఒక బాషా? ఎందులోపడితే అందులోనేవున్నాడు. ఇంకటి బహుముఖప్రజ్ఞతో. విశిష్టవ్యక్తిత్వంతో జాతి ధర్మ పదవీ నేపథ్యము జీవించిన గొప్పవారి చరిత్రలు తెలుసుకోవడం అభివృద్ధికాముకమైన జాతికవళ్య కర్తవ్యం”

జోగరావుగారి సంపాదకభూమిక, లోనివి. “బహిరంతరముల బహు విశిష్టలక్షణ, విలక్షణ, గుణబాధురుడైన, వివిధవిద్యా విశాద్యుడైన, సకలకళా కౌశల పేశలుడైన, బహుబాషా చతురాస్యుడైన, దాసుగారి వ్యక్తిత్వము నాకళించుకొనుట కొకరే వెక్కిరిది:

శ్రీ దాసుగారు “ఆయన సామాన్యమానవులకు మహామహుడు. ధీమాన్యుల కత్యద్భుత ధీషణాధూర్వహుడు. హరిదాసులకు హరికథాపితామహుడు, కవులకు మహాకవి, గాయకులకు గాంధర్వసార్వభౌముడు, నర్తకులకు నందీశ్వరుడు, నటులకు మహానటుడు. భక్తులకు మహాభాగవతుడు. బాషావేత్తలకు బ్రహ్మిష్ఠోబ్రహ్మ. శాస్త్ర విద్వాంసుల కక్షపాదుడు. పౌరాణికులకు బాదగాయణుడు. వేదాంతులకాది శంకరుడు. దార్మికులకు ధర్మజుడు. వనితలకంటికి వంచితపంచబాణుడు. కళావతుల పాలిటికి కామధేనువు. వదరు బోతులకు నావదూకశిఖామణి. మిత భాషులకు నాచంద్రయమి శరేణ్యుడు. నిక్కుబోతులకు నిరంకుశ గంధసింధురము. నాగరికులకు నవఖండ మహిమాదలాఖండలుడు. జానపదులకు నట్టి సరైకాలపు సరైయ్య-జుదీ ఆయన వరుస. మరి ఆ మహాభాగుని, జీవితమునకగా, వ్యక్తిత్వమునకుని, వైకుంఠమునకుగాని, ఏ తామోతుట ఎట్లు సాధ్యపడును? అందుకే యొక నీరాజన మెత్త సంకల్పించితిమి. శిష్యసంపదశీర్షికలోని మాటలు “సరస్వతీ వరప్రసాదుడైన దాసుగారికి జగద్గురుడైన పరమేశ్వరుడే జగద్గురువు. ఆయన విద్యలెల్ల స్వయం కృషిలబ్ధములే. అతని హరికరుణాకటాక్ష సంప్రాప్తములే. అందుకే ఆయన తన నేర్పులనెల్ల శనజ్జనతారకమగు శూరికి రక్షముకొరకే వినియోగించెను. తన సకల కళా కౌశలముల కెల్లగా శాంధ్రవిద్యా కేంద్రముగా హరికథను రూపొందించుకొనెను. ఆంధ్రదేశమందలి ప్రప్రథమ సంగీత కళాశాలకుతాను ప్రప్రథమ ప్రధానాచార్యుడయ్యు హరికథక పితామహుడుగా జగతున సరస్వతి పేరు ప్రతిష్ఠించెను.

అనేకశిష్యులు తనయశః పరాకలుగ భీషమున నెలకొల్పెను. తనకొక్క గురవు లేకున్నను తాను హరిదాస జగద్గురువయ్యె.

అసలు హరికథ కోసమే ఆయన అవతరించెనో ఆయనకోసమే హరికథ యవతరించెనో చెప్పుటకష్టము. వాద మొందుకని ఉభయపక్షములును సత్య నమ్మతములే అని యొప్పుకొనుట ప్రాజ్ఞలక్షణము. బహిరంతర బంధుర భక్తిభావనా శేషధియగు నా సుందరాకృతి, భారతీయ సంవిద్యార సర్వ ధూర్వహమైన ఆ మహావ్యక్తి, సంగీత నృత్యసాహిత్యాది బహుళకళాకౌశల పేళల మామూర్తి స్వయముగా హరి కథోపన్యాసము చేయునప్పుడా సన్నివేశము సనకసనందులు, సరస్వతీచతురాస్యులు, నారదతుంబులు, పార్వతిపరమేశ్వరులు, కాళిదాసషేక్ష్సిగురులు కలిసికట్టుగా సాక్షాత్కరించినట్లుండును. కారణజన్ముడైన ఆ మహనీయుని హరికథలమూలమున జనసామాన్యమున భక్తిభావము జీవముపోసుకొన్నది. సద్భావ సంపద పెంపొందినది. వివిధకళా రసితలు వికసించినవి. అత్యపూర్వమాయన హరికథాకథన వైదగ్ధ్యమునకు స్పందించని డెందములేదు. హరికథా పితామహుడాయన. హరిదాస జగద్గురుడాయన. గానరూపకథాభ్యాసము, కైట బారిసంకీర్తనమువగు యక్షగాన పూర్వరూపమునకు పునర్భవమును ప్రసాదించి దానికపూర్వము చిరస్థాయికమునగు ప్రతిష్ఠను పటిష్ఠముచేసిన వాగ్దేవి ప్రియవయస్కుడాయన.

సంగీతచతురాస్కుడు అను శీర్షికలోని జోగారావుగారి మాటలు “నటరాజునకు గగనతలమే తంగస్థంమైనట్లు నట్టచుడువీధియే ఆదిభట్టు హరికథల కాటపట్టయినది. తనకడను విద్యార్థులుగావచ్చిన వారిని విద్వాంసులుగాచేసి పంపుటయేగాదు తనలోగిటను వాకిటను గూడ హరిదాసులకరచేత వైకుంఠము చూపెడివారు. “శ్రుతిలయలు రెండు ఆయనకుచ్చిన నిశ్వాసములు. ఆయనతీసిన కూసిరాగము సామగానము. అడినరై తెక్కులు శివతాండవము. ఆయనకీ జగమంతా సంగీతశాలయే 2-1-45 పుష్య బహుళ పంచమి ఈ రయబ్రహ్మ బ్రహ్మలయమందెను. భారత కాలమున పరిగణనకుచిత్త్యాగ రాజస్వామిలిథి తన భక్తితో భగవద్రక్తితో తనివితీరని బమ్మెరపోతరాజు, తనసంగీత వ్యాసంగముతో తనివితీరని త్యాగరాజులు కలిసి యేకైక తనువుగా నెత్తిన జన్మముకాబోలు నారాయణదాసావతారము.”

యస్వీజోగారావు.

రామావతారములో శ్రీరామచంద్రమూర్తిని నారాయణాఽశ సంభూతుడుగ ఎంతమంది గుర్తించిరి. వశిష్ఠుడు, విశ్వామిత్రుడు, తదితర ఋషిపుంగవులు. కొద్దిమంది మాత్రమే శ్రీ విష్ణుమూర్తిగా, ఆయన కుహిమలను గుర్తించినారు.

అలాగే కృష్ణావతారముగూడ, ఆయన కృష్ణలీలలు ప్రకటించినప్పటికి, ఆయనను తగవంతుడుగా గ్రహించినవారు చాలా కొద్దిమంది. బీష్ముడు, విదురుడు, అక్బారుడు, ఉదవుడు, కుంతి, గాంధారి మొదలగువారు కొద్దిమంది తప్ప, ఆయనచే ఆవరింపజేయబడిన, మాయచే, అతనిని సామాన్యుడిగా నేతలించి, అవహేళనచేయుటకు కూడ వెనుతీయలేదు, దుష్టచతుష్టయమునంటి ప్రముఖులు.

శ్రీ నారాయణదాసుగారుకూడ తనజీవితములో అప్పుడప్పుడు తన శిష్యు ప్రముఖులకు అంటే శ్రీ నేరింష్మీనారాయణ బాగవతులవంటి వారితో “ఒరే, నేనెవడినో ఈ లోకం నరిగ్గా గుర్తించలేదు. దానివల్లనాకేమిలోటు. ఆ వెలితివాళ్ళ దే. నావంటివాడు కొన్నివేల సంవత్సరాలకు గాని ఆవిర్భవించడు” అని ఘంటాపథంగా అప్పుడప్పుడు తెలియచేయడంకద్దు.

శ్రీ నారాయణ దాసుగారు “నామాట”

అను శీర్షికక్రింద తెప్పినపంక్తులుకూడ ఇక్కడ ఉదహరించుట సమంజసము

... ..

పరువున కాభర-ద్వాజాఁడె మొదలు

నాల్గొంట్ల యీదున-నాకెల్ల చదువు

లబ్ధేంద్రమంతనే-నరసిన కొఁఁడి

నేఁబుట్టు లయకాడ-నేమాటకాఁడ

నాటపాటలమేటి-ననిపించుకొంటి

నాకెదుల్లే డిఁకే-నాదులనైన

వేవేలమందికి-వినుచునాగొంతు

గత్తెవిప్పెదరేయి-కడముట్టిబాడి

యందగాండ్రతలక-ట్టందురు నన్ను

ఏకిమీంద్రకాసుక-లేగొన్నవాడఁ
 దోతాలు మైశూరు-దొతనాకువేసె
 నా కంకితీడు పెం-దేరమ్ము దొడఁగెఁ
 పారసి వేలుపు-పలుకింగుతీసు
 తెలుఁగు వ్రాసి చదువు-తెలివివాయా సీ

...

పదునెన్నిదేండ్ల-శరవము మొదలాట
 పాఠ మాటలబట్టి-బ్రతుకుచున్నాఁత
 కన్యకుమారిక-ల్కితారవఱకు
 నటన, కన్నద, కుల-యాలి, జంగాలి
 తెలుఁగు సీతుల మెప్పు-తెచ్చికొన్నాద
 ఈవి శాంద్రనృప-వెవ్వరేని
 తీరికినొనమంచి-చెప్పెడిపట్ల
 నాయంతనేర్పితి-న్జదువుంజెల్ల
 నాయ్దు లొత్తివం-దలు శుశుచంద్రు
 జంచుమించి పుడెన్-దేండ్లు నాయాడు
 గాని యిప్పటికినే-గట్టెదనజ్జె
 నలుమాటలల్లు వాంద్రన్నాటి మీఱ
 హరికథామృతముకై -యామురారకము
 కలగల్పు తెనుఁగుగా-కాళిదాసేక్కి
 యరుల అందములు-ప్రహ్లాదమొదలుగ
 బదకొంతు, హరికథల్ -బాటసార్పూర్వ
 సత్యవ్రత, ముకుంద-శతకముల్కూడ
 సారంగ నాయక-చ్చ తెలుగు తోడ
 నూతగంటి వేలుపునుడి-పెరుమాళ్ల
 వెయిపేర్ల వినకరి-పెద్ద మొక్కుబడి,

విడిసీమ తెలుగున - వేరుఫవంద

గౌరు పెండిలియ - మర్కయ్యచౌకట్ల

తరుముకొంది - నాదబ్బులెన్నెనో

.... ..

నే చదువులనె - న తెన్నువారి

కన్నగన్నాకు - లెక్కడనె నలేరు.

... ..

చివరిమాట మహానుభావులయిన త్యాగరాజు, నారాయణదాసు, మహాత్మాగాంధీ, ఈ ముగ్గురు యుగపురుషులు, పరమపదంచిన రోజు వుష్యబహుళ పంచమి ఆశుట ఒక అపూర్వ విశేషం.

ఈ నాతాపత్రయమంతా, ఆనాటి ప్రజానీకములోని కొంతమంది ప్రముఖులు, దాసుగారిగురించి నిస్సందేహముగా అవతారమూర్తులు, కారణజన్ములుగా, అవర సరస్వతిగా ఎటుల బావించిరో తెలుపుటకు. ఇంతమంది, దాసుగారితో సాన్నిహిత్యంగల మహావ్యక్తులు, వారి రూపురేఖలు, స్వరూపస్వభావములు, పాండితీశాండిర్యము, బహుభాషాజ్ఞానము, వేదశాస్త్రభరితయము, ఇవన్నీకోధించి ఆకళించుకొని, ముక్తికంఠంతో "పుంబావ సరస్వతి" అని కొనియాడినప్పుడు, అశరీరవాణిగా దాసుగారిప్పుడు, తను సరస్వతి అపరావతారమే అని తెలియజేయుచున్నప్పుడు నమ్ముటకు ఏ మాత్రం సందేహించనక్కరలేదు అని నా దృఢమైన విశ్వాసము. అందుకనే ఆయన జీవితకాలంలో వారిని బాగుగాతెలిసిన ప్రముఖుల అభిప్రాయములనే ఉదాహరించుట జరిగినది. ఈ నారాయణదాస స్వయంలేఖనమును చదివి, దాసస్వరూపమును ఇప్పటికైనా ఆంధ్ర ప్రజానీకము అవగాహన చేసుకొని, వారినుడులలోని ఆంతరార్థమును గ్రహించి, శ్రీ దాసావతరణమునకు అవసరమైన పరిస్థితులేమిటో అవగాహనచేసుకొని ఈ యీ పౌత్రమును ఆదరణతో గ్రహింతురని వమ్ముతున్నాను. దాస బారతీ సారస్వతాభిలాషులందరికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక నమస్కారము లర్పిస్తున్నాను. నేను కోరినవెంటనే ఈ స్వయంలేఖనమునకు తమ అమూల్యమైన అభిప్రాయములొసగిన పండితోత్తములకు, స్వయంలేఖనం ప్రక్రియగురించి వ్రాసిన పెద్దలకు నా కృతజ్ఞత సమర్పించుకుంటూ ఈ మున్నుడి సుదీర్ఘమైనా అవసరమనిపించి, ముగింపుచేస్తున్నాను.

కట్టా ఈశ్వరరావు.

నా మాట

కర్మోపదేశమునకు జైమిని, జ్ఞానోపదేశమునకు వ్యాసభగవానుడు, అవతరించివచ్చి భక్త్యుపదేశమునకు శ్రీ నారాయణుని అవతరించి, జనులహృదయ శ్రేష్ఠములందు హరికథా కథనరూపమున భక్తిబీజములను నాటిరి.

మల్లెకైలేంద్రకల్పః, శిశురఖిలజనైః, శుష్పదాపోఽంగనాభిః,
గోపైస్తుప్రాకృతాత్మా, దివికులికధృతావిశ్వ కాయోప్రమేయః,
క్రుద్ధః కంసేన, కాలోభయచకితదృశా, యోగిభిర్భేయమూర్తిః
దృష్టోరంగావతారే హరి రమరజనానంద కృత్యాతుయుష్మాన్

యని శ్రీకృష్ణ భగవానుడు స్తుతింపబడినట్లుగానే, వివిధ విద్యా విశారదుడు సకలకళాపేశుడు, బహుభాషాచతురాస్యుడు యైన దాసుగారు వ్యక్తుల చిత్రవృత్తుల, ననుసరించి, శారికథా పితామహులుగ, సర్వకళాప్రహారులుగా మహాకవిగ, గాంధర్వ సారస్వభౌములుగ, మహాభాగవతోత్తములుగ, పరమవేదాంతిగ దృగ్గోచరమయే వారు. ఆయన భగవత్పాద భక్త్యమృత పానరతి, త్రిదివారి పర్యముకన్న, అష్ట విభూతిసిద్ధికన్న, మోక్షపదముకన్న, మిన్నయని వాక్చిచ్చినారు.

దాసుగారివ్రతిభ వ్రదానంగా వ్యక్తిసిద్ధము. వస్తునిష్ఠముకాదు. నమకాలిక మహాపండిత జనవాక్కులననుసరించి, ఆయన సౌహిత్యమందెంతటి ప్రతిభా దురీణులో, సంగీతంమందును అంతటిప్రవీణులు. వారి కృతులు, పరిశీలించిన, ఆయన సర్వవిద్యాప్రవీణులన్నది విదితమగును. ఆయన బహుభాషాపాండిత్య ప్రభావాన్నిగాని, సకలకళా ప్రావీణ్యాన్నిగురించి గాని సవివరంగా చర్చించే ప్రజ్ఞ నాకు లేదు. వివిధరంగాలలో ఆయననున్న అనితరసాధ్యమైన ప్రతిభను గురించి ఆయారంగాలతో ఉద్బంధులైన వ్యక్తులు, 1975సం॥లో ప్రచురించిన "శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణుని సారస్వత నీరాజన"మను గ్రంథమున నీరాజనాలర్పించేరు. ఆ గ్రంథమును నమగ్రంగా ఆకళింపు చేసుకుంటే దాసుగారి గురించిన పూర్తి చిత్రం ఉహకందవచ్చు.

1944 నవంబరు ఆంధ్రపత్రికలో శ్రీ శ్రీనివాస శిరోమణిగారు దాసుగారి గురించి "దక్షిణాపథంలో సంగీతంలో, అంతవాడు, ఇంతవరకూవుట్టలేదు. ల్యాగయ్య

సంగీతంలో ప్రాథమికంగా తేలికగాచేసిన పనులు శ్రీ నారాయణ దాసుగారు, అతి సమగ్రంగా, సప్రమాణంగా, ప్రౌఢంగా, ప్రదర్శించిచూపారు అని వ్రాసిరి. సంగీత శేఖర శ్రీ నూకల చిన సత్యనారాయణగారు దాసుగారి “దశనిధరాగ నవతికుసుమ మంజరిని” గూర్చి వ్రాయుచు, సంగీత విద్వాంసులై నవారు, ఈ రాగమాలికాప్రబంధ మును వర్ణించి నిత్యము సాధనచేసిన, వారికి, అసాధ్యమైన విషయము సంగీత మునగాని, తాళవిభాగమునగాని, వుండవనుట, అతిశయోక్తికావనియు, విద్యార్థులకు ఈ రాగమాలికను బోధించినచో మొదటిరాగమును నేర్చుకొనువప్పుడు విద్యార్థిగా నుండు వ్యక్తి 180వ (ఆవర్తము) రాగముచేర్చి పాదగలిగిననాడు విద్వాంసుడుగా రూపొందుననుట విర్వివాదాంశమని ప్రస్తుతించిరి. దాసుగారి పంచముఖి, షణ్ముఖి, అను అపూర్వ రాగతాళ ప్రబంధమునుగూర్చి ప్రశంసించుతూ, ఈ పంచముఖిని, ప్రదర్శించు విద్వాంసులు, ఈనాడు ఒకరిజ్ఞరుమాత్రమున్నారనియు వారిని ప్రోత్సహించి వారిచే ప్రదర్శనవిర్పాటుచేయు బాధ్యతమనకున్నదనియు అనిరి. శ్రీ దాసు గారు సంగీతమునకు, సంగీతాత్మకమగు యాత్రామునకు అనేక పరిశోధనలనల్పి సంగీతమునకు సేవచేసి మనకు ఆదర్శప్రాయులైవున్నారు. కొందరైనను ఈనాడు పంచముఖినిసాధించి, ప్రదర్శించినచో దాసుగారి రచన ఆ రచనను ప్రదర్శించిన మనము సొరకులము కాగలమని అభిప్రాయపడినారు.

శ్రీచాసా కృష్ణమూర్తిగారు దాసుగారి సంగీతవైదుష్యాన్నిగూర్చి వ్రాస్తూ విద్వాంశరాశిలోవున్న నక్షత్రకోటిని లెక్కించటం ఎంతటి అసాధ్యమో శ్రీచారి సంగీతవైదుష్యాన్ని అభినందించటం కూడ అంత కష్టమైనదని అన్నారు.

త్యాగరాజస్వామివారు, సిద్ధిపొందిన 17 ఏళ్ళకు 1884లో ఆంధ్రదేశంలో ఉత్తరాన ఉదయించిన, వాగ్గేయకార తారాపతి శ్రీ మదణ్ణాదాదిత్యుల నాదాయణదాసులు అని, జ్ఞానకి శపథంలోని స్వరాలవల్ల అందులోని అష్టరూపదాగాలలోని పరుసంద్వారా ముందుతరాలవారికి, వారి సంగీతపాండిత్యమును, కల్పనా చతుర్యమును, అక్షర బద్ధంచేసి అందించారు అని శ్రీ బాలాంతపురజనీ కాంతరావుగారు పేర్కొన్నారు.

ఆయన అనన్వయాలంకారమునకు ఉదాహరణ. వారి జగజ్జ్యోతియందలి ప్రతియొక్క వాక్యముకూడ ఒకానొక సిద్ధాంతమును ఉద్ఘాటించు పంచమైయొన్నది. షడ్జగనములు, అష్టాదశవిద్యలు, శతృష్టపాదకళలు అధిగమించిన వారికిగాని దానిలో కొన్ని సిద్ధాంతముల మూలాములు ఎఱుకకందవు.

అద్వైతస్థింభమును కూలంకషముగ ఆకళించిన మనీషి. ఆయన వారి
యథార్థ రామాయణమున ఈ విధముగ

“జగమంతయు నజ్ఞానికి సత్యముగా దోచు,
పగలంతయు గుడ్లగూబకు చీకటికాలేదా
పలుకు హాళక్కియని జగము ప్రాజ్ఞుండగువారు,
బహిర మేలుకొన్న యతడు స్వస్వపబద్ధుడవదా
ఆకాశమువలె నిత్యంబనిక్రియంబాన్మ,
తై కొను బహురూపంబుల గలగను మదివలె నిజముగ,
“కలదనియు లేదులేదన్న కలదు జగము
నభము నందున గన్నదు నల్పుమాడ్కి
నిర్గుణుడు విత్యుడాత్ముడని శమప్రకృతి
నంటదంటియు నీర్తామరాకువలెను.”

జగదాత్ముల యసత్యతా నత్యంతను నిరూపించుతూ పరిశిష్టితమగు నాత్మజ్ఞానమును
సూచించినారు.

సరస్వత్యపరావతారులైన దాసుగారు జనులు మోక్షార్థులై జగన్నాథుని వేడు
కోవలెనన్న విషయమును ఈ విధముగ భిష్మచరిత్రయందు పేర్కొనిరి.

తల్లిగర్భము నందొద వినట్టి కష్టము
పొత్తిళ్ళ లోపల పొరలు దాద
పసితవంబున అన్యవశతచే నిబ్బండి
యౌవనంబున కామయాతనయును
వార్ధక్యమున వ్యాధివలన వేదన ఖుర్చి
పానల నంచినపట్ల నడుమ
నతతమంతర్బహి శ్శత్రుజనితపీడ
తాపత్రయంబులదగులువింత
బ్రతుకు నిఖిలంబిడియె సుధాధానమగుట
దుఃఖపూరితమట గాన దురితదూర
వాసుదేవ ! ముక్తుండ ! ఈ భవము మరల
తెండనీయక నన్న రక్షించు కృష్ణ.

దాసుగారి సమగ్ర స్వరూపచిత్రణ ఇప్పటి ప్రధానలక్ష్యము కాకపోయిన స్థావర కన్యాయంగా కొంతవరకు వుండావసరస్యత అయిన ఆయన విశేషవ్రతి భను, వివరించటం జరిగింది.

ఇప్పటి ఈ దాసుగారి స్వయంరేఖనిగూర్చి కొద్దిగా వ్రస్తావిస్తాను. ఇది జరిగి సుమారు రెండు దశాబ్దాలైనది. స్వయంరేఖనం గురించి, దానివట్టుపూర్వోత్తరాలు, మా పితృపాదులు, శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి భూమికలో సవిస్తరంగా వివరించినందున, నేను తిరిగి ఆ విషయములే వ్రాయవలసిన నే చర్చితచర్చణం అవుతుంది. మరియు ఈ ప్రక్రియనుగూర్చి ప్రముఖులు వివిధ కోణములనుంచి చర్చించటం జరిగింది. ప్రత్యేకంగా సాధన చేయలేదు. కేవలం కాకతాళియంగా జరిగింది. రచయిత సామర్థ్యంతో పనిలేకుండా జరిగే ప్రక్రియ ఇది. అయితే సహజంగా ఈ ప్రక్రియపై ఆసక్తి అంత ఎక్కువ లేకపోవటంచేత కొనసాగించటం జరగలేదు. కేవలం వుండావసరస్యతయైన దాసుగారు తాను చెప్పదలుచు కొన్నది చెప్పినట్లుగా నా కనిపిస్తుంది. ఈ విశ్వాంతరాళంలో మన దాహకందక తాగున్న రహస్యాలలో ఇది ఒకటి.

ఉ॥ రాజరాజేశ్వరీదేవి.

మై సూ రు

20-9-'88

స్వయంరేఖనం (Auto Writing)

రేఖకురాలు

శ్రీ నారాయణదాసు

'స్వయంలేఖ' నాగమనం

ఆది ఒక అపూర్వనన్నివేశం. ఆనాడు విజయవళమి. అనుకోకుండా వెల్కం ప్రెస్ ప్రెస్టేట్ లిమిటెడ్ వారు ఆయురపూజ జరుపుకుంటూ వారి కార్మికులనూ, మిత్రులనూ, బంధువులనూ ఆహ్వానించారు. ఆది 1987. ఆనాడు శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావుగారు సైతం ఆహ్వానింపబడ్డారు. నేను 1939 నుంచీ, వెల్కం ప్రెస్ కు శ్రామికుడనుగాను, మిత్రుడనుగాను, భాగస్వామినిగాను, దైర్యుడు గాను, నలవారాడుగాను, ఆది స్థాపింపబడిన సమయం నుంచీ, అర్థశతాబ్ది నుంచీ సంబంధం ఉన్నవాడిని. కనుక, నా ఆరోగ్యం కొంత కుదుటబడి, కొద్దిగా తిరగటానికి భగవంతుడు అవకాశాన్ని ప్రసాదించటం వల్ల వారి ఆహ్వానాన్ని మన్నించి ఆనాడు వారు జరుపుకుంటున్న పూజామహోత్సవానికి వెళ్ళటం సంభవించింది.

ఆ అవకాశాన్ని చూసుకొని యధారాపంగా మాట్లాడుకుంటూ ఉన్న సందర్భంలో శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావుగారు ఆయన భూమికలో పేర్కొన్న విశేషాలను తెలియజేస్తూ అంటే 1972లో వారి ప్రథమవ్యక్తిక చి.ల.సా. రాజరాజేశ్వరీదేవి ఆస్వానం మీద హరికథా పితామహాలు శ్రీ నారాయణదాసు రావటం, ఆయన భూలోకానికి వచ్చేముందు పూర్వగాథన 'ఆదోరై దింగ్' స్వయంలేఖన ప్రక్రియ ద్వారా దెప్పటం మొదలై వ విషయాలను గురించి నాతో చర్చించినారు. సుమారు 15 సంవత్సరాలనుంచీ ఈ 'స్వయంలేఖన' ప్రక్రియను పాతకలోకం ఏవిధంగా స్వీకరిస్తుందో అన్న అనుమానంతో ఇంచుమించు మరచిపోయి ముద్రించడాన్ని వదిలివేసినట్లే అని సూచించి నాతో పంప్రపడించిన మీదట నేను వారితో స్వయం లేఖన ప్రక్రియను గురించి కొంత ప్రసాదించాను. నాకు దానితో 30 సంవత్సరాల నాడు నా పూజ్యమిత్రులు కథానికాశంకావ్య రచనాద్యక్షులు అయిన శ్రీ దేవుమళ్ళ కామేశ్వరరావు, వారి తండ్రిగారు అయిన మహావిద్వాంసులు, విమర్శకులు ఆంధ్రసాహిత్య పరివర్తనకు పూజ్య శ్రీ అచ్యుతరావు మహాశయులు

గార్లవల్ల ప్రథమపరిచయం కలిగింది. అనేక వందలసార్లలో వారియంట నేను స్వయంలేఖనం నతోపేతం కావటాన్ని గుర్తించాను. అందువల్ల స్వయంలేఖనంలో ఎట్టి దోషం లేదు. హరికథాపితామహులు ఓంకార విషయాన్ని నాకు ఒకమారు పంపించండి. నేను దాన్ని చూచి విషయం చెప్పాను అని అన్నాను. ఏమంటే నేను ఈ ప్రక్రియను తెలుసుకొన్నవాడిని కాబట్టి దానిమీద ఇది సంభవమన్న ఉద్దేశ్యాన్ని కలవాటి గాబట్టి ఇలా అన్నాను. అటో రైటింగ్ కే కాక, "అటో వాయిసింగ్", (స్వయం-కంఠశబ్దం) "అటో డాస్సింగ్" (స్వయం-సర్తనం) వంటి ప్రక్రియలకూడ అక్కడక్కడ ఉమ్మడిగా ఉన్నాయి. అందుచేత గతించిన భూతాలు (స్పిరిట్స్) ఇటువంటి సాధనం (మీడియం) ద్వారా వచ్చి వారి-వారి విశేషాలను చెప్పకోవటం కద్దు. అందుచేత ఈ స్వయంలేఖనాన్ని కొద్దిపాఠవేయటానికి వీలులేదు. అది జనానీకానికి అనుభవంలో ఉన్నదేను అని చెప్పి శ్రీ హరికథాపితామహుల స్వయంలేఖనాన్ని పంపించమని ఆభ్యర్థించాను.

శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావుగారు వారి అమ్మయి ద్వారా వచ్చిన స్వయంలేఖనం వ్రాతప్రతి చూపించారు. అది గ్రాంథిక వ్యావహారిక భాషల కలయికలో ఉంది. అలా గ్రాంథికంగా ఉండేటట్లు అక్కడక్కడ కొద్దిమార్పులు చేశాను. మూలాన్ని అణుమాత్రమైనా మార్చలేదు. గ్రంథవిషయంలో కొద్ది శ్రమను మాత్రమే తీసుకోగలిగాను. దానిని తిరిగి వారికి అందీస్తూ ఈ స్వయంలేఖనాన్ని అచ్చువేయవచ్చు; లోకానికి అందించవచ్చు. దీని ప్రయోజనం దీనిదే" అని చెప్పి అచ్చోత్తించటానికి సంహిత ఇచ్చాను అయితే రెండు సంవత్సరాలు అగి వారు ఇప్పుడు అద్భుతప్రయత్నాలు వేగంగా సాగించారు. అచ్చులో "శ్రీ నారాయణదాస - అశరీరవాణి - లలిత గ్రంథం" నంబై పేజీలుగా రూపొందింది.

ఈ స్వయంలేఖనంలోని విషయకథన పద్ధతులకు, పద్ధతానిధాన మార్గాలును, విచారీతులు - ఇవి అన్ని చూచి ఇవ్వి నారాయణదాస మహాశయుల రచనాపథకాలే అంటు సంతోషరహితంగా చెప్పవచ్చు. శ్రీ ఈశ్వరరావుగారు అనేకమంది పెద్దల అభిప్రాయాలను సైతం నేకరించి ముద్రింపజేశారు. ఆ అభిప్రాయాలు,

“స్వయంరేఖనం”, దీనితో జతపరచిన అనుబంధాలు - నారదుడు, దాసుగారి అల్లుడు కి.శే. అప్పానరసయ్యగారు, చెప్పిన వ్యాసాలు వీటి అన్నిటి ధ్వారా శ్రీ నారాయణదాసుగారు దూర్ధిగా “కారదావతార”మే (సరస్వతి-అవతారమే) అని నిర్ధరించి చెప్పటానికి ఎటువంటి అభ్యంతరంగాని, సందేహంగాని ఉండరా దని నా మనవి. పాఠకలోకం ఈ లఘుగ్రంథాన్ని సహృదయతతో స్వీకరించి బహువిధానందంతో కావన చేస్తారని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. ఇంచుమించు ఈ గ్రంథం ఈ విధంగా వెలుగులోనికి రావటానికి నేనే హేతువును. ఎందుచేత నంటే పదిహేను సంవత్సరాలనుంచీ మరుగునపడి ఉన్న దీవిని గౌరవనీయులైన మిత్రశ్రీ ఈశ్వర రావుగారు నే నిచ్చిన ఊతతోనే ధైర్యంవహించి, అచ్చువేయటానికి నిశ్చయించుకొని ప్రగతివహించారు. అందుచేత నా ప్రోద్బలం వల్లనే ఇట్టి లోకప్రయోజనకర కార్యం జరిగివందుకు సంతోషిస్తూ, ఇట్టి స్థితిని నాకు లభింపజేసినందుకు శ్రీ ఈశ్వరరావుగారిని అభినందిస్తూ, ఈ విధంగానే ముందుముందు వారు కమనీయ సాహిత్యనేవ చేస్తారని ఆశిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

‘శ్రీకృష్ణ సదనం’

వావిలాల సోమయాజులు.

5-21-74 [2/18]

బ్రాడీపేట, గుంటూరు-2.

శ్రీ మదజ్ఞాన అదిభట్ట నారాయణ దాసుగారికి స్మృత్యంజలి

ఓ, యన, మాంతమై దిశంమండి ప్రతిధ్వని వచ్చు, నేడు శం
భో యనఁబట్టి శంభుఁడు, నమోయన విష్ణువు చూచు, సావసా
పాయన నుల్కు కిన్నరుల వర్గము, దాతని గజైగద్ది నా
రాయణ దాసుఁడాద, జగమంత శ్రవోనయనమ్ము గానగున్

1

నింహతలాటముల్ చెవుల శ్రీ లలికింపఁగ, దాననన్ మఱ
బ్బింహతమై ద్వనింపఁగ, నహినశుత్వము శ్రోతృ-పాపపున్
సంహతి నొంప, విజయకు నాదము కిష నొనంగ, గానవా
క్యంహిత, రూపుఁగొన్న స్మరమ స్మరత క్త శిఖై కరత్పమున్.

2

దిష్టిన్లంబును, కంతభూష, ప్రతిభాఽఽహో పూయషీ మత్తరూ-
త్కుష్టాంశుత్వము, చంద్రభూసురవి సేష్ట్యా - తార్థ చంద్రాంశు వ-
ద్భూష్టత్వంబును దాతని నద్గతి కలాపూర్ణేందు-బింబంబు శ్రీ
జిష్టత్వంబుఁ జెరింగు దాసు, సుమనశ్రీ సేవ్యునిన్ మ్రొక్కెదన్.

3

పూష్టింబావము నా నీకత్వమునఁ నస్తోకాంత రార్పావిరుత్
విష్టప్రార్థనంందు, ప్రత్యయము సంవిద్యేద్య మందన్నిటన్
నిష్టాశత్వము, విష్టవర్ణన కలాఽనీకావధానంబు, బ్రా-
జిష్టత్వంబును నీయెదన్ వెలుఁగు రాశి-భూతకాత్రేయమై.

4

ఈ యిలనెందతో మును జనింపరె విష్టకథాఽను రాగగా-
నాయత భావనాట్య చతురాస్కులు, వారలు శారదాంశజుల్
శ్రీ యుతుఁ దాదిభట్ట కులకేళిరుఁ దాసుమనోఽభివంద్య నా
రాయణదాసు పూర్వగ సరస్వతి, కారణ జన్ముఁడిభువిన్.

5

దీరోదాత గభీరమూర్తి, స్వనవిత్రి రత్నగర్భాయశః
శ్రీ రత్నాకరపూర్ణచంద్రుఁడు, జనిన్వీకారలీలై క పుం
కారత్వాకృతి పోషికాభింకలా వర్తిష్ట వాభారత
స్ఫూరారూఢ యశోద్యుతిన్ గొలుతు వక్రశాంతంబు నారాయణున్.

6

గుంటూరు

8-10-'89

వట్టిపల్లి మల్లి^{జ్ఞాట్ల}నాథశర్మ.

స్వయం - రేఖనము

(Auto-Writing)

స్వయం = స్వంతముగా, రేఖనము = వ్రాయుట. 'స్వయంరేఖనము' అను రెండుపదములును సంస్కృతభాషలోనివే. దీనిని స్వరేఖనము, స్వతంత్రరేఖనము, అనియు అనవచ్చును. ఈ పదమునకే "AUTO WRITING" అను నది English భాషలోనికి చేయఁబడిన తర్జుమా (Translation).

ఈ స్వయంరేఖనము వంటి ప్రక్రియలు క్రియాబేదముచేత పలువిధములుగా ఉన్నట్లు సాధకులు చెప్పుచుందురు. ఈ ప్రక్రియ విదేశములలోగూడ ఉన్నట్లు వినికి. ఇందుకు "Auto Writing" అను పదము English భాషలో ఉండుటయే ప్రమాణము. కర్మ, జ్ఞానము, వైరాగ్యము, మొదలగు పదములకు నూటిగా సరి పడుచు సరియైన అర్థమునిచ్చు పదములు English లో ఉన్నట్లు లేదుగదా.

ఈ స్వయంరేఖనమును సాధించు వానిని "స్వయంరేఖన సాధకుడు" అన వచ్చును. సాధకుని తొలి యభ్యాసము సాధనము. ఈ సాధనము ఎట్లు అను విషయమును తెలుపువ్యక్తి మఱొకఁడు ఉండితీరవలయును. అతఁడే యీ సాధకునికి గురువు. కాఁబట్టి గురుపదిష్టమైన మార్గమున స్వయంరేఖనమును సాధింపవచ్చును. కాని కొందఱకు ఈ ప్రక్రియ అనుభవములోనికి రాకపోవుటయు కలదు.

శ్రీ విద్యోపాసకులు ఆ విద్యను ఇతరులకు ఉపదేశింపఁ దలఁచినప్పుడు కొంతపిద్ధిని సాధించిన వద్దురువు, తాను ఉపదేశింపఁబోవువాని మేలుకొరి 'అర్హణము' అను నొక విధానమున ఆ మంత్రమును (శ్రీ విద్యను) అతనికి ఉపదేశింప వచ్చునోరాదో అనునది నిర్ణయించిన పిమ్మటనే ఉపదేశించును. ఆ గురువు 'అర్హణము' అను ప్రక్రియ తెలియకగాని, దాక్షిణ్యమువకు పాల్పడిగాని ఉపదేశించినచో శిష్యులకు గురుశిష్యులు అశించిన మేలు కలుగక పోవచ్చును. ఈ స్వయంరేఖనమునకు అర్హణము వంటి నియమము లేకున్నను కొందఱు సాధకులకు సాధన కుదురుటలేదు. దానికి కారణమును ఇదన్నితమనియు తెలియదు.

ఈ స్వయంరేఖనమును తానైకొరి ఆ సాధకునివలన తెలిసికొని అధ్యసించుటకంటె, ఆ సాధకుఁడే గురువై తనంతకుతానే ఇతనిచే అధ్యసించఁ జేయుట మంచిది. కొందఱకు గురువులేకయు సాధనకు వచ్చుటయు ఉండవచ్చునమో.

ఈ స్వయంలేఖనము - దీనిసాధన, 'అవైదికము' అని బ్రహ్మశ్రీ పండిత వహోదయులు కి.శే. ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రిగారు అనినట్లు నా మిత్రులు శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారు వారి భూమికలో వ్రాసియున్నారు. దానిని నేను చదివిన తరువాత 'అవైదికము' అని శ్రీ శాస్త్రిగారు అనిన కారణమేదో తెలిసికొనఁదలంచి ఈ ప్రక్రియలో (11-8-88 రాత్రి గం. 11-30 నుండి 12-10 వఱకు) శ్రీశాస్త్రి గారిని స్మరింపగా వారికిని నాకును జరిగిన వ్రాతమూలకమైన సంభాషణమును క్రింద వ్రాయుచున్నాను. వారికి నమస్కరించి, శాస్త్రిగారు : Auto Writing ను గూర్చి మీ అభిప్రాయమేమి ?

క : అవైదికము.

శర్మ : వ్రాయుకత్తి ఆత్మకత్తికి అనిన్నమే కదా ! ఆత్మ అవైదికమా ?

క : ఆత్మ అవైదికం కాకపోయినా ఇప్పుడు వ్రాసేది. 'ఆత్మ' అనబడేదికాదు. త్వంవదార్థము. తత్పదము కాదు.

శ : అప్పుడు 'సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ' అనఁగా నేమి ?

క : అది అస్తిత్వపదార్థానికి అన్వయించునది.

శర్మ : అస్తిత్వ, అసిత్వములకు భేదమున్నదా ?

క : అస్తిత్వాసిత్వములకు భేదం లేకపోయినా అవి అనేది ... (అక్షరములు స్పష్టముగా లేవు) అత....దాతువు.... అర్థి-అనబడేది అస్తికి అత్యంత దిన్నము.

శ : అస్తిపూర్వమా ? అసి పూర్వమా ?

క : అస్తిపూర్వమే.

శ : అస్తిత్వాసిత్వములకు పౌర్వాపర్యమున్నచో అది ద్వైతమే కదా !

క : పౌర్వాపర్యము ద్వైతమే.

శ : అట్లయినచో అసికి కారణము ?

క : అస్తి అనునది.

శ : స్వయంలేఖనము అవైదికమనఁగా ఎట్లు ? అది కామాకారమా ?

శా : చామాదారము కాదు, అనన్యకరము.

శ : అది శారీరకమా ? మానసికమా ?

శా : శారీరకమే.

శ : శారీరక సంస్కారమున్నచో పవిత్రమవునా ?

శా : ఉన్నను, సర్వవర్ణములను సమిష్టికాన 'అవైదికము' అన్నాను (శాస్త్రీగారు నిష్కృమించిరి).

ఈ సంభాషణ తరువాత కుటుంబ విషయములగూర్చి అడుగగా నా గురువు (శగవాన్ ఋషినారాయణ) గారు సమాధానములను అనుగ్రహించిరి. పిమ్మట శ్రీ నారాయణదాసుగారిని పిలుపుడని కోరగా, దాసుగారు వచ్చిరి అనెరి. వారికి నమస్కరించి,

శ : దాసుగారూ : మీరు శ్రీ కర్తా ఈశ్వరరావుగారి పెద్దకుమార్తె కుమారి రాజేశ్వరిదేవే నడిపించిన స్వయంరేఖనములో ఆడిశేమని సంగతి ప్రస్తావించిరి పిమ్మట మీరువారమున ఆడిశేమని ప్రస్తావన లేదే ?

దా : అమె శారదగదా : ఆడిశేమని కార్యములేదు. వారదుడు శేమని అడుగుట కేవలం గౌరవానికే.

శ : చి॥ వేంకటరావు అంతటి ఆరోగ్యవంతుడు అగుటకు కారణం మీరు అని నా ఉద్దేశము. మీరేమందును ?

దా : వేంకటరావు ఆరోగ్యవంతుడు జావదానికి కారణం మృత్యుంజయుడే.

శ : అపరేషన్ నమయింతో మీరు అతని నమక్షంలో ఉన్నారా ?

దా : ఆ సమయాన వేను నమక్షంలోనే ఉన్నాను.

శ : అప్పుడు మీరూపం ఏది ?

దా : అప్పుడే నారూపం శారదయే.

శ : దాసుగారుగా ఎందుకు ఉండలేదు,

దా : దాసు అనేది అవతారనామం.

శ : అవశేషన చేసిన వైద్యులలో అక్విసిడేవతల అంశం ఉండియుండవలెనని నా నిశ్చయము. మీరేమందురు ?

దా : అక్విసిడేవతల అంశంగూడ వారిలో ఉంది.

శ : వారి అంశం Doctors లోకి రావడానికి మీ ప్రయత్నము ఉండినదా ?

దా : నా ప్రయత్నము నిమిత్తము.

శ : నమస్కారం (దాసుగారి నిష్క్రమణము) (పిమ్మట నా గురుదేవులతో సంభాషణ)

శ : స్వామి ! శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారికి ఈ ప్రాత్ర చూపించవచ్చునా !

గు : చూపించవచ్చు.

శ : వ్యయంలేఖనమునకు 'రాందోగ్యము' లోని 'అథయదతఃపరో' అను మంత్రోపదిష్టమైన జ్యోతిమూలమగునా !

గు : అదియే కారణము. అది ఆయుర్తమమైన మంత్రము.

శ : ఆజ్యోతి పంచభూతములలోని అగ్నిరూపజ్యోతియేనా ?

గు : పంచభూతములలోని అగ్నిజ్యోతికి ఆ జ్యోతి మూలకారణము.

శ : వ్యయంలేఖనములో వనిచేసేది ఏ జ్యోతి ?

గు : వ్యయంలేఖనములో వనిచేసేది ఆయుర్తమ జ్యోతి.

శ : ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన విషయమును ఇతరులకు ప్రాసని యియ్యవచ్చునా ?

గు : ప్రాసని యివచ్చు.

శ : ఈశ్వరరావుగారికి ఈ వ్యయంలేఖనము ఉదురుబలేదన్నారు, కారణ మేమి ?

గు : ఈయనకు నమ్మకం తక్కువ.

శ : ఆయన నరాలబిడ్రు ప్రాయశ్చితపోవడానికి కారణమన్నారు.

గు : ఆయనకు నరాల బలముకాదు.

శ : ఆయనచేపే ప్రాయఃగలదా ?

గు : అంతటిదీక్షగా వ్రాయలేదేమో ?

శ : వ్రాయడానికి తగినదీక్ష లేకపోవడానికి, నా స్థిత కారణమనుకొందామంటే, ఆయన నా స్థితుడు కాదు.

గు : నా స్థితవేయి - విశ్వాసంవేయి.

శ : నన్ను చెప్పిచూడమంటారా ?

గు : చెప్పిచూడు.

శ : మీరు వారికి తగు అంశాలు సురంపజేస్తారా ?

గు : వ్రాతలో అంశాలు సురంపజేస్తాను.

శ : సెలవా ?

గు : సెలవు.

లేఖనము = వ్రాయుట. ఇది ఒకక్రియ. ఈ క్రియకు సొంతముగా వ్రాయు శక్తిలేదు. వ్రాయువది చేయి, కేవలము చేయి, వ్రాతకు ఒక ముఖ్యమైన సాధనము మాత్రమే. కాబట్టి వ్రాతసాధనము Pen, Pencil లేక గంటము మున్నగు వవి ఉపసాధనములు కారణములుగా చేయి ప్రధాన సాధనముగా వ్రాయుట అగు క్రియ సాగుచున్నది. కేవలము చేతికే వ్రాయుశక్తి ఉన్నచో శవముయొక్క చేతికిని ఆ శక్తి ఉండితీరవలయును. అట్లులేదు కాబట్టి తీవించి ఉన్నవానిచేతికే వ్రాయుశక్తి ఉన్నది అనుట తెలిసిన విషయమే.

ఇచట 'శక్తి' అను పదము ముఖ్యము. శరీరము దానియందలి కర్మేంద్రియములు (నోరు, చేయి, కాలు, వినర్థావయవములు) ర్, (చర్మము, కన్నులు, చెవులు, నాలుక, ముక్కు) అను జ్ఞానేంద్రియములు ర్, అంతరింద్రియములు 4, (మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము) అనువవి అన్నియు సొంతముగా వాని వాని పనులు చేయలేకపోవుచున్నవి. కాని, కర్మేంద్రియములకంటె జ్ఞానేంద్రియములు, వీనికంటె అంతరింద్రియములు శక్తిమంథములు. ఈ అంతరింద్రియములు న్యశక్తిచే తక్కిన యింద్రియములచే పనులు చేయించును. అంతరింద్రియములయొక్క శక్తికంటె, దానికి ఆ శక్తిని గలిగించు ప్రధానశక్తి మణియొకటి ఉన్నది.

అనఁగా నోటికి మాటలాడుక కి చేతికి పనిచేయుక కి, కాలికి నడచుక కి, వినర్థకావయవములకు ఆయక కి, అట్లే జ్ఞానేంద్రియములై వ, చర్మమునకు స్పర్శ వలన స్పృశింపఁబడిన వస్తువుల నుదోషములను గ్రహించుక కి కన్నులకు దూచుక కి, చెవులకు వినుక కి, నాసికిడు రుచిని గ్రహించుక కి. ముక్కునకు వాసన పట్టుక కి. అనునవియు మఱొక ప్రధాన క్రియేతనే తమతమ బాధ్యతలను నెఱవేర్చుచున్నవి. ఈ విషయమునే,

“తేనేషితం పఠతి ప్రేషితం మనః

తేన ప్రాణః ప్రథమః ప్రేరియ్యతి

తేనేషితాం వాచమిమాం వదంతి, చతుః

శ్రోత్రం క ఉ దేవోయునతి”

(తేన - 1-1)

దేవః=ద్యౌతనవాన్ (ప్రకాశకము, ప్రకాశింపఁజేయునది) అనుచున్నది. మణియు,

“కోఽయమాత్మేరి వయము పాస్మహే,

కఠరన్య ఆత్మా, యేన వా పశ్యతి, యేన వా

శృణోతి, యేన వా గంధానా జిహ్రుతి, యేన

వా వాఘం వ్యాకరోతి యేన వాస్పాదు భా

స్వాదు చ విజానాతి”

(ఐతరేయ 4 40-88)

అని ప్రశ్నింపఁగా (వీవి యర్థమునే ముందుపేరాలో చూడవచ్చును) వీటికన్నింటికివి మూలక క్రి (బ్రహ్మ) పదార్థమే అవి సమాధానించినది.

ఈ బ్రహ్మపదార్థమునకే ఎన్నో మారుపేర్లు ఉన్నను, ఆయా పేళ్ళచేత తెలియఁబడు క క్తులకన్నిటికిఁ జదియే మూలకారణము అగుచున్నవి.

“అధిష్ఠానం తథాకర్తా కరణం చ వృథగ్విధం

ఏవిదాశ్చవృథత్వేష్టా దై వంచైవాత్ర పంచమమ్,

(గీ-18/14)

అధిష్ఠానము : (ఇచ్ఛాద్యేన ముఖదుఃఖ జ్ఞానాదులు ప్రకాశించుటకు ఆశ్రయమైన) కరణము.

కర్త : అహంకారముతో కూడియున్న ఉపాధి (శరీర) స్వరూపమైన రోగ.
(కర్మములను అనుభవించువాడు)

వృథగ్విధం కరణం చ . కర్మజ్ఞానేన్ద్రియములు, బుద్ధి మనస్సు, పంచప్రాణ
ములు, ముఖ్యకారణములు.

దైవం : ప్రేమానిని నియమించు ఈశ్వరుడు.

“శరీర వాణ్మనోఽర్కశక్త్యర్క ప్రాణభేదేనరః
న్యాయ్యంవా విపరీతం వా పంచైతే తస్యపాతవః” (15)

కాస్తోక్తముగాగాని, ఆశక్తీయముగాగాని ఏ కర్మమును చేయుచున్నను
ఆ కర్మమునకు పైవి అన్నియు (అధిష్ఠానము మున్నగునవి) కారణములు.

“తత్త్వేవం నతికర్తారమాత్మానం కేవలం తయః” (16)

అట్టి స్థితిలో తానే అన్ని కర్మములకును కర్తను అనుకొని ఆత్మజ్ఞానము లేక
భ్రమతో నుండువాడు. తెలియనివాడు అనబడును.

కాబట్టి యీ స్వయంలేఖనములోను ‘స్వయం’ అను పదమునకు ‘తాను’
అనగా వ్రాయువాడు (సాధకడు) కర్త అనుకొనుటపొరపాటు. కావున ఏదోఒక
అదృశ్యము, అనూహ్యము అయిన ఒకశక్తి యీపని చేయించుచున్నది. ఆ శక్తిని
గూర్చి ‘సర్వశక్తిమయీ, మహాశక్తిః’ అను దేవీ నామములు సగుణరూపశక్తి దేవ
తలు లేక పదార్థశక్తులు, అన్నియు గోరీరూపమే. ఏ శక్తికంటెను మించిన శక్తి
వేరైనది యేది లేదో అది మహాశక్తి. ఈ మహాశక్తియే అన్నివిధములైన శక్తుల
నామములతో వెలుగుచుండును’ అని రలికా సహస్రనామములో కలదు.

స్వయంలేఖనమున, ఇచ్చా జ్ఞాన క్రియాశక్తులు మూడును అవసరమే. స్వయం
లేఖనముద్వారా ఏ విషయమును దెలియఁగోరుచున్నామో ఆ కోరికయే ఇచ్చ. ఇది
శక్తిరూపమే. దానిచేత మనము తెలిసికొను విషయమే జ్ఞానము ఇది జ్ఞానశక్తి.
ఈ జ్ఞానమును సంపాదించుటకై చేయుపని (చదువుట, వ్రాయుట, వినుట, మున్న
గునవి) క్రియాశక్తి. ఈ మూడును తనవిగా సాధకుడు తావింపుచున్నను, అవి

ఆయా శక్తిరూపములే. ఈ జ్ఞానముచే ఒక భావమును తెలిసికొంటేమి అనుచు
హ్నము. అదియు పొరపాడే. ఆ భావమును తెలియునదియు ఒకశక్తియే. ఇదట
భావము అనగా అభిప్రాయము. (భావనతా సర్వాభిప్రాయ చేష్టాత్మజన్మసు”
అనురము) దీనినే ఎరితా నహస్రనామములోని ‘భావజ్ఞా’ అను నామము తెలుపు
చున్నది.

స్వయంతేజనమున, కర్మేంద్రియమైన పాణి (చేయి) జ్ఞానేంద్రియములోని
శక్తి, అంతరింద్రియములలోని మనస్సు-బుద్ధి ప్రధానములు. కాగితము Pen
(కలము) అనునవి ఉపసాధనములు. వీరిలో Pen జడవస్తువు. (ప్రాణములేనిది)
కాబట్టి అది స్వయముగా వ్రాయుచున్నట్లు అనిపించినను మొదట చెప్పినట్లు చేరికి
స్వయంశక్తిలేదు. దీనికి English భాషలో, ‘Auto లేక Self’ అను పదములను
స్వయం, స్వతంత్ర, అని అనువాదమునకై (Translation) గ్రహింపవలసి
వచ్చుచున్నది. కాని Auto-Self అనువానికిని, తత్త్వమును వివరించు మతౌక
పదమున్నట్లు లేదు-కాబట్టి మొదట చెప్పినట్లు ‘స్వయం’ అనుదానిని ఒకశక్తి
(Power) గా గ్రహింపవలసినదే. ఆ శక్తి శరీరమునంగలి ఏ ఒక అవయవము
నకో ఉన్నచో ఏ పవియు చేయలేకన్నాము అనుట అందఱకును అనుభవములో
ఉన్న విషయమే. ఆ శక్తియే సర్వశరీరమునకు కళ. ఈ విషయమునే ‘ఎరితా
వపర్యావర్తతి’లో దేవీస్తోత్రములోని

“స్వమేవ జననీ పితా త్వమథ బాంధవస్తంస తా
త్వమాయుర పరం త్వమాభరణమాత్మన స్త్వం కలా
త్వమేవ వపుషఃస్థితిః త్వమలిలాంతి స్త్వంగురుః
ప్రసీదపరమేశ్వరి ! ప్రణతిపాత్రః తుభ్యం నమః”

ఆ జగన్మాతయే ఆత్మనః = శరీరమునకు, “కలా” అస్పిచిదములైన వ్రకాశ
శక్తి, వపుషః = శరీరమునకు, స్థితిః = కలిగి (జీవించి) యుండుటకు కార
ణము. (శరీరము ఉండుట) శ్లోకము తెలుపుచున్నది.

కావుననే మత్యుక్త దేవీభక్తులు :-

“అంతరుల్లసి తన్వచ్చ శక్తి పీయాష పోషితం
భవభూజోపహరాయ శరీర మిదమస్తుమే”

అమ్మా ! ఈ నాశరీరము (ఎన్నడై నను నశించునది) అస్థిరమున తెలియును. కాని హృదయమున నిత్యమును వెలుగుచు శరీరస్థితికి కారణమైన శక్తి అను అమృతముచే పోషింపబడుచున్న యీ నా శరీరమును నీ పూజారూపమైన పేవచేసికొనచు ఉండుటకై స్థిరముగా (అనగా సేవాదులకు అన్నివిధములగా కావలసిన బలము గలిగిన దానినిగా) నిలుపుము. అసినాదు

ఈ విషయమునే "అథయదతః పరో దివోజ్యోతిర్దీప్యతే.... ఇదం వావతర్తయదీదమస్మిన్ అంతఃపురుషే జ్యోతిః" (ఛాం కి-13-7) అని ఉపనిషత్తు తెలుపుచున్నది. ఈ జ్యోతి పురుషుడే (అన్ని ప్రాణులయందు) అంతర్మధ్యమున చతుః శ్రోత్రములచే గ్రహింపఁదగిన ఉష్ణశక్తి శబ్దముచేత తెలియఁబడుచున్నది. ఉష్ణశక్తికి శబ్దము ఎట్లు ? అని నందేహింపవచ్చును. ఈ శక్తిశబ్దమును వినఁదలచుకొనువాడు రైదుచెవులతో వ్రేలిని గట్టిగాఁ జొప్పించినచో దాహ్యద్రవ్యములు వినఁబడక, ఒకవిధమైన పెద్దశబ్దము (రథము పోవుచున్నప్పటిది, నముద్రమోషవంటిది) వినఁబడును. అయ్యే, పేరు రూపములను దెలుపుటకై ప్రాణశరీరముతో ప్రవేశించి వెలుగుచున్న చైతన్యాయజ్యోతి. దీనియొక్క ఉష్ణశక్తి జీవించియున్న ప్రాణశరీరమును లాకివప్పుడు వేడిగాను, శవమును లాకినప్పుడు (ఉష్ణశక్తిలేనందున) చల్లగాను ఉండుట తెలిసినదే. ఈ జ్యోతిరూపమున ఉష్ణశక్తియే శరీరముసందలి ఆయా అవయవములచేత వానివాని పనులు చేయించుచుండుటచేత, ఈ విషయము మనకు స్మరణలో లేనపుడు స్వయంలేఖనమున దేయియే వ్రాయుచున్నదనుకొనుట తడిస్థించుచున్నది.

'స్వయం' శబ్దమునకు 'ఆత్మ' అను అర్థమును 'తదాత్మానగ్గ్ స్వయమక్షరతయద్వైతత్ సుకృతమ్" (బ్రహ్మసందపల్లి 2-7) తెల్లరియోపనిషత్తు తెలుపుచున్నది. 'అసత్' అను అదిబ్రహ్మ పదార్థము (నామరూపరహితమైనది) స్వయముగా ఆత్మను నిర్మించెను. (స్వయముగా నిర్మించినది) బ్రహ్మ, ఆత్మ, 'రపోవైసః' అదియే రసము. స్వయంకర్త కాబట్టి దానికే 'సుకృతము' అను ప్రసిద్ధి వచ్చినది. దీనినిబట్టి 'స్వయం' అనగా 'ఆత్మ' అని తాత్పర్యము.

ఇందువలన 'స్వయంలేఖనము అనగా ఆత్మశక్తిచే వ్రాయబడు లేఖనము అని గ్రహింపవలసియున్నది. దానిశక్తిచేతనే, శృతి, జ్ఞానము, ఊహాపోహలు,

కలుగుచున్నది. ("సర్వస్వదాహం హృదినంనివిష్టో, మత్తః స్మృతిః జ్ఞానమహో హనంచ" గీ-15-15). ఇచ్చట 'స్మృతి' అనగా జన్మాంతరమందు అనుభవింపఁబడిన యంశములు జ్ఞాపకమునకు వచ్చుట. జ్ఞానము అనగా దేశకాల స్వతావములచే దూరమైనదానిని (ఆత్మను) దెలిసికొనుట అని అర్థమైనను, సామాన్యమైన స్మృతి జ్ఞానముల గూడ ఆత్మశక్తి వలననే కలుగవలసినవే కదా !

ఈ స్వయంలేఖన ప్రక్రియ యిట్లు ఉపనిషత్తులచే ప్రతిపాదింపఁబడుచుండగా, ఇది 'అవైదికము' (వేదవిన్నమైవది) అని శ్రీ నీలకంఠశాస్త్రిగారు అనివ కారణమును మొదట వారివలననే (Auto Writing) నేను గ్రహించి వ్రాసినాను.

శ్రీ శాస్త్రిగారు అంతర్ముఖులు, రు జీవించియున్నపుడు నేను ఏ ప్రశ్నమునైనను వేసినచో వారిచ్చు సమాధానము నూత్రప్రాయముగానే ఉండెడిది. దానిని కాలాంతరమున నేను దాని యంతరార్థమును వాడుదోచినట్లు ఊహించుకొని వారి శక్తిని నుతించి తృప్తిపడువాడనే కాని 'గుర్జు' గుచ్చి అడుగు ధైర్యము అలవాటు నాకు లేకుండినది. ఇక స్వయంలేఖనమున నన్నచో ప్రశ్నమును మనము స్మరించిన వెంటనే సమాధానము లేఖనిద్వారా ప్రకటితమగుచుండగా 'స్వయంలేఖనము-అవైదికము' అన్నందులకు మఱియొక కారణమున్నదా ? అని నేను వారిని అడిగి వారిని విసిగింపఁదల పెట్టలేదు. కాని అడిగియున్నచో వారు తప్పక చెప్పియే యుందురు. అయినను వారి సమాధానము నూత్రప్రాయమన్నందున 'స్వయంలేఖనము-అవైదికము' అనుటనుగూర్చి క్రిందివిషయమును మనము ఊహించుకొనవలసియున్నది.

“చతుష్టస్థా తంత్రైస్సకలమతి సందాయ భువనం
స్థితస్తత్త్వద్ధి ప్రసవ పరతంత్రః పశుపతిః
పునస్త్యస్మిర్పందా దఖిల పురుషార్థైక మటనా
స్వతంత్రం తే తంత్రం ష్టితతల మవతీతరదిదమ్”

(సౌందర్యలహరి-31)

ఈ శ్లోకం (లోర్ల రక్షిధర పండిత) వ్యాఖ్యలో చతుష్టస్థి తంత్రములను వివరించుచు,

“ఏవం చతుష్టప్తి తంత్రాణి పరిజ్ఞాత్వా తంత్రాణామపి పంచకాని (ముది కాంజన పాదుకాసీద్ధిః పంచామృతం-పంచానాం పృథివ్యాదీనాం ఏందాం తే యత్రనురణాభావః) ఇతి ఐహికనీద్ధిమాత్ర సరత్సాత్ వై దికదూరమార్గే పరిజ్ఞాత్వా ఆరోపితాని ఐహికఫలాపేక్షయా తత్రప్రవృత్తాః ప్రతారితా ఏవ)

చతుష్టప్తి తంత్రములలో వైదికమార్గము ననుసరించునవి దానికొద్ది తంత్రము లగుటచేతను, ఎక్కువ తంత్రములు ఐహికనీద్ధిని మాత్రమే కలిగించునవి అగుట చేతను, అట్లు ఐహికఫలాపేక్షతో నాసియందు ప్రవర్తించువారును అవైదికమార్గా ఎఱుంగుటలే అని నిషేధింపఁబడుటచేతను, ఈ స్వయంలేఖనముగూడ ఒకతంత్రమే (కళ) అగుటయేగాక, దీనిసారనవలన ఐహికఫలమే. అదియు తాత్కాలికమే తప్ప ఆముష్మికఫలము దీనిచేత కలుగకుండుట అను కారణముచేత, ‘స్వయం లేఖనము’ “అవైదికము” అని శాస్త్రీగారనియుందురు అని నాయూహ.

ఈ స్వయంలేఖనముగూడ లోగడచెప్పినట్లు ఒకకళ. కాని ఆముష్మికమునకు ఉపయోగపడదను శ్రీ నీలకంఠ శాస్త్రీగారిమాట సత్యము. శ్రీ శాస్త్రీగారిదృష్టిలో ఈ ప్రక్రియ అవైదిక మనుటకు మఱొకకారణముగూడ ఇట్లుహితపరగును.

“శతకర్మ యన్న బంధాయ సా విద్యాయా విముక్తయే
ఆయాసాయాపరం కర్మవిద్యాఽన్యా శిల్పనైపుణమ్”

జన్మబంధములను వదలింపఁగల కర్మమే (పని) కర్మము, ముక్తిని (నర్వాణాసంక్షయము) గలిగించునదియే విద్య. అంతేగాని, జన్మబంధమును వదలింపలేని కర్మములు ఆయాసమునకే, (శ్రమను మిగిలించునవి) అట్లే ముక్తిని ప్రసాదింపని విద్యలన్నియు, శిల్పనైపుణ్యమును ప్రకటించునవి మాత్రమే. ఈ స్వయంలేఖనముగూడ శిల్పనైపుణ్యమును తెలుపునదేకాన ముక్తికే గలిగించుటకు పనికిరాదు కాబట్టి అవైదికము. అని వారి యభిప్రాయమై యుండును. ఈ స్వయంలేఖనమునందలి కొన్ని యిక్కట్లు. (స్వానుభవములోనివి) గురూపదిష్ట మార్గమున అర్థరాత్రమున (ఇది అనుకూలసమయము) శుచియై ఆనఁగా స్నానము చేయవలెననుటకాదు శారీరకకుచియై (Urine Pass) చేసిన తరువాత తదవయవ మును నీటిచేత ప్రక్షాళనముచేసి, కాలుచేతులు కడిగికొని గంఢూషించి వృక్కాలించి

1 సార్లు కు తక్కువ కాకుండా నీళ్లు పుక్కిలించి ఉమ్మివైచి, వుండరీకాశ స్మరణమును
2 సార్లు చేసి) ఈ శ్రీపురుషులక సమోనము, స్థిరాననమున కూర్చుండి, సాంబ్రాణి
కడ్డివెలిగించి కాగితముక్రింద గట్టిపట్ట వంటిదానిని ఆధారముగా ఉంచి కలము (Pen)
ను నిమిత్తముగా మాత్రమే ప్రేక్షితోపట్టుకొని తొలుత గురునామమును వ్రాసి కలమును
కాగితముపై నుంచి వ్రాసివనామమును స్మరించుచు రెండు చేతులతో నమస్కరించి
మరల కలమును పట్టుకొన్నచో మనము మొదట వ్రాసిన గురునామమే తొలుత
కలము వ్రాయబడెను. అనగా ప్రయత్నములేకయే కలము సాగిపోవలయును.
పట్టుకొన్నచో మనము స్వయం లేఖనమును సాగింపవచ్చు నగుటకు గురువుగారు అను
మతించిపట్టు గుర్తు. ఈ ప్రక్రియలో Self Acting అవసరము. ('Self
అనగా సాధకుడు కాదు) ఏమృత నీవు ప్రశ్నమును మనసులో అనుకొనుచుండ
గనే సమాధానము వచ్చును. ఇచ్చటను Self advertisement జరుగును.

ప్రశ్నము-సమాధానము సాగుచున్నపుడుగూడ Self Command పని
చేయుచుండును. అహంకారము అను అంతరింద్రియము తలచూపకూడదు. మొద
లిట్టి తరువాత ఒకతెచ్చ పాటు కలముగూడ వృథావుచ్చరాదు. మఱియు కలము
నడిపించుచు 'స్వయం' అను Confidence మఱువరాదు Self-discipline
అవసరము. ఈ పట్టున ఏదై వమో పరలోకములలో నున్న యే పెద్దలో స్వయం
లేఖనమున అంశములను అందించుచున్నపుడు ఆయావారు నీ మనోదృష్టిలో నుండ
వలెను.

ప్రైక్తిమమునుబట్టి చూడగా ఇదియు ఒక యోగప్రక్రియవంటిదే. ఇచ్చట
చిత్తవృత్తి నిరోధము లేదుగాని, చిత్తవృత్తి చెదరకుండు స్థితిని కలిగియుండుట
లోపించినచో కలము నిలిచిపోవచ్చును.

నీ ప్రశ్నములను సమాధానములు చెప్పబడు వారికి ఇష్టములేనపుడు ఒకొక్క
ప్పుడు అక్షరములు అస్పష్టముగా నడచుటగాని, వ్రాసిన అక్షరమునే మరలమరల
వ్రాయుటగాని తటస్థింపవచ్చును. దానికి కారణము సాధకుని మనశ్శాంతిచల్యమే.
వారిపై పశ్చాత్తాపము తో మన దగ్గజాతీపోయివదలుకొనవలెను.

ఎంత సుందరముగా అక్షరములవ్రాయు సాధకుడైనను ఈ లేఖనమున
ఆ లేఖ సౌందర్యము శిల్పములు వదలు జరుగవచ్చును. నీప్రశ్నము అగిపోయి

నచో Pen కూడ ఆగిపోవును. కాబట్టి వేయడలచిన ప్రశ్నలు మితముగా నున్నచో ఈ ప్రక్రియతో బహిష్కరించిన కొన్ని సమస్యలకు పరిష్కారమును పొంద వచ్చును. అనగా ఆ మార్గము సూచింపబడును. కాని నీటికిమీటికి ఈ ప్రక్రియను ఉపయోగించుట మేలుకాదు.

నీ ప్రశ్నము ఎంత పెద్దదైనను సూత్రప్రాయముగానో, నీకు అందుబాటులో లేని పదకాలములోనో సమాధానము వచ్చుటయు కలదు.

ఇట్లు ఈ ప్రక్రియ పూర్తియైన తరువాత మరల నీ గురువుగారికడ సెలవు గైకొని విరమింపవలెను. మొత్తమునకు ఈ ప్రక్రియకు 30 లేక 40 నిమిషముల కాలము ఎక్కువ. ఎంత తగ్గినచో అంతమేలు. ఎక్కువకాలము అలానచో self closing రావచ్చును. ఇతర నీవు ఎంతగా యత్నించినను, జేక ప్రశ్నములు వేయుచునే ఉన్నను సమాధానము రాకుండుటయు సహజము.

స్వయంలేఖనమున ప్రశ్నములు లేఖకుని మనసులో ఉండగనే సమాధానములు వచ్చును కాబట్టి స్వయంలేఖనము పూర్తియైన పిమ్మట నీకు అన్నియు సమాధానములే కనబడును. కాబట్టి యేప్రశ్నకు ఈ సమాధానము వచ్చినచో ఆ ప్రశ్నమును నీవు మఱచిపోయినచో ఈ సమాధానములు అనుబంధములు (Continuity) లేనట్లు కనబడవచ్చును. కావున వెనువెంటనే ఒకసారి చదివినచో నీ ప్రశ్నములు నికే స్ఫురించును.

మన ఊహకు అందని చిక్కునమస్క, దాని పరిష్కారము, కుటుంబసమస్యలలో ఏర్పడు అనారోగ్యాది అపదలు వచ్చినప్పుడు ఈ ప్రక్రియ ఉపయోగపడును. పరార్థముగాగాని, పేరు సంపాదించుకొన వలయునని కాని, ద్రవ్యార్జనమునకుగాని యీ ప్రక్రియను ఉపయోగింపకుండుట ఆత్మశ్రేయము.

గుంటూరు

వ. మల్లినాథశర్మ

6-10-'89

గమనిక :-

ఈ స్వయంలేఖనము, వెర్క్ కంప్రెస్ లో అచ్చు అవుతున్నపుడు, Proofs చూచుటకు తక్కిన విషయములు పర్యవేక్షించుటకు తరుచు, ఇంచుమించు ప్రతిరోజు వేను ప్రెస్ కు వెళ్ళటం రివాజు. ఆయా సమయములలో శ్రీ మల్లినాథశర్మగారిని కలియడం తటస్థించేది. అప్పుడు అచ్చయిన కాగితములు వారికి చూపుట, వారిసలహాలు అభిప్రాయములు సేకరించడం జరిగేది.

ఒకనాడు శర్మగారు, మీరుకూడ, ఈ స్వయంలేఖనంమీద మీ అభిప్రాయమును వ్రాయండి అని ప్రార్థించగా, వారు వెంటనే దయతో అంగీకరించి. వారి అమూల్యమైన వ్యాసమును "నారాయణ ససర్వం" అన్నశీర్షికతో వ్రాసి, 2,3 రోజులలో నాకు అందజేసిరి. తరువాత, మేము అక్కడనే తరుచూ కలుసుకొంటూ అనేక విషయములు ప్రస్తావించడం జరిగేది. మాటలలో, వాడుకూడ ఈ "స్వయంలేఖనము" ప్రక్రియలో చేయితిరిగినవారు, సిద్ధహస్తులు అని తెలుసుకుని, వారిని, మీరు వ్యాసమును సాధారణవిషయాలతో వ్రాసి మాకు అందించిరి. కాని, మీకా ప్రక్రియ బాగా అనుభవములో ఉన్నవారు కాబట్టి, దయచేసి "The Science of Auto-Writing" విషయముమీద విపులంగా వ్రాసి నాకు అందజేయవలసినది అని కోరగా, వారు వెంటనే అవును, కాదు అని సమాధానము చెప్పక, ఆలోచించి, ఈ ప్రామాణికమైన, స్వానుభవమైన, వ్యాసమును అనేక కోణములలో, పర్యవేక్షించడం జరిగినది. వారి పాండిత్యానుభవమును పురస్కరించుకొని, ఆయా ఘట్టములలో సరియైన Quotations తో అనేక విషయములు వివరించి పాఠకలోకమునకు అందించిన శ్రీ వట్టిపల్లి మల్లినాథశర్మగారి మనసారా అభినందించుచూ, నా మనవి స్వీకరించి, మనకీ చక్కని వ్యాసమును ప్రస్తావించినందుకు వారికి నా కృతజ్ఞతలు అర్పిస్తున్నాను.

ప్రచురణకర్త :
కర్తా ఈశ్వరగారు.

By Sri HARI ADISESHU, M.Sc., B.Ed.,

Retd. Professor of Chemistry

Govt. Colleges and

Chief Editor of Vignana Sarvaswamu

Telugu University, Hyderabad.

113. B-Sanjeevareddy Nagar,

Hyderabad - 500 038.

అశరీరవాణి సందేశాలు - ఒక అవగాహన

ఈ పుస్తకం ఒక అపూర్వరచన. రచయిత శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాన వర్మలు. రచనాకాలం 1872 అక్టోబరు, నవంబరునెలలు. రచనకు "అశరీరవాణి సందేశవిధానం" (Automatic Writing) పునాది. ఆటోమేటిక్ రైటింగ్ విధానం, గత శతాబ్ది చివరిభాగంలో అంటే విక్టోరియారాణి పరిపాలించినకాలం (1837-1901) లో, యూరపు ఖండంలోని దేశాల్లోనూ అమెరికాలోని రాష్ట్రాల్లోనూ ఎంతో ఎక్కువగా ప్రజాచిమనానాన్ని పొంది, ఆకర్షవంతమైంది. 1848లో న్యూయార్క్ రాష్ట్రంలో విశేషప్రచారం పొందిన 'కేట్ పాక్స్' అనే ఆమె అనుభవాలు, ఈ విధానం ఒక ఆధునిక సంప్రదాయంగా మారడానికి ముఖ్యకారణమైనట్లు మనం భావించవచ్చు. ఎందుచేతనంటే, అంతకుముందు ప్రాచ్య, పాశ్చాత్యదేశాల్లో ఎవరైనా సక్కుత్తుగా మాత్రమే, మరణించినవారి పరలోక జీవితాల ప్రసక్తి తెచ్చేవారు. అప్పుడుకూడా పూనకాలద్వారానో మంత్రతంత్రవేత్తలైన భూతవైద్యులద్వారానో వింతవింత ప్రక్రియలతో అలౌకికదర్శనాలతో ప్రేతాత్మలచే మాట్లాడించగలిగిన మంత్రకతైంద్వారానో ఆ పనులు నిర్వహించేవారు. అపరదంలో ఉన్నవారే ఈ పనులు తంపెట్టేవారు. అంతేకాని, తరచుగా ఎవరూ ఈ ప్రసక్తి చేసేవారుకాదు. అటువంటిపరిస్థితి 1848లో విశేషప్రచారం పొందిన ఒకతరహా సంఘటనవల్లా దానికితోడుగా పరలోకవాసులతో భూలోకవాసులు సంప్రదించేటందుకు ఒక నిర్దిష్ట విధానం రూపొందినందువల్లా సంభవించింది. ఆ తర్వాతికాలంలో మరణానంతర

జీవులతో ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమాలు వాడవాడల్లోనూ విరివిగా జరిగే పరిస్థితి రూపొందింది. అందుచేతనే మనం ఆ కేబ్‌ఫాక్స్ సంఘటనలను గురించి కొంత వివరంగా తెలుసుకోవాలి.

కేబ్‌ఫాక్స్ ఒక సాధారణ రైతుకుటుంబంలో వుట్టింది. తండ్రి, సోదరి, బహుళ తల్లి, మొదలైనవారితో కలిసి ఉండేది. వారిఇంట్లో అర్థరాత్రివేళ, ఎవరో గదిలలుపులమీద దబదబాకొట్టినట్లు చప్పుడు అయ్యేది. ఆ ఇంట్లో అంతకుముందు నివసించినవారు, తమకుకూడా అట్లాంటి అనుభవమే ఉండేదని అందువల్ల భయశ్రాంతి ఆసౌకర్యమూ కలిగేవనీ చెప్పారు. అదిమట్టుకి 'దయ్యంకొంప' అని వారూవీరూ నిశ్చయించారు. కేబ్ తత్త్వం దయ్యంలకు భయపడేతరహాదికాదు. ఒకనాటిరాత్రి ఆమె దయ్యంచేసిన చప్పుడు వినగానే నదురూ బెదురూ లేకుండా "ఓ దయ్యమా ! నీవు ఊరికే గడబిడచేస్తే నీం ప్రయోజనం? నికోరికలు ఏమిటో నూకుచెప్పు. అప్పుడే మేము, అంతిరే ప్రయత్నాలు చెయ్యగలుగుతాము" అని, చెప్పింది. ఆ తర్వాత "ఇంకో విను ! మనం ఇద్దరం ఈపద్ధతి అవలంబించి చెప్పదలచింది చెప్పుకుందాము" అని ప్రతిపాదించి, తరువాత కొన్నిమాటలు, తరచు వాడేవాటిని, విడివిడిగా చెప్పింది. వాటితోపాటు 'అవును', 'కాదు' అనే మాటలు కూడా చేర్చింది. ఒక్కొక్కమాటకు బదులు, సంకేతంగా తాను తనచూపుడువ్రేలతో ఒక బల్లమీద తాటిస్తూ (కొడుతూ) చప్పుడు ఎట్లాబేస్తుందోచేసి, చూపించింది. ఈ రీతిగా ఆమె యుక్తియుక్తంగా కవిప్రేరేపిత ఒకవిధానాన్ని రూపొందించి, పిళాచం మనసులో ఉన్నవావాలు తెలుసుకొనేటందుకు వాడుకచేసింది. నేర్పూ ఓర్పూ ప్రదర్శించి, ఆ ఇంటిలో 'ఒకప్పుడొక కూనీజరిగిందనీ ఆ కూనీఅయిన మనిషిప్రేతాత్మే తాననీ' ఆ పిళాచంచెప్పిన సమాచారాన్ని కేబ్ తెలుసుకున్నది. ఆ విషయం, తర్వాత రుజువుకూడా అయింది. కేబ్, ఉపజ్ఞా ఫలితంగా ఇహలోక పరలోకవాసుల నడుమ నేతువువంటి ఒక సంభాషణావిధానం ఏర్పాటుచేసింది. ఆ తరవాతికాలంలో కేబ్ ఒకవైపు ఆమెసోదరి మరొకవైపు ప్రయాణాలు విరివిగాచేసి, ఆధ్యాత్మిక సందేశనసూషేణలు నిర్వహించి ప్రచారంచేశారు. అమెరికాలోని రాష్ట్రాల్లోనూ ఇంగ్లండు, యూరప్‌లోని దేశాలు అన్నింటిలోనూ సంచరణం కలిగింది.

ఇప్పుడు మనం ఈవిషయాన్నిగురించి కొంచెం ఆలోచన కొనసాగిద్దాము. ఈలోకంలో ఉన్నవారందరూ ఒకరికొకరు ఆప్తమిత్రులు, ప్రేయణంధువులు,

ప్రేమికులు, సన్నిహితులు, అని వర్గీకరించడం తప్పుకాదు. వారిలో ఎవరో ఒకరు పరలోకగతులు కానివారుండరు అనేది కూడా లోకసామాన్య విషయమే. బుద్ధభగవానుడు మిల్లిగరితెడు ఆవాలులెన్నే మరణించిన నీదిడ్డను బ్రతికిస్తావని చెప్పి ఒక తల్లికి లోకజ్ఞానం కలిగించి ఊలోకంలో దుఃఖతులు కానివారుండరు. సహించి నందువల్లనే దుఃఖం నుంచి మానవులకు విముక్తి లభిస్తుంది అని చెప్పిన ఐతిహాసిక నంమటన, ఈ విషయయాధ్యాత్మ్యం తెలియజేస్తుంది. అందుచేత, లోకంలో ఉన్న ప్రతిఒక్కరి మనసులోనూ ఎప్పుడో ఎక్కడో మరణించిన సన్నిహితుల స్మృతి, కలుక్కుమనసి వారెవరూ ఉండరు. వారి సమాచారం తెలుసుకొనేటందుకు ఒక విధానం ఉంది అనేది కూడా చెవివిపడగానే తెలుసుకోవాలనీ, ఉపయోగించాలనీ ఆసక్తి చూపించనివారు ఉండరు. మానవసహజమైన ఆ ఉత్సుకతనే ప్రచారం రెచ్చగొట్టి అల్లుకుపోయేటట్లు చేసింది. 19వ శతాబ్ది పూర్తి కావచ్చేనాటికి పాశ్చాత్యదేశాల్లో ఇంటింటా డ్రాయింగ్ రూమ్ లలో 'ఆధ్యాత్మిక సమావేశాలు' జరిపే సంప్రదాయం రూపుదిద్దుకుంది. ఆ సమావేశాల్లో పాల్గొంటున్నవారు, ఎప్పుడో పరలోకగతులైన తమ సన్నిహితుల్ని ఆహ్వానించేవారు. ప్రతిసమావేశంలోనూ పాల్గొనాలని వచ్చిన వారిలో కొంత అలౌకికశక్తి కలవారుండటమూ వారు మీడియమ్ (మధ్యవర్తి) గా ఉండే బాధ్యత వహించడమూ జరిగేవి. అదృశ్యరూపులైన పరలోకనివాసులు తమ నందేశాలను ఆటోమేటిక్ రైటింగ్ విధానంద్వారానో, ముక్కాలిపీట, అక్షరాలున్న తిరుగుడుబల్ల వంటి సాధనాలద్వారానో మీడియమ్ మాధ్యంతో తెలుసుకోగలిగే వారు.

ఆధ్యాత్మిక సమావేశాల్లో సాధారణంగా ఐదుమంది, లేదా ఆరుగురు, పాల్గొనే వారు. సమావేశస్థలంలో కళ్ళుజిగేల్మనే కాంతిగాని, చిమ్మచీకటిగాని ఉండకుండా మందమైనకాంతి, ప్రకాంతవతావరణం ఉండేలాగా అప్రస్తుతప్రసంగాలు, చప్పుడులు చెయ్యకుండానూ నియమమూ ఏర్పాటు జరిగేవి. మధ్యవర్తి, తనచేతిలో బులబులాగ్గా (లూజ్ గా) ఒక పెన్సిల్ నో పెన్ నో పట్టుకొని దాన్ని తెల్లకాగితం మీద, బొట్టమోపుగా ఆనించేవారు. అదృశ్యరూపంలో అక్కడఉన్న జీవాత్మ, తనకా ఆహ్వానం అందిగానే, మీడియమ్ చేతితో పట్టుకొన్న పెన్సిల్/పెన్ ను, ఆపేళించి అది ముందుకు జరిగేట్లు తోనేది. తన మనసులో ఉన్న భావాలే ఆ కాగితంమీద లిఖితమయేట్లు చేసేది. ఆ వ్రాత, కొంత కొంకిరి బింకిరిగా ఉన్నా గుర్తించడానికి, అర్థంచేసుకోవడానికి పలుగా ఉండేది. అదృశ్యజీవాత్మ ప్రభావములంగా కలం

ముందుకుసాగుతున్నప్పుడు మధ్యవర్తి ముఖకవళికలను పరిశీలించినవారికి, ఆ మధ్యవర్తిచూపులూ ఆలోచనలూ మరోలోకంలో ఉన్న ఎవరిపైనో కేంద్రీకృతమైనట్లు దేవి. అటువంటి అంతర్దృష్టి, యోగనమాధికి సన్నిహితస్థితి అనీ అష్టసిద్ధులలో ఒకరైన వశిత్వంవంటిదనీ ఈ వ్యాసకర్త సమ్మతం. ఎవరైనా యోగపాఠకులు 'సిద్ధి' అనే తుదిదశను చేరుకోకుండా పరమపదించడం జరిగితే వారిసారన, మరి జన్మలోకూడా కొనసాగుతుందనేది యోగశాస్త్రమర్యాద; సంప్రదాయం. అందుచేత, పరలోకాలనుంచి వచ్చిన మరణావంతర జీవులలోనూ వారి సందేశాలు తెలుసుకోవాలనే ఉన్నతితో వచ్చిన సన్నిహితులలోనూ మానసిక శక్తిసామరస్యంకల జంతులు ఉండే అవకాశాలున్నాయి. అప్పుడే, వారిలో ఒకరు సందేశం ఇచ్చేవారుగానూ మరొకరు ఆ సందేశం అందుకోవేవారు (మీడియమ్) గానూ ప్రతిపాదించారు.

స్థూలశరీరాన్ని వదిలిపెట్టి, మరణించినవారి జీవాత్మలు ఆ తరువాతకూడా అప్పుడప్పుడు ప్రత్యక్ష్యంకావడమూ ఒక్కొక్కప్పుడు వారి చెయ్యో, కాలో వ్రాయడమో, ఆకాశంలో విహరించడమో అనే అద్భుతదృశ్యాలకు ఆస్పదలైనట్లు వింటుంటాము. అట్లాంటిసందర్భాల్లో మీడియమ్గా ప్రవర్తించేవారికి ముచ్చెమటలు పోసినట్లుకావడమూ వారి శరీరాన్నించి ఎక్టోప్లాజమ్ (ectoplasm) అనే చిక్కని ద్రవపదార్థం ఊగడమూ జరుగుతాయని కొందరు పరిశీలకులు విశ్వసిస్తున్నారు. ఆ అద్భుతచర్యలు పూర్తికాగానే అన్నీ మాయమైపోతాయనికూడా ఆ పరిశీలకులు భావిస్తున్నారు. మొత్తంమీద, సూక్ష్మశరీరి తలచుకొంటే స్థూలశరీరద్రవం కల్పించడమో లేదా తన స్థూలశరీరానికి చెందిన విడిభాగాలతో అద్భుత భయానకచర్యలు నిర్వహించడమో అసాధ్యంకాదని భావించవచ్చు.

మానసికవశీకరణ సాధ్యమనీ ఆశక్తిని కొంతవరకు సాధించుకొన్న హిప్పిటిస్టులలో కొందరు, తాము (మానసిక) వశంచేసుకొన్న వ్యక్తులు అపస్మారస్థితిలో ఉండగా వారిచే కొన్నిపనులు చేయించడము, వినోదాత్మక ప్రదర్శనలు ఇయ్యడమూ తెలియనివారూ చూడనివారూ మనలో ఎవరూ ఉండరు, వారుకూడ ఆటో మేటిక్ రైటింగ్ విధానంతోని సాధ్యాసాధ్యాలను యథార్థగ్రహణ దృష్టితో నిశితంగా పరిశీలించి తేల్చే అవకాశాలున్నాయని భావించి, వారినికూడా ఈ రంగంలోకి ప్రవేశించి కార్యదీక్ష వెల్లడించవలసిందని ఈ వ్యాసరచయిత అనుప్రసక్తంగా అభ్యర్థిస్తు

న్నాడు. జగన్నాథరథాన్ని అందరూ లాగవలసిందేదా, 'ఏకమ్ సత్, విప్రాః బహుభావదంతి' అనికదా క్రుతి.

మొత్తంమీద 1848 నుంచి 1878 వరకూ పాశ్చాత్యదేశాల్లో సర్వ (సాగరిక) సమాజంలో ఈ 'ఆధ్యాత్మిక సమావేశాలు' ఒక పాషనుగా మారడమూ, వాటిప్రభావమూ గమనించిన క్రైస్తవమతాధికారులు చూస్తూ కూరికే ఉండలేదు. వరలోకవాసులతో జరుగుతున్నాయంటున్న సమావేశాలు అభూతకల్పనలవంటివి, మోసకృత్యాలు, అసి విమర్శించారు. అవి క్రైస్తవ మతవిశ్వాసాలకు వ్యతిరేకం, అన్నాడు. దయ్యాలతో, నంబంధాలు పెట్టుకోవడం సారానుని నెత్తిమీదికెక్కించు కొన్నట్లేననీ సరకానికి స్వాగతం ఇవ్వడంమంటాడనీ ఒకగట్టి బెదురుకల్పించారు. కేరొలిక్ క్రైస్తవ అధికారులు తమ అనుయాయులకు, పరలోకవాసులతో సమావేశాలు అయ్యుత్తమని నిషేధిస్తున్నామని ఒక తాబీదుకూడా జారీచేశారు. ఆ తాబీదులోనే ఈ నిషేధాజ్ఞవైజ్ఞానిక పరిశోధనలను నిర్వహించడాన్ని, అవేళితుల కార్యకలాపాలనూ కూటలనూ సత్యాన్వేషణదృష్టితో చేసే పరిశీలనలకు వర్తించదనీ అన్నారు. ఈ నిషేధాజ్ఞనూ మినహాయింపునూ కలిపిచదివితే ఈనాడు ఎవరికైనా నవ్వువస్తుంది.

కాని, ఆ రోజుల్లోనే క్రైస్తవ మతవిశ్వాసాలకు నిజమైన ప్రమాదం మరో వైపునుంచి వచ్చింది. హెలెనాపెట్రోవ్నా బ్లావెట్ స్కీ (H. P. BLAVATSKY) (1831-1891), హెచ్ ఎస్. ఆల్కాట్ (H. S. OLCOTT 1882-1907) లెడ్ బీటర్ (LEAD BEATER) అనే తత్వవేత్తలూ కొత్తగా 1875లో అవతరించిన దివ్యజ్ఞాన సమాజమూ (THEOSOPHICAL SOCIETY), ప్రచారం చేసిన తత్త్విక సిద్ధాంతాలు, కొందరు పాశ్చాత్యవైజ్ఞానికుల దృక్పథాన్ని ఆకర్షించాయి. వారిని మతాతీత సత్యాన్వేషకులను చేశాయి. అందువల్ల క్రైస్తవమత ప్రభావం బీటలుపడింది. ఈ ముగ్గురుతత్త్వికుల్లోనూ బ్లావెట్ స్కీ 1873కి ముందే అనేకసంవత్సరాలపాటు హైందవ సిద్ధపురుషుల (యోగుల) శిష్యురికంలో ఆధ్యాత్మిక సాధనముచేసిన మహిమాన్విత. 1877లో "అజ్ఞానపు చీకటితెరలను తొలగించేపద్ధతి (ISIS UNVEILED), అనేగ్రంథాన్ని రచించింది. తన ఆధ్యాత్మిక అనుభవాలూ సిద్ధాంతాలూ వివరించింది. ఆత్మవిశ్వాసమూ అధినివేశమూ కచ్చితమైన అభిప్రాయాల ప్రకటనా బ్లావెట్ స్కీ ప్రత్యేకత. ఆంక్షలు ప్రత్యర్థుల

తెవరికి నచ్చవు. అందుచేత, మనఃప్రభావాన్ని (PSYCHICAL) గురించి వైజ్ఞానికపరిశోధన (RESEARCH) కోసం లండన్ లో ఏర్పాడైన ఒక సంఘంవారి పరిశోధనాసక్తిని బ్లావెట్ స్కీ రచనలు రెవ్వగొట్టాయి. 1885లో ఆధ్యాత్మిక మహిమలను గురించి బ్లావెట్ స్కీ వెల్లడించిన విషయాలను తాము పరిశీలించామనీ అవేదీ యథార్థాలుకావానీ అదూతకల్పనలూ, మోసపుమాటలూ (FRAUD) అని తీవ్రంగా విమర్శించారు. దివ్యజ్ఞానసమాజం వారుకూడా ఆవిషయాలనే పరిశీలించి బ్లావెట్ స్కీ అనుభవాలు వేదాంతశాస్త్రీయంగా ఉన్నవనీ నత్యసమ్మిలించనీ సమర్థించారు. ఈ విమర్శ, ప్రతివిమర్శలు బ్లావెట్ స్కీ ప్రతిష్ఠకు ఏమీభంగం కలిగించలేదు. ఆమె తన కృషిలో చలించలేదు. ద్విగుణీకృతాహారంతో ఆమె తన జీవితాంతం (1891, మే 8) వరకూ కృషిని కొనసాగించింది. 1879 నుంచి 88 వరకు ఆమె సంపాదకత్వంలో ప్రచురణ అయిన "దివ్యజ్ఞాన సామాజికుడు (THEOSOPHIST)", 1884-88 లలో ఆమె సంపాదకత్వంలో ప్రకటితమైన "మనః శక్తి విశిష్టత (PSYCHIC POWER)", 1888లో ప్రచురణ అయిన "గుప్తసిద్ధాంతము (THE SECRET DOCTRINE)", 1889లో ప్రకటితమైన "మానముద్రద్వారా తెలిసే విజ్ఞానము (THE VOICE OF SILENCE)", "దివ్యజ్ఞానపేదీక (KEY TO THEOSOPHY)" అనేగ్రంథాలూ ఆమె రచనలలో ముఖ్యమైన జ్ఞానభాండారాలు. అత్యున్నతస్థాయి సాధకులైన దివ్యజ్ఞానసామాజికులకు మాత్రమే అవి అవగాహనసాధ్యములు అని విషయజ్ఞులు చెప్పడం నేను వినడమూ, జరిగాయని మనవిచేస్తున్నాను.

బ్లావెట్ స్కీ ఆధ్యాత్మికసాధనలు పూర్తిగామోసం అంటూ వైజ్ఞానికుల సంఘం చేసిన తీర్పు అపి అక్షరాలా పూర్తిగా యథార్థాలు అంటూ దివ్యజ్ఞానసమాజంచేసిన నమర్దనా ఒకదానికొకటి చుక్కెదురు. అవి విన్నవారు, దేనినీ మనఃపూర్తిగా ఆమోదించలేదు, ఆమోదించరు. గుంజాటనలోపడతారు. అందుచేత మనం, ఈ రెండు తరహాం విమర్శకపరిశీలకులూ వేర్వేరు సంస్కృతులకు, విభిన్నదృక్పథాలకు వారసులనీ విడిన్న సామాజికవారావరణాల్లో పెరిగారనీ గుర్తించడం అవసరం. అప్పుడే అన్ని అభిప్రాయాలకూ తగివపరిగణన ఇవ్వగలుగుతాము. పాశ్చాత్య వైజ్ఞానికవేత్తల సత్కాన్వేషణలో వైజ్ఞానికపరికరాల నైశిక్యానిదే ప్రాధాన్యం. 1885లో మార్కసికతత్యశాస్త్రవేత్తలకు అందుబాటులోఉన్న పరికరాలను, పరిశోధనా విధానాలను ఈ కడు చేదోడుకొని ఉన్నవాటితో పోల్చిచూస్తే అనాధులనించిన ఫలితా

అను కేవలం ఊహలనే అంటారు. కలక పాశ్చాత్యదేశ జ్ఞానీకల పాశ్చాత్యులకి భవ సంపదను బేరీజువేస్తే వారికి పాపం, పుణ్యం, వాసనలు, కర్మఫలం, ప్రారబ్ధకర్మ, సంచితకర్మ, ఆగామికర్మ, పూర్వజన్మ, పరజన్మ, సూక్ష్మకరీరం, చతుర్థక లోకాలు, ముక్తి, క్రమముక్తి, జన్మలపరంపర, జీవన్ముక్తి, న్యప్తి, ప్రళయం, యుగాలు, మన్వంతరాలు, అన్యత్స్థితి, విపర్లవాదం, పంచీకరణం, బ్రహ్మాండం, అందాండము, పిందాండం - అనే వదాలుగాని, వాటివివరాలుగాని, వాటి సరియైన అవగాహనకాని, తెలిసే అవకాశాలలేవు. యోగశాస్త్రం విధించిన సాధనలనుగాని, వాటిఫలితాలుగా అభింశే సిద్ధులనుగాని, వాటినిపేర్కొనే సూత్రాలనుగాని వారు పంశ యాత్మకదృష్టితో చూస్తారు. సిద్ధపురుషులు, తమ స్థూలకరీరాలను కట్టెలతీరుగా ఒకచోటవదలి సూక్ష్మకరీరాలయాపంలో ఆకాశంలో మనోవేగంతో పయనించగం ధనీ వారికి ఏలోకంలోనూ ఏదీ అవరోధంకాదనీ ఎవరై నా అంటే ఇవన్నీ కాకమ్మ కథలు, ఊహగానాలు, హంబిగ్ అని కొట్టిపారేస్తారు. కాని, పురాణాల్లో నీక్షి ప్రమే శిన్న కోట్లాదినంవత్సరాల జ్ఞాతిహాసాలూ దుజువులూ చదివి, విసి, నమ్మిన భార తీయనంస్కృతిని సహృదయపరిశీలకుల దృష్టితో పరిశీలించ గలిగినవారు, దివ్య జ్ఞానసామాజికుల సమర్థనే సబబై వదంటారు. మరొక్కమాట. ప్రతిమనిషి ముఖ కవళికలలోనూ ఆ మనిషి మనస్సు ప్రతిబింబిస్తుంది అనేది ఒక నానుడి; అందరూ నమ్మేది. అందుచేత, ఎవరికివారే బ్లావెద్స్కి ముఖచిత్రాన్ని పరిశీలించి, ఆ ముఖంలో పచ్చిమోసకారి బొలికలు కచ్చిస్తున్నాయో లేక ఆమెచూపులు ఆలోచనా నిమగ్నములై సుజ్ఞానపుటందులవై వు చూస్తున్నాయో నిర్ణయించుకొనడని క్షమాత్రమే కోరుతూ ఈ ప్రసక్తిని అపివేస్తాను.

పరలోకవాసులతో ప్రసక్తి కలిగించుకొన వారిలో నర్ ఆర్థర్ కోనన్ డాయిల్ (Sir, ARTHUR CONAN DOYLE (1859-1930) అనే ప్రఖ్యాత ఇంగ్లీషు డిటెక్టివు నవలారచయిత మరో ఎన్నతగిన మనిషి. డాక్టర్ నాబ్స్, షెర్లాక్ హోమ్స్ అనే కలకాలంనిలిచే రెండుపాత్రలను సృష్టించినసాహితీ ప్రవృత్తిగా ద్రవ్యగా కోనన్ డాయిల్ కి పెద్దపేరుంది. మొదటిప్రపంచయుద్ధం (1914-19)లో ఆయనవుత్రుడు పాల్గొనడం, రణరంగంలో వీరస్వర్గం చూరగొనడం జరి గాయి. వెంటనే ఆ తండ్రిదృష్టి, మనసు, ఆధ్యాత్మిక సందేశాలపట్ల కేంద్రీకృత మైనాయి. క్రమంగా పెరిగి 1930లో ఆయన మరణించేవరకూ అంటే ఒకదశాబ్దం పాటు, ఆచంచలంగా నిలిచాయి. కోనన్ డాయిల్ మరణించినతర్వాత, ఆయనకార్య

కోవన్ దాయిల్ చేపట్టిన కార్యక్రమాలను నిర్వహించడమూ, స్వయంగా అధ్యాత్మిక సందేశాలు అందుకొనడమూ ప్రకటించడమూ చేసింది.

మరణానంతరజీవితాన్ని గురించి కృషిచేసినవారిలో ఇద్దరు ఆంధ్రులుకూడా మనం తెలుసుకోవగలిగినవారున్నారు. జిల్లాకలెక్టరుగా పబ్లిక్ సర్వీసెస్ కమిషను మెంబరుగా 1930 ప్రాంతంలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలుచేసిన శ్రీ మంత్రప్రగడ నరసింహంపంతులు దివ్యజ్ఞానసామాజికుడు. మరణానంతర జీవితాన్ని గురించి పరిశోధనలుచేసి ఆయన ఒక చిన్నపుస్తకం ప్రకటించడం జరిగింది.

మరొకరు, ప్రభుత్వవిద్యాలయంలో స్కూల్ బోర్డులో ఇన్ స్పెక్టరుగా ఉద్యోగం చేస్తూ నీతినిజాయితీలకు మారుపేరని సాహిత్యవేది అనీ పేరుపొందిన శ్రీ దేవు మళ్ళ కామేశ్వరరావు, ఆయన తనభార్య మీడియమ్ అని గుర్తించి ఆమెతో సహకరిస్తూ రెండుదశాబ్దాలకు పైగా మరణానంతర జీవితంగురించి పరిశోధనలుచేశారు. తన పరిశీలనలో కొన్నింటిని జీవుడి మరణానంతర జీవితం (FURTHER LIFE OF THE SOUL) అనే ఒక చిన్న 50 పేజీలపుస్తకంగా రాశారు.

1928-30ల నడుమ ఈ రచయిత 8-16 సంవత్సరాల వయసువాడు. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో కొన్నిగ్రామాల్లో ముక్కాలిపీటల సమావేశాలు విరివిగా జరుగుతూ ఉండటమూ, ముక్కాలిపీటకారిరుతునేడు లెక్కలద్వారా పదలోకగతులలో ఆహ్వానితులైన వారిచ్చిన సందేశాలు తెలుసుకునే యత్నాలు జరుగుతూ ఉండటమూ స్వయంగా గమనించాడు. అయితే, ఆ సమావేశాల్లో క్రమశిక్షణ పొందించడంగాని పరిశీలనాంశానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వడంగాని, నిశ్శబ్దవాతావరణం కల్పించడంగాని, జరగలేదని సమావేశస్థులూ వచ్చేపోయేజనం రాకపోకల రణగొణధ్వనులతో సంతమా ర్కెటువలె ఉండేదని జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్నాడు. ఎక్కడోవిన్న, ఏదో అసమగ్రజ్ఞానంతో, దానిలోకలిపిన స్వంతఊహలతో ఏపనీపాటూ లేక కాంత్యేవం కాని అల్లరి క్షురమేళాలుచేసిన గడబిడలుగా అవి లెక్కకు వస్తాయేగాని వాటికిమరే ప్రాధాన్యమూ ఇవ్వనక్కరలేదని, ఈనాడు వాటిని చెల్లబుట్టలో వేస్తున్నాడు. అగమ్యకాకులవంటి అనానక్తదోషజుష్టులు చొరబడి, కలగజేసుకొని, ఎంత ప్రయోజనకర కార్యక్రమాన్నైనా త్రవ్వపట్టించి అప్రతిష్టపాలు చెయ్యగలరనేటందుకు

ఆ కార్యక్రమాలు ఒక ఉదాహరణవంటివని మాత్రమే సింహావలోకవలో భావిస్తున్నాడు.

1848 నుంచి 1885 కి, అక్కడినుంచి 1920-30 లకు, క్రమంగా 1972 వరకు ఈరీతిగా కాలచక్రం నడిచింది. 1972 లో గుంటూరు మహిళాశాఖలలో వి.ఎ. చతువుతున్న కుమారి నిరుపమకు ఆటో రైటింగ్ విధానంపట్ల ఆసక్తి కలిగింది. ఆమె శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి రెండోకుమార్తె, అగస్త్యమహర్షిరీతిగా ఆంగ్లసాహిత్యాంబోధిని వక్రికబట్టి మాడుదబాబాలపాటు నావంటి శిష్యులను, అనేకులను అమృతరస నివ్వండినులలో ఓలలాడించిన ఆచార్య శ్రీ కర్రా వెంకటరావుగారి పౌత్రి. ఆచార్య వెంకటరావుగారు తరతరాలుగా వేదాధ్యయనంచేసిన కటుంబంలోనివాడు. "స్వాధ్యాయ ప్రపంచేన, తద్ధితపః తద్ధితపః" అని ఆత్మవిశ్వాసంతో గర్జించిన స్వాధ్యాయవేత్తకు అనుజ్ఞలు, వాటిచేసిన జీవితవిధానం దృష్ట్యా మహర్షి. న్యాయంగా సంస్కృతవాఙ్మయాన్ని అభ్యసించి ప్రస్తావనత్రయాన్ని, ప్రకరణగ్రంథాలనూ, ప్రపంచపూర్వకంగా శిష్యులకు పాఠాలుచెప్పిన ఆడిశంకరతుల్యులు. శ్రీ కల్యాణానందభారతీస్వాములవారు, వేదాంతసిద్ధాంత విషయములను సవిమర్శంగా సుబోధంగా చెప్పగలిగిన అగ్రగ్రేణి పండితవ్యాఖ్యాతగా ఎన్నికచేసిన మనీషి. సత్యవాఙ్మరతులు. ఈ వ్యాసకర్తకు రెండుపదాలుగానూ గురువులై రెండురకాల జ్ఞానాంజనశలాకాలనూ ఉపయోగించి, పొరలుకప్పిన కన్నులు విప్పారేట్లు చేయయత్నించిన దైవసములు. ఇక కుమారి నిరుపమను ఆమె తల్లివంక నున్నవారి మాతృతోచూస్తే తెలుగుదేశాన్ని (తెలుగుదేశాన్నేకాదు దక్షిణభారతాన్నంతా) తన ఆటతో పాటతో గంధర్వగానంతో భక్తిరసామృత వెల్లువతో అరుదకాబ్బాలు ఉరూతలూగించిన నారదతుంబురతుల్యులూ, పుంబావసరస్వతి శ్రీ నారాయణదాసపద్యులు. హిమగిరిశృంగ సన్నిభులై నిలబడి 'శంభో' అని నాదంచేస్తూ కనిపిస్తారు. కుమారి నిరుపమ శ్రీ దాసుగారి ముద్దుల మునిమనుమరాలు. ఆమెకు ఇంగ్లీషు సాహిత్యం అంటే వల్లమాలిన అబ్బిరుచి. అందువల్ల ఎర్స్వర్త్, షేలీ, మొదలైన కవులనుంచి ఆటోమేటిక్ రైటింగ్ ద్వారా సందేశాలు సేకరించి మరింత ఉత్తేజమూ విద్యాలాభము పొందవచ్చునని అనుకున్నది. ఆ ఆలోచనతోపాటు జన్మతః ఆమెలో నిబిడికృతమై ఉన్న శ్రీరామభక్తిభావం, త్యాగయ్య, గోపన్న, నారాయణదాసువంటి మహితాత్ములు పంచిపెట్టిన భక్తిరసామృతాన్ని అప్పుడప్పుడు మార్పుకోసమై జుర్రుకోవచ్చుననే రేఖామాత్రపు ఆసక్తికూడా ఆమెలో ఉండినట్లుకోవచ్చు. ఈ చక్కని సన్ని

వేళాన్ని ఎవరైనా ఆ తర్వాత జరిగిన సంఘటనలదృష్ట్యా పరిశీలించినట్లయితే పరమేశ్వరి, ఆదిశక్తి, ఏదో ఒకవిశిష్ట ప్రయోజనం సాధించేటందుకు తగినవ్యూహంగా ఇది రూపొందించింది అని తప్పకుండా అనుకుంటారు. ఈ ఊహలోని విజానితాల నిర్ణయం చదువరులకు వదలి; ఒకత్రమంతో జరిగిన ఆ సంఘటనలను ముందుగా తెలుసుకుందాం.

ఒకనాడు నిరుపమ ఒక ఆంగ్లకవి సందేశం తర్వాత మరొక ఆంగ్లకవి సందేశం రికార్డుచేస్తూ కాలంగడుపుతోంది. అప్పుడు, ఆమెచేతిలోఉన్న ఆటోమేటిక్ రైటింగ్ కలం, తనంతలానే “అమ్మా ! నేను నారాయణదాసుని” అనేమాటలు రాసింది. సుమారు 44 సంవత్సరాలక్రింద 1946లో, తీవ్రరోగగ్రస్తుడైన తన ఏకైక దౌహిత్రుని, చిరంజీవిగా అనుగ్రహించడంపించిన పరమేశ్వరిని ప్రార్థించి స్వచ్ఛందంగా అనారంభించిన శ్రీ నారాయణదాసవర్ణాలు అనాహతుడైనప్పటికీ, చొచ్చుకుని ముందుకువచ్చి, ఈ సందేశం ఇవ్వడంతో ఆ అమ్మాయి ఏమీతోచక చకితఅయి ఉంటుంది. సూక్ష్మశరీరిగా అనేకలోకాల్లో సంచరిస్తూకూడా తన ఇహలోకజీవితంలో నన్నిహితులైనవారికి ఏదోచేప్పాలనే తహతహతో ఎదురుతెస్తులుచూస్తూ ప్రకృతికల్పించిన లోకాలోక అవరోధాలను అన్నింటినీ అధిగమించిన జీవాత్మ మన స్ఫులోనుంచి ముందుకు దూసుకొనివచ్చిన మాటలు అవి. ఆ జీవునిమాటల్లో ఎంతో ఆప్యాయతా ఆశాసాఫల్యతృప్తి సహజమైన కలివిడితనమూ ఒకటిగా కలిసిపోయి ధ్వనించినట్లు నాకు అనిపించింది తన మునిమనుమరాలు, శ్రద్ధతో ఆంగ్లకవులకు పెద్దపీటలువేసి ఆరాధిస్తోంది. తరచు ప్రత్యుత్థానంచేసి, సందేశాలిమ్మని పిలుస్తోంది. ఇది ఆశరీరియైన నారాయణదాసవర్ణాలు గమనించారు. తాను అనాహతుడు. అయినా జరుగుతున్నది జ్ఞానయజ్ఞం. అట్లాంటి సందర్భాల్లో సమర్థులు చొరవచేసి కల్పించుకోవచ్చు. ఆ సంప్రదాయం ఆయనకు తెలుసు. ఒకప్పుడు యువకుడుగా శ్రీ జయంతి కామేశంపతులు అనే ప్రఖ్యాతన్యాయవాది మేడమీదికి ఠాటిగా నెడచుకొంటూ వెళ్ళినవాడు. “ఎవరు నీవు ? అనుమతి తీసుకోకుండా ఎందుకువచ్చావు ?” అంటూ ఎదురువచ్చిన ప్రశ్నలకు “మానవరూప గంధర్వుణ్ణి. నాకు ఎవరి అనుమతులతోనూ పనికిరేదు” అని జవాబుచెప్పిన ధీరుడు. ఆత్మవిశ్వాస మహితాత్ముడు. అందుచేత, ఈ సంఘటన ఆయనకు అతినహజమైందనే ఆటోమేటిక్ రైటింగ్ విధానంవల్లా ఆయననుండి మనకు గుఱించిన సమాచారం విశ్వసనీయమైందని భావించేటందుకు ఇది ఒక రుజువుగా పరిగ్రహింప తగినదని

నేను మనవిచేస్తున్నాను. మొత్తంమీద శ్రీ నారాయణదాసు వేచియున్నకాలం 27 సంవత్సరాలు. అది పితృలోకకాలమానంలో 27 రోజులు. బ్రహ్మలోక కాలమానంలో కొన్ని క్షణాలు మాత్రమే అని చెక్కతేలుతుంది. అట్లా ఎదురు తెన్నులుచూసి, "నన్ను మీ ఆశీర్వాణి సమావేశాలకు పిలవండి. నేను రెడీగా ఉన్నాను. అపైన మీ అదృష్టమూ ప్రాప్తి" అని, తన ఇహలోక సన్నిహితులకు ఉప్పు అందించిన ధోరణిలో తన మనసులో ఉన్న మాటలూ రీతిగా చెప్పినట్లుభావించి, తృప్తిచెందారు.

పై సంఘటన జరిగినతర్వాత, ఒక నెలగడిచింది. శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావు గారి పెద్దమ్మాయి, శ్రీమతి రాజరాజేశ్వరీదేవి గుంటూరు వచ్చింది. ఆటో రైటింగ్ విషయమూ, శ్రీనారాయణదానవర్మల స్పందనాత్మక సంవేశనసంగతి అమె భేషంపడింది. "శ్రీ దాసుగారే న్వయంగా వచ్చారుకదా ! వారినీకనుక్కో, తన చరిత్ర చెవుతారేమో" అని, అమె తన చెల్లెలికి చెప్పింది. ఆ చెల్లెలు, శ్రీ దాసుగారిని పిలిచింది. తానూ అక్కా నిర్ణయించుకొన్న ప్రశ్న అడిగింది. శ్రీ దాసుగారు కదిలి, వచ్చారు. "అలాగే ! నా చరిత్ర చెవుతాను, కాని, నీకు కాదు, మీ ఆక్కకు. ఆమెను రమ్మను. అమె ఇష్టదైవం శ్రీకృష్ణుడు" అన్నారు. శ్రీకృష్ణపరమాత్మను తలచుకొందేనేచాలు ఆయన మనసు వుంకరించి తన్మయమవుతుంది. అవశమవుతుంది అన్నట్లుగా సంభాషణ మొదలుపెట్టి, అనాది సమావేశంలో అనేక భక్తిరసాత్మకశ్లోకాలూ, నారదమహర్షి ప్రశంసా, తనను ప్రశంసిస్తూ శ్రీ ఉపాధ్యాయుల అప్పల నరసయ్యగారు చెప్పినవాక్యాలూ ఎంతో ఉత్సాహంగా హరికథాకథన ధోరణిలో చెప్పారు. ఈతీరుగా కొనసాగిన రెండో ఆధ్యాత్మిక సమావేశంలోకూడా మనకు ఈ ఆటోరైటింగ్ సంజేషాల విశ్వసనీయత గురించి మరో అంతరంగిక సాక్ష్యం, ఒక బలమైనటువంటి రుజువు, ద్యోతక మవుతోంది.

శ్రీ నారాయణ దానవర్మల మనస్సు, నర్వాత్మనాభక్తి స్థావితమైంది. ఆయన ఈ లోకంలో ఉన్నప్పుడు గంట నంతం దగ్గర, హఠాత్ నిర్ణయం తీసుకుని, బ్రాహ్మిక అంతా ఆగిపోయేటట్లుగా తన శిష్యులతోకలిసి నృత్య, గాన, హరికీర్తనా కలాపం ప్రారంభించి సాగించడం, మావరు లందరినీ తన్మయులనుచెయ్యడం, అనేకసార్లు జరిగాయి అధివిధి. చూసి, ఆనందించి, ఇప్పటికీ తలచుకొంటూ

వుంకరించే విజయనగర, ప్రాంత పౌరులే ఈ భావాలు సమర్థించగలిగిన ప్రత్యక్ష సాక్షులు. నా ప్రతిపాదనలో ఉన్న యాభార్య్యాన్ని సమర్థించడానికి వారే ఆర్తులు. శ్రీ దాసుగారిని అనుక్షణమూ నడిపించిన హరిభక్తి తరంగమే ఈ రెండో సమావేశంలో ఉనికి పొంగిపొరలి ప్రవహించి హరికథయాపం ధరించింది. అదే ఈ సందేశం "సత్యం, సత్యం, వున్న సత్యం" అని చెప్పేసాక్షి.

మరొక్కవిషయం. శ్రీ దాసుగారు అతిశయితులు. అదికూడా సందర్భ వశంగా ఇందులో మనసు వ్యక్తమవుతోంది. నొప్పించకుండా నొవ్వకుండా ఉన్నట్లు కన్పిస్తూ, తప్పించుకొని, కీలేరిగి వాటిపెట్టగల, చాతుర్యాన్నికూడా వారు ఈ సందేశంలో వెల్లడిచేశారు. కుమారి నిరుపమ ఆయన ముద్దుచేసిన మునిమనుమరాతే. కాని, శ్రీమతి రాజరాజేశ్వరీదేవిపట్ల ఆయన ఆత్మసూనం ఒక వీనంవాసి ఎక్కవ. ఈమాట పైకి వాచ్యంగా చెప్పని చతురులు శ్రీ దాసుగారు. అంతేకాదు. అది నూచనగా కూడా చెప్పడం, నిరుపమ మనసునొప్పించడమే. అదికూడా తనకు తగదు అని నిశ్చయించు కొన్నదృఢశ్చయుడు. అందుచేతనే ఆయన, ఎంతోలాంబగా "నా చరిత్ర మీఅక్కకు చెవుకాను. నీకు కాదు. ఆమెను రమ్మను. ఆమె ఇష్టదైవం శ్రీకృష్ణుడు." అని నూటిమాటలతో తన సందేశం ప్రారంభించాడు. ఎంత సరళమైన మాటలు అవి, వినగానే అమృతోపమానంగా ఉన్నాయి, అని నిరుపమ పొంగిపొయి ఉండాలి. ఈ నాలుగువాళ్ళాల్లోను ఇమిడిఉన్న ఒక అనూనలోకజ్ఞుని బావాలను విశ్లేషనాత్మక కృషిచేసి, మనం గ్రహిస్తే — వాటిలో ఉన్న వ్యంగ్య మర్యాద, వేడి, వాడి, వాత్సల్యం, అభిమానం, చాతుర్యం, మిళిమిలా మెరుస్తూ కనిపిస్తాయి.

'నీకుకాదు' అనే వాక్యం దాసుగారిలో ఉన్న నిశ్చితాధిప్రాయాన్ని వెల్లడి స్తోంది. అయితే దానికి కారణాలు ఏమిటి? వాటిని మనం వ్యంగ్యమర్యాదల జ్ఞానంతోనే గుర్తించగలం. దాసుగారు తెలుగునరస్వతి. కుమారి నిరుపమ మనస్సు ఆంగ్లసాహిత్యంవట్లా ఆంగ్లకవులవట్లా వలపక్షం ప్రోదిచేసుకుంది. ఆ అంశంపట్ల దాసుగారిలో నిరసనభావం ఉంది. అది నహజమైన మొదటికారణం. ఇక రెండోకారణం. నిరుపమ ఇష్టదైవం శ్రీరాముడు. దాసుగారి మనస్సు శ్రీకృష్ణమయం. వస్తుతః శ్రీరామ, శ్రీకృష్ణులు ఒకే దివ్యవ్యరూప విన్నావతారులే అయినా ఒక వీనంవాసి ఇటూ అటూగా తన అభిమానం ఊగుతూ ఉంటుంది,

అందువల్లనే ఇష్టదైవం శ్రీకృష్ణుడైన అక్కడే తన చరిత్ర చెపుతానన్నారు. ఇష్టాగోష్ఠి ప్రవాహగతిలో ఇట్లాంటి అనమానదాతుర్యాన్ని వెల్లడించగలిగిన నమర్తత, ఒక్క దాసుగారిలో మాత్రమే కనిపించే విశిష్టత. అందువల్లనే ఈ ఆశీరసందేశాల ప్రామాణికతను మనలో ఎవరూ శంకించవలసి పడలేదు. ఇదీ నాకు స్పష్టంగా కనిపించిన అంతరంగిక సాక్ష్యం.

శ్రీ నారాయణదాసుగారు ఇహలోకంలో ఉన్నప్పుడూ ఆశీరిగానూకూడా సంకల్పసిద్ధులు. 2-10-1872 రాత్రి 10 గంటలకు ప్రారంభించి అనాడు 40 నిమిషాల పాటు, తన మొదటి సందేశాన్నిచ్చారు. ఆ తర్వాత, మొత్తం పదకొండు (ఏకాదశివలె విష్ణుప్రీతి సూచకమైన నాల్గొక) సందేశాల్లో తాను చెప్పదలచుకొన్న విషయాలన్నీచెప్పి 12-11-1872నాడు ఈ లోకాంక్షలతో ముగించారు. ప్రతిసందేశమూ పూర్తికాగానే 'మళ్ళీ ఎప్పుడు పిలవమంటారు?' అని, మీడియమ్ అదగటమూ ఆయనదేదో ఇవ్వడమూ జరిగేవి. రెండో సమావేశం తరువాత నవరాత్రులు వస్తున్నాయి. మామూలుగా సమావేశపు తేదీ ప్రసక్తివచ్చింది. వెంటనే దాసుగారు "ఈ నవరాత్రుల రోజుల్లో వద్దమ్మా. నేను చాలా 'బిజీ'గా ఉంటాను. ఆ తర్వాత పిలువు", అన్నారు.

హలోకమే కర్మక్షేత్రం. అక్కడి జీవులకే, రకరకాలపనులు చేయడానికే తప్పనిసరిగా మూల శరీరాలు అవసరం. అనే బావాలు మానవలోక వాసులలో సహజంగా వ్యాపించిఉన్నాయి. అంతేకాదు. ఇతరలోకాల్లో సంచరిస్తున్న వారిలో సూక్ష్మశరీరులు, తేజఃస్వరూపులు, ఛాయారూపులు, క్షణికకార్య ప్రయోజనాలూ ప్రవృత్తికల వైహాయస్వరూపులు అని రకరకాల జీవులన్నారు. వారు, తమతమపనుల్లో (అవి ఏమో మనకు తెలియవు) నిమగ్నులై ఉంటారనీ, సందేశం ఇమ్మని ఎవరినుంచైనా ఎక్కడినుంచైనా పిలుపుఅందగానే తమ పనులనుంచి కొంత అటవికులు పొండి, ఆధ్యాత్మిక సమావేశాల్లో పాల్గొనే అవకాశాలున్నాయనీ మనకు శ్రీ దాసుగారు 'బిజీ'గా ఉంటానని స్పష్టంగా చెప్పినమాటలవల్ల కచ్చితంగా తెలిసింది. అయితే ఆ పరలోకాలలో ఉన్న జీవులు ఏయే రోజువారీ వసులలో "బిజీ"గా ఉంటారు? అని, ఇప్పుడు మనకు కొత్తగా అనర్థకరమైన మరోవిషయం లభించింది.

శ్రీ దాసుగారిచ్చిన నందేశాల్లో బ్రహ్మలోకం, బ్రహ్మనభ, సరస్వతీదేవి అంతరంగిక సమాలోచనమందిరం, వైకుంఠం, కైలాసం, ఇంద్రనాథ మొదలైన వాటికి, రంగస్థలాలుగా ప్రసక్తి కలిగింది.

నారదుడు, బ్రహ్మ, నరస్వతి, శివుడు, పార్వతి, విష్ణువు, లక్ష్మీదేవి, ఆదిత్యుడు, మాట్లాడినమాటలు సందర్భానుసారంగా ఉదాహరణలై నాయి. అయితే ఆ మాటలను, మాట్లాడినవారి భోరణులను మనం నిశితంగా పరిశీలిస్తే, అన్నిటిలోనూ సామాన్యం (Common)గా కన్పించే ఒక విశిష్టలక్షణం, ఒక ప్రత్యేక భోరణీనాకు కన్పించింది. మాట్లాడినవారిలో ఎవరూ ఏదీ స్పష్టంగా కచ్చితంగా చెప్పలేదు. సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ మాటలభోరణీలో నాకు, 'కర్త' స్ఫురించదు. 'సాక్షి' మాత్రమే ప్రత్యక్షమవుతాడు. సరస్వతీదేవి మనసులో కలిగిన ఒక స్పందన, సావర్ణ్యం పొందేటందుకు ఆమె శ్రీ నారాయణదాసుగా అవతరించడం అవసరమైంది; సంభవించింది. దానికి సృష్టికర్తగా బ్రహ్మ ఇవ్వవలసిన ఆమోదప్రశంస కేవలం లాంచనమూ అశుభంకాకకూ మాత్రమే అనిపించింది. నారదుడుకీ త్రిలోక సందారం సహజలక్షణం. లోకపాలకులు, సృష్టికర్త, నరస్వతి మొదలైన వాందరూ సర్వసమర్థులే, వారి వారి మనః స్పందనలకు అనుగుణంగా కార్య కలాపాలు నిర్వహించగలిగిన సమర్థులే. వారందరిలోనూ మానవజాతి, జీవలోకము, క్రమక్రమంగా ఉన్నతపథంలో ప్రయాణం చెయ్యాలనేకోరిక, 'లోకా నమస్తాః మఖినోభవంతు' వంటిది, ఉంది. అయితే, ఎవరూ ఏమీ స్పష్టంగా అనరు. అంతలాంటి ఉద్దేశంతో నరస్వతి భూలోకంలో అవతరించవలసినవచ్చింది. అక్కడ, సహజంగా కొత్తవరిస్థితులు ఎదురు అవుతాయి. ఒక, తంచినపని చెయ్యడంకోసమే ఆ అవతరణ. అది నిరామాటంగా సాగారంటే ఎన్నో ఆలోచనలు, హంగులు, అవసరమని అదివ్యుండరికి తెలుసు. కాని, వాటినిగురించి ఎవరూ ఇదమితమని మాట్లాడటం ఈ సందేశంలో ఎక్కడా ఎన్నిసార్లుచదివినా నాకు గోచరించలేదు. కాని, జరగవలసిన పనులన్నీ వాటంతట అవే ఒకక్రమంలో స్పందనల ఫలితాలుగా రూపొందాయి. అదేనాకు 'వంత' అనిపించింది. ఈ రకమైన, 'మయావ్యక్తేణ ప్రకృతిః నూయతే నవరాచరం' అనే వాక్యానుసారి యైన విరానం, భూలోకంలో జరిగేపనులలో మనకు ఎక్కడా కన్పించదు. ఇవి అన్నీచూడగా, బహుశా అదే దివ్యలోకం లక్షణమూ సంప్రదాయమూ నియమమూ.

కాబోయి అని, నాకు వెంటనే అనిపించింది. ఇట్లా దేవలోకాల్లో, కర్తృత్వ బాధ్యతలుచేపట్టి నిర్వహిస్తున్నవారి కార్యనిర్వహణ రోరణిలో కర్తృత్వ లక్షణ బదులు సాక్షినే నిర్లిప్తక కొట్టవచ్చి, కన్పించడం మొత్తంమీద ఒక విశిష్ట దేవలోక స్వాభావిక ధర్మమనిపిస్తుంది.

దేవలోక నివాసుల మాటల్లో ప్రతిమాటలోనూ ఒక హుందాతనం ప్రత్యక్షమవుతుంది. దానిసభావన వాననలేని, మాటమర్యాద, అహంకార వాననలేని అర్థ గౌరవభావన ఆ హుందాతనంలో ప్రతిఫలించి వ్యక్తమవుతోంది.

ఒక తీగ అంటురించి, పాకీ, మొగ్గతొడిగి, వికసించి, పూవై, కాయ్, పండు పండటం ప్రకృతి స్వాభావిక లక్షణం. అదే ఈ సందేశాల్లోని, సంతాపణలో పొల్గొన్న దివ్యుల కార్యాలోచన దాక్షిణ్యములలో నాకు గోచరించింది.

ఈ 'అశరీర సంతాపణల' పఠనంవల్ల నాకు కలిగిన ఈ అభిప్రాయాల మూలంగా ఇవి యధార్థ ఆలోచిక సందేశాలని అంగీకరించడం మనం ఆధ్యాత్మిక పథంలో మరో అడుగు ముందుకువేసేటందుకు తోడ్పడవచ్చుననే భావాన్ని కూడా కలిగిస్తోంది.

మనం ఇహలోకవాసులకు ఒక పరలోకవాసి ఇచ్చిన సందేశాలు చదివాము. సృష్టిఅంటే ఏమిటి? ఆ పరలోకాలు ఏమిటి? వాటినిగురించి మన పురాణాలేం చెప్పాయి? మన ఆధునిక వైజ్ఞానికులు ఏం చెబుతున్నారు? అనే విషయాలను గురించి ఇప్పుడు కొంత ఆలోచనచేద్దాం. అది సమగ్ర అవగాహనంకోసం అవసరం.

"తేజోవిది, సహస్ర శీర్షాదిప్రయ క్రిమై ప్రకృతి ప్రవర్తకమైన ఆదిపురుష రూపంగా రూపొందింది. అందులో కాలస్వభావంవల్ల శక్తులుదయించాయి. కార్యకారణరూపాలున్న ప్రకృతి అవతరించింది. ప్రకృతివల్ల మహత్తత్వం, దానివల్ల అహంకారత్రయం (రాజస అహంకారం, సాత్విక అహంకారం, తామస అహంకారం) కలిగాయి. రాజస అహంకారంవల్ల ఇంద్రియాలు, సాత్విక అహంకారంవల్ల ఆ ఇంద్రియాలకు గుణప్రధానాలైన అధిదేవతలు, తామసాహంకారంవల్ల సూక్ష్మస్వభావం కలిగినవి పంచభూతాలకు కారణాలైనవి అయిన శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధ తన్మాత్రలు ఉద్భవించడం జరిగింది. పంచతన్మాత్రలవల్ల

గగన, అనిల, వహ్ని, సలిల, ధరాదికమైన భూతపంచకం పంచీకరణ ప్రక్రియ మూలంగా కలిగింది, అప్పుడు జ్ఞానేంద్రియాలైన త్వక్, చక్షు, శ్రోత్ర, జిహ్వ ప్రాణలూ కర్మేంద్రియాలైన వాక్, పాణి, పాద, పాయు, ఉపస్థలు, మనస్సు, అ రెండింటి (జ్ఞానకర్మేంద్రియాల) నుంచి కలిగాయి. అన్నింటి సంఘాతంవల్లా విశ్వరూపుడైన విరాట్పురుషుడు పుట్టాడు. విరాట్పురుషునివల్ల స్వయం ప్రకాశుడైన స్వరాట్ సంభవించడం జరిగింది. స్వరాట్ నుంచి (వల్ల, చరాచర భూపాంతో కూడిఉన్న స్థావర జంగమాత్మకమైన జగత్తుకలిగింది. అందులో సత్త్వ, రజ, తమోగుణాత్మకలూ సౌఖ్యత్వా ఆగుణాం వ్యతూవులూ అయిన విష్ణువు, పారణ్య గర్భుడు, రుద్రుడు, ఆవిర్భవించడం సంభవించింది. అప్పుడు సృష్టికి, అందువల్ల జననాలకు భార్యతవహించిన చతుర్ముఖబ్రహ్మ కలిగాడు. అయిన ప్రజాసతులు, మనువులు, ఋషులు, యోగులు, మానవులు, పశుపక్షి మృగాదులు, దేవదానవ గంధర్వసిద్ధ విద్యాధర చారణ, సార్థ రాక్షస, యక్ష, దైత్యులూ వృక్షములూ ఒకత్రమంలో సృష్టించాడు. ఈ సృష్టిత్రమం అంతా మూడుదశలలో సాగిందని ప్రథమ సృష్టి మహాత్తత్వసృష్టి అనీ ద్వితీయసృష్టి అందసంస్థితజ సృష్టిఅనీ తృతీయసృష్టి సర్వభూతస్థమైందనీ వర్గీకరించవచ్చు. ద్వితీయసృష్టిలోనే మానవులు, పశుపక్ష్య దులూ సృష్టిఅయ్యాయి. ప్రథమ, తృతీయ సృష్టిక్రమాల్లో అదృశ్యస్వరూపులూ మహాత్వపరిపూర్ణులూ అయిన ఆజరామర యోగులూ, కాలకాలునివంటి చిరంజీవులూ, తపస్సులూ, మహర్షులూ, దివ్యులూ ఉన్నారు. అఖండైశ్వర్య తేజోబల సంపన్నులై

‘యద్యత్ విభూతినుత్ సత్త్వమ్ శ్రీమదూర్జితమేవనా’

తత్తదేవాను గచ్ఛత్వ మమ తేజోంశసంభవమ్” ౧౦-౪౧

అనే గీతవాక్యానికి ఉదాహరణములవంటి వారైన నారాయణాంశ సంభవులుకూడా వారితో చేరతారు ద్వితీయసృష్టి ప్రకారం ఉద్భవించిన జీవలోకం అంతటికి భూలోకమూ దానికి ఊర్ధ్వ, అధోపరిసరదాగాలైన ఇతర లోకాలూ నివాస ప్రాంతాలు. ప్రథమ తృతీయ సృష్టిక్రమాల్లో ఆవిర్భవించిన వారిలో అదృశ్య రూపులూ, అలోకికశక్తిమంతులూ ఎక్కువ. పూర్వజన్మలబ్ధ బక్సరవిభూతుల అనుభవంకోసం వరజన్మలై తిరవారు సుత్రం భూలోకంలో అధికారైశ్వర్యభోగాలు అనుభవించడం ఆరుగుతుంది. మొత్తంమీద వీరందిరూ ఊర్ధ్వలోకాలైన భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోక, మహర్లోక, జనలోక, తపోలోక, సత్యలోకాల్లోనూ అధిలోకా

లైన అతల, వితల, సుతల, రసాతల, మహాతల, తలాతల, పాతాళలోకాల్లో తమ కర్మఫలానుభవానికి అనుగుణమైన లోకంలో కాలంగడుపుతూ ఉంటారు. రాబోయే సావర్ణి మనువుకాలంలో దేవేంద్రపదవిని అధిష్టించమన్న బలిచక్రవర్తి, రసాతలంలో ఉన్నాడు. అట్లాగే ఆందరుజీవులూ కల్పాదినుంసి సృష్టిక్రమంలో తమతమ కర్మ ఫలాననుసరించి వుడుచుచుూ విరిగిజన్మిస్తూ కాలంగడుపుతున్నవారే. ఈ పద్నాలుగు లోకాల్లోనూ దృశ్యాదృశ్యరూపాల్లో స్థూల, సూక్ష్మ, ఇతరరకాల శరీరాంతో ఉంటూ ఉత్తమ జన్మకోసమూ ముక్తికోసమూ తహతహలాడుతూ, ఎదురుచూస్తున్నవారే మరణానంతరం జీవులందరూ. ఇది పోతనమహాభాగవతంలోని ద్వితీయస్కంధం 112 (తవనం) వదివి శక్తిననుసరించి నేను అవగాహన చేసుకొన్నాతిరు.

ఇక ఆధునికవైజ్ఞానికులు తెలిపేవిషయాలు సంగ్రహంగా ఈకింద సూచించిన రీతిగాఉన్నాయి. సృష్టిలో అనంతకోటి బ్రహ్మాండాలు ఉండేఅవకాశం ఉంది. దూర దర్శనితో, చూడగలిగినంత, సమాచారం అందుకోగలిగినంత, దూరం పరిశీలించి, వారు ఆ విషయించెప్పారు. కాంతితరంగం సెకనుకి 186,800 మైళ్లు అంటే 29987.925×10^8 కిలోమీటర్లు ప్రయాణంచేస్తుంది. అని శాస్త్రవేత్తలు ప్రయోగ పూర్వకంగా నిర్ణయించారు. కాంతితరంగం బైలుదేరిన చోటునుంచి ఒక సంవత్సరం అలాగే అనుక్షణం ప్రయాణంచేసి చేరుకొనే దూరాన్నీ, కాంతి సంవత్సరదూరం అనీ సంగ్రహంగా కాంతి సంవత్సరం అనీ అంటారు. అనంతమైన దూరానిను కాంతిసంవత్సరాల లెక్కలో పేర్కొనడం తప్పనినది. అదే కొంత సదుపాయంగా ఉండే పద్ధతి. శాస్త్రవేత్తలు పదిహేనుకోట్ల కాంతిసంవత్సరాల దూరంవరకూ ఉన్న ప్రదేశాన్ని దూరదర్శనులతో పరిశీలించి ఆ అంతరాళంలోనే అనేక బ్రహ్మాండాలున్నాయని గుర్తించారు. ఇంకా అనేక బ్రహ్మాండాలను గుర్తించవలసి ఉందని నిర్ణయించారు. ఆ పరిశీలనల ఫలితంగా మన బ్రహ్మాండం ఆండ్రోమిడా (ANDROMEDA) జ్యోతిర్మండలంలో ఉందనీ అందులో ఒకదూరాన ఉన్న నరిహద్దునుంచి కాంతితరంగాలు పదిహేనులక్షల కాంతి సంవత్సరాలపాటు ప్రయాణంచేసిన లభ్యతనే మరోకొనకు కొంతదగ్గరగాఉన్న మనదగ్గరకు చేరు పుంటాయనీ అన్నారు. అందుచేత, మనంఉన్న బ్రహ్మాండంకూడా ఏమీచిన్నది కాదు. అందులో మనం నూర్యకుటుంబంలో అంటే గ్రహరాజైన సూర్యుడి చుట్టూ

ఆకాశంలో పరిభ్రమిస్తున్న బుధుడు, శుక్రుడు, భూమి, భూమితోపాటు ఉపగ్రహమైన చంద్రుడు; క్షుణ్ణుడు, బృహస్పతి, శని, ఇటీవలికాలంలో గాత్రవేత్తలు గుర్తించినవి యురేనస్, నెప్ట్యూన్, ప్లూటో అని పేర్లుపెట్టినవి మూడు కొత్త గ్రహాలుకలిసి ఒక వ్యూహంలా ఉన్నాయి. మన సూర్యకుటుంబంలో ఒక్కసూర్యుడే ఉన్నాడు కాని, మన బ్రహ్మాండంలో అనేకనక్షత్రాలు, ఒక్కొక్కనక్షత్రం ఒక్కొక్కకుటుంబం. ఉన్న సూర్యుడివంటి జ్యోతిర్మూర్తులూ ఉన్నాయి. సూర్య గోళం, నక్షత్రగోళాలు, గ్రహగోళాలూ, వాటి ఉపగ్రహాలు కాంతుల, వేడివేడి జ్వాలలు వేలాదిమైక్ల వరకూ చిమ్ముతూ క్రమంతప్పకుండా ఆకాశంలో తామున్న బ్రహ్మాండంతో కలిభ్రమిస్తున్నాయి. సృష్టిలో బ్రహ్మాండాల దోరణి కూడా గ్రహాల దోరణివంటిదే. బ్రహ్మాండాలన్నీకూడా ఏదోఒక క్రమంలో పరిభ్రమిస్తూనే ఉన్నాయి. ఆ రూపచిత్రం మనసులో ఊహించుకొని ఆనందించాలనుకునేవారు, భగవద్గీతలోని విశ్వరూప సందర్శనయోగం (11వ అధ్యాయం) చదివితేసరి. శ్రీకృష్ణభగవానుడు రిపిట్లో "పశ్య (చూడు) అని ప్రారంభించి టిప్పినమాటల్లో ప్రారంభమై ఆ తర్వాత సంజయుడూ అర్జునుడూ విశ్వరూపం మనసొసందర్శించి, ప్రత్యక్షంచేసుకొని ఆశ్చర్యం, దిగ్భ్రమ, ఆనందం, భక్తిభావం ముప్పిరిగొనే మాటల్లో చేసిన పర్వనతో (31వ శ్లోకంతో) పూర్తిఅయింది. ఆ మాటల్నిమనలో ఎవరికివారు చదువుకుని, అవగాహనచేసుకోగలం అని ఈసందర్భంలో చదువరులకు మనవిజేస్తున్నాను.

మనంఉన్న బ్రహ్మాండం వీమీచిన్నదికాదనీ మనకుసంబంధించిన 14రోకాలూ అందులోనే ఉంటాయనీమనకు అనిపిస్తుంది. ఈ బ్రహ్మాండంలోజరిగే, వృష్టి, కునుగడ ప్రలయం, పునస్సృష్టి అనేవి ఎడతెగకుండా ప్రవర్తక, వివర్తన (WINDING and UNWINDING) క్రమంలో పరిణామ సూత్రాలననుసరించి కొవసాగుతున్నాయి. ఒక్కొక్క చక్రియ పరిభ్రమణానికి (సృష్టిప్రలయం, పునస్సృష్టి ప్రారంభం అయేవరకు) సుమారు గాలుగైదుకోట్ల సంవత్సరాల కాలం అవసరమవుతుందని లెక్కయితేల్చారు. ఇకాల పరిమితిలోనే అనేక మహాయుగాలు,

మన్వంతరాలు, చక్రవర్తుల మహారాజుల పరిపాలనా కాలాలు గడచిపోతాయని మన పురాణాలు తెలియజేస్తున్నాయి. జీవాణువులు(జీవాత్మలు) తమ కర్మఫలాలనుసరించి ఆయా జీవజాతులకు చెందిన ఉపాధులు(శరీరాలు)ధరించి నందిత కర్మఫలితాన్ని దీపాజిద్లా ఉంచుకొని, ప్రారబ్ధంతో ఆ జీవితంలో ఎక్కొంటు ప్రారంభించి అనుభవిస్తూ దానితో ఆగామికర్మల ఫలితాలు చేర్చుకుంటూ “ప్రారబ్ధం పున్యధివపుః” అన్న సూత్రంప్రకారం జీవించి, శరీరపాలనాకాగానే తిరిగి మతోజన్మ, ఉత్తమమో, మధ్యమమో, అధమమో, యథాకర్మ ఫలితంగా పొందడం, అనుభవించడం పునః పునః ధోరణిలో నడుస్తాయి. వాటిలో అదృష్టవశాత్తూ ఏ జన్మలోనూ ఈశ్వరానుగ్రహఫలితంగా ఆద్వైత తత్వంతో పరిచయమూ, నమ్మకమూ ఒక సాధవక్రమమూ లభించడం జరిగితే ఆ జీవి అనేక జన్మసంశుద్ధ మానసికస్థితిలో పొంది జీవన్ముక్తుడూ ముక్తుడూ అవుతాడు. ఇది సాధారణుల సందర్భం. కారణజన్మజూ అంశావళారమూ పరమ భాగవతోత్తముడూ అయిన శ్రీ నారాయణ దానవర్యులు ఈ సందేహ తీవ్రతానికి ఏలోకం నుంచి వచ్చారు? అనేది మాకు తెలియదు. తెలిపే ఆధారంకూడా లేదు. స్వచ్ఛందంగా అవతారం దాలించిన తర్వాతకూడా ఇహజన్మ వాసనలు వదల లేదనీ ఆ వాసనాజలంవల్ల తాను మరోసారి అవతరించడం అవసరం అవుతుందేమో అనీ దాసుగారు దానించి ఉండవచ్చు. ఒకవేళ అదే జరిగితే ఈ సందేహాల్లో రెండో దాంట్లో వ్యక్తమై నారదుడి మన స్పందన రూపంతో వెలువడిన ఈ మాటల్లో

“చదువుంరాణి, వాణి దివినుండి భువికేగి,

అంతమైన ప్రతిభా ప్రావీణ్యాలను జగతికి చాటిచెక్కి,

మూరియుచు అచ్చటనే ఉండిపోయేదేమో.”

అనే కార్యనూచన నిజమయ్యేది. జడభరతుడి కథవంటి మరొక కథ పునరావృత్త మయ్యేది.

శ్రీ నారాయణ దాసుగారు చతురులు. అందుచేతనే ఆశరీరవాణి సందేహాలు ఇచ్చేటందుకు ఎంతో తహతహలాడి, ముందుక్షదూకి తన మనసులో ఉన్న వాసనా లేశ క్షయాన్ని సాధించుకున్నారు. యదా పూర్వస్థానంతో నరన్వరీమాత అంశగా ఉన్నారు. ఇదీ ఈ సందేహాల అపరరణకు కారణమైన జేయరహస్యం అని నా ఈసూ. మొత్తంమీద కారణం ఏమైనా మనకు రుజువయ్యదు.

అపూర్వము,

అపాత మధురము

అమృతమందు ఉపమేయము

అయి నలక చక్కనికడన, పడేపడే చదివి అకండించి తరించడానికి తగిన తరణి,
అభింబించి. ఇదీ నా అవగాహన.

సవరణ :- మొదటి పేజీలో, ఈ వ్యాసకర్త చిరునామాయందు
'B.Ed.' అన్న అక్షరములువేయుట పొరపాటు అలాగనే
వీరు విజ్ఞాన సర్వస్వమునకు Chief editor కాదు, ఒక
రసాయన శాస్త్రవిభాగానికిమాత్రమే Editor గా వున్నాడు.

శ్రీ ఈశ్వరరావుగారికి B.Com(Hons); F.C.A;B.L.

2-14-190/2. II రైన్ శ్యామలానగర్ - గుంటూరు-6

ఉపాకల్పిత స్వగత రూపంలో శ్రీ నారాయణదాసవర్మలు తన మనస్సులో తనను గురించి అనుకున్న భావాలు వ్రాసి పంపిస్తున్నాను. ఇది చదివి తర్వాత తగినచర్య తీసుకొనండి. నా మనస్సు ఇప్పుడు తనకైతీ ఆనకైతీ, మంత పుష్పంలో పద్మకోశ ప్రతీకాశం నుంచి చివరి వరకూ వివరించిన మాదిర్ని బౌతిక రసాయనశాస్త్ర దృష్టితో వివరించే ప్రయత్నానికి వియోగిస్తోంది. అందుచేత మొదట్లో అనుకున్న రెండోవ్యాసం వ్రాసిపంపే అవకాశం లేదు. దీనితో జత చేసిన 'స్వగతం' మీతో సూచనప్రాయంగా చెప్పినట్లు గుర్తు,

హరి ఆదిశేషు.

శ్రీనారాయణదాసు మనస్సుమనతో చెప్పేమాటలు

విశ్వంలో ఉన్న ప్రతి స్థావర అణువా జీవకణమూ అను సత్యం స్పందిస్తూ ప్రభువ శీలం కలిగివ విష్ణుపాద సన్నిధికి అభిముఖంగా ప్రయాణం సాగించేటట్లు చెయ్యడమే పరబ్రహ్మ తోడు నీడయైన చైతన్య స్వరూపిణి, ముగురమ్మల మూల పుటమ్మ, నిర్వహిస్తున్న పని. ఆ కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించేటందుకే సంగీతాన్ని, నాట్యాన్ని, వేదశాస్త్ర పురాణ కథావిజ్ఞానాన్నీ, హరికథారూప పీయూష రూపంలో మోహన రూపం ధరించి పంచిపెడుతూ దక్షిణభారతంనుంచి ఉత్తరభారతం వరకూ పునీతం చెయ్యడం జరిగింది. అన్ని భావలకూ సంస్కృతభాషే తల్లి భాష. అయినా ప్రజల్లో భావప్రచారం చెయ్యాలంటే ప్రజల భాష స్వీకరించడం తప్పని సరి. అని నాకేకాదు ఆనాడు సన్నయభట్టుకే అవసరమైంది. ఆ ఆదికవి, సత న్యతీదేవి తెలుగుబాటలో నడిచేటందుకు నడవ అచ్చు కట్టాడు. తత్సమ తదభవ రూపాలు సాధించుకుని దేశీ పలుకులు చేర్చి భారతామృత పాయసంతో తెలుగు జాతికి వుష్టి కలిగించాడు. తెలుగుభాష విదేశీయ రూపాను గాలుల తాకిడితో చెదరి రూపుమాసి పోకుండా సురక్షితం చేశాడు. ఆబాలు, ఒరవడి, శ్రీనాథుని వరకూ తెలుగు రచయితలు తమ రుచులకు తగినట్లు మలచుకొంటూ పాదించారు. దేవభాష

అక్షర రమ్యతా భావ సంపద ఆకర్షణ కల్పించే మోజూ ఎంతో బలీయమైనవి. అందుచేతనే శ్రీనాథుడితో మా డు, ము, పు లు మేము పట్టుకుపోతాం. మిగిలిన నైషధం శ్రీహర్షుడిది. నీశృంగారం నీవు చూసుకో అని 'తెలుగు' వారు చెప్పారనే కథ ప్రచారంలోకి వచ్చింది. ఈ సంస్కృత వ్యామోహం, తెలుగు శాస్త్రాన్ని రూపుమాపకుండా అరికట్టాలి. అని శ్రీకాక్షలోని ఆంధ్ర విష్ణువు ఎప్పటినుంచో అనుకుంటున్నాడు. నేను చెప్పవలసిన మాటలు సమర్థుడికే చెబుతాను. సవయం రాగానే, అని ఎదురు చూస్తున్నాడు. 1518 జనవరి 13నాడు ఆ నమడుంవచ్చింది. కళింగదేశ విజిగీషామనీషతో దండు వెడలుతున్న సాహితీ సమరాంగణ సార్వభౌముడు, కన్నడరాయడు తెలుగువారందైన ఆంధ్రవిష్ణువు ప్రసాదంకోరి అర్థించేటందుకువచ్చి నందర్పించాడు. ఆ అదునుచూసి తెలుగువారందూ

"ఓ సాహితీ సమరాంగణ సార్వభౌమా! నీవు మదాలసచరిత్ర, సత్యావధూ ప్రేమనం, సకలకథా సారసంగ్రహం, జ్ఞాన చింతామణి, రసమంజరి. అనే మధుర కావ్యాలెన్నో గీర్వాణభాషలో రచించావు. నాకు మెప్పుకలిగించావు. ఆంధ్రభాషలో రచన నీకు అసాధ్యం కాదు. పైగా అది నీకు కర్తవ్యం. ఉత్తరోత్తర అభివృద్ధికరం, ఇది తెలుగుదేశం. వేను తెలుగు వల్ల భుజి నీవు కన్నడరాయడివి. ఎందరో నృపులను కొలువులో సామంతులుగా అంగీకరించి ఏలుకొంటున్న వాడివి. 'దేశభాషంన్నింటిలోనూ తెలుగులేస్స' అనీ తెలుగు, మాధుర్యానికి పర్యాయపదం అయిన కలకండవంటిదనీ తెలిసినవాడవు. అందుచేత, వెంటనే నీవుతెలుగులో ఒక కృతిని రచించు. అది నాకు ఎంతో ప్రీతి కలిగిస్తుంది. నీకు కథ వస్తువుకూడా పూచిస్తున్నాను. విను, ద్వారాపరయగంలో కృష్ణుడుగా ఉన్నప్పుడు సుదాముడు అనే మాలాకారుడు మాలలు కట్టి అర్పించి నాచే ధరింపజేశాడు. ఎంత సుదాముడై నా అతనిని పురుషహస్తాలు సహజకర్మకాలు. అప్పుడు నాకు కలిగిన వెగటు మనసులో గూడుచేసుకొని ఉండి ఇప్పటికిపోలేదు, కొంతకాలంకిందట తులసిదళాంతోచేర్చి పూలమాలలకట్టి ముందు తన మెడలో వేసుకొని అందంగానే ఉన్నాయని తృప్తిచెంది, ఆ తరువాత, వాదినేతన మనసుతో పాటు నాకు అర్పించి చూడితుడు తదేవి అనే పేరుపొందిన చిన్నది, శ్రీ గోదాదేవి అనే చిన్నదాన్ని నేను శ్రీరంగంలో పెండ్లిచేసుకొన్నాను. ఆ ఇతివృత్తం తలచుకొంటేనే, పుష్పరావికలతో రకరకాల సౌరభముల గుఱాకింపులతో నెల్లూరి నెరజొలలా రావూరి రసికులూ ఒకరినొకరు పంక్తిరించుకొంటూ కుతిపించే చమత్కారపు

వెన్నెలకాయలతో నిండిఉన్న తెలుగుజేతలతో మమైక్యంచేందిన నాకు తృప్తికలిగి గూడుకట్టుకొన్న వెగటుతగ్గుతుంది. అందుచేత, ఉభయతరకమైన ఆముక్తమాల్యద కృతిని నీవు వెంటనే నిర్మించవలసింది. అని అజ్ఞాపించాడు ఆ రాజాధిరాజ వరమేశ్వరులు సర్వవ్యాపి, సర్వమానవ హృదయాంతర్యామి అయిన తెలుగు వల్లభుడికి తెలుగు భాష అంటే ఎంతమక్కువ!! 'ఆముక్తమాల్యద' రచించి శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు రెండువిధాలా తరించాడు. అయినా తెలుగుభాషకు తెలుగు దేశంలో రావలసివస్తాదానయ్యం, తెలుగు రచయితల అధినివేశాన్ని పూర్తిగా అటు వైపు మళ్లించేపని ఈనాటికి అట్లాగే మిగిలిఉంది.

ఆంధ్ర కర్ణాటక విజయనగరసామ్రాజ్యం రష్యన్లగది (తాళికోట) యుద్ధ రంగంలో చితికిముక్కలైంది. తెలంగాణంలో నవాబులు తఖ్తులెక్కారు. అయినా, వారు తెలుగుఅంటే ఎంతో మక్కువచూపారు. మర్రిదారామనవాబు, ఆయన ఉద్యోగుల్లో అమీనుఖాను అచ్చతెలుగుపద్యాలు వినడానికి చెవులు రిక్కించేవారు. ఒక అచ్చతెలుగు పద్యం వినగానే 'వహ్వా' అని పొంగిపోయేవారు. అదిచూసి, విని, పొత్తంఅంటా అచ్చతెలుగు పద్యాల్లోనే రాస్తాను వహ్వా ! ల వర్షంకురుస్తుంది. అనుకుని పొన్నికంటి తెలుగున్నయయాతి చరిత్రని 1676 ప్రాంతంలో వ్రాశాడు. అట్లా ఒక ప్రత్యేక సభ సంప్రదాయాన్ని పాటించి, దారిచూపి, తెలుగున్న తెలుగున్న అనిపించుకున్నాడు.

తెలుగున్న వెలిగించిన దీపంలో కవిసార్యభౌమ, అదినవనాగనుకానన కూచి మంచి తిమ్మకవి అచ్చతెలుగు రామాయణాన్ని నీరాసుందరి పరిణయాన్ని రుక్మిణి పరిణయం, రాజశేఖరవిలాసం (భక్తాణ రాజచరిత్ర), రసికజన మనోధిరామం, శివలీలా విలాసం, సర్వవరమాహాత్మ్యం, సాగరసంగం మాహాత్మ్యం సర్వలక్షణసార సంగ్రహం, పారింగదర చరిత్రం, కుక్కుడేశ్వర శతకం, లనే గ్రంథాల్ని 1700-1750లో రచించారు. ఈ రచనలన్నింటిలోనూ, అచ్చతెలుగు రామాయణమూ నీరాసుందరి పరిణయమూ ఒక స్థాయి అందుకొన్నా యనిపిస్తుంది. కాని, రుక్మిణి పరిణయం సంస్కృతసూత్ర భూయిష్టమనీ ఈ కవిరచనల్లో ప్రబలమయ్యగచ్చాయలే పొచ్చుగా గోచరిస్తున్నాయని క్రొత్తదనం ఏమీ కనిపించదని ఆచార్య దివాకర్ల వెంకటాచార్యులు అన్నారు. పైగా పాండిత్య ప్రకర్షకై అచ్చటన్నట శ్లేష యమకాదులను గర్భకవిత్వపు సర్కసులను ప్రదర్శించారనీ తొలిరచనల్లో ప్రీవాచక

అకారశంధులు వంటి కొన్నిదోషాలున్నా తరువాతి రచనలు నిర్దుష్టంగానే ఉన్నాయని కూడా వారన్నారు మొత్తంమీద తెలుగుభాష రెండువేల ఏండ్లనుంచి వ్యవహారం లోనూ వెయ్యేండ్లనుంచి కావ్యంలోనూ ప్రత్యక్షం అవుతున్నా ఇంకా నిలదొక్కుకో లేదా ! “ఆంధ్రత్వం, మాంధ్రభాషాచ, నాల్పన్య తపనఃఫలమ్” అని అప్పయ్య దీక్షితులవారు సంస్కృతభాషలో తెలుగుభాష ప్రాసస్థానిని సర్దిఫికెట్ ఇవ్వడము నీ పి. బ్రౌన్, జె.బి. ఎస్. హార్లేన్, నర్ ఆర్థర్ కాటన్, వంటి దొరలు తెలుగుభాష మెప్పుతెలిపేలా చెప్పిన ఇంగ్లీషు వాక్యాల్లా చూసినా విన్నా నాకు నవ్వువస్తుంది. అను సరణంతో అనువాదంతో కావ్యరూపం ధరించిన వెయ్యేండ్ల తెలుగుసరస్వతి, ఆ తర్వాత అట్లాగే వెయ్యేండ్లు గడచిన తర్వాత కూడా గోడచేర్చుకోసం తడుముకొనే ముసలివాడిపోలికగా, పరీక్షల్లో కాపీకొట్టాలనిచూసే అంబాటు ప్రాణమాలిక విద్యార్థి పోలికగా ఉండేది. నేను వచ్చినపని ఒకటి. అయితే ఈ మరొకటికూడా నాకు ఎదురైంది. నా రచనలన్నింటిలో అచ్చతెలుగు పాటలు ఎక్కువ చేస్తాను. సంస్కృతాంశం తగ్గిస్తాను. తేకుండా కూడా చూస్తాను. నేను ‘అచ్చతెలుగు సరస్వతిని’ అనిపించుకుంటాను. గానసరస్వతి, నాట్యసరస్వతి, మూర్తిభవించిన తెలుగుసంస్కృతి అనేవి నాలో సహజంగా ఉన్న లక్షణాలు. అవి నాలో వచ్చాయి. అచ్చతెలుగు వాషాఖనివేశం నాలో అంతర్గతంగా ఉందికాబోయి. అందుకేతనే ప్రేరణితరచుగా ఉలుకుతోంది. చెళ్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రిగారి వచన రచనలు (కథలు-గాథలు) చూసినా, యామిజాల పద్మనాభస్వామి సరళ కవితలు చూసినా వేనువ్రతంగా స్వీకరించిన అచ్చతెలుగు వలసక్షమ నా అవతారకాలంలో కాకపోయినా ఈ శతాబ్దం చివరికై నా సఖలం అవుతుందనీ అచ్చైన ప్రతిరచనా ముందు సహృదయ విమర్శకుగురియై అనికపోవలం గీటును ఆగి సువర్ణమయమవుతుందనీ అప్పుడే ‘అచ్చతెలుగు సరస్వతి’గా ప్రతి రచయితా గుర్తింపుపొందినవారు అవుతారనీ నమ్ముతున్నాను. ఆంధ్రనామసంగ్రహం, ఆంధ్రనామశేషం. సాంబ నిఘంటువులలో ఉన్న తెలుగుపదాల సంఖ్య సుమారు ఐదువేలు. నా “మస్కిమిన్కు” ఒకటేచాలు తెలుగు పదాల సంఖ్యనుమించి అచ్చతెలుగు పదాల శిఖరాన్ని ఆకాశం అంటే ఎత్తుదాకా నిర్మించేటందుకు

అలాగే నా ఇతర అచ్చతెలుగు రచనలు

1) అచ్చతెలుగుపలుకు ఐడి, 2) ఉమరు కై యాము రుబాయతు 3) గౌరప్ప పెండ్లి (హరికథ) 4. తల్లి విన్ని (లలితా సహస్రనామము) 5) సవరస తరంగిణి (కాళిదాసశ్లోకములకు దేశ్యాంధ్రానువాదం) 6) నూరుగంటి 7) మస్కిమిన్కు

8) మొక్కుబడి-ఋగ్వేదసూత్రములందు 200 ఋక్కులు ఎన్నికచేసి అచ్చతెలుగు పద్యములందు అనువాదము 9) వెన్నుని వేయిపేర్ల వివరణ (విష్ణుసహస్రనామ సంకీర్తనమిది) 10) భగవద్గీత - వేల్పుమాట గ్రంథమంతయు (బడియనపేరమంజరి యందున్నది) 11) వేల్పువఁద (రెంట్రతాగుడు తిండిమెట్టంటి. వేల్పు" అను మకుటముగల సీసపద్య శతకము ఆమకుటమునకు ఆర్థము సింహాచలస్వామి. 12) వ్యాసపీఠం 13) సీమపఠకు వహి (అచ్చతెలుగు నిఘంటువు-విలువైన విపుల పీఠికతో 'అ' నుంచి 'త' వరకు సూత్రమే-కడను భాగము పూరిఅయినది అంభ్యము)-విజయనగరములో ఉన్నదని వివికిడి (నిర్మాణకృషి 1938-43)

అందుచేతనే గట్టిగా చెబుతున్నాను. నేను గాన, సాహిత్య, నాట్యసరస్వతీ మూర్తిని, లయబ్రహ్మనీ సూత్రమేకాదు. అచ్చతెలుగు పోకడలన్నీ ప్రదర్శించి ఆనందించి ఆనందింపజేసిన సదానంద స్వరూపాన్ని. ఇదీ వన్నుగురించి మీకు ఉండవలసిన అవగాహన.

* ఈ సంవత్సరం (1988 అంతా) నేను వరుసగా శ్రీ నారాయణదాస పర్యుల రచనల్ని వారినిగురించి విజ్ఞులువాసిన సమాచారాన్నీ ఆసక్తితో చదివాను. శ్రీ నారాయణదాసపర్యులు అచ్చతెలుగు సరస్వతి అనీ భాషాస్వరూప అవగాహనకూ పరిశోధనలకూ ఆయన రచనలను విజ్ఞులు ఆధారంగా గ్రహించి కృషిచేస్తే కౌస్తుభ మణి. చింతామణి, శ్రీవత్సం వంటివి అనేకం లభిస్తాయనీ నమ్మకం కలిగింది. అందుచేతనే ఆయన మనస్సే మనతోచెప్పిన మాటలు ఊహకల్పిత స్వగతరూపంలో మీముందు ఉంచే సాహసం చేశాను.

హరి ఆదిశేషు

నారాయణదాసుగారి స్వయంలేఖనము

ప్రచారసాహిత్యప్రవీణ, విమర్శనతూషణ,
గుమ్మలూరు సత్యనారాయణ, కొత్తగూడెం.

మనము మరణించిన తర్వాత ఏలాగుంటాము? అని ఎందరో చాలాకాలము నుండి పరిశోధిస్తూ ఉన్నారు. ఈ విషయమై మన పూర్వులు వ్రాసిన గ్రంథాలు కూడ ఎన్నో ఉన్నాయి. అసలు ఈ రోజులలో బ్రతకడమే ఒక సమస్యగా ఉంటూన్నప్పుడు మరణానంతర జీవితము గురించి మనకు ఎందుకయ్యా అనేవారూ ఉన్నారు. ఉంటారుకూడ. ఇన్నితకాల మనుష్యులు ఉండకపేరే, జీవితములోనే పస ఉండదు.

మరణమువరకే మనము. ఆ తర్వాత మనలోని 'మనము' మాయమైపోతుంది. ఏమంటే మానవుడనేది మూడువస్తువుల కలసికట్టుపని. అవి ఏవంటే —

1) శరీరము 2) ప్రాణము 3) ఆత్మ

ఈ మూడింటిలో మరణవేళ శరీరము, ప్రాణము నాశనమవుతాయి. ఆత్మకు నాశనములేదు, మిగిలిన రెండింటినుండి ఆత్మ విడిపోయినప్పుడు మానవుడు మరణించాడంటారు.

అయితే ఆత్మ ఏమవుతుంది? అది వున్నట్లన్న నాటకముతో దోబూచు లాడుతుంది. బ్రతికివన్నాళ్లు భీ! అనిపించుకుంటే ఇక్కడే మరొకజన్మ ఎత్తుతుంది, 'బైరా' అనిపించుకుంటే ఊర్ధ్వలోకంలో స్వర్గముందుంటుంది.

ఊర్ధ్వలోకానికి నిచ్చెనెక్కిన ఆత్మ ఏలాగుంటుంది, ఎన్నాళ్లు ఆక్కడ ఉంటుంది. ఏమితింటుంది—అనే ప్రశ్నలు రావడము సహజమే, కాని ఇప్పుడు పరలోక వాసి అయిన ఆత్మతోనే మాట్లాడగలుగుతూ ఉన్నాము, కనుక అస్పర్యపడ వక్కరలేదు.

పరలోకవాసి మన అందరితో మాట్లాడుతాడా—కనబడుతాడా—అని అడిగితే— అందరికీ కనబడదు; ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు మాటలాడడు, సమయము సందర్భము ఉంది. మీటనొక్కితే తెరపై ఆడిపాడే బొమ్మకాదు పరలోకవాసి అంటే!

మనము బాగా ప్రేమించినవ్యక్తి మనలోనుండి విడిపోయి పరలోకగతుడైనప్పుడు, కొంతకాలమువరకు ఒకరినొకరు చూడాలని, మాట్లాడుకోవాలని ఉంటుంది. సాధారణముగా నిద్రలో కలలు గంటున్నప్పుడు గతించిన బంధువో స్నేహితుడో కనబడడమూ, ఇద్దరినుధ్య కొంతసంబాషణ పరగడమూ—మన అనుభవములోనిదే. నిద్రలోనే ఇటువంటి సన్నివేశాలు తరుచుగా ఎందుకు జరగాలి, అంటే నిద్రలో

మనముకొంత జలహీనముగా ఉంటాము, శరీరము కదలదు, ప్రాణము వలన పని చేసే ఇండ్రియాలు విశ్రాంతిలో ఉంటాయి. ఆ స్థితిలో మన ప్రియమైన పరలోక వాసి మనతోదగ్గరగా మాట్లాడడానికి వీలుంది. ఈ నిద్రావస్థ-ఒక సమాధి అవస్థలో మనము ఎక్కువసేపు క్రమశిక్షణతో వచ్చిన సామర్థ్యమువలన ఉండ గలిగితే, మనమే అతనిని తరుచూ పిలిచి మాట్లాడవచ్చును. రామకృష్ణ పరమహంస తరుచుగా యోగసమాధిలోనికి పోయి, 'అమ్మ' (జగజ్జనని)తో మాట్లాడే సందర్భాలు ఇట్లాంటివే, పురాణాలలో, వరప్రదాతలు అయిన మహాత్ములు తమభక్తులు కోరి నపుడు ప్రత్యక్షమయి సలహాలనిచ్చే నన్నివేళలు కోకొల్లలు. పద్నాలుగు సంవత్సరాల వెనుక మరణించిన దళరధుడు చివరకనబడి శ్రీరాముని ఆశీర్వాదిస్తాడు. ప్రకాంతంగా పోతలోచిన్నా ఉన్నపుడు, మనపై ప్రేమానురాగాలు గల పరలోక వాసి పిలచినట్లు వుతుంది. చూస్తే ఎవరూ కనబడరు. ఇటువంటి అనుభవాలు నాడూ నేడూ ఉన్నాయి. కనుక గాఢానురాగం ఉన్నకద, మనకు మన పరలోక వాసులకు సంబాషణలు జరగడములో ఆశ్చర్యము లేదు. ఈ వుత్తరములో మన దాసుగారి పలుకులు అట్లాంటివే !

మరణానంతర జీవితముపై ఇటీవల ఎక్కువగా రకరకాల పరిశోధనలు జరుగుతూ ఉన్నాయి.

1880-లో కొందరు, చనిపోయినవాడు తిరిగికనబడితే, పోదోలను తీశారు. అది మోసం అంటూ ప్రభుత్వం వారిని శిక్షించినదట. కాని ఒకవిషయం మనవి చేస్తున్నాను. అది చిత్రమయిన సంఘటన, 1888లో ఇంగ్లాండులో సర్ ఆర్థర్ కాటన్ మరణించాడు. అతడు మనదేశములో నీటిపారుదల ఇంజనీరుగా ఉండి గోదావరి, కృష్ణానదులపై ఆనకట్టలు కట్టించి ఆంధ్రావనిని అన్నపూర్ణగా తీర్చి దిద్దాడు. అయితే ఇంగ్లాండులో స్వగృహమున అతడు చనిపోయినపుడు పోదో గ్రాఫర్ శవధనము చూడడానికై వెళ్లి, తిరుగుదలలో ఆర్థర్ కాటన్ నివసించే గదిని చూద్దామని వారిందికి వెళ్లాడు. అక్కడ కాటన్ బొర, తను తరుచుగా కూర్చునే పెద్దకుర్చీపై కూర్చుని ఉన్నట్లు కనబడింది. ఆశ్చర్యపోయాడు. భయపడ్డాడు కూడా కాని ఇంతలో ఆ విగ్రహరూపము తన కళ్ల భాగమునుండి మీదుగా అదృశంమై పోవడము ఆరంభించింది. తనవద్ద సిద్ధంగా కేమెరాఉన్నది గనుక పోదో తీశాడు. అందులో లీంగా ఆర్థరుకాటన్ రూపంవచ్చింది. నేను "డెల్టా శిల్పి ఆర్థర్ కాటన్" అనే పేరుతో ఆతని జీవితముపై 1975లో ఒక పెద్దపుస్తకము

వ్రాశాను. దాని ప్రతినాకదానిని స్వయంగా వారి కుటుంబానికి ఇద్దామని 1979 నవంబరులో ఇంగ్లాండువెళ్లి ఇచ్చాను. వారు దానిని కళ్లకద్దుకుంటూ ఎంత సంతోషించారో చెప్పలేను. అప్పుడు ఈ విచిత్రమైన ఆర్థర్ కాటన్ ఫోటోయొక్క నాకలుని ((ఫోటోస్టాట్) నాకిచ్చారు. అది నావద్దనే ఉన్నది. ఆ చిత్రములోని కాటన్ దొర రూపము సూక్ష్మ శరీరమా-స్థూల శరీరమా? సూక్ష్మ శరీరము ఛాయా చిత్రములో దొరకడము కష్టము స్థూల శరీరము ఖననమైపోయింది. కనుక ఇది పరిశోధనకు తగిన అంశము. చనిపోయినవాడు సూక్ష్మశరీరములో బ్రతికి కొన్నాళ్లు ఉంటాడు అనడానికి ఈ మధ్య కొందరు పరిశోధకులు కొన్ని నిదర్శనలు చూపారు.

తన పూర్వజన్మలోని సంగతులను కొంతవరకు నారాయణదాసుగారు స్వయంలేఖనరూపేణ మునిమనుమరాలికి చెప్పినంత వివరంగా కాకపోయినా, ఇటువంటి ఒక చిన్న సంఘటనను వివరిస్తూ-“అది 1982లో లో జరిగినసంగతి. చనిపోయిన తన స్నేహితుని ధ్యానిస్తూ చీకటిగదిలో అర్థరాత్రి, తన కాసెట్ రికార్డుతో కూర్చోనిఉండగా తన స్నేహితునిగొంతు వినబడింది - I am alright dont worry నేను కులానగానే ఉన్నాను ఏమీ చింతించకు” అని ఆ పరదేశి మాటలను వేంటనే రికార్డువేశాడు. అయితే ఆ కాసెట్ లోని మాటలు చీకటిలో వింటేనే, వినబడ్డాయి. గదిలో దీపంవేసిఉంటే వినబడలేదు కొన్నాళ్లకు ఆ మాటలుకూడా కాసెట్ నుండి చెరిగిపోయాయి” అంటూ ఆర్థర్ మిల్లర్ అనేవ్యక్తి Electronic voice, of the dead అనే వ్యాసాన్ని Life beyond. నవంబరు 1982 సంవత్సరంలో ప్రచురించాడు. దీనిని బట్టి పరలోకవాసులు మనతో మాట్లాడడానికి అర్థరాత్రి చీకటి అనుకూలమనీ, ఏమాత్రంపగటి వెలుగున్నా వినబడవని గ్రహించగలము.

శ్రీ ఈశ్వరరావుగారి కుమార్తె సావిత్రీదేవి ఈ విషయాన్ని క్లుప్తంగా వయినా ఇంగ్లీషు ప్రెంచి భాషలలోనికి అనువాదముజేసి, తగిన పరిచయవాక్యాలతో, ఆయా దేశాలలో ఈ విషయమై శ్రద్ధచూపించే పత్రికలలో ప్రకటనార్థముపంపి, అది జరిగేట్లు చూస్తే, వీరిక్కుప్పికి అహుళ ప్రయోజనము. టూని. దివ్యత్వముగల ఆదిభట్ట నారాయణదాస ప్రతిభ దేదీప్యమానమవుతుంది.

గుమ్మలూరు సత్యనారాయణ

प्राक्कथन

श्री आदिभट्टल नारायण दास जी आन्ध्र प्रांत के महान साहित्यिक विभूति थे। उन्हें आन्ध्र की जनता देवी सरस्वती का अवतार मानती है। इस कृति में सरस्वती के नारायणदासजी के रूप में भूलोक में अवतार लेने की हेतु बतायी गयी है। यह पावन काय नारायणदास जी की दौहित्री की पुत्री श्रीमती राज राजेश्वरी देवी से संपन्न हुआ। इस ग्रन्थ का प्रणयन “स्वयं लेखन” रीति से हुआ है। स्वयं लेखन अंग्रेजी शब्द “आटो राइटिंग” का पर्यायवाची है। यह कला आधुनिक काल में यूरोप तथा अमेरिका में विकसित हुई। बाद भारत में भी इसका प्रचार होता है।

अमेरिका की महिला श्रीमती “केट फाक्स” के अनुभव इस काल के प्रधान प्रचार में बड़े सहायक रहे। उन्नीसवीं सदी के अंत तक यूरोपीय देशों में इसकी बड़ी व्याप्ति हो गयी “स्वयं लेखन” वह प्रक्रिया है जिसमें कोई साधक या साधिका अपने हाथ में “कलम” लेकर किसी एक कक्षा में बैठ जाते हैं। परलोक वासी किसी जीवात्मा का ध्यान वे करते रहते हैं। इस आह्वान से आकृष्ट वह जीवात्मा साधक के हृदय में प्रविष्ट हो जाती है जिसकी प्रेरणा से लेखनी धीरे धीरे चलने लगती है। उस आत्मा की भावनायें इस प्रकार ग्रन्थस्थ हो जाती हैं। कुछ विद्वान इस प्रक्रिया को अष्ट सिद्धियों में से “वशित्वम्” नामक सिद्धि समझते हैं। आज के “बुद्धिवादी” इसे सत्य समझें या मिथ्या, अवश्य इस रचना में प्रामाणिकता देती है।

लौकिक सत्य से काव्य सत्य मिथ्य होता है। काव्य सत्य सृष्टिभौमिक और सार्वजनीन होता है। लौकिक सत्य से ऐसे कल्पना मिश्रित काव्य सत्य बहुत ही मनोहर और प्रभावपूर्ण होते हैं। नारायण दास जी समान महान व्यक्तियों के संबन्ध में ऐसी गाथाओं का उद्भव

और प्रचार में कोई वैचित्र्य नहीं है। इसे ध्यान में रखकर अनुशीलन करने पर ग्रन्थ के तथ्य सभी के लिये मान्य और विश्वसनीय होते हैं। इसके अतिरिक्त “काव्य-सत्य” अतीय रमणीय होते हैं।

इस गद्य-कृति का नाम “श्री नारायणदासावतरण” है। इसकी कथा-वस्तु बहुत ही रम्य है। देवी सरस्वती “भूलोक” में जन्म लेकर हरि-कथाओं का गायन तथा हरि-भक्ति का प्रचार करने की आकांक्षा करती है। यह उनकी चिर-कालीन इच्छा है।

एक दिन वे अपने पुत्र नारद-मुनि के समक्ष इसे व्यक्त करती हैं। एतदर्थ वानी “पुरुष” जन्म को अधिक उपयुक्त मानती है। क्योंकि कलियुग में “स्त्री” रूप में देश-भर भ्रमण करने तथा हरि भक्ति के प्रचार में कई कठिनाइयाँ हैं। देव-मुनि नारद माता की इच्छा का समर्थन करते हैं। अपने पति विधाता की अनुमति एवं भगवान विष्णु और परमशिव जी की सहमति प्राप्त करके गीर्वाणी भूलोक में “विजय-नगरम्” जिले के “अज्जाड” नामक गाँव में “नारायण दास” के रूप में जन्म लेती है। आजीवन हरिकथाओं के गान से धन्य होकर तथा भारत की जनता को हरिभक्ति से आप्लावित करके वे, निजधाम पहुँचती हैं। यही इस ग्रन्थ का कथानक है जो सरल और मंजुल भाषा में लिखी गयी है।

श्री नारायणदास जी की प्रतिभा बहुमुखी है। “प्रपेदिरे प्राक्तन जन्म विद्याः” उनके संबन्ध में चरितार्थ हो गया है। — श्री बंकट चयनुलु नारायणदास जी के पिता थे। वे तेलुगु और संस्कृत के महान पंडित और संस्कृत के प्रसिद्ध कवि भी थे। नारायणदास जी ने अपने पिता से ही संस्कृत एवं तेलुगु भाषाओं का अध्ययन किया। बाद स्वाध्याय से उर्दू, पारसी, अंग्रेजी आदि कई भाषाओं के महान पंडित बने। संगीत, नाट्य तथा कविता का पावन त्रिवेणी संगम नारायणदास जी में (हमें) दिखाई देता है। ऐसे महान व्यक्तित्व का आविर्भाव कई सदियों में ही होता है। यह आन्ध्र प्रांत का सौभाग्य ही है कि नारायणदास जी के जन्म से पुनीत हो गया है।

नारायण दास जी ने तेलुगु और संस्कृत में कई काव्य लिखे तथा पारसी से “उमर खय्यम” की रुबायतों का रूपांतर करके तेलुगु में किया। “तारकम्” और “श्रीहरि कथामृतम्” संस्कृत में आपके मौलिक काव्य हैं। “तारकम्” में उनकी निजी भावनायें अभिव्यक्त हुई हैं। “हरिकथामृत” में हरि-भक्ति की आवश्यकता, श्रीकृष्ण चरित का वर्णन, आत्म-तत्त्व का विवरण आदि चित्रण मिलता है। इन काव्यों से उनके दार्शनिक सिद्धांत, भक्ति की महिमा, राष्ट्र प्रेम की आवश्यकता लोकज्ञता आदि स्पष्ट अभिव्यक्त हुए हैं।

तेलुगु में श्री दास जी ने कई काव्य लिखे। “जगज्ज्योति” आपका प्रौढ़ काव्य है। इस में आप के दार्शनिक तत्व, उदारता, समयज्ञता आदि पूर्णतः अभिव्यक्त हुए हैं। “समन्वयात्मक दृष्टिकोण” इस काव्य की विशेषता है। कई उपनिषदों का सार इस में हमें देख पड़ता है।

आन्ध्र प्रांत में नारायणदास जी ने “हरिकथा-पितामह” के रूप में बहुत ही बड़ी कीर्ति पायी। “हरिकथा” “गीत-नाट्य” की एक निराली विधा है। जो केवल तेलुगु साहित्य की निजी विशेषता है। भारत की किसी भी भाषा में ऐसी विशिष्ट साहित्यिक-शाखा का जन्म नहीं हुआ। तमिल और मराठी भाषाओं में इसके आभास-मात्र मिलते हैं। श्री नारायणदास जी की प्रतिभा के बल से ही तेलुगु में हरिकथाओं का उद्भव और विकास हुआ। आन्ध्र की जनता सदा नारायणदास जी की इस महती सेवा की याद करती रहेगी।

“हरिकथा” यक्षगान नामक तेलुगु साहित्य-विद्या का विकसित रूप है। इसका कथानक भगवान की लीलाओं अथवा भक्तों के जीवन चरित से संबन्धित होता है। श्री नारायणदास जी ने स्वयं बताया है कि “यक्षगान” प्रबन्ध ही “हरिकथा” है। हरिकथा गद्य-पद्यात्मक गेय प्रबन्ध होती है। इसमें श्रव्य और दृश्य दोनों के लक्षण मिलते हैं। नृत्य और नाट्य दोनों से युक्त इस हरिकथा में “कथा वाचक” गान तथा अभिनय के साथ कथानक को समझाता है। इसका कथानक

भक्ति-प्रधान होता है। संभवतः इसी कारण इन का नाम “हरिकथा” हुआ है। इस प्रकार हरिकथा में साहित्य, संगीत, नाट्य, अभिनय आदि कलाओं का (समाहार) मिलन होता है। इसका पूर्ण विकास तेलुगु साहित्य में श्री दास जी के द्वारा ही हुआ। उनकी बारह हरिकथायें मुद्रित हुईं जिनमें एक संस्कृत में शेष तेलुगु में लिखी गयी हैं। हरिकथाओं के लेखन तथा गायन दोनों में श्री नारायणदास जी की प्रतिभा अपूर्व तथा अनितर साध्य मानी जाती है। उनके शिष्य और प्रशिष्य सारे आन्ध्र प्रांत में फैले हुए हैं। आज आन्ध्र प्रांत में कोई ऐसा आदमी नहीं मिलता जिस ने हरि-कथा सुनी नहीं हो। यह सारा श्रेय श्री नारायणदास जी की ही है।

नारायणदास जी देवी सरस्वती का ही अवतार है। अन्यथा इतनी कलाओं में निपुणता प्राप्त करना असंभव है।

बी. राधाकृष्णमूर्ति
अध्यक्ष, हिन्दी विभाग
हिन्दू कालेज, गुण्टूर।

अभिनन्दनम्

श्रीमतां तत्र भवतां श्रीमदज्जाडादिभट्टनारायणदास
महोदयानां सर्वकलापरिपूर्णानां सर्वतन्त्रविदां सार्वभौमानां लोके
महतीप्रसिद्धिराविरासीत् । तादृशी प्रसिद्धिः न केनाप्यन्वभावि
अनुभविष्यते च । दास विषये इदमवश्यं विचारणीयमेव ।

नारायणदासमहोदयानां जन्मास्मदादि जन्मसदृशं
भवितुं नार्हति । किंतु श्रीगङ्गुरभगवत्पादादीनां जन्मेवैषामपि
कारणजन्मस्यात् ।

यथा — एवं हि श्रूयते “कैलास गिरौ भगवान्
महादेवश्शंकरः पार्वत्यासहजल्पन् प्रसङ्गवशेनैवमवादीत् । अयि
केचन न्यायव्याकरण, वेदान्त, मीमांसाशास्त्रेषु, केचन गीतवादि-
त्रादिषु, केचन सुकवितायां, केचन गाने, अन्ये घुराणेषु, अपरे
हरिकथासु, अपरे ताललथादिषु च सुप्रसिद्धा भुवि व्यराजन्त ।
परन्तु निरुक्तानां सर्वासां विद्यानामेकत्र विलासो नाभूत् । बहुशः
तत्र सृष्टिकर्तुस्संकल्पस्तादृशो भवेत् । यदाहुः । प्रायेण सामर्थ्य-
विधौ गुणानां पराङ्मुखी विश्वसृजः प्रवृत्तिरिति ।

मम तु सर्वासां विद्यानामेकत्र समावेशो द्रष्टव्य
इति मनीषा समजनि । मम संकल्पः कदावां कथंवा सिध्यति”
इति ।

तस्मिन्नेव समये दैववशात् सन्निहिता पद्मभुवो
विद्याधिष्ठानं देवता सर्वमपि शिवभाषणं निशम्य निशाम्य च तं
सानन्दमभ्यधात् । महादेव आह मेव तव मनोरथं पूरयिष्यामि ।
मनुष्यलोके अवतरामि । तत्र च भवदुपन्यस्ताः सर्वविद्याः प्रदर्श्य
हरिनाम गानेन मुक्ताभवामि । यदि भवदृभ्यो रोचते । इति”
तेन संतुष्टरंगशिवः सृष्टिकर्त्रे शारदायाः संकल्पं न्यवेदयत् ।

चतुर्मुखोऽपि “तस्याः ललाटे लिखितं रेखा तथा भवतु” इत्याह । शारदा स्वगृहं जगाम । तदानारदः शारदा सेमीय आगत्य सकलं वृत्तान्तं श्रुत्वा ननन्द । तदा शारदा एवमाह । “अयिवत्स मम संकल्पो ज्ञातः खलु । यद्यहं स्त्रीरूपेण अवतरेयं तर्हि मम स्वाततानयू न स्यात् । श्वशुरौ, परिणेतारौ, तत्संबन्धिनश्च मां बध्नीयुः । अहमेकाकिनी गन्तुं न शक्नुयां किंवा कर्तव्यम्” इति । “अयिमातः पुरुषरूपेणैव भवत्याः भूलोके अवतरो भवतु काविप्रतिपत्तिः” । इति नारदो जगाद ।

ततो नारदः ब्रह्मर्षिः विष्णोस्सकाशं अगमत् । लक्ष्मीः महाविष्णुश्च नारदमेवं ऊचतुः । “नारद भवत्संकल्पः सिद्धः खलु । भवान् तद्विषये साहाय्यं करोतु ।” इति तदा शारदायाः भूलोके अवतारे निश्चिते कुत्र अवतारः ? कस्मिन्देहे, कयोः पुत्रो भवति ? कावा धर्मपत्नी ? कावा प्रजा ? इत्यादिकं सर्वमालोचनीयं इति नारदः उवाच ।

आन्ध्रदेशे श्रीमदादिभट्टल कुटुम्बे तपस्विनौ वैष्णवचयन शास्त्रि, नरसमांबेति, पुण्यदम्पतीस्तः । शारदायाः स्वपुत्रत्वेन जननमपि इतः पूर्वमेव वप्राते । तयोः काम्येपि सिध्यति । महाविष्णोः काचन परिचारिका वर्तते । सापिकिञ्चित्कृतपापा । अतस्तया भूलोके किञ्चित्कालं वस्तव्यम् । सातस्य धर्मपत्नी भविष्यति आदिभट्टवंशे उत्पन्नस्य सूर्यनारायण इति नाम भविष्यति । अनन्तरं लोके सूर्यपद परित्यागेन नारायण इत्येव प्रसिद्धं नाम भविष्यति । अन्यापि काचन तस्य पुत्री भविष्यति । सूर्यनारायणस्य पत्नी चत्वारिंशत् संवत्सरपर्यन्तं भूलोके स्थित्वा ततः विष्णुलोकं गमिष्यति । ततस्सूर्यनारायणः पत्नीवियुक्तः कञ्चित् कालं भूलोके तिष्ठति । एवं वृत्तान्तं शंकरोऽपि श्रुत्वा । नारदः इन्द्रलोकं गत्वा शारदायाः भूलोके अवतरणं श्रावयामास । इन्द्रोऽपि संतुष्टः शारदासकाशमाजगाम ।

एवं सर्वेदेवैस्स्तूयमाना सरस्वतीदेवी चतुर्मुखस्थ
आज्ञां गृहीत्वा भूलोकमाजगाम सैव शारदा नारायण रूपेण
अज्जाडादिभट्टकुटुम्बे अवततार ।

एवं स्थिते भगवत्याः शारदायाः अपरमूर्तिः नारायण
भट्टः । एषः भूलोके अशीति संवत्सरान् स्थित्वा अनन्तरं पुनरपि
चतुर्मुखं लोकं जगाम ।

“एष वृत्तान्तः कथं ज्ञातः” इति शंका जायते ।
तत्रसमाधिरियं **SPIRIT-WRITING** इतिनाम्ना नूतनप्रक्रिया
चकास्ति । तां प्रक्रियां नारायणदासस्य प्रदौहित्री कर्मा ईश्वरराय
श्यामलादेव्योः पुत्री उपाध्याय अप्पल नरसिंह शर्मणः दौहित्री
अभ्यस्य तत्र कृतं हस्ता अभूत् । एकस्मिन् दिने सा प्रदौहित्री
नूतन प्रक्रियया प्रमातामहं नारायणदासमजुहाव । तथा विद्यया
आकृष्टः नारायणदासः एनं शारदावृत्तान्तं सर्वमपि न्यवेदयत् ।
अयं सारांशः अहं शारदादेवी । मम इच्छया भूलोके नारायणदास
रूपेण अवतारः समजनि । तत्र विहृत्य पुनरपि ममस्थानमहमगाम् ।

एवं नारायणदासः स्वीय वृत्तान्तं प्रदौहित्यै ।
न्यवेदयत् । नारायणदासः साक्षात् शारदावतारः । अतः कोवा-
विस्मयः । नारायणदासस्य सर्वविद्यापारंगतत्वे । अत्र च मूलं
शङ्करस्य संकल्पः खलु । शास्त्र, गान, ताण्डव, कविता, हरि-
कथाकथन, सर्वभाषाविशारदत्वानां एकत्र संभूय स्थितिर्भवतु ।
इति खलु शङ्करस्य संकल्पः ।

स्वर्गलोकात् भूलोके देवानां आविर्भावः सुप्रसिद्धः
खलु । पूर्वं भारतदेशे नास्तिकैः खिलीकृते देवास्सर्वेपि कैलासनाथं
उपसृत्य धर्मं संपादनाय तं प्रार्थयामासुः । तदा शंकरः कृपया
तानाश्वास्य नास्तिक्य निराकरणाय आस्थिक्य वर्धनाय च सम-
कल्पयत् । प्रथमे म्वपुत्रं कुमारं कुमारिलभट्ट रूपेण, स्वभूषणं
फिणराजं पतञ्जलि रूपेण चतुर्मुखं मण्डनमिश्ररूपेण, शारदां उभय

भारती रूपेण च भुवि अवतारयामास । तदा तेषां प्रज्ञावशेन वेद
शास्त्राणां अभिवृद्धिः समजनिष्ट । तदा भगवान् शङ्करः, (शिवः)
शङ्कराचार्यरूपेण अवतार्य आस्तिक्यं सवर्धयामास ।

एवमेव भूलोके राक्षसैः विप्लाविते । भगवान्
विष्णुः रामकृष्णादि रूपेण भुवि अवततार ।

एवं स्थिते नारायणदास विषये कावा संशीतिः ।
शारदायाः अवतारमूर्तिः खलु नारायणदासः । अतएव दासमहानु-
भावः सर्वेषु शास्त्रेषु, सर्वसु कलासु, सर्वसु भाषासु, गुरूपदेश-
मंतरा लब्धवर्णः अभवत् । कालिदासो वदति “स्थिरोपदेशामुपदेश-
काले प्रपेदिरे प्राक्तनजन्म विद्याः” इति । पार्वत्याः प्राक्तन-
विद्यानामागमेने गुरूपदेशोऽपेक्षितः नारायणदासस्य सोऽपि नापेक्षितः ।
साक्षात् शारदैव खलु नारायणदासः ।

किञ्च शारदायाः भूमाववतरणे परमशिवस्य संकल्पो
मूलम् । अज्जाडग्रामे पुण्यदम्पत्योः फलतया शारदा नारायणदास-
रूपेण पुत्रतां आजगाम । वृषाकप्योरालोचनया नारायण दासस्य
धर्मपत्नी एकैक पुत्रिकाच अजनिषताम् । किञ्च भूलोके येन विना
अस्य स्वेच्छा विहारो न सम्भवति, येन पण्डित मण्डलेषु, विजयः
संपद्यते, येन च स्वस्य रक्षणं भवति तादृश परिवारः नारायण-
दासस्य अपेक्षितः । सोऽपि शारदायाः बुद्धौ पर्यवर्तत । तदा
शारदा स्वपुत्रं महती वादन रसिकं, वीणावादनेन परवशीकृत
वैकुण्ठं नारदं भुवि “पुरिटिपेण्ट” ग्रामे परमपवित्रे गौतमवंशे
“पेरि राममूर्ति” रूपेण अवतारयत् । सहि राममूर्तिः, “पेरिबाबु”
इति मृदुना नाम्ना लौकैः व्यवहियत ।

सहि भुवि वीणावादने अनितर साधारणं पाण्डित्यं
आकलयामास । मैसूरु महाराजादि प्रचलितासु सभासु राममूर्तेः
वीणावादनेन सामाजिका मुग्धा अभूवन् । ते सहायभूतेन राम-
मूर्तिना उपेन्द्रेण पुरंदरइव नारायणदासः लोकान् विजिग्ये ।

अग्नेर्वायुरिव नारायणदासस्य राममूर्तिः सहायो बभूव । सभासु वीणावादनसमये राममूर्तेः मुखारविन्दात् “पप्पजी” इत्यपूर्वः सकलजन हृदयानन्द करः कोऽपि शब्दः आविरभूत् । तेनैव लोकस्धर्वः मोमुदीति । अनन्तरं नारायणदासः अभिनयेन, तात्कालिक अपूर्व कविता वैशद्येन, सर्वभाषापाण्डित्येन च, लोकं ब्रह्मानन्द परवशं अकार्षीत् । लोकः नारायणदासं “लयब्रह्म” इति विरुदेन अपूपुजत् । एतावता प्रबन्धेन निर्गलितोऽयमर्थः । नारायणदासः, तस्य जनयितारौ, धर्मी दाराः, सुता, परिवारः इत्येतत्सर्वमपि ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, नारदादि संकल्पवशेन भूलोके अवततार । तत्रापि नारायणदासः साक्षात् शारदैव । अयं अपरो विशेषः । शारदादेवी स्वभर्तारं चतुर्मुखं “पेरन्न” रूपेण आनिनाय, सहि पेरन्नमहानुभावः भूलोके नारायणदासस्य पूजास्थानं ज्येष्ठः भ्राता अभूत् । पेरन्न महोदयस्य वचनमनुसृत्यैव दासमहोदयः सर्व क्रियाकलापं निरवर्तयत् । अस्य नारायणदासस्य शिष्या अभूवन् । 1. नेमानि वरहद्वासः 2. वाजिपेयाजुल सुब्बय्यदासः 3. नेति लक्ष्मी-नारायणदासः 4. करूरि कृष्णदासः एते प्रसिद्धाः ।

इदमवश्यं अवधेयम् । यत् ऐतादृशे कलियुगे एतादृशं जनुषः कथायाः अवकाशः अस्तिवा । इति । लोको विश्वसितुं आवा । वस्तुस्थिति रियमिति लोकस्य उद्बोधनमेव आस्माकीनो व्यापारः । आद्यत्वेपि **SPIRIT WRITING** महिम्ना अमर्त्यं लोकात् पुरुष मानाय्य लोकः तेन संभाषते खलु । पुरापि शंकरादयः भुवि अवतीर्य महान्तमुपकारं लोकस्य अकार्षुरिति पौराणिकी भाषा अस्माकं विश्वासं जनयत्येव खलु । तत्र न कोऽपि विप्रतिपद्यते । नापि संशीते । कियति काले गते नारायणदास वृत्तांतोऽपि सर्वेषां विश्वसनीयो भवति । एषच वृत्तान्तः सार्वजनीनः । विश्वजनीनः, सार्वलौकिकश्च ।

नारायण शब्द निर्वचनम्

जनयितारौ स्वसंतानस्य श्रुतिस्मृत्यनुसारेण नाम कुर्वति । संतानोत्पत्तिसमये केन नाम्ना व्यवहर्तव्यं शिशुरिति आलोच्य स्वगृहे नाम करोति उत्पन्नस्य शिशोः भाविकाले यावान्विकासः तम् अज्ञात्वापि दैवप्रेरणया अन्तःकरण वासना वशेन च तादृशमेव नामकरणं संपद्यते ।

अज्जाडनामे परमातिपवित्रे आदिभट्टल वंशे उत्पन्नो दासः । तस्य “नारायण” इति संकेतः जनयित्रधीनः । अनन्तरं स्वप्रतिभावशेन संपादितं दासनामधेयम् । मिलित्वा नारायण दासः इवृत्तः ।

नारायण शब्दस्य अर्थः एवं विवरणीयः । नारायणः = परमात्मा — तदुक्तं — “नारायणः परोव्यक्ता दण्डमव्यक्त संभवं” इति । यद्वा नारायण सम्बन्धीनि — नारायणानि । तानि अयनं स्थानं यस्य नारायणः । तदुक्तं

“नराज्जाताति तत्त्वानि नाराणीति विदुर्बुधाः ।

तस्य तान्ययनं पूर्वं तेन नारायणः स्मृतः ॥ । इति ।

अथवा नारा आपः । अयनं यस्य तथा

आपएवार्णवे तस्मिन् यत्तदास्यायनं गताः ।

नारास्तास्सृष्टि करणाः तेन नारायणस्स्मृतः ॥ । इति ।

आपोनाराइति प्रोक्ता आपोनैनरसूनवः ।

तायदस्यायनं पूर्वं तेन नारायणस्स्मृतः ॥ । इति ।

सस्यादिना । एवं च लक्ष्मीपतिर्भगवान् विष्णुरेव नारायण शब्दवाच्यः । तन्नाम्ना एनं महानुभावं मातापितरौ व्यवहरताम् ।

अत्रैयमाशङ्का— सरस्वती देवी नारायण रूपेण भुवि अवततार । तदा सरस्वती बोधक पदेन ब्रह्मवाचक पदेन वाक

एषमहानुभावः व्यवहर्तव्यः । तथा अकृत्वा विष्णुपर्यायपदेन अस्य कथं व्यवहारः । ? सत्यम् । परन्तु शारदा किमर्थं भुवि अवततार ? अवतीर्य किमकरोत् ? इति ज्ञातव्योयमंशः । एकस्थ सकल विद्या प्रदर्शनं सरस्वत्याः प्रथमः संकल्पः । हरिनाम संकीर्तनेन स्वयं तीर्त्वा परेषां तरणं तस्याः द्वितीयसंकल्पः । द्वितीय संकल्पमनुसृत्य स्वस्याः विष्णुपर्याय शब्देनैव व्यवहारः शोभत इति पर्यालोचनं नारायणपदसंकेतस्य मूलम् । तथा च सा भगवती विष्णुपर्याय नारायण शब्देन व्यवह्रियमाणा हरिनाम संकीर्तनेन स्वयं तरन्ती परांस्तारयामास ।

अथ दास शब्द विचारः

दासशब्दो लोके कर्मकरे कर्मकारे च खटुः । भगवद्विषये दासशब्दः पूजकं बोधयति । अन्यत्र तु प्रायोहीनार्थकएव । तथा च भगवते सत्यभासां प्रति हरेर्वचनम् ।

दासेकृतागसि भवत्सुचितः प्रभूणां ।

पादप्रहार इति सुन्दरिनस्मिदूये ॥ । इति ।

अस्मि = अहम्, दासा दाश्वोत्तकाक्षिणः । दासस्यभावः दास्यं । हरिदास इत्यत्र तु हेरेः दासः = भक्तः इति दासशब्दो भक्तपरः । अत्र सर्वत्रापि दासशब्दोऽखटुः । दासशब्दोऽयौगिकोऽपि संभवति । “दासृदाने” इति भौवादि को थानुः । स्वरितेत् । दानसंविधानकर्ता । दाता च दासशब्देन बोध्यते । किं ददातीति प्रश्ने प्रकरणं नियामकं भवति । दानकर्मणो विशिष्यानुपादानात् सर्वाभिलाषित्वात् स्वर्गो अपवर्गो वा दानकर्म भवति । दासः = स्वर्गदाता । अपवर्गदाता वा । दासशब्दस्य यौगिकत्वे हरिदासशब्दे कर्मधारयः त्वीकार्यः । अयं साक्षात् हरिः अतएव दासः दाता च ।

एवं च अनाया रीत्या हरिदासशब्दः षष्ठीसमासः । कर्मधारयश्च संबृतः । आदिभट्टकं शे उत्पन्नादस्मान्महानुभावादित्यत्र

प्रयुज्यमाने हरिदास शब्दे षष्ठी समासः स्वीकर्तव्यः । चोप्पलि-
दासः दोडुम्मदासः, वड्लमानिदासः इत्यादि अस्मिन् महानुभावे
प्रयुज्य मानेतु कर्मधारयः स्वीकार्यः । हरिश्चासौ दासश्च हरिदासः
धात्वर्थमादाय यौगिकार्थं प्रदर्शनं महाकवीनां प्रबन्धेषु दरीदृश्यते ।
यथा रघुवंशे तृतीयसर्गे —

श्रुतस्सयाया दय मन्नामर्भक

स्तथा परेषां युधि चेति पार्थिवः ।

अवेक्ष्य धातो गर्मनार्थं मर्धवि

च्चकार नाम्ना रघुमात्म संभवम् ॥ इति । श्लो 21.

नारायणदासो भूवि काव्य नाटकालंकारादिषु, न्याय-
व्याकरणादि शास्त्रेषु, गानलयादिकलासु, सकलभाषासु, सकललिपिषु,
किं बहुना चतुष्पष्टिकलासु, असाधारणं नैपुण्यं गुरूपदेशमन्तरेणैव
सम्पाद्य स्वयं ततार । परांश्च तारयामास, अन्ते च मानुषं कलेवरं
परित्यज्य शारदा स्वस्वङ्गेऽपि पद्मभुवः पार्श्वमगमत् ।

नारायणदासस्य सावित्री पुत्री । तस्याः पुत्री श्रीमती
श्यामलाम्बा । तस्याः भर्ता श्रीमान् कर्मा ईश्वरराय महोदयः । एते
रदशास्त्र पण्डितान्, कलाकारांश्च पोषयन्ति । विशिष्य घनापाठिषु
अधिकं धनं दत्त्वा तानानन्दयन्ति । अनेक देवकार्येषु बहुधनं दत्त्वा
तत्र लोकान् प्रोत्साहयन्ति । वेदपण्डितान् सुवर्णकंकणैः भूषयन्ति ।
वेते नारायणदास ग्रन्थान् सर्वानपि मुद्रापयन्ति । एतादृश अनितर
साधारण धर्मकार्याणि कुर्वतां आयुरारोग्यऐश्वर्यं प्रदानेन भगवान्
श्रीपतिः चित्तशुद्धिं जनयत्वित्याशीराशासे ।

एजमहेन्द्रवरम्

25—1—88.

एवं

“वैयाकरण सार्वभौमः”

“केन्द्र प्रभुत्व प्रधान पुरस्कार ग्रहीता”

“भाट्ट दीपिका व्याख्याता”

पेरि सूर्यनारायणशास्त्रि

అభినందనమ్

శ్రీమతాం తత్రభవతాం శ్రీమదజ్ఞాదాదిభిష్ట నారాయణదాస మహోదయానాం సర్వకళాపరిపూర్ణానాం సర్వతంత్రవిదాం సౌర్యభౌమానాం శోకే మహతి ప్రసిద్ధి రావిరాసీత్. తాదృశీ ప్రసిద్ధిర్న కేనాప్యన్వభాసి, అమృతవిష్యలేచ. దాస విషయే ఇదమవశ్యం విచారణీయమేవ.

నారాయణదాస మహోదయానాం జన్మాస్మదాది జన్మ సదృశం భవితం నార్హతి. కింతు శ్రీ శంకర భగవత్పదాదీనాం జన్మే వై షాషపి కారణజన్మ స్యాత్.

యథా— ఏవంహి క్రూయతే “తైలాసగిరౌ భగవాన్ మహాదేవశ్శంకర పార్వత్యా సహజల్పన్ ప్రసంగవశేనైవ మవాదీత్. అయి కేచన న్యాయ వ్యాకరణ వేదాంత మీమాంసా శాస్త్రేషు - కేచన గీతవాదిత్రాడిమ, కేచనసు కవితాయాం, కేచనగానే, అన్యే పురాణేషు, అపరే హరికథాసు, అపరే లాళియో దిమ చ సుప్రసిద్ధా భువి వ్యరాజన్త. పరంతు నిరుక్తావాం సర్వాసాం విద్యానామేకత్ర విలాసో నాభూత్. బహుశ స్తత్ర సృష్టికర్తృస్సంకల్పస్తాదృశో భవేత్. యదాహుః— ప్రాయేణ సామగ్ర్య విదోగుణానాం పరాజ్ఞురీ విశ్వస్యః ప్రవృత్తిరితి.

మమతు సర్వాసాం విద్యానామేకత్ర సమావేశో ద్రష్టవ్యఇతి మనీషా నమజని. మను సంకల్పః కదావా కథంవా సిద్ధ్యతి” ఇతి.

తస్మిన్నేవ సమయే దైవవశాత్సన్నిహితా పద్మభువో ర్మదారా విద్యాధిష్ఠాన దేవతా సర్వమపి శివభాషణం నిశమ్య నిశమ్య చ తం సానందమభ్యుధాత్ - మహాదేవ! ఆహమేవ! తవమనోరథం పూరయిష్యామి. మనుష్యలోకే ఆవతరామి. తత్రచ తవదుపన్యస్తాః సర్వా విద్యాః ప్రదర్శ్య హరినామగానేన ముక్తాభవామి. యదితవద్భ్యోరోచతే” ఇతి. తేన సంతుష్టాన్త రంగశివః సృష్టికర్త్రే శరదా యాస్సంకల్పంన్యవేదయత్.

చతుర్ముఖోపి “తస్యాః లలాటే లిఖితైవరేఖా. తథాభవత్” ఇత్యాహ. శరదా స్వగృహం జగామ. తదా నాదదః శరదాసమీపహాగత్య సకలం వృత్తాంతం క్రుత్వా ననంద. తదా శరదా ఏవమాహ. “అయి వత్స! మమనం కల్పోజ్జాహుః ఇతి.

యద్యహం శ్రీ రూపేణ అవతరేయం తర్హి మమ స్వాతంత్ర్యం న స్కాత్. శ్వశురౌ, పరిణేతౌ, తత్సంబంధివశ్య మాం బద్ధీయః. అహమేకాకినీ గస్తుః నశక్నుయాం. కిం వా కర్తవ్యం" ఇతి. అయి మాతః పురుషరూపేణైవ భవత్యాః భూలోకే" అవతారోదవతు. కా విప్రతిపత్తిః". ఇతి నారదో జగాద.

తతో నారదః బ్రహ్మర్షిః విష్ణోః సకాశమగమత్. రక్షిః మహావిష్ణుశ్చ నారదమేవం ఉచతుః. నారద! భవతస్సంకల్పః సిద్ధః బలు, భవాన్ తద్విషయే సాహాయ్యం కరోతు." ఇతి. తదా శారదాయాః భూలోకే అవతారేనిశ్చితే తత్ర అవతారః ? కష్మిన్దేకే ? కయోః పుత్రోభవతి ? కావా ధర్మపత్నీ ? కావా ప్రజా? ఇత్యాదికం సర్వమారోచనీయ మితి నారదః ఉవాచ. ఆంధ్రదేశే శ్రీమదాదిభట్ట కుటుంబే తవస్వినౌ వేంకటచయన శాస్త్రి సరసహంబేతి పుణ్యదంపతీ స్తః. శారదాయాః స్వపత్రిత్యేన జననమపి ఇతః పూర్వమేవ వవ్రాతే. తయోః కాయోఽపి సిద్ధ్యతి. మహావిష్ణోః కాచన పరిచారికా వర్తతే. సాపి కించిత్పుత్రపాపా. అత నయా భూలోకే కంచి క్కాలం వస్తన్యమ్ సా తస్య ధర్మపత్నీ భవిష్యతి. ఆదిభట్టవంశే ఉత్పన్నస్య సూర్యనారాయణ ఇతినామ భవిష్యతి. అనంతరం లోకే సూర్యవద పరిత్యాగేన నారాయణ ఇత్యేవ ప్రసిద్ధం నామ భవిష్యతి. అన్యాపి కాచన తస్య పుత్రీ భవిష్యతి. సూర్యనారాయణస్య పత్నీ చక్రాతిశక్త నంపత్సర పర్యంతం భూలోకే స్థిత్యా తతః విష్ణులోకం గమిష్యతి. తతః సూర్యనారాయణ పత్నీ వియుక్తిః కంచిక్కాలం తిష్యతి భూలోకే. ఏనం పుత్రాంతం శంకరోపి కుశ్రావ. నారదః ఇంద్రలోకం గత్వా శారదాయాః భూలోకే అవతరణం శ్రావయా మాన. ఇంద్రోపి నంతుష్టః శారదానకాశ మాజగామ.

ఏవం నర్తయః దేవైః స్తూయమానా సరస్వతీదేవీ చతుర్ముఖస్య ఆజ్ఞాం గృహీత్వా భూలోక మాజగామ. సైవశారదా నారాయణరూపేణ అజ్ఞాదాదిభట్ట కుటుంబే అవతతార.

ఏవం స్థితే భగవత్యాః శారదాయాః అపరమూర్తిః నారాయణభట్టః ఏషః భూలోకే అశీతి నంపత్సరాన్ స్థిత్యా అనంతరం పునరపి చతుర్ముఖలోకం జగామ.

"ఏషపుత్రాంతః కథంజ్ఞాతః" ఇతి శంకాజాయతే. తత్ర నమాదిరియాయితే అద్యతనేకారే Spirit Writing ఇతి శామ్నా నూతనా ప్రక్రియా భజాన్తి.

కాం ప్రక్రియాం నారాయణదానస్య ప్రదాహితీ క్రూ ఈశ్వరరాయ శ్యామలా
దేవ్యోః పుత్రీ ఉపాద్యాయ అప్పుల నరసింహ శర్మణః దాహితీ అభ్యస్య తత్ర
కృతహస్తా ఆభూత్. ఏకస్మిన్ దినే సాప్రదాహితీ మాతవ ప్రక్రియా ప్రమాతా
మహం నారాయణదాన మాజుహవ. తయా విద్యయా ఆకృష్టః నారాయణదానః
ఏనం శారదావృత్తాంతం నర్వమపి న్యవేషయత్ — “అయం పారాంశః. అహం
శారదాదేవీ. మమ జన్మయాభూతోకే నారాయణదానరూపేణ అవతారః సమజవి
తత్ర విహృత్య పునరపి మమస్థాన మహమగమ్”.

ఏనం నారాయణదానః స్వీయవృత్తాంతం ప్రదాహిత్యై న్యవేషయత్. నారా
యణదానః సాక్షాత్ శారదావతారః. అతఃకోవా విస్మయః నారాయణదానస్య నర్వ
విద్యా పారంగతత్వే. అత్ర చ మూలం శంకరస్య సంకల్పః యః శాస్త్ర, గాన, లాండవ,
కవిత్వా, హరికథాకథన, పర్వభాషావిశారదత్వానాం ఏకత్ర సంతూయి నిదిర్భవతు
ఇతి యః శంకరస్య సంకల్పః.

స్వర్గలోకాత్ భూలోకే దేవానామావిర్భావః సుప్రసిద్ధః యః. పూర్వం
భారతదేశే నా స్త్యైః ఖిలీకృతే దేవాన్సర్వేపి కై రావనాదముపసృత్య దర్శనంపాదనా
య తం ప్రార్థయామాసుః. తదాశంకరః కృపయా తా నాశ్వాస్య నా స్త్యైః నిరాకర
ణాయ ఆ స్త్యైః వర్ధనాయ చ సమకల్పయత్. ప్రథమం స్వవత్రం కుమారం కుమారిం
దత్తరూపేణ, న్వభూషణం పణిరాజం పతంజలి రూపేణ చతుర్ముఖం మందనమిత్ర
రూపేణ, శారదాముఖయభారతీరూపేణ చ భువి అవతారయామాస. తదా తేషాం
ప్రజ్ఞావశేన వేదశాస్త్రాజ్ఞా మఖివృద్ధిః సమజసిన్ధ. తదా భగవాన్ శివః శంకరా
చార్యరూపేణావతీర్య ఆ స్త్యైః సంవర్ధయామాస.

ఏవమేవ భూలోకే రాక్షసైః విప్లావితే భగవాన్ విష్ణుః రామకృష్ణాది రూపేణ
భువ్యవతార.

ఏనం స్థితే నారాయణదానవిషయే కావా నశీడి. శారదాయాః అవతార
మూర్తిః యదానారాయణదానః. అతఏవ దానమహానుభావః. సర్వేమగా స్త్రీమ,
నర్వాసు, కలాసు, సర్వాసు బాషాసు గురూపదేశ మంతరా లద్ధిర్హ. అభవత్.
కాశిదాసో వదతి — “స్థిరోపదేశా ముపదేశకాతే ప్రపేదిరే ప్రా క్తనజన్మ విద్యాః
ఇతి. పార్వత్యాః ప్రా క్తన విద్యాచా మాగమనే గురూపదేశోఽపేక్షితః నారాయణ
దానస్య ను సోపి నా పేక్షితః. సాక్షాత్ శారదై పయలు నారాయణదానః.

400

కించ శారదాయాః భూవావవతరణే పరమశివస్య సంకల్పో మూలమ్. అజ్ఞాదగ్రామే వుజ్యదంపత్యోః పరితయా శారదా నారాయణదాసరూపేణ పుత్ర తామాజగామ. వృషాకప్యోరాలో చనయా నారాయణదాసస్య తర్మపత్ని ఏకైక పుత్రికాచ అజనిషాతామ్ కించ భూలోకే యేన వినా స్వస్యస్వేచ్ఛావిహారోన సంభవతి యేన పండితమండలేషు విజయః సంపద్యతే యేన చ స్వస్య రక్షణంభవతి తాదృశపరివారః నారాయణదాసస్య అపేక్షితః. సోపిశారదాయాః బుద్ధౌ పర్య వర్తత. తదా శారదా స్వపుత్రం మహాశివాదనరసికం వీణావాదనేన వరవశిక్కుల వైమలం నారదం భువి పురిటి పెంబుగ్రామే పరమపవిత్రే గౌతమనంశే పేరిరామ మూర్తి రూపేణ అవాతారయత్ సహి రామమూర్తిః పేరిబాబు ఇతి మృదునావాన్నూ లోకైః న్యవహీయత. సహి భువి వీణావాదనే అనితరసాధారణం పాండిత్యమూరి లయామాస మైశురు మహారాజాది ప్రచారితాసు సభాసు. రామమూర్తేః వీణావాదనేన సామాజికా ముగ్ధా అభూవన్. సహాయభూతేన రామమూర్తినా ఉపేంద్రదేవ పురందర ఇవ నారాయణ దాసః లోకాన్ విజిగ్మే. అగ్నేర్వాయురివ నారాయణదాసస్య రామ మూర్తిః సహాయో బభూవ. సభాసు వీణావాదన సమయే రామమూర్తేః ముఖార విందాత్ "పప్పజీ" ఇత్యపూర్వః సకలజన హృదయానందకరః కోఽపిశబ్దః అనిర భూత్. తేనైవశోకస్సర్వః మోముదీరి. అనంతరం నారాయణదాసః అభినయేన తాత్కాలిక అపూర్వ కవిశాస్త్రశిష్యేన సర్వభాషాపాండిత్యేన చ లోకం బ్రహ్మానంది పరవశమకార్షత్. లోకః నారాయణదాసం "లయబ్రహ్మ" ఇతి చిరుదేన అపూపుజత్, ఏకావతాప్రబంధేన నిర్గళితోఽయమర్థః. నారాయణదాసః తస్యజనయితారౌ ధర్మదారాః సుతా, పరివారః ఇత్యేతత్సర్వమపి బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర నారదాది సంకల్పవశేన భూలోకే అవతతార. తత్రాపి నారాయణదాసః సోఽగ్త శారదైవ, అయమపరో విశేషః. శారదాదేవి స్వతరారం చతుర్ముఖం పేరన్న రూపేణ అసినాయ, సహిపేరన్న మహాను బావః భూలోకే నారాయణదాసస్య పూజాస్థానం జ్యేష్ఠరాతాఅభూత్. పేరన్న మహోదయస్య వచసమనుసృత్యైవ దాసమహోదయః సర్వక్రియా కలాపం నిర వర్తయత్. అస్య నారాయణదాసస్య శిష్యా అభూవన్. 1. నేమాచి పరామాదాసః 2. వాజి పేమాజుః సుశ్చయ్యదానః 3. నేతి లక్ష్మీ నారాయణదాసః 4. కరూరి కృష్ణదానః నారాయణదాసస్య శిష్యాః.

ఇదమవశ్య మవదేయం. యత్ "ఏలాదృశే కలియుగే ఏలాచ్ఛోకజనుషః కథాయాః అపికాకో అస్తివా?" ఇతి లోకో విశ్వసీయ, మువా, వస్తుసిద్ధిరియ ముతిలో

తస్య ఉద్బోధనమేవ ఆస్మాకిన్ వ్యాపారః. ..ద్యత్యేపి spirit writing మహిమ్నా
అమర్త్యలోకాత్ పురుషమానాయ్య లోకః తేన సంభవతే ఖలు. పురాపి శంకరా
దయః కువి ఆవతీర్య మహాంతముపకారం లోకస్య ఆకార్షురితి పౌరాణికి భాషా
అస్మాకం విశ్వానం జనయత్యేవఖలు. తత్ర స కౌఽపి విప్రతిపద్యతే నాపినంశీతే,
కియతికాలేగతే నారాయణదాస వృత్తాంతోపి సర్వేషాం విశ్వసనీయా భవతి. ఏషచ
వృత్తాంతః సార్వజనీనః విశ్వజనీనః సార్వలోకికశ్చ.

నారాయణ శబ్ద నిర్వచనమ్

జనయితారో న్యసంతాసన్య క్రుతిస్త్రిత్యనుసారేణ హమఃకర్తాతే. నంరా
నోత్పత్తి సమయే కేనవామ్నా వ్యవహర్తవ్యోఽయం శిఖరితి ఆలోచ్య వ్యగ్రపే
నామ కరోతి. ఉత్పన్నస్య శిశోః భావికాలేయావాన్వికాసః తమజ్ఞాన్యాపిదైవప్రేరణయా
ఆంతఃకరణవాసనావశేన చ తాదృశ మేవనామకరణం సంపద్యతే.

అజ్ఞాదగ్రామే పరమూరిపవిత్రే ఆదిత్యువంశే ఉత్పన్నోదాసః. తస్య
“నారాయణ” ఇతిసంకేతః జనయిత్రధీనః. అనంతరం న్యప్రతిభావశేన సంపాదితం
దాస నామధేయమ్. మిశ్రానారాయణదాసః సంవృతః.

నారాయణశబ్దస్య అర్థః ఏవం వివరణీయః— నారాయణః=పరమాత్మా.
తదుక్తం—“నారాయణః పరోఽవ్యక్తార్థః మవ్యక్తసంభవం” ఇతి. యద్యా సరస్వ
సంబంధీ—నారాణి=తత్త్వాని. తాని ఆయనంస్తానం యస్యనారాయణః. తదుక్తం—
“నరాజ్ఞాతాని తత్త్వాని నారాణితి విదుర్భుధాః, తస్యతావ్యయనం పూర్వం తేననారా
యణః స్మృతః” ఇతి. అథనా. నారా అపః, ఆయనం యస్యతథా, అప ఏవార్థవే తస్మిన్
యత్తదస్యాయనం గతాః, నారాస్తా స్పృష్టికరణాస్తేన నారాయణః స్మృతఇతి.
అపోనారా ఇతిప్రోక్తా ఆపోవై నరసూనవః. తాయదస్యాయనం పూర్వం తేననారా
యణ స్మృత” ఇత్యాదినా. ఏవంచ లక్ష్మీపతిర్భగవాన్ విష్ణురేవ నారాయణ
శబ్ద వాచ్యః. తన్నామ్నా ఏనం మహానుభావం మూలాపిత రౌవ్యవహరతాం.

అత్రేయమాశంకా-నరస్యతీదేవీ నారాయణరూపేణ కువి అవతతారః. తదా
నరస్యతీదోధక పదేన బ్రహ్మహచక పదేనవా ఏష మహానుభావ, వ్యవహర్తవ్యః.

తథా ఆత్మ్యా విష్ణు పర్యాయపదేన అస్య కథం వ్యవహారః? వత్సమ్! పరంతు
 తాదా కిమర్థం భువి అవతతార. అవతీర్య కిమకరోత్. ఇతిజ్ఞాతవ్యోఽయమంశః
 ఏకస్థ నకలవిద్యా ప్రదర్శనం సరస్వత్యాః ప్రథమవృంకల్పః। హరినామసంకీర్తనేన
 వ్యయం తీర్త్యా పరేషాంతరణం తస్యాః ద్వితీయః సంకల్పః। ద్వితీయసంకల్పమ
 నువృత్త్యన్వస్యాః విష్ణుపర్యాయశబ్దేనైవ వ్యవహారశ్శోభత ఇతి పర్యాలోచనం
 నారాయణపదసంకేతన్యమూలమ్, తథా చ సా భగవతీ విష్ణుపర్యాయనారాయణ
 శబ్దేన వ్యవప్రహీయమాణా హరినామ సంకీర్తనేన స్వయంతరంతీ పరాం
 ప్రాతయామానః।

అథ దాసశబ్దార్థ విచారః

దాస శబ్దోరోకే కర్మకరే కర్మకారే చ రూఢః। భగవద్విషయే దాసశబ్దః
 పూజకంబోధయతి. అన్యత్ర తు ప్రాయో హీనార్థక ఏవ। తథా చ భాగవతే సర్వ
 కామాం ప్రతి హరే ర్యచనం.

దాసే క్పరాగసి భవత్యుచితః ప్రభూజాం

పాదప్రహర ఇతి సుందరిః నాస్మి దూయే॥ ఇతి।

అస్మి=అహం "దాసాదాసోన్న కాంక్షిణః" దాసస్య భావః దాస్యమ్. హరిదాస
 ఇత్యత్ర తు హరేః దాసః=భక్తిః ఇతిదాస శబ్దోభక్తిపరః। అత్ర సర్వత్రాపి దాస
 శబ్దో రూఢః. దాసశబ్దో యోగికోపి సంభవతి. 'దాస్య=దాసే' ఇతి ఖోవాధి
 కోదాతుః। స్వరితేత్. దాస సంవిదావకర్తా, దాతాదాన శబ్దేనబోధ్యతే, కిందదాతీతి
 ప్రశ్నే ప్రకరణం నియామకం భవతి, దానకర్మణో విశిష్టానుపాదానాత్ సర్వార్థి
 ంషితతాత్ స్వర్గో అపవర్గో వా దానకర్మ భవతి. దాసః=స్వర్గదాతా, అపవర్గ
 దాతావా. దాసశబ్దస్య యోగికత్వే హరిదాసశబ్దే కర్మదారయః స్వీకార్యః, ఆయం
 సాక్షాత్ హరిః అత ఏవదాసః। దాతాచ.

ఏవంచ అకయారీత్యా హరిదాసశబ్దః వక్షీసమానః। కర్మదారయశ్చ
 సంస్కృతః ఆదిభట్టవంశే ఉత్పన్నాదస్మాన్మహానుభావాదన్యత్ర ప్రయుజ్యమానే
 హరిదాసశబ్దే వక్షీసమానః। స్వీకర్తవ్యః చొప్పలిదాసః. దౌర్ధమదాసః వర్ధమానదాసః।

ఇక్కడి. అష్టిన మహానుభావే ప్రయుజ్యమానే తు కర్మధారయః స్వీకార్యః,
హరిశ్చాసాదానశ్చహరిదాసః. దాత్యర్థమాదాయ యోగికార్థ ప్రదర్శనం మహా
కవినాం ప్రబంధేషు దరీద్ర్యశ్శతే, యథా రఘువంశే తృతీయనర్గే.

శ్లో॥ — “శ్రుతన్యాయాయాదయ మతమర్చక
స్తథాపరేషాం యుధిచేతి పార్థివః
అనేష్య దాతోర్గమన్తా మర్తవి
చృకార నామ్నారము మాత్యసంభవం” ఇతి.

నారాయణదాసో భువి కావ్యనాటకాలంకారాదిమ, న్యాయ వ్యాకరణాది
కాస్త్రేమ, గానంయాది కలాసు నకలభాషాసు, నకంలిపిమ కిం బహునా
చతుష్షష్టికలాసు అసాధారణం నైపుణ్యం గురూపదేశ మంతలేజ్జైవ సంపాద్య
స్వయంతకార. పరాంశ్చ తావయామాస. అంతే చ మానుషం కలేబరం పరిత్యజ్య
కారదా న్యన్యూపేజ పద్మభువః పార్శ్వ మగమత్.

నారాయణదాసన్య సావిత్రి వుత్తీ. తస్యాః వుత్తీ శ్రీమతి క్యామరాంబా.
తస్యాః తర్తా శ్రీమాన్ కణ్ణా ఈశ్వరరాయ మహోదయః ఏతే వేదకాత్రపండితాన్
కళాకారాంశ్చ సోషయంతి. విశిష్య మనపాతిమ అధికం దనం దత్వా తానానం
దయంతి. అనేకదేవకార్యేషు బహుదనం దత్వాతత్రలోకాన్ ప్రోత్సాహయంతి,
వేదపండితాన్ సువర్ణకంకణైః భూషయంతి, ఏతే నారాయణదాస గ్రంథాన్ నర్వాసపి
ముద్రాపయంతి. ఏకాద్యశాసితరసాధారణదర్మకార్యాణి కుర్వతాం ఆయు
రారోగైశ్చర్య ప్రదానేన భగవాన్ శ్రీపతిః చిత్తశుద్ధిం జనయత్విర్యాశీరాకాస్యే.

ఏవం,

ఇందినందిమ-17-2-4/18.

శ్రీరామనగయ.

రాజమండ్రి-5.

26.1.88

వై యాకరణ సారస్వభౌమ

కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన పురస్కార గ్రహీతా

బాప్ట దీపికా వ్యాఖ్యాతా

పేరి మార్యనారాయణకాస్త్రీ

శ్రీ నారాయణదాస మహోదయేభ్యః

స మర్పితా ని

శ్లోక రత్నాని

విద్యావాచస్పతి రఖి నవ స్తాందవే నందితేశః

హాహహహహ ర్నిఃగళరవే గానవిద్యామరర్షిః

పారాశర్య శ్రుతితతినమాలోదనే తత్తనూజః

అభ్యాసేషు త్వమసిరగవ న్నాదీరట్టాన్వయేందో॥

పదానాం విన్యాసా త్పుచండి ధరా నృత్యనమయే

కథానా మాలాపా త్పుతినదతి రోదోఽస్తరమపి

నినాద "శృంభో" ఇత్యతిమృకతి పై తామహపదం

త్రిటిః క్రాంతం నర్వం జగదపి రమేశేన భవతా॥

అంగైః వంచలి రేకదైవ భవతా మధ్యేసఖం దీమలాం

నానాతాళగతిప్రదర్శనకథా నందారిలా యాఽద్భుతా

ద్రష్టుం తామకృతవ్రతాని నయనా న్యస్మాద్భుతాం సాంప్రతం

ధిన్వాని శ్రవణాని కోంపసుకృతా త్రేప్యః కుతోమేదురః॥

నిత్యం త్వద్వదనారవిందమకరందాస్వాదనే నువ్రతః

దన్యాః కేసరిణో విభూషు రిరియ చ్చిత్రం గత త్పుత్యుత

యేతు త్వ త్వదవద్మసౌరథ మనామాయాపి గంధాన్వితః

తేహ్యశ్వర్యకరా నరాః కథమపి తల్లిదొరవం సూచ్యతే॥

అర్క నేజిసి చంద్రమా తసజుషా మాహ్లాదనేఽంగారకః

శీతే శాస్త్రవిరోధనేనచ ఋధి శ్శేముమ్మదస్తే గురుః

కావ్యోమేన కవి శ్శస్తైశ్చరతివై కాయాదిదారా దృవాన్

సంజగ్మ స్త్రయి వాసరాదిపతయ నృర్వేప్రసన్నాత్మనః॥

వామేపార్శ్వే కృతవరిచయే వాఙ్మేయాన్యవాయే

పార్శ్వే న్యస్మిం, స్తవ పరిగతే నేతివంశప్రభాతే

ఇందో ర్దక్షి మనుగతనురాదార్య కావ్యన్య రిభిత్

కర్మం ద్రష్టానాం నయనకుముదోన్మేషకారి తదాహి॥

శ్రీ నల్లాక చక్రవర్తి కృష్ణమాచార్యః

*

శ్రీ దా స వం శా వ తి

- తే॥ వటలు భువిలోన శ్రీ తరద్యాః గోత్ర
స్మారవెదిక విప్రవం - శంఖులందు
నాదిభట్టను వంశపు - టాది పురుషుఁ
డన్నిటన్నేదీఁ దలతునా - జన్నిగట్టు॥
- సీ॥ సంగీతమున కట్టు - సాహితి తుడిమెట్టు
నాగమంబుల వట్టు - నాదిభట్టు
యెట్టి డిట్టలనై న - నెదిరించు తరిమట్టు
నన్నివిధెం తట్టు - నాదిభట్టు
కాత్ర చర్పించెట్టి - సాహిత్యమున ముట్టి
యల్పబుద్ధులనెట్టు - నాదిభట్టు
మన ధైర్యమున గట్టు - తనకి ర్తి కడలంట
నలయు విధెం గుట్టు - నాదిభట్టు
- తే॥ ఆతుంరన వుష్టికై తల - కాటపట్టు
ప్రకట దాంబితు పరువును - జైటవెట్టు
వితరణాదుభత కీర్తికి - వేల్పువెట్టు
నన్ని విధెం మట్టుమా - యాదిభట్టు॥
- క॥ తరతరము వారి నెన్నగ
కరము తరంబొచు వెనయు - కల్పము లొచున్
తర పురుషున కొక్కటిగా
వరతెడు తద్వంశమందు - వరున గడింపన్॥
- క॥ ఆ కంగడమున వెలసెను
శ్రీ వేంకట చయని విమల - పవిత్ర కి కా
ప్రావీణ్య - దగ్రగణ్యుడు
పీవర దృఢ దీర్ఘ భుజుడు - శృకువచ్చుతై ॥
- క॥ కమలా పుడు లేలంబున
కుముదా పుడు కళలకెల్ల కువలయ విద్యా
ప్రమదా పుడు దనగ నొప్పును
విమలాత్ముం దాదిభట్ట - వేంకట చయనుల్॥

- క॥ అజ్ఞం జాప్తోపాసకు
సజ్జన నుతు నదయ హృదయ - శాస్త్రవృత్తాజ్ఞన్
సజ్జవభుజ విక్రమయతు
నజ్జూడ నివాసు వేంక - టార్య విరాసున్॥
- క॥ అష్టాదశ పౌరాణికు
నిష్టాదికు చయని నెంతు - నిర్ధరబాషా
దిష్టానర ననుననుపమ
వృష్టిరసోత్కృష్ట కవిత - పూర్ణ పదీప్తున్॥
- ఉ॥ ఆ మహి డేవరాయఁడిం - నారిగ నేలెను సాహితీవిన్
దామర చూలి రాణికిని - దాసరి వాగ్విభవాది వాదనన్
ధీమణియందు భూవ్రజలు - దర్శణ యశస్సొనియాడ నర్జునున్
యామెను చద్వయవ్యయని - యందరు బిల్వగణాచ్చి రెన్నుదున్
- క॥ జపహామాధ్యయన వ్రత
కపమలకున్సంఘంనగ - తనయుఁ గనియెన్
తపన సమతేజు లేఫర
విఫల వ్రతిదాసమాన - విద్యాన్వితుంన్॥
- క॥ అగ్రజుఁడు జగ్గనాథుం
దుగ్రుఁడు భుజకత్తిఁ గనస - మున్నత దై రుక్మం
దాగ్రహ మెరుగఁడు సుందర
విగ్రహ జిహ్వోగ నిగమ - విద్యాదికుఁడై ॥
- క॥ తంతెగియె తాతకాతం
తంవాకిటి వెండికుండి - తననామ్మ తుదన్
దంఛూపి నటన మాదం
గలిగెను మా వేదగాణ - మను, జగ్గనకున్॥
- క॥ పస చెడి మందర తిరిగె
నైనవంగె న్పసిడికొండ - వింధ్యయు క్రుంగెన్
రసమయ్యె నివవుఁ గొండయుఁ
గసటయ్యె మృపమర్భతిక - గన జగ్గనకున్

- క॥ అనుపమ మలియుతుఁడాశని
 యనుజన్ముడు సీతారామ - యాఖ్యున కెనయ
 మనుజన్ము నెటుఁగ మనుచు
 న్ననురెల్ల సుతింప నెగడె - శక్తిర్తి నింన్॥
- సీ॥ తలకట్టి తగు తెల్వి - తమ్ముకుఱ్ఱలఁ దెచ్చి
 పెంచి పెద్దలఁజేసి - పేరుగాంచె
 దువి తత్వ మెటుగునా - రవియేమొ యితఁడని
 తృప్తికులు మెచ్చ న - త్కిర్తిఁ గాఁజె
 నాగమంబుల వేద్య - ననుపమ వ్యవహార
 దీవికాటుండన - తెల్విమించె
 విసుమాన ప్రతిభచే - నపమానుడై మించి
 కష్టించి రాను లక్షలు గడించె
- తే॥ సోమరప్రేమ బంధు జ - నాదరమున
 రాక్షసీ తంసారమ - సార మెరుగు
 వేద విద్యార్థ విజ్ఞాన - విత్తముండు
 సీతరామయ శరిరేరు - జ్ఞాతరమున॥
- తే॥ అతనిసోదరుఁ డగ్ని హో - త్రాఖ్యబూని
 పంచ కావ్యంబులన్పఠి - యించె నెంమి
 భార్య ప్రేమాస్పదుండయి - ప్రతిభ నెరపి
 పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధిగా - ముదము గాంచె॥
- క॥ దృతియుతుడు పేరయాఖ్యుడు
 మతిమంతుడు లలిత గాత్ర - మహి తందోదై
 శ్చరి శాస్త్ర సమ్మతంబుగ
 కతలందమ్మునిఁ తోడు - గాన మొనర్చెన్॥
- క॥ ధీరోదాతలు నల్వారి
 కూరిమి తమ్ముండు కొట్టి - కొన వాడు ధర
 స్నారాయణ దాసనగా
 భూరి నుతుండయ్యె నభర - బుధులెన్న గడున్॥

- క॥ భారతి ననముల దుగ మ
పారముగా గ్రోలి వచ్చి - పటుదీక్ష క్రిన్
గారణ మన్నుండై భువి
నారాయణబాసుడన న - నన్యదృశుడై॥
- ఉ॥ కాలిని గజ్జె కట్టె కర - కంతుని గజ్జెను సాటి సేయగా
పోలికఁ జేయయంచ నడ - పోకడఁ జూపెను కేకి కంతమున్
దాలనఁ జేసె వడ్డమము - వందన పంచమ సున్యరంబునన్
పేళనఁ జేసె కోకిల న హీన గతి ని్యభురా మెచ్చగన్॥
- చ॥ అసదృశ గాత్ర పాటవము - నద్భుత నర్తన సంవిధానమున్
రన నవకంబులు పృథిలు - రమ్య కథా కథన ప్రవంచము
త్వేన వివరించు శ్రోతలకు - విస్ఫుటవాక్రచయంబులన్మధు
ప్రసర రసోచిత ప్రకట - భవ్య కవిత్వ నమంజసోక్తులన్
- ఉ॥ పండిత వంశ సంతపుడు - భాసుర విగ్రహఁదార్య సన్నతా
లందఱ వైభవుండు పటు - గాత్ర సమన్విత గావ మాదురి
స్థండి మగ్గండు సత్కవిత - దర్శిత సాహితి వర్తనంబుల
నందఱ మిందఁఁఁచు విల - గాయకు లెల్లను గొల్వి నేవునన్॥
- సీ॥ సంగీత సాహితి - స్వరలాళ మాన స
ద్దాన ప్రబంధము - ల్కవితఁగూర్చె
భాసల నాల్గిట - నృటు సాహితిం జూపె
నలుమోము లొప్పేరు - నలువయనగ
ముక్కల లయరాగ - ముల మేదీయాతండు
వర్తనంబున మహా - వటుడనఁగ
భారతి ననయుగ్మ - భార వైభవ ప్రౌఢ
ప్రత్యక్షులం గెల్పు - వ్రదిత కీర్తి
- తే॥ హరికథాగాన సుధఁ జిల్కు - నమృతమూర్తి
ఆతుల భారతి తద్రస - నాగ్రవర్తి
సరన కవిరా సుధారాప్ర - చండ కీర్తి
సహజ సంగీత సాహిత్య - చక్రవర్తి॥

- తే॥ కైత సంగీత నర్తన - గాన కళం
తెన్ను పారసి నాంగ్గాన , దేవ భాష
అందు నభలందు తొడవుల - నందుకొనుచు
మేటిసేనని చాచెదా - నాటపాట॥
- క॥ సంగీత ముఖుఁడు నర్తన
భృంగీశుఁడు యక్షగాన - వీణామహతీ
సంగత వైజీకుఁ డభినవ
శృంగారాంగుండు వాగ్వి - జితశేషుండున్॥
- క॥ శృతిలయ కాలజ్ఞత త
త్కృతి సాహితీ స్వరము పల్క - దృతలఘుప్రతకుల్
సుతకంఠ మాధురి న్నొం
తతి చుల్కగఁ బల్క చెవుల - నానిరి తేనెల్॥
- తే॥ చిల్లిపెంకేట వాలుగ - చెర్చునందు
విసరగాఁ దేలి వలయుంబు - లెనగునట్లు
పాటనారోహ నవతోహ - పాటవంబుఁ
దప్పకుండగ పాడెను - చాసొకండె॥
- క॥ ఎచ్చునొచ్చుల లాయి
విచ్చిప గొంతెత్తి విసరి - విచ్చల విడిగా
లెచ్చి యయిదారు వదులం
దచ్చవు గమకంబు పాడె - నందరు మెచ్చన్॥
- క॥ అంగీకరించవలె నిల
సంగీతత్రయము దాసు - సరిరారవగా
భృంగి రిట నటన చాతురి
సంగతులగపర్చునట్టి - చాతుర్యమువన్
- క॥ నవరనము లొదవమేథాల
ప్రవణత మీరంగ భావ - ప్రకటితపద స
త్కవితం జతురత వెలయం
గవిదాసు సృజించెగాన - కవితాకృతులన్

- నీ॥ ఆచ్చ తెనున మాట - లల్లికనక్కంబు
వలను గాదను వారి - వాయిగట్టి
అటల వే మేటి - నని చాటియొప్పింపఁ
గదగుచు కాళ్ళకు - న్నజ్జెగట్టి
పాటలన్నా పాటి - వాడెందు లేదండు
దొల రచ్చ తిన్నెలం - దలసిమెట్టి
నాల్గు బానం మేటి - నాపాటికేదని
టీకు దాకారి పెం - డెరముగంట
- తే॥ వసిడి కడెముల గంటలు - పల్కుచుండ
మీన లెగదువ్వి తొడవుం - మేనఁబెట్టి
పెక్కు దర్శనవల్లి పెం - పెక్కినట్టి
మంతుకెక్కిన చాసు వే - నెంతు ముందు॥
- ఉ॥ ఒక్కొక్క డీ ధరిత్రపయి - నొక్కొక్క విద్దెను వన్నెకెక్కఁజా
నొక్కఁడె పెక్కు విద్దెలను - వొప్పుచు పొందితి దుర్దముందన
న్దిక్కని సాహితీప్రతిభ - చే నభలందున విరులందుడు
నమ్మలు పిక్కటిల్లఁ గడు - సాంద్రతనించెను కీర్తిచంద్రకర్.
- క॥ గిరులందు మేరునగమును
తరులందున కల్పకంబు తారం చంద్రున్
విరులందు పారిజాతము
కరులందై రావతంబు - గాదానెన్నన్॥
- క॥ మగటిమి జగతిస్మీనం
నెగదువ్విస చాసొకండె - నెక్కటికైగా
జగజెట్టి పాటనాటం
దగువిద్దెం కెల్లనెల్ల - చానొక్కఁడనన్॥
- క॥ నుదులకు తడవుల నిదుపడు
గడిదేరిన పాటగాడు - కై నరుఁ దాట
న్నిడి, గుమ్మడు పొగతగడు
నడవిన పురుడేది చాసు - దలఁపనెడందన్.

- క॥ ఆటల పాటల నేటా
మాటలఁ గూర్చంగకై ని - మాద్రెన్నుటలో
మేటిఁగన దీటు నాదీకి
నేటికినే నాటనై న - నెఱకై సరికిన్॥
- క॥ వఱలు పలు విద్దెలందున
సడుదెన్నన్ స్థి యనగ - చాడెన్పటిమన్
దఱచుగ విద్దెల జగతి
స్థఱ మెన్నన్నిందు మగడు - చానొక్కఁడనన్॥
- క॥ పద్దెఱుఁ బన్నవచ్చున్
యద్దెదలచు బండ్ల కొంది - యైనను దర్వుల్
జద్ద మన స్సంగీతపు
విద్దెప్పన్నంగ వేల్పుఁ - బెద్దతఱంబే॥
- క॥ దర్వుఁ బన్నెంటో మెయి
పర్వున నొప్పింపనాది - పాదంగంఁదే
సర్వుండు నాల్గు చట్టపు
మత్వుఁదగు కట్టు బాట్లు - మైకో పెసఁగన్॥
- క॥ ఎన్నిటఁజూడన్నన్నిట
కష్టాకనఁ జెల్లుదానుఁ - గన విద్దెలకున్
మిన్నంగువార లెన్నిరి
మున్నెరి తెనగల్గడంచు - ముందండ తరిన్॥
- క॥ ఏడుగురు గ్రుడ్డివాండ్రు
నూడెన్నుల్పోల్చి గొప్ప - గొండాడు వటుల్
యెడనెదొ విద్దె నెరిగిన
వాడెట్టు లెరుంగు తాను - వాసి న్నిలుపున్॥
- సీ॥ సంగీత సాహితీ - స్వరమాల విజయ
స్ఫులికింప నేర్చె - నా పలుకు వెలఁది
మ్రోళ్ళి గురింపన - మ్రోహన రాగాం
మురళి మ్రోయించెను - ముద్దు కృపఁ

దశమాన నర్తనం - బాడెడు ధమరుక

న్వాయించు చెరిమినా - పరమేశ్వరుడు

గాన మొనర్పిరి - గాణ లిర్వుతు జంట

హాహహహహహహహ - నమర వరులు

తే॥ ఇన్ని విద్దెలు తనయందె - నిమిడియుంట

వారి విద్దెల నెల్లని - వ్య నుధః జూప

నవతరించిన నారాయ - బాఖ్యదామ

సాటిః జెప్పంగ వేల్పులే - పాటి దంప॥

క॥ సురగురు దరసిక నరసత

నెరు గండని కాదె తార - యెనసెం జంద్రున్

సరసుండు రసికుడగు నీ

పురుషున కున్నరగురుండు - పూపగునె మహిన్॥

క॥ ఆందముల ప్రోవు నుండర

మందార మరంద మొల్కు - మధుర కవిత్వా

నందు సురీజనవందితు

ముందుగ నేనెంతు చయని - ముద్దులపట్టన్॥

తే॥ జాజి, చెంబేరి మల్లె పూ - ల్లరినట్లు

జాంటి తేనియ నార్కపై - సోకినట్లు

పల్కుపల్కున ఫల్కుండ - లొల్కుఁ బల్కు

దాసు కరవయ్యె తెల్లం - వాసి యడగె.

తే॥ చతుర వాచో క్తి విఫలార్థ - సత్యసూ క్తి

ధ క్తి శ్రీహరి కథఁబాడి - బ్రతికి తుదకు

ముక్తిఁ గనియెడు లలితాది - శ క్తిఁగొల్చి

స్తవము తేదిందు నుంత వా - స్తవమిదంత.

సంగీతత్రయము = 1 ముత్తుస్వామి దీక్షితులు 2 శ్యామశాస్త్రి 3 ల్యాగ
రాజు - నాల్గు చట్టపు మర్దులు = సారస్వతామరందమగు శాస్త్రములు నాలుగు
1 వ్యాకరణము 2 చందము 3 సంగీతము 4 భరతము ఈ నాల్గు శాస్త్రముల
రహస్యములు.

— అదిభట్ట సూర్యప్రకాశం

(ఈ రచయిత నారాయణదాసుగారి రెండవ అన్నగారు సీతారామయ్యగారి
మనుమడు)

Dr. KARRA Srinivasa Rao *M. Sc., Ph. D.*,
 Professor, Dept. of Zoology,
 Andhra University, VISAKHAPATNAM.

AUTO WRITING

Automatic writing or "Autowriting" is an incredible phenomenon in which it is claimed that communication with spirits of the dead is possible. The process consists of an entranced medium putting on paper directly the words of the spirit, who takes over the mind of the medium completely, most often by invocation. There is some sort of preparedness on the part of the medium to receive the words and sentences of the spirit and pen them down on paper. Autowriting, when looked at in the proper perspective is not uncommon although extraordinary. Autowriting like other paranormal phenomena is associated with psychic powers, which are the subject matter of investigation under modern spiritualism & psychoanalysis. These are elaborated upon to make a fuller assessment of the implications of autowriting.

ESP AND SPIRITUALISM :

It is said "Fact is stranger than fiction"! Stranger still are the workings of the mind, whose powers are really unimaginable. Some of the reported achievements of the human mind are really unbelievable. Yet, we hear of so many paranormal happenings, throwing the sceptics into doubt, the believers into awe, the rationalists into unending discussions and the scientific minded into investigation. Man is even prepared to accept that scientific fiction is a near possibility rather than agree that human mind is capable of doing things without the involvement of the five sense organs and their senses. Yesterday's scientific fiction of Jules Verne is today's fact, as we know that man has succeeded in landing on the moon and probing the depths of the ocean. But, man is not prepared to accept the glory into which human mind can be activated despite the fact that recorded events and history are positive about the great mental heights reached by the legendary *Rishis* of yore.

The scientists are prepared to believe that a bat can navigate in the dark, fishes can produce electricity and pit vipers can detect minute changes in temperature. Such perceptions were

regarded as extra sensory until the basic processes were known to the scientists about four decades ago. We tend to believe that such animal powers are possible although extraordinary because of their commonness and scientific basis. The sporadic occurrence of some extraordinary powers in man are not regarded as truly possible for "Man does not understand man himself."

There is a whole class of perceptions which are put under the category of extra sensory perceptions, in short ESP and more often simply called as PSI, after the 23rd letter of the Greek alphabet. These are clairvoyance, telepathy, precognition, psychokinesis, autowriting etc., which are by nature so extraordinary that they are unbelievable and often regarded as impossible. The PSI phenomena include a vast range of possible paranormal abilities, not only in the case of man but also in the case of animals. There are cases within the common knowledge of everybody that support the possibility of psychic communication between man and animal, as between an owner and his pet dog or cat, when they are mentally attuned to one another. Any one who tries to get rid of unwanted kitten in the house, when they are far too many disturbing the peace of the house, knows how difficult a job it is. You may carry the kitten in a completely sealed container and leave it in a far off place. Yet, the little thing manages to surprise the owner one fine morning by its sudden appearance on the threshold as if to say "Good morning, How are you? I am O. K. " There are stories about clever horses and clever dogs which can foresee danger and forestall it to save sometimes the life of their owner. The sense of loyalty of animals to their owners is remarkable. Man is prepared to accept that animals are endowed with ESP and some amount of nobility too, but shudders to think that a fellow human being may also be endowed with such qualities if not paranormal powers.

A superstitious man when confronted with a seance (public demonstration of communication with spirits) may say that it is awesome, glorious, fantastic or use some such epithet to express his wonderment and belief at the same time. The skeptic will say that it is a fraud or at best as a rationalist he may say that the matter needs further investigation. Modern spiritualism was born from

the latter towards the end of the 19th century. It was an age of scientific self consciousness, which made spiritualism controversial from the start. Important men of business, politics, the arts and journalism talked with "dead earnestness" about the implications of spiritualism. A great physicist of the time, Sir William Crookes and a Nobel prize winner, Dr. Charles Richet were among the notables who thought that spiritualist phenomenon might represent unexplored mental powers. Investigation of spiritualism as possible evidence of the "supranormal" powers of the human mind had begun with the establishment of the Society for Psychical Research (SPR) in London in 1882. Several Research organizations started investigating upon the human psyche. The investigation was not so much about communication with spirits but what has since come to be known as ESP or extra sensory perception.

Involvement with spirits has brought autowriting also under the sphere of modern spiritualism. The concept of autowriting in the western world was based on demonstrations. The term "Autowriting" was not known to the orientalist but the idea of production of literary masterpieces under the control of a superior power was always there, among the great saints, philosophers and mystics of the east, who indulged in literary activity wilfully or unwittingly.

DIFFERENT FORMS OF AUTOWRITING :

All the PSI phenomenon require ESP. Some like clairvoyance and telepathy require communication with living persons. Autowriting requires communication with the dead also. Although communication with the spirits is supposed to be incredible, several forms of autowriting are recorded facts in history.

One British medium Rosemary Brown used to play piano compositions, which according to her are sent by the spirits of composers including Liszt and Beethoven.

Communication via the talking board commercially known as the Ouija (from the French and German words for yes) board, which is spotted with letters and numbers, so that its users

with hands resting on a guiding device, can observe as the device moves from letter to letter, spelling words and sentences. Another instrument used for communication with the spirits is the planchette, invented in mid-19th century. Autowriting is related to this technique. In both, the hand of the mentally prepared person, acting as the medium, is presumed to be controlled by the spirit that is invoked. Whole books were claimed to have been written under spirit influence.

Spirit guidance seemed to have gone to the extent of making "automatic paintings" as in the case of Madge Gill, a London housewife, who made hundreds of such paintings before her death in 1961. Like wise "AUTO - VOICING", "AUTO - DANCING", Phenomina of recent origin, experienced through media at Nellore.

The very concept of communication with the dead and doing things under their control has a seemingly unholy and sinister touch, because of the professed spirit-rapping. Life after death is given a certain sanctity by the Hindus, who hold memories of the departed as sacred and invoke them on every important auspicious occasion like a marriage in the family. In their view, the dead are semidivine if not completely divine as long as they are not reborn, in some form or other. The divinity of the departed ancestor is held in such high esteem that the descendent of the departed is expected to pray every day for his continued and permanent abode in Brahmaloaka. A story in Mahabharata says that Vyasa could invoke the heroes who died in the war to appear in their astral bodies to receive oblations. It depends on the spiritual power of the person who makes the invocation and the mantras used. The rationalist does not believe in such things normally. When auto-writing is possible under the sacred influence of the dead, as evidenced by the present booklet, other forms of sacred conveyance to the dead should also be possible. With the same belief, the Nobel prize winner, Sir C. V. Raman, who happened to be a Hindu, was performing oblations to his forefathers and somebody asked him whether he really believes what he was doing. In answer, he said, "Yes". It is like the innocent villager, who without knowing the means by which a money order is transported to his son, makes use of the facility, because he is told by others that it works.

Similarly, a procedure recommended by those who know that it works and has been in use since eternity, need not be discarded because of our present day ignorance. It is the antithesis of science, but, is science any better in explaining all that it has to accept?

DIP IN COSMIC POOL :

Great many people — learned and laity, scientist and philosopher, clergyman and secular minded alike, examined the concept of modern spiritualism as demonstrated by seances in western Europe and America towards the end of 19th century. Although many such demonstrations were proved fakes, some of them passed the test of objectivity (some case studies are given at the end) and emerged as queer subjective phenomenon that cannot be explained by the existing laws of nature.

The fundamental question in terms of PSI and ESP raised by these strange demonstrations are : “if odd, awesome and anomalous events happen in other fields and are accepted by scientists — why should telepathy, clairvoyance, precognition and psychokinesis be so hard to accept?” The possibility that two minds might communicate directly without known sensory means is no less staggering than the idea that neutrinos (subatomic particles that have no observable mass, no electrical charge or other physical properties and thus are thought to be capable, travelling at the speed of light, of passing through anything) exist or that hypnotic suggestion can whisk away warts. The irony of the situation is that it is exactly on the frontiers of established science that support for the PSI phenomenon are sought. If PSI exists, what does it operate on? Leaving aside the energies known as well as unknown, there is a conceptual link-up of all minds in the unexplained cosmic order of things. This concept has been around for thousands of years and has found expression in religion, philosophy and science. It is something like a dip in the cosmic pool. How does it work?

A number of experienced and successful doctors and scientists, occasionally a Nobel prize winner also have speculated about the existence and use of unknown and unexplained forms of energy in the brain. The Swedish psychiatrist Nils O. Jacobson pictured brain as a transformer station, converting low tension

physical energy to high tension psychic — energy or vice versa. A Czech inventor named Robert Pavlita appears to have successfully constructed small devices known as psychotronic or bioplasmic generators, which are able to gather and store psychic energy. More recent theorizers attempt to explain PSI phenomenon in terms of particles similar to the neutrinos. In 1965, the British mathematician Adrian Dobbs theorized the existence of what he called "psitrons", something similar to neutrinos.

Arthur Koestler noted in the *Roots of Coincidence*, "At least these theories based on assumptions which sound weird but hardly more weird than those of modern physics ; go a long way towards removing the aura of superstition from the 'extra' in extra-sensory perception. The odour of the alchemist's kitchen is replaced by the smell of quark in the laboratory."

There is a strange occurrence that is often mentioned as the Einstenian — Podolsky — Rosen paradox. The EPR paradox is an experimental generation of two particles, apparently joined by some form of unknown, non — local connection, move apart at the speed of light ; and if the experimenter takes action to alter the course of one particle, the second particle changes course as well. The intriguing question is : How does particle B know that something has happened to change particle A's course? Is there an unknown energy system linking even the tiniest bits of matter ? It may be psychic energy or some other kind of energy which cannot be defined because of the inadequacy of science, but, perhaps, it would be possible to visualise how it can be developed. The development of some psychic powers through mobilisation of psychic energy has been amply demonstrated even in recent times by the Tibetan buddhist monks, who use such powers to identify the Dalai Lama, in an uncanny manner. Such powers belong to the mystics, whose mind is made of different stuff. If scientific oddities are sought to be explained by assumptions, why not the seemingly odd spiritual phenomenon be explained in the same manner !

DIALECTICS OF AUTOWRITING ;

By its very nature autowriting has no scientific basis because it is of the mind, which is not materialistic in the physical

sense. In the psychological and spiritual sense, mind has existence. The gross mind is stuffed with day to day affairs. When these thoughts of worldly affairs are sublimated to a higher long lasting ideal, the mind gets spiritually refined. Sublime thoughts have the powers of minimizing objectivity and enhancing subjectivity. The subjectively tuned mind is slowly turned inward and liberated from the energy dissipating mundane thoughts. Freedom from worldliness and concomittant linkup with higher planes of consciousness leads to the development of spiritual powers and extra sensory perceptions, which are supranormal. In spiritual parlance, they are yogic powers, with which one is either gifted from birth (a born yogi) or acquires by assiduous practice. The legendary Rishis were endowed with yogic powers.

Autowriting forms a part of the spiritual perceptions of the yogic mind. It is perhaps an elementary form of spiritual perception. In the extreme case of cultivated spiritualism one transcends objectivity as well as subjectivity to become one with the divine. Thus, autowriting is not manifested merely under spirit control only, but also works under divine control. The concept of autowriting as a psychic phenomenon is a recent thought, but its output in Indian literature seems to have a long history.

Starting from the Vedas, every masterpiece of Indian literature is regarded as the work of a divine mind. It was not humility on the part of the media, but an acknowledgement of the refinement in the works which are of a divine quality. Bammara Pothana, who wrote Bhagavatha purana in Telugu, expresses his delight at the outset for being chosen as the medium through whom the words of Rama are composed as a literary work. The puranas and epics like Ramayana and Mahabharata, which cater to the psychic needs of the mundane world as well as spiritual well being are also of a divine quality and hence possible outputs of autowriting.

The great Rishis of hoary past perceived the vedas as *seers* and handed them over to posterity. Hence the name *mantra drashta* to the Rishi and *Apaurusheyas* to vedas. No authorship is claimed of the vedas by any single person or a group of persons, as, they are the outcome of the very inspirations and expirations

(*utchwasa* and *niswasa*) of Parameswara — the supreme God. Who else can be the author of the summum bonum of Hindu religion and philosophy, which are basically spiritual, depicting the ultimate reality and the means of attaining it ?

Truth was not fresh, but the perceiving Rishi grasped it afresh, just as the laws of science were discovered by the different scientists in their turn. When the time came Newton discovered the law of gravitation and Einstein discovered the theory of relativity. The different scientists were destined to discover the laws of nature at different times according to the situation. The different Rishis were also destined to perceive the different Vedic mantras according to their spiritual development. They were thus gathered piece — meal and hence heterogeneous. The culmination of vedic thought as embodied in the Upanishads is a storehouse of highest spiritual truth, to which modern scientists are resorting to explain the ultimates in science. The true scientist, as well as the seer consider themselves as tools in the hands of a divine power to bring out some truths that were not known till then. The knowledge is divine and hence cannot be arrogated to human intelligence. What else is autowriting if the vedas and the great laws of nature are not a part of it ?

Some aspects of the vedas belonging to ethical and moral conduct of the human being in the mundane and spiritual worlds are elaborated upon as if under a magnifying glass in the epics like Ramayana and Mahabharata. Paths leading to the heights of glory and avoidance of downfall were laid down so clearly that the respective authors of the masterpieces of Sanskrit literature did not take credit for the quality of their works. While Valmiki attributed it to the divine vision granted by Brahma, Vyasa was capable of granting divine vision as he did in the case of Sanjaya. Both Valmiki and Vyasa gave out the works extempore as if they were in a trance and appointed scribes to record the divine words. Bhagavad Gita was the outcome of Sanjaya as the medium. What else are Ramayana, Mahabharata and Bhagavad Gita, if not products of autowriting ?

Though Autowriting has no scientific basis for its very emergence is philosophical, the long dialectical and historical background renders the phenomenon materialistic enough.

CASE STUDIES

1. Helen Smith held seances in Geneva. She claimed that spirits guided her hand to write in Arabic and an unknown Martian language. Thevdore Fluornoy, a swiss professor of psychology applied in the late 1890's psychoanalytic techniques to Smith's Seances. He concluded that her visions and trance - state 'Journeys' were, in fact, ingeniously amplified and elaborated memories. A Sanskrit expert wrote that 98% of the Martian words could be traced to known languages. Flurnoy, however admitted that he found a little telekinesis and telepathy. He published a book in 1899 from India to the planet Mars. His findings were refuted by other investigators. Smith prospered as a full time medium.

2. Leonara piper, a brilliant medium from Boston was discovered by the great psychologist william James in 1885. A spirit control named phinuit spoke through her in a French aecent. The result of months of observation of piper by James was an extraordinary degree of acceptance.

3. Eusapia palladino was discovered as a spirit medium and researched upon by French, British, and U. S. investigations. Frederic W. H. Myers, a leading member and co-founder of SPR, wrote "I cannot doubt that we observed much anxious and deliberate fraud of a kind which must have needed long practice to bring it to its present level of skill. In America, the psychologists admitted, "It is true that Eusapia resorted to trickery at times" but many of her phenomenon were genuine.

4. Gladys Osborne Leonard, recorded her experiences as a medium in an auto biography titled *My life in two worlds*, published in 1931. She provided solace to many bereaved parents and wives in England during world war I that their sons and husbands continued to live after death.

5. Patience worth, a 17th century English Woman was credited with producing a large body of literary work through the mediumship of a St. Louis housewife, Mrs. John H. Curran, who left school at the age of 14 and had done very little reading afterwards, ignorant of history, travelled very little. But, the

novels that she "Transcribed" beginning in 1913, were accurate in historical detail, superior in style, characterisation and plot. Many believed that they were undoubtedly the work of patience worth.

The autobiographical element in the present case study, is very close to the real life events of the Spirit. It is more than a coincidence that the spirit waited till his great grand daughter came of a certain age, when they can put down on paper with a mature understanding what is passed on to them; and at the same time, she should not be capable of writing anything of her own resembling the outpourings of the spirit. The homogeneity of the output is quite apparent, in the uniform manner in which, the words got assembled, the vividness of the descriptions and the tempo in which narration was maintained throughout. The writings were piece meal extending over a long period (2-10-72 to 12-11-72). Normally the style of writing of the same person changes from time to time. Every writer commonly experiences a change of mood. It is not uncommon to find a writer waiting for the right mood before he/she puts down anything on paper. One thing that is very striking about the present piece of autowriting is the uniformity of style and even tempo. The style is nodoubt superior to the abilities of the medium, for she is not known to have produced any original piece of work in Telugu. The characterisation and plot of the whole piece of work was so masterly that only an adept in writing can produce such a piece of work. It is undoubtedly the work of the spirit, who is known for that kind of style in his writings. The spirit, who came upon the medium, to put down the narration on paper and encouraged, to start with, in carrying on the autowriting, discouraged it towards the end, lest they may be lured to make it a practice and fall under evil spells. It shows the sacred heart of the spirit, the genuineness of its purpose and the limited use to which the medium was put. As far as the medium was concerned, no more autowriting, because it was not meant for fun.

All is well that ends well.

— K. Srinivasa Rao

Dr. PAPPU VENUGOPALA RAO,
M. A., (SKT., TEL., EVG.,) Ph. D., D. B. M.,
 REGIONAL DIRECTOR.

AMERICAN INSTITUTE OF INDIAN STUDIES
 9. Fourth Cross Street, C. I. T. Colony,
 Mylapore Madras - 600 004.

PROLOGUE

Certain people can get into a true mystical state (transcendental personality splitting) spontaneously, by harmony and calm & passive attention or permitting integration in the limbic system. In this state they achieve an improved contact with the right-hand half of the brain, which has connections to the unconscious. This may be due to an aptitude for special brain processes or certain bio-chemical processes. In this state a new unity of thought, feeling and action is established. The whole soul is engaged in a different attitude to life. This state gives contact with a spiritual reality—a greater, more important, deeper and higher reality which bursts the boundaries of the world of experience.

This explains, partly though, the scientific background for autowriting. Whether people agree with me or not, I believe that there are many a phenomenon which cannot be explained purely on the basis of material sciences. There are certain miracles which can only be explained by the spiritual sciences. One such great miracle is autowriting. People who write, intend to write, try to write, work hard to write, think, plan and write are very common. People who do not do any of these and write without their effort, without their involvement and without their intellectual participation are called auto-writers. Auto-writing is, in my view, a divine gift bestowed on the person. It normally happens to people who inherit an intellectual wealth, a spiritual richness and a metaphysical supremacy. People who knew Adibhatla Narayana Das, in that generation and who heard or read about him concede that his coming into the world is just not another birth of a human being but an incarnation of a divine personality. This girl who authored (?) this auto-writing is his

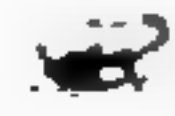
great grand daughter. Just as we cannot explain why some people are what they are and why some others are not what they are, it is beyond the scope of human intellect, beyond the limitations of mundane activities to write, talk or express an opinion of auto-writing. When we read through such writings, initially, we will be removed from our immediate physical presence and elevated to a higher world of beauty, imagination and exquisite eternal happiness. This is not possible through the other ordinary writings of the same person. That is why this is inexplicable. I wish our moderners would not discard this in haste as a superstitious dogmatic fallacy or a traditional trash, but try to, if their limited intellect permits them to do so, find the logic behind, reason behind and the science behind this great phenomenon the auto-writing.

— Pappu Venugopala Rao

HARIKATHA PITAMAH

Once upon a time,
 There lived a man sublime;
 There was music in his voice,
 To the listners' hearts' rejoice;
 His fingers wandered on the strings;
 Oh ! what a great delight it brings !
 His music had charm
 To soften rock,
 Bringing balm
 To entranced flock;
 His cute ditties
 And sweet melodies,
 Told His stories;
 Sang His glories;
 He Pranced and danced
 In rhythm and rhymes,
 He walked and talked
 For Him, of all times;
 Readily, languages became his own,
 For his memory too, he was well known;
 From his heart, gushed Poetry,

As naturally, as leaves to a tree;
 In him, all arts, cheerfully meet
 And he made greatness, concrete;
 He was light to the sight,
 And to the hearts, delight;
 Him, those who saw,
 To him bowed in awe;
 And he bowed to none,
 Except to the mighty One;
 In great exhilaration,
 Voices declared in unison;
 'Goddess of learning descended,
 And took his form, splendid;
 A. Narayana Das, his name,
 Reached the very height of fame;
 He and his, His stories,
 Shine in Time's glories.

Hyderabad, }
 15-10-89. }

- **Nirupama Narasimham**

శ్రీ

నారాయణదాస

య శో వి లా స ము

శ్రీసతి సరస్వతియు భవానీ సతియును

కరుణజలికించి శుభములు కలుగజేసి;

యక్షగాన కళామహిమాతిశయము

నల్ల వేళల చేర్చి రక్షించుగాక!

కలవలెనున్న సత్యము - యుగమ్ముల క్రిందటి సచ్చరిత్రతో
కలిసిన పుణ్యగాథ - చిరకాల నిరీక్షణకున్ మహాతప:

ఫలముగ లభ్యమైన నిధి - భాసుర సర్వకళాశ్రయమ్మునా;
లలిత సరస్వతీ చరణ లాస్యముపాస్యము మాకు సర్వదా.

ఒక సంగీత కళాప్రభంజనము; సర్వోదాత్తసాహిత్య గీ
తికి శ్రీకారము; దిగ్విగంతముల నుద్దీప్తమ్ము గావించువా
చిక లావణ్యము - తెల్లుగడ్డకు ప్రశస్తిన్ గూర్చి; వాణికృపా
త్మకమై - మోహన పూరుషాకృతి ససామాన్యస్థితిన్ వర్తిలెన్.

క్షీర జలధిరాజు గారాబు తనయకు

విష్ణువునకు - సర్వ జిష్ణువునకు -

ప్రవిమలాత్ములైన శివపార్వతులకును

కలహభోక్త కథను తెలియజెప్పె.

విన్నవారి మనసు పున్నమి నెన్నెల
జల్లుగాగ - తెల్లమల్లె గాగ,
అనసరమ్మ కొలది “అత్యంతముఖ్య మి
య్యది” అటంచు నుడివి రచటినారు.

అది కలహభౌజనుని పవిత్రతాశయమ్ము
అది శివానుగ్రహమ్మది యబ్జభవుని
సవ్యసంకల్పము, విరించి శాసనమ్ము,
అది శచీధనముఖ్యుల అభిమతమ్ము.

దివిని త్యజించి నచ్చిన సతీ తిలకమ్ము; సమర్థశాస్త్రుడై
భవధనుడైన పిష్టానిగ సజ్జనుజూచి ప్రశ సలందునా?
భువి జనియించునా? ఇది అపూర్వము - వాస్తవమైనచో! భువినే
దివి నొనరించునో! భువిని తిష్ఠనిడన్ మనస్సై నరించునో!

నాక భుసిరస శీకరమ్ముల కన్న
అవని గంగాయశమ్మతిశయమ్ము,
నయనమోహన సురసందనమ్మున కన్న
మహిగాఢ ప్రకృతి సగపద ఘనమ్ము;
అప్పురో గణ విభనానందమున కన్న
కిర్వీసతుల శోభ యున్నతిమ్ము;
నిర్దరి సామ్రాజ్య నిరుపమస్థితి కన్న
ధరి నున్న వైఖరి పురుచిరమ్ము;

కనుక - ఇలఁజేరియున్నట్టి ఘనులు మరల

తిరిగి నిజతోకములదెస కరుగరేమొ!

అనెడి సందేహమాసమయమ్ము నందు

సుడులు వడె నమరుల మనస్సుల నిజమ్ము.

అమ్మను వీడి యుండగలనా! యను సాదియమేమొ! కాక; వి

శ్వమ్మున బుట్టి పేరుగనువారలు సత్యపురమ్ము జేరగా

సమ్మతి జూపరంచు మది జంకెనొ! ఈయవతారమున్ సమా

ప్రమ్మొనరించు తుప్పాడను భావముగల్గెను దేవమానికిన్.

తానే కోరెను గాగతాశములతో తాదాత్మ్యమున్ జెందుచున్

వాణీదేవికి మారురూపమన; భావస్వాదుసాహిత్య వి

ద్యా సవ్యప్రభజమ్ము పూరుషుని; ఇద్ధాత్ర తలమ్మె జయ

భావమ్ముల్ పచరింప నారదుడు - చింతంబొందగా నేటికిన్?

“సంకల్ప మొనరించి నీ నె యిటులన్ సందేహమున్ బొందుచున్

సంకల్ప జెప్పకు నాగదా! ఇతర సర్వస్వమ్ము సవ్యమ్ముగా

పంకేజాసనుడైన బ్రహ్మయే శుభప్రారంభమున్ జేయు; ని

శృంకన్ సంబరమందు మంచు” - హరి ప్రస్తావించె నప్పట్టునన్.

స్త్రీలకు గౌరవమ్మమర జేయుట నూటలయందె, కాన! లో

కాల యధార్థ గౌరవము గాంచగ - కాదని వాదులాడగన్ -

జాలినవాడు పూగుషుడె! సత్యమెరింగి, సరస్వతమ్మయున్

వ్రాలగ బూనె ఘోషపయు వ్రజసమోజ్జ్వల దివ్యదీక్షతో.

■

ఆలోచింపగ - సర్వరీతుల పవిత్రతాదర్శ సంసిద్ధికై
కాలున్ దువ్వగ - నిల్చి కెల్వగ .. సముత్కర్షన్ సమార్జింపగన్
చాలన్ జాలిన వంశమొక్కటిను “అజ్ఞాదాది భట్లాస్వయ”
మ్మిలోకాన నటంచు నాణి విని తానె. చేరెనచ్చోటికిన్.

జయదేవుండును - క్షేత్రయాఖ్యుడును - స్వచ్ఛమ్నాచు; భక్తిప్రభా
మయమాచున్; విలసిల్లునట్టి రచనామాధుర్యమున్ జూపి; వి
స్మయమున్ గూర్చిరి .. త్యాగరాజు రఘువంశస్వామినర్పించె - ఆ
వ్యయముతో కీర్తనలెన్నో! వ్రాసె బుధ సంభావ్యమ్ముగన్ కమ్ముగన్.

పదము లొక్క రప్తపదుల నింకొక్కరు
కీర్తనలను వ్రాసె నార్తినొకరు;
గానమద్ది; కావ్యకళతోడ జతగూడి
యిన్నియున్న సొబగు హెచ్చు నన్న.

భావ మూపివై చె భారతీదేవిని
పుట్టు వందె భువిని పురుషుడగుచు
సకల కళలపట్టు సంగీతసామ్రాట్టు
గా - రహించి తెలుగుగడ్డ మీద

నారాయణ దాసాయెను
చారు సుధారస సమాన సాహిత్యము - గం
గారవతుల్య మనోజ్ఞ
శ్రీరుచిరగళమ్ము కూర్చి చేతులుగలుపన్.

నారదుడాడిపాడె - భువనమ్ములు గుమ్మయి పుల్కరించె - వి
స్తారములై స్వరమ్ములు “సుతారము”గా ధ్వనియించె కచ్చఫిన్ -
మారుని సోయగాన, నసమాన తనూవిభవమ్ముతో, ధరన్
భారతినిల్చె పూరుషుని భంగి - మహాంధ్రము పొంగె గంగగన్.

‘నీలో నిల్తురు నిక్కువమ్ముగనె వాణీ సతకటాక్షోన్నత
శ్రీలన్ జిమ్ముచు గొప్పగాయకులు - వాసింగన్న “శంభో” నినా
దాలన్ దేశము మారుమోగు’ నని మోదానన్ వచించెన్ కళా
వీలాలోల మనస్వి నారదుడు - తల్లిన్ జూచుచున్, మ్రొక్కుచున్.

వెన్నెలవానవోలె; అరవింద మరందమురీతి; కొమ్మలం
దున్న చిగుళ్ళుమేసి; లసదుజ్జ్వల కంఠమునెత్తి కోకిల
‘మొన్నో! విధాల గాన మొనరించిన పోలిక; స్వామిదాసుగా
మన్నన లందుమమ్మ! ఇక - మాత! యశమ్ము జగమ్ము నిండగన్.

గాంగ తరంగ భంగిమల క్రమమనోహర నాదవేదము
ప్రొంగినయట్లు - భాషలను భూషలుగాధరియించి - నృత్యరా
జ్యాంగపు చట్టముల్ సృజనసల్పిన శౌరవమెల్ల నీ మహా
త్తుంగ కళాత్మక ప్రతిభతో విలసిల్లును తల్లి! కొల్లగన్

నారదుండిట్లు పల్కి - ఆనందముగను
తరలె బుజమున మహతిని చాల్చియెటకొ!
విజయనగరపు వీధుల వెల్లివిరిసె
శారదయశమ్ము - దాసప్రశస్తియగుచు.

నీయవతారవై భవము నిల్చు యుగమ్ముదాటినన్ జన
శ్రేయము గూర్చు వైఖరుల - సిద్ధ మనోరథ! యక్షగానవి
ద్యాయుత! వాఙ్మయప్రథిత తార్కిక! సర్వకళాప్రవీణ! నా
రాయణదాస పండితవరా! హరిదాస శిరోమణి! నమో.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

పుష్య బహుళ దశమి

పరుచూరు }
21-1-90

—బృందావనం రంగాచార్యులు

దాససారస్వత ప్రోత్సాహకులు

శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావు

గుంటూరు

... ..
... ..

బట్టు - విద్యలకే బట్టు ఆదిబట్టు - నారాయణదాసు

శ్రీ శారదావతారము

(స్వయంలేఖనము - AUTO - WRITING)

జగజ్జీయమానముగా విలసిల్లుచున్నది పద్మజాని రాణి - ఆలయము-తుంబురుగానముతో, నారదుని పాటలతో, మునుల శ్రావ్యమైన కంఠరవముతో, అష్టదిక్పాలకుల పొగడ్తతో, భాసిల్లుచున్నది సృష్టికర్త మందిరము.

శారదాదేవి అధిష్ఠించినది తన వీరము. చెలులతో, ముద్దుసుతులతో, సృష్టికి అధినాథుడైన తన నాథునితో ఆమె ముచ్చటించుచున్నది, ఆ సమయమున.

ఆమె కవుడు మయూరముల ఆటలు, అచ్చరల పాటలు, దేవముఖల వీణానిస్వరములు వినిపించుచున్నవి కనిపించుచున్నవి.

ఆ సందర్భమున అడిగినాడు బ్రహ్మ మానసపుత్రుడైన నారదుడు “జననీ! నీవు భూలోకమున సంచరించుచో ఎటుల ఉండునో” అని. అందుల కామె “ఏమిటా ప్రశ్న, ఏమున్నది దాని వెనుక నీ యాలోచన చెప్ప” మనినది.

“జననీ, నన్నే అడుగు చుంటివి నీకు తెలియనిదేమున్నది?” అని పలికి “ఏమియును లేదు. నీవు సంచరించిన ఊర్విపై ఎటుల నుండును” అని అడిగితిని అంతే, అనినాడు.

అందుల కామె, “నీ కోర్కె తీర్చవలెనన్న ఆలోచన నాకును ఉన్నది, మరి” అన్నది,

అప్పుడు “అది నా కోర్కె అనెదవా? నీకు లేనేలేదా” అని చిరునవ్వుతో అడిగినాడు నారదుడు.

అందుల కామె, అందాలు చిందే తన మోములో, దగహస వీచికలు ప్రసరింప చేయుచూ ఏదో తిరిగింపుచూ ఉండిపోయింది రవంతసేపు.

హిరణ్యగర్భుడు, ముఖములలో నాలుగు వేదములు, తను తేజస్సును వెదజల్లుచుండగా, తన సహ ఆలోచనా సారమేమిటోయని యోచించి తలవంకించినాడు. ఇది యంతయు అగమ్య గోచరము కాగా, గోచార ఫలితాలు చెప్పిడి బ్రహ్మ చెప్పను మనకెందుకని మిన్నకున్నారు సభావేదిక నలంకరించిన ప్రముఖులు.

‘తన తల్లి చేయబోయెడి పనిని ఆకళించుకొనిన వానివలె, నారదుడు సభను వీడి ప్రయాణమైనాడు సంచారార్థియై. అయితే స్పష్టి కర్త, తనసతి ఎన్నాళ్లు ఉండవలెనని యోచించుచున్నదో, అని రవంత బాధపడినను, ఆమె చేయునది, నుంచి పనియే అని తనకు తానే సర్ది చెప్పుకున్నాడు. చదువుల రాజ్ఞి, వీణాపాణి, తన మదిలో ఏవేవో భావనలు కదలాడగా, యోచించినది మళ్ళీ మళ్ళీ. ఆమెకు చాలనేపటి వరకు తట్టనేలేదు తను ఏ తీరున, ఏ చోటికి, ఎటుల వెళ్లి, తా ననుకొన్న పనిని నిర్వర్తించవలెనన్నది. ఇంకను ఆలోచన తీరక కొట్టుమిట్టాడుచు ఆ దినానికి ఏమియు తట్టకపోతే, ఇక ఈ దినానికి చాలించి పుత్రునే అడగవలెనేమో అన్న యోచనలో పడినది, చదువుల రాణి మనస్సు.

అది గ్రహించిన నారదుడు, తన సంచారమును మాని, జననికి సందేహమును తీర్చవలెనని మరల ప్రవేశించినాడు. వేదాలును హస్తమున ధరించిన తన పితృ దేవుని సమీపానికి.

“నాయనా, చూడు. నా కోర్కె, నీ కోర్కె కలిపి తీర్చుదామని ఉన్నాను. నా మదిలో సందేహములు గుట్టుగా పేర్చబడుచున్నవి. మఱి, ఏమని చెప్పను, ఒకటనా, రెండనా, అని ప్రశ్నించి నది సరస్వతి సభాసలిని ప్రవేశించిన తనయుని గాంచి.

చదావురా రాజ్య, తల్లి, ఏదో నన్నడిగి, దానికి కర్తవ్య శేషని పింప చేయనలెనని ఉబలాటమేకాని నీకు తెలియనిది ఏమున్నది? నీకు తట్టనిది, తట్టకుండా గొప్పవాడినా మరి? ఏముందిలే కలహభోజ నుడన్న పేరుగాంచినా, నీ సుతుడు సత్కార్యలానుడని యెరుగుదావు గదా! నా అల్పబుద్ధితో, నీ అనంతమైన సందేహ సముదాయ మును, ఛేదించ సాహసించెదనని బదులిడినాడు, విశ్రమింప, పుత్రుడైన నారదుడు. ఈ సంభాషణ ఏమిటో తుది మొదలు తెలియకున్నది అని నిస్తుపోతున్నారు ఆనాటి సభాజనులు. ఇక ఈయన ఆలోచనతో, ఆమె భావన కలిసి, ఏమి చేయుదురో మరి అని, అట్టే అట్టే యోచించినాడు స్వప్నికర్త. అయినా, ఆనాడు అతనికి తట్టినది “ధి లిఖితము ఆమెని ఆడిస్తున్నది ఆట” యని. ఆ సమయాననే, అనుకున్నది, ఆమె మరి, “అపాటల మేటి” యని అనిపించుకొనవలెనని అది తెలుసుకున్నాడు సుశుద్ధైన నారదుడు సైతము.

అది ఏమి తెలియకున్నా వారి ముఖ కవళికలు పరికింపుచున్నారు సభాజనులు ఆనాడు. జనసముదాయమును, వారి ప్రశ్న భావమును, భర్త అభిప్రాయమును, తనయుని మదిలో ప్రసరించుచున్న కాంక్షను, పరికించి చూచి, తన మదిలో దృఢ నిశ్చయము గావించుకొని, “నాయనా! ఇక సభా ప్రాంగణమును వీడి, పోవుదమా అంతిపురమునకు, వెల్లడి చేసెదను నా సందేహములు, చెపుదువుగాని నీ అభిప్రాయాలు,” ఇక బయలుదేరుము, మనమేదో నిశ్చయించుకొన్న పదప వెల్లడిచేసిన మంచిది. త్వరగా పద. కాని, ఇచటనే

తర్క వితర్కములు జరపడమెందుకు ? వడిగా, మరినడు, అని వేగిర పరిచినది. ఆ భవనమును విక్షిించియే జోవుదమా! అని అనుకొనుచూ, మళ్ళీ వద్దాములే చివరిసారిగ ఒక తూరి, అని బయలుదేరినది భారతి. “నారాయణా, నారాయణా” యనుచు తన మామూలు ధోరణిలో వెంబడించినాడు, ఆమె తన జననిగా ప్రాప్తమైనందుకు మురియుచు బ్రహ్మ మానసపుత్రుడు.

తన వైపు అనుజ్ఞను తీసుకొనుచున్నట్లు వీక్షించుచున్న సతిని గాంచి, సరేలే, కానీ, నీ కోర్కె నీ లిఖితము ననుసరిస్తున్నదిలే అన్నట్లు తలపంకించుచు ఊరక ఉండిపోయినాడు పంకజభవుడు.

ఆ సమయమున, “ఏమిటి, ఇదంతయు జగన్మూల, విద్యులరాణి, తర్కము, వితర్కము అనుచున్న దేమిటి”, అని, ఆలోచనాంబుధిలో, మునిగి తేలుచు, సభను జేగీయమానము గావిస్తున్న ప్రముఖులు అందరు ఉండిపోయినారు.

జయజయ ధ్యానములతో పిక్కటిల్లుతున్నది శారదాదేవి మందిరము. నెమళ్లు ఆడుచు, హంసలు తిరుగాడుచు, చిలుకలు పాడుచు, నందనవనములోని పారిజాతమువంటి వృక్షజాతులు, తమ సుగంధభరితమైన పుష్పవాసనలు వెదజల్లుచు, ఆహ్వానిస్తున్నవి ఆమెను. మణులతో, ముత్యాలతో, వజ్రాలతో, నీలాలతో, పసిడి కాంతు లీనుచు, నేలపైన, క్రింద, కాంతులు వెదజల్లుచు, ఆమెను తాము కూడ, ఆహ్వానించుచున్నామని, చాటకనే చాటిచెప్పు చున్నవి.

అందాలు చిందించు నీటి తుంపురులను వెదజల్లుచున్నవి ఆహ్లాదజనకముగా నున్న జలములు. భవన ప్రాంగణమునంచి చెలు వలు పూలుచున్నాడు ఆమెపై ఎంతో భక్తితో, తమకా భాగ్యము కలిగినందుకు ఎంతో ఉల్లసితాంతరంగలై, జగన్మూలను

నేవించు భాగ్యము చేసికొని తమ పూర్వపుణ్యముల కోశముల ఫలితమై యొప్పుచున్నదన్న సంగతి ఆ అంగనామణులు గ్రహించినారు. శారికలు, శుకశారికలు, తమ కలరవములతో, పిలిచిన పలుకులకు, తన మదిలో ఉల్లాసము కలుగ, ఆహ్లాదజనితమైన, ఆవరణమున సుతునితో ఆమె తన మందిరాన ప్రవేశించినది.

భవనప్రాంగణము లోనికి అడుగిడిన సరస్వతి ఛలిక తైలవై పుచూచి, చిరునగవుతో వారి భావనలను కనుగొనుచు లోనికి వెడల సాగినది. ఆమెను అనుసరించి, సుశుద్ధైన నారదుడు సైతము వెడల దొడగినాడు. ఛలిక తైల నానల కంపిన శారదాదేవి తాను అభ్యంతర మందిర ప్రాంతముచేరి, నారదా! ఇక, చెప్పెద వినుము నా సందియములను. తీర్చ ప్రయత్నించుము నా సందేహములను. ఎందుకంటే త్రిలోక సంచారివి కదా నీవు. నీకు సందియములను తెలిపితే, మరి, నువ్వు, నీకున్న లోకానుభవముతో, అవి తీర్చకలవాడవని యెంచి, అడుగుతున్నాను' అని చెప్పినది. సానకాశముగా ఆమె ఆసీనురాలై, నారదుని ఆసీనుడవు కమ్మని ఆసనమును నిర్దేశించినది.

“తల్లీ! లోకములు తిరుగనేల? నీవు నావలెనే సంచారము చేసిననే కాని తెలిసికొనలేని అబ్బజ్జురాలవు కాదు కదా! నీ జ్ఞాన నేత్రమునకు సర్వమును అవగతములగుచున్నవే కదా. ఏదోసుతుడను, వాత్సల్యమున ప్రశ్నిస్తున్నావు. ఆ సంగతి నే నెరుగుదును. మరి, అడుగు తల్లీ! నీ సందియములను” అని విశ్రమ్ముడై నారదుడు అడిగినాడు.

అందుకు శారద, తన సుతుని సమ్రుతకు మదిలో ఎంతో సంతసించినదై, “నాయనా! నిత్యము, నారాయణ నామగానముతో, నీ జన్మను సార్ధకము చేసుకొనుచున్నావు. చిరంజీవివిగా వర్ధిల్లుచు, అనంతుని, అచ్యుతుని, అనంతమైన నామముల కీర్తించుచున్న నీ

భాగ్యమే భాగ్యము. దానికి సాటియగునది వేరేమున్నది. లోకమున నీ యంతటి మహాత్ము డెవడు గారు. నీకు నీవే సమానమన దగిన వాడవు. చూడు, తుంబురుడు గానమున హరిని కీర్తించుచున్నాడు. నీవు కీర్తనలో అతనిని నిలుపుచున్నావు. ప్రహ్లాదుడు భక్తిమార్గమున చరించి తరించినాడు. క్షేత్రయ్య, తాగయ్యలును, తమ సంగీతముతో కీర్తనలను, పదములను రచించి, జన్మసార్థక్యము నొందినారు. ఇప్పుడు, నా కన్నియును కలిపి, ఒక, నవ్య ప్రక్రియను, ప్రవేశపెట్టి, దానితో నేను చరించడమేగాక, అది వినినవారిని, కన్నవారిని, ఆసక్తితో భక్తిమై చదివినవారిని సైతము తరింపజేయవలెనను సంకల్పము కలిగినది. అందుకు, నీ వేనుందువు అని ప్రశ్నించినది

అది విని, అమితానంద తరంగితుడైన నారదాడు, 'జననీ, నీ సంకల్పము అమోఘము. నేనేమి చెప్పగలవాడ సంతకంతు' అని బనులు చెప్పినాడు.

పిదప, శారద, 'దీనికి సక్రమముగా యోచించి, ఒకటిడుము. చూడు, నేను శారదను. అనగా స్త్రీమూర్తిని గదా! భూలోకమున ఈనాడు స్త్రీలు ఒక పరిధిలో సంచరించుచున్నారు. అంటే, వారికి తగినంత స్వేచ్ఛ అనునది లేదు. తల్లిదండ్రుల, పెద్దల కట్టుబాటులో నొద్దికగా మసలు సరళ స్వభావులు స్త్రీలు. వేదకాలమునాడు, స్త్రీలు పూర్తి స్వేచ్ఛతో సంచరించిరి. ఆనాడు, ఎందరెందరో విదుషీ మణులు, తమ ప్రజ్ఞాప్రాభవాలను ప్రదర్శించిరి. మరి, ఈనాడు, నేను స్త్రీగా భూలోకాన, అవతరించి, నా, ప్రజ్ఞా ప్రావీణ్యాలను, కనుపరచుట, అంటే, అంత, తేలిక విషయముగా తోచుటలేదు. ఇంతినై, మేలుబాతినై, పూబంతినై, చరియించుటన్న ఇంతింత, అనరాని ప్రజ్ఞా ప్రాభవముల ప్రదర్శించుటన్న, ఇంతటి విషయ మేపాటిదని అనిసించు విషయము గాదురన్నా! ఇంతై, అంతంతై, ఆలోచింప

చేయచున్నది అది నన్ను. స్త్రీగా జనించిన నాకు విధాయకముగా వినాహాది కార్యములు జరిగినా, మరి శతకోటి ప్రశ్నలు మొదలగును. అది జరుగకుండా, నాకు నేనుగా నుండినను, అసంతమైన సందేహములు ఉద్భవించును. ఇవి యన్నియు తట్టుకొనుచు, నేను, ప్రతిభను, వెలార్చుటన్న, తేలిక విషయముగా తోచుటలేదు. ఇట్లే, ఎన్నెన్నో సందియములున్నను, ఇది నాకు కలిగిన ప్రథమ సందేహము. ఏనుండువు? దీనికి, యోచించి, చెప్పము" అని ప్రశ్నించినది.

“చూడు, నారదా, నువ్వు చెప్పటకు ముందు, మరొకటి కూడ, ఆలోచించవలె, సుమా! మరి ఆ విషయమేమియన, ఒకవేళ, నన్ను కన్నవారు కాని, చేకొన్నవారు కాని, అభ్యంతర పెట్టకపోయినను, ఆ విషయమైన బాధలుండకపోయిననూ, స్త్రీగా జన్మించిన నేను ప్రతిభను వెలార్చడమన్నది కష్టమే అగును. ఏలయన, నేను ఆ ప్రతిభను చాటునమయమున, దేశదేశములకు, తిరగవలసి యుండునుకదా! అటువంటప్పుడు నేనొక్కదానిని, తిరగడమనేది కుదిరే పనేనా? నేను, నాతో ఎవరిని తీసుకొని వెళ్లుదును మరి? అందువలన ఆ విషయము కూడ యోచించవలసినది” అని తిరిగి అశనికి ఆమె తన సందేహమును వెలిబుచ్చినది.

అందుకు, నారదాడు, చిరునవ్వుతో, “జననీ నీకు రావలసిన సందేహాలే వచ్చినవమ్మా! స్త్రీగా జన్మించినచో నీవనుకొంటున్న సాధక బాధకములు అన్నియు తప్పవు. ఇంట నీకు ఆంక్ష లేకున్నను నీవన్న విధాన బయట నీయంత నీవుగా తిరగడమనేది కష్టతరమైన కార్యమే నమ్మా! భూలోకములో స్త్రీకి కొన్ని కట్టుబాట్లు వున్నాయన్న విషయము నిజమైనదే. దీనికి ఒకటే యోచన తట్టుతున్నది, తల్లీ నాకు! అది ఏమనగా నీవు వురుష స్వరూపుడవై వుడమిపై అసతరించు.

ఇంతిగాను జనియిస్తే వంతలున్న వనునది నిజమేనా,
 ఇంతింతసరానివెన్నో ఇబ్బందులు తగులునన్నయది సత్యమే,
 ఇంతిగాను అందువలననే జనింపకమ్మ నీవు
 ఇంతింతసరాని పురుషరూపంతో చరియిస్తే పుండవట్టివే బాధలు.

అందువల్ల పురుషాకృతిలో కొత్తరీతి తీవితమును భువిలో అనుభవించు. ఆ కొత్తపోకడ నేదో సృష్టించు. నావంటి వారికి ఆనందము కలుగురీతి" అని బదులిడి, నారదుడు 'అమ్మా! మరి ఇతరమైన నీ సందేహములను చెప్పు. మరి నా బుద్ధికి తోచినది చెప్పెద. ఇప్పటి నా అభిప్రాయముపై తెలుపుము' మరి నీ కేమనిపించినదో, అని ఆగినాడు.

నారదుడు చెప్పిన మాటలు వినిన, శారదాదేవి "నాయనా, నీ అభిప్రాయము సముచితమైనదే. మరి, అయితే, అలాగే, పురుష గంభీరాకృతితో, అవతరిస్తాను. అది నాకు ఎంతో సముచితమైన రీతిని నా ప్రతిభను ప్రదర్శించుటకు సహాయపడును. నేను అనుకొన్న ప్రక్రియకు, ఆడి, పాడి, భగవానుని కీర్తించవలెనన్న గంభీర శంఠముతో, పాడవలెనన్న హాయిలుగా తగురీతి ఆడవలెనన్నను, పురుషాకృతిలోనే అవి గాణింపుకు వచ్చునని తోచుచున్నది. నీవనుకొన్న విషయము సముచితమైనదే. అందుచేత నేను పుడమిపైన కొలది కాలముననే అవతరింతును పురుషగంభీరాకృతిని ధరియించి, నేను పురుషోత్తముని చరితమును ఎన్నో రీతుల కీర్తించి, పురుషులకే అచ్చురువు కలిగించురీతి చరియించెద, ఇకమీద. ఇక చెప్పమందువా మిగిలిన సందియములను, వినుము మరి నేను అవతరింపవలెనన్న జననీ జనకులకు ముద్దుబిడ్డగా జనియింపవలెగదా! నేను జనియించుటకు అనువైన, పుణ్యదంపతులెవరో, నిర్దేశింపవాసిగది నీవే.

అట్లు పలికిన తల్లి దెస గాంచి, నారదుడు రవంతసేపు కన్నులు మూసుకొని ఆలోచించి, “అమ్మా, పూర్వము నీవు ఒకానొకప్పుడు నిన్ను కోరి తపియించువారలకు పుట్టెదనని, వరమిడితివి గదా! అంటే, వారు నిన్నే కోరి, తపియించకున్నను, తపమాచరించి శుదులు అయి తిరుగ, వారు, ఈనాడు, మళ్ళీ పుడమిపై న, పుణ్యదంపతులుగా అవతరించియే ఉన్నారు. వారి నోముల పంటగా పుణ్యాల ప్రోవు ఫలియించునట్లుగా వారికి జనియింపుము” అని బదులిడినాడు.

ఆహా! అయితే, ఆ సందియమును తీరినది. ఈ బ్రహ్మలోకమును వీడి, నేనిక భవసమోహసమగ్న అజ్ఞాద్రాగహారమునకు, ఏగవలెనన్నమాట. అటులే గానిమ్ము మరి ఇంకొక సందియము సుమా! నేను యుక్తవయస్కుడగు నాటికి వివాహము జరుగవలసి యున్నది. తదుపరి సంతానము కలుగవలసి యున్నదిగదా! వారును నాకు తగిన రీతిని యుండవలెనుగదా మరి. అదియును యోచింపుము, సంతతికి ఇవ్వజేమి తొందరలేదు. అట్లే వివాహము పిమ్మట యోచింపవచ్చును లెమ్ము. ఈ రెండు విషయములు యోచించి, నేను, భూలోకమునకు, ఏగు సమయము ఆసన్నమగు లోపల నీవు చెప్పవచ్చును.” అని సెలవిడిచినది.

శారద వద్దనుండి, “అయినచో, నేను, ఇక ఈ రోజునకు సెలవు తీసుకొందు”నని చెప్పి, నారదుడు జననికి సమస్కరించి, పసిడికాంతులతో, పచ్చలు, మేలిమి ముత్యములు, సొగసులీనుచుండ పురివిప్పిన నెమలి-ఆకారమున నుండి, దానికున్న కనులన్నియు, నీలపు మణుల కాంతులతో నిండగా, అది, అప్పుడే, సర్తనము చేయుచున్న, నిజమైన మయూరమేమో అన్న రీతి భ్రమను కలిగించునట్లులు వున్న, ఆ ఆసనమునుండి దిగ్గున లేచెను. నారాయణ స్మరణ గావింపుచు,

ఆ మందిరమందలి వారందరూను సమస్కరించుచుండ అభ్యంతర మందిర ప్రాంగణమునుండి నడిమి ప్రదేశమునకు ప్రవేశించినాడు.

ఆ ప్రదేశమంతయు, నీలాపు మణుల కాంతులచే ప్రభావితమై యున్నది. ఆ కాంతులన్నియు ఆతని తెల్లని దేహముపై బడి, మేఘ వర్షమును తోపించినవి. ఆతని గాత్రమునకు మెడలోని హారము లూయలలు ఊగగా, నుదిటిపై తిలకము మెరయుచుండగా, ఆత డా సమయమున, మేఘవర్షము కలిగియుండుటచేత, శ్రీహరి పోలికన బిప్పినాడు. చేత ధరియించిన వీణను మీటుచు, అటనుండి, గగనపథ గామియై వర్తిలుచు, శ్రీహరి నిలయమైన శైవంతమునకు చేరినాడు.

నారదుడు, నీలాలనింగిలో తేలియాడుతూ, వీణను మీటుతూ, తెల్లని తన శరీర కాంతులను వెదజల్లుతూ, నారాయణ నామగానము చేస్తూ ప్రవేశించినాడు, విష్ణు మందిరాన్ని. “దూది పింజెలా, ఎగు రుతూ ఉన్న, తెలిమబ్బులాగానే, నాలోను, సందేహాలు కలుగు తున్నాయి సుమా” అని ఆశ్చర్యపడి, అదే, శ్రీలక్ష్మీసమేతుడైన విష్ణువునకు విన్నవించినాడు. “పాలకడలిలో, శేషపాన్పుపై పవళించిన ‘ట’ దేవా, లక్ష్మీసమేతా! నేను, ఎక్కడనుండి వచ్చినానో, ఎందుకు వచ్చినానో, నీకు తెలుసు, మరి నా సందియము తీర్చవలసినది, నీవే స్వామి” అని వేడుకొన్నాడు.

అందుకు, నారదా ! ఘటనా ఘటన సమర్థుడవు కదా నీవు! నీకేల బేలతనము? విచారము చాలించు. మరి కానిమ్ము సందియముల నడుగుము. అయితే, నీకు సందేహాతాయనిపిస్తున్నది నాకు. ఎందు కంటే, ‘కలహాభోజనుడు’ అని పేర్కొందినా, లోకకళ్యాణ కారకుడవు నీవు. అందుచేత, ఏమిచేసినా ముందు వెనుకలాలోచిస్తావు. అలాంటప్పుడు, జరిగేది, జరగబోయేది నీకు అవగతమవుతుంది. అందువలన

ఆదిభట్టు - నారాయణదాసు

సందియము కలగవలసిన అవసరము ఏమున్నది నీకు. అయినా సందియపడితే, తీరుస్తాలే, మరి అడుగు" అన్న ప్రభువు దెస చూస్తున్నాడు నారదుడు.

ఇంతలో, శ్రీలక్ష్మి, చిరునవ్వుతో, "నారదా! ఏమి నీ నవ్య పథకాన్ని గురించి యోచన నలుపుతున్నావు, శంక తీర్చుకోకాలని కోరుతున్నావు. రవంత కలహభోజనునికి మంచి భోజనావశాశమా ఏమి? చెప్పమరీ" అని అన్నది. నీలి నీలి కబరీ భరముతో, ఎంతో ప్రశాంతచూర్చితో, సర్వలక్షణ సంపన్నమైన శరీరముతో, భాసిల్లుతూ, సకల శుభముల నిచ్చు ఆ శ్రీలక్ష్మిని చూచి "అమ్మా, నీవు నన్ను కలహభోజనుడనే అంటున్నావా? మరి నీకు తెలియదా, నా తత్వము. ఎందుకు నాకు ఈ పరీక్ష? నేను లోకకళ్యాణ కారకుడనే కాని, కేవలము కలహభోజనుడననే అంటావా? ఏమి తల్లీ! ఈ మాట నీ వసవలసినదేనా" అని, కొంత కారణాంతరంగుడై ప్రశ్నించినాడు.

ఆ తల్లి "నారదా, మరి తనయుడవని పరిహాసము చేసితివేకాని, నీ స్వభావము నాకేమి తెలియనిదా? బాధపడకుము, నాయనా! నేనే కాదా, నీ తత్వము, లోకమే ఎరుగును. నీవు కలహభోజనుడవని, పేరొంది, కలహము సృష్టించినను ఎంతమాత్రము, అది కల్లోల కారణము కాదు. కళ్యాణదాయకమే. నీవు సృష్టించిన ప్రతి కలహము కళ్యాణముతోనే అంతమయినది. నీవు సృష్టించిన కలహము వెనుక, ఎంతో మహత్తరమైనదీ, ఉదాత్తమయినదీ అయిన కార్యం దాగి వుంటుంది. పైకి మాత్రము కలహాలు సృష్టిస్తాడు నారదుడు అని అనిపించినా, వెనుక దాగిన పరమార్థము జనులకు తోపకమానదు. మంచిని గుర్తించే మనుజులకు అవగతము కానిది కాదు నీ చర్య. నీ ప్రతి పనియందలి ప్రతి కదలికను, ప్రతి విషయాన్ని, నేను గమనించక పోతీదు, నాయనా! ఊరకే అట్లంటినిగాని లోకకళ్యాణ కారణములు

నీ కలహముని, కళ్యాణము లొసగూర్చుట నీ యభిమతమని సర్వ జనుల హితముచే నీవు వాంఛింతువనియును, పరంధాముని సుగుణములు గానము చేయుచు, చరించే తరించే, భాగవతోత్తముడవనిన, చిరంజీవివనియును, సకల శుభములను ప్రజలకు ఒసగూర్చుట నీ కలహముల వెనుక దాగిన పరమార్థమనియును, నేనెరుగుదును. కుదుట పడుము. వంతను ఆవంతయు చెంతకు రానీయకు. చింతిల్లుట యను దానిని చిత్తమున చేరనీయకుము.

“నీ బృహత్ప్రణాళిక ఏమిటో నీకు తోచిన సందియమేమిటో మరి నీ ప్రభువునకు వినిపించుము. అట్లని ఆయనకు తెలియనిది ఏమున్నది? ఈ సరికే నీ రాకయందలి పరమార్థమును గుర్తించి నారులే. అయినా, నీ నోట ఆ మాట విసవలె అని ఉబలాట. అంతకు మించి ఏముండును? ఇక చెప్పము నీవు. నీకే సందియమేమిటా యని నాకును సందియముగా నున్నది. త్రిలోక సంచారివి, త్రిభువనము లందలి సమాచారమంతయు నీ కవగతము. భూత భవిష్యత్కాలముల నెరిగియే యుందువు. మరి నీకు సందియమా? అని నాకు సందేహము కలుగుచున్నది. బలవత్కారణమే లేకున్న అంతగా అడగవలెనన్న కోరికతో రావుకదా! అందువలన, ఇక, కానిమ్ము, అడుగు” మని సెలవిచ్చినది. మహాలక్ష్మి చిరునవ్వు మోముతో.

చిరునవ్వు చిందించు తల్లిదెస చూచిన నారదుడు “అమ్మా, నీవు, నా సంగతిని, ఇంతగా చెప్పినందుకు సంతోషము. ప్రభువుతో పాటుగా నీకును తెలుసు నే వచ్చిన విషయము. నే చెప్పనది, ఓ, ఆదిశేషా! నీవు సావధానముగా వినుము. నీవు భూభారమంతయు మోయుచున్నవాడవు మరి. భూలోక విషయాలను నేను ఇప్పుడు చర్చింతును, నీవు నీకు తోచినది చెప్పవలె సుమా! సహస్రఫణి భూషణుడవు నీవు వందల వర్ణించవలెనన్న ఆదిశేషుని తరిమేకాని,

నా తరమా అనే నానుడిని జగతిలో విస్తరింపజేసితివి. క్షీణనాథునికే నీవు శయ్యవై తరించితివి. లోకాలనే కుక్షిలో భరించుచున్న నారాయణునే భరించుచున్న నీవు ఇంతింతటివాడవని, నేనెట్లు చెప్పగలవాడను. నీవు విషజ్వాలలను ఎవుడు గ్రక్కవు మరి, సహజఫణిబుద్ధితో చరించవు. లోకాలన్నీటిని భరించుచు సహకరించుచున్నవాడవే కాని మరి కీడు కలిగించ నెంచే స్వభావము కలవాడవు కావు. అందువలన, నా ఈ లోకోపకారకమైన పనికి, నీకు తోచిన రీతిని నీవును సాయపడము. ఇక నా ప్రశ్నలు అడిగెదను.

నారదుడు, ఆ రీతిని పలుక, ముదమునొందిన, శేషుడు “నారదా నిత్యనారాయణ గానముతో, తరించుచున్న పుణ్యమూర్తివి. నీవు లోకోపకార కృత్యము చేయుచున్నవుడు నా సహాయము ఎందుకుండదు. తప్పక తోడ్పడెదను దైవ కార్యానికి. నాచేత కలిగిన దానిని, నేను చేయగల కార్యమును తప్పక చేయుదును. మరి, అందుకు సందియము, ఏ మాత్రము వలదు. ఇక నీవు వచ్చిన కార్యమును వివరింపుము.”

ఆ పలుకు లాలించిన ముసీంద్రుడు తాను వచ్చిన కార్యము పకు హేతువును వివరింపసాగెను. పద్మభవుని రాజ్య దివినుండి భువికి ఏగ సంకల్పించినది. లోకోత్తరమైన మహాప్రక్రియను సృష్టించి తాను చరితార్థయై మావంటివారిని ధన్వతముల గావించు ఆ నవ్య ప్రక్రియను సృష్టించి, జనులకు తన జగజ్జేగీయమానమైన, ప్రతిభను చాటిచెప్ప సంకల్పించినది. అందుకు పద్మభవుడును తన అంగీకారమును సూచించినట్లేను. తన ప్రతిభను ప్రదర్శించుటకు పురుషాకృతి అనువైనదనెడి భావన నాకు గలిగి ఆ విషయ మెరింగించితిని. పుట్టుట కనువైన స్థలమును, ఆమెకు కాబోవు జననీ జనకులను నిర్దేశించితిని. ఇందుల కామెయు సమ్మతి తెల్పినది. ఇక, సతిని సంతానమును

చూపవలసి యున్నది. దానికి తొందరలేదు. నేనేగు సమయమునకు చూడవచ్చునని ఆమె పలికినది. అదియును మంచిదే అని సెలవు తీసుకొని ఇచ్చటకు వచ్చితిని” అని పలికినాడు నారదుడు.

“అందుకు, సందియకడవలసినది ఏమున్నది? అంతయు సక్రమముగానే యున్నది కదా” అని అనుచున్న లక్ష్మీదేవ నారాయణుడు చిరునవ్వుతో చూచి “దేవీ! తొందరపాటేల? నారదుడు తనకుకలిగిన సందియము వరకును రాలేదు. ఇంక, తా నాచరించిన పనిని, తన మాతకు కలిగిన సందియములను తానెట్లు తీర్చినది వివరించినాడు అంతే. మరి మిగిలిన భాగమును విను, అప్పుడు చెబుదువుగాని నీ అభిప్రాయమును” అని, పలికిన నారాయణునితో లక్ష్మీ ఇట్లు పలికినది.

“బ్రహ్మలోకమును వీడి, భువికి ఆమె వల వగతలచినది. అది కేవలము ఆమె సంకల్పమేనా? దానికేదై నను దైవకార్యమున్నదా!! అదియునుగాక, ఆమె తన ప్రతిభను చాటవలసిన అగత్యమేల కలిగె. ఆమె భువి జనించు అవసరమేమో సెలవిత్తురా” అని ప్రశ్నించినది. అంత లోకనాథుడగు, లక్ష్మీనాథుడు, “దేవీ, అది పిమ్మట చెప్పగలవాడను, ముందు నారదుని సందియమును వినుటకు వేగిరపడుట లేదా నీ హృది” అని పలికి నారదా! మరి కానిమ్ము, చెప్పము” అని పలికినాడు.

సుముఖుడై, అట్లడుగుచున్న నిఖిల లోకనాథుని గాంచి, “దేవా, మరి నా సంయమేమన, చదువులరాణి, వాణి దివినుండి భువికేగి, అనంతమైన తన ప్రతిభా ప్రావీణ్యములను, జగతికి చాటి చెప్పి, మురియుచు, అచ్చటనే ఉండిపోవునేమో అని నా కనిపించుచున్నది. ఆమె మరల భూలోక కార్యము ముగియగనే, ఈ లోకమలంకరించునట్లు చేయు శాధ్యత తమదే స్వామీ, ఏలసన శౌరదవెల్లనది, హరి సంకీర్తన విస్తరింప చేయుటకు. అట్టి యెడ ఆమెకు

తృప్తి కలుగునది ఎప్పటికో ! ఆమె అచ్చోటనే హరి గానమున,
 లీనమై, జగతిలోని జనులను పుణ్యపథాన నడుపుచు, జగతిలోనే
 శాశ్వతముగా నుండవలెనను కోరికయు కలుగుట అసంభవము
 కాదేమో అను భావన నాకు వోచుచున్నది. హరిగానముచేయుటకు
 అంతెక్కడ ? మొదలు, తుదిలేని పరంధాముని కీర్తించునపుడు,
 ఆమెకు అంతు అనునది కలుగునా ? అని, స్వామి ! నా ఆందోళన!
 అందుచేత, కర్తవ్యము ముగిసినది అని తోచినంతనే, ఆమెను మరల
 బ్రహ్మలోకమునకు రప్పించు బాధ్యత మీది సుమా ! అని విన్నవింప
 నేతెంచితిని. ఇదియునుగాక, మీరే, ఆమెకు సతిగా, సంతతిగావుట్ట
 గలుగు మహితాత్ముల నిర్దేశించిన సంతసము” అని విన్నవించి, ఆమె
 ఏగవలసిన సమయమును సైతము తమరే నిర్దేశింపుడు, అని పలికి
 మిన్నకున్నాడు.

అంత, లక్ష్మీదేవి, ‘నాయనా, నీ సందియమిదేనా ? చూడు,
 నారదా ! భూలోకమున సరులకు ఆయుఃపరిమితి ఉన్నది కదా ! నీ
 సందియము సరియైనదే లేమ్ము. ఆయుఃపరిమితి మనుజు మాత్రములకే
 గాని మరి శారదామూర్తికి కాదుగదా ! అందుచే అట్లు భీతిల్లు
 చుంటివా ? నీ మాతృ ప్రేమకు, సంతసించితిని, మరి ఇంకను ఆమె
 భూలోకమునకు ఏగకుండగనే నీవు మరలివచ్చు ఏర్పాట్లకై వేగిరపడు
 చున్నావు. అట్టివాడవు ఆమెలో నిద్రాణమైన భూలోక సంచార
 భావమును ఏల వెలికి తెచ్చితివి ? లోకోపకారమునకే కదా ! మరి అట్టి
 యెడ వేగిరపాటు తగునా ! చెప్ప అని పలుకు దేవిదెన చూచుచు,
 ఫణింద్రుడైన శేషుడు, ఇట్లు పలికినాడు.

“మాతా, నారదుని భీతి ఆమె వచ్చునో రాదో అనేదియే
 కాని ఆమె వెళ్లగనే రావలెననే ఆలోచన గాదు. నారాయణ గాన
 మాధుర్యమును చవిచూచిన ప్రాణి మరలుట సులభముకాదన్న విష

యము నిత్యము హరికీర్తన చేయు నారదుని కంటె ఎరుగగల వారె వ్వరు? అందువలననే అట్టి సందియము ఆయనకు కలిగినది. ఆశారదా మాత కేవలము హరికీర్తనమే ముఖ్యోద్దేశముగా పెట్టుకొని, వెడలు చున్నపుడు, మైమరచుట, తటస్థింప వచ్చుననే భావనతో, మరలివచ్చు ఏర్పాట్లు సత్వరము చేయవలెనన్న తొందరతో, ఏగుఠెంచినాడు, శారద, పుడమికేగుదు నన్న నిశ్చయమునకు వచ్చిన వెంటనే, అందు చేత ఇక స్వామివారు సెలవివ్వవలసి యున్నది.

“అభయ ప్రదానము గావించునని” పలికినాడు నారాయణుడు. “దేవదేవా! లోకనాథా! జగత్ప్రభూ! లక్ష్మీనాథా! కౌస్తుభ ధారీ! మరి నా సందియమునకు ఏమి చెప్పదువని” ప్రశ్నించిన నారదుని దెస వాత్సల్య పూరితమైన దృక్కులను బరపుచు, నేను తప్పక ఆమె కర్తవ్యమును ముగియగనే రప్పింతును బ్రహ్మసన్నిధికి. ఎన్నో యుగములనుండి చరిత్ర వ్యాపించియున్నను, నా కథలు పండితపామర జనరంజకముగా వ్యాపింపచేయు బుద్ధి ఆమెకు కలుగుట సంతసింప వలసిన విషయము. అనంతమైన నా నామములు కొనియాడుచూ, ఆమె అచ్చోటనే ఉండకుండ రప్పించు బాధ్యత నాదేలే! నారదా! సరేనా. ఇక కుదుటబడితివా!

మరి, జయదేవుడు అష్టపదులలో, క్షేత్రయ్య పదములలో, త్యాగయ్య కీర్తనలలో నా నామగానముచేసి నన్ను కీర్తించి, తరించిరి. కొన్ని సంగీత ప్రధానమైనవి, కొన్ని సాహిత్య ప్రాధాన్యమును పొందినవి. ఇప్పుడు శారద గౌరవింపబోవు ప్రక్రియలో, సంగీత సాహిత్యములకు, లయ తాళములకు, సమానమైన ప్రాధాన్యమే యుండును. అన్ని విధముల, ఉత్తమోత్తమమైన ప్రక్రియ అది. దానికి ఆమెయే పేరిడునులే ముందు ముందు, పండితులు తమ పాండి

త్యానికి, అనువైన విషయములను, అందుండి గ్రహించగలరు. పామరులు తమ మేధకు చాలిన దానినే గ్రహించగలరు. అందునందియము ఇసుమంతయును ఉండనవసరములేదు. కలియగమున నా చరిత్ర కొన్నినాళ్లు ప్రచారమునకు వచ్చిన చాలును. కాని, ఆమె అట్లే నా గుణగానమునే చేయుచు, బ్రహ్మలోకమును చీకటిగాచేసి అచ్చోటనే నిలుచుట నాకు సమ్మతముగాదు. నీ వడిగిన దానికి సమాధానము ఆమె ఏగు సరికి చెప్పగలను. అవుడు మరల నీవు రమ్మ” అని చెప్పి, ఇంకను కొంతకాలము ఇచటనే ఆమె ఉండవలసి యున్నది. అందువలన సమయమును పిమ్మట సూచింపగలవాడను. నీవు ఈ విషయమును, పరమేశునకు, ఇంద్రుని దేవతలకును ఎరుకపరుచుము” అని నారాయణుడు పలికినాడు.

ఆయనయే తరువాత “లక్ష్మీ! నీ వింగాక సందియమును వెలిబుచ్చితివి ఆమె భువికేగు కారణమేమని? నీవును వినుము, నారదా! మరి, ఆ విషయములు వివరించువాడు, పరమేశుడే అయినను, మరి లక్ష్మీకి కలిగిన సందియము, తీర్చవలెనుగాన నీవచ్చోట అదితెలుసుకొని, ఈమెకు వివరించుము” అనినాడు. అంత లక్ష్మీదేవి, ‘నాథా! మీ రెరుగనిదా ఆ విషయము అని అసగా నారాయణుడు ఎరుగనిది కాదు. కాని చెప్పవలసినవాడు ఆతడు. అయిన నేను చెప్పట ఎందుకని” పలికినాడు.

పిమ్మట, నారదుడు ‘అట్లే యొనరింప గలవాడను, దేవా, నేను ఇప్పుడు కైలాసమున కేగుదును మరి” అని పలుకుచు. ‘లోకరక్షకా! దీనబంధూ, నా కోరికలు తీర్చెదనన్నందుకు సంతసము. స్వామి, నేను మరల వచ్చెదను, సమయ మెరుగుటకు. కైలాసపతినుండి కారణమును ఎరుగ గలవాడను. అమ్మా, అవుడు నీకు చెప్పగలవాడను” అనుచు, “ఫణింద్రా, ఇక, సెలవా, మరి నీ ఉపకారము అవసరమైన తప్పక

చేయుదునంటివి సంతసము మరి, మరి దేవకార్యమునకు అడగును పూనుకొనవలసినదే కదా! అనుచు విష్ణుమూర్తి నుండి వెలుపు తీసికొని, గగనమార్గమున ప్రయాణముచేసి, వీణాగానమున మురియుచు, హరిని కీర్తించుచూ, ముక్తిపథాన నిత్యము ప్రయాణము చేయు నారదుడు కైలాసవాసుని నివాసమునకు చేరినాడు.

హిమాద్రి చేరిన, నారదుడు, ఎంకో సంబరపడుచు, హిమ వంతుని సుతతో, ఆమె పతితో, జారన వృత్తాంత మెరింగించినాడు. అందుల కాదేవి, ముదముతో, “నాయనా, మరి నీవు విష్ణుని చేరిన సంగతి చెప్పవైతివే” అని అడుగ “అదియును చెప్పెద తల్లీ! నీ వెరుంగనిదేమున్నది, వింత ఇందు? మరి, నీ చెంత నాకేల సంది యము,” అన్నియును చెప్పెద మరి, నీ వెరిగిన సవయములే, నేచెప్ప నేల? మరి నీ నాథుడైన ఆ కాలకంఠు డెరిగినదే. ఆయన చెప్పసాసి నదీ, నాకు తీరవలసినదీ అయిన సందియమున్నది కదా! అది యెరింగించిన ముదమందెద” అని పలికినాడు.

కన్నులు మూసి ఏవో ఆలోచించుచు, తపస్సున మునిగిన పగిది, నిశ్చలుడై యున్న శంకరుని, ఆయన తీరును, రెప్ప వాచ్చిక చూచుచు, ఆతని - దయ కలుగువరకు వేచియుండ నిశ్చయించి, ఆ హిమాద్రి, శృంగములను, శంకరుని అర్చించుచు, తరించుచున్న ప్రమథ గణములను, గణనాథుడైన విఘ్ననాయకుని, మయూర వాహనము అధిరోహించి యున్న కుమారుని, నిశ్చల మతితో శంకరునే గాంచు చున్న పార్వతిని, శంకరుని వాహనమైన, సందీశ్వరుని గాంచుచు, నిత్యము ఆ కొలువు కూటమునుండి శంకరుని ఆరాధించుచు, మహానా భావులై వర్తించున్న వారి భాగ్యమున కెంతయో మురియుచు, అచ్చోటనే కూర్చుండినాడు నారదుడు.

ఒక తీరున ముజ్జగాలేడి నాయకులే ఈ మువ్వరై నను, ఒక్కొక్కరు చరించు తీరులో, ఎంత న్యత్యాసము. ఆహా, ఇదియును ఆ దేవాదిదేవుని లీలయే కాబోలు అని ఆలోచించుచు, పాలకడలిలో, శేషశయ్యపై పవళించుచు, ఆదిలక్ష్మి నేవించుచుండ, లీలగా, ఒక హేలగా పవళించే విష్ణునికి, రత్న మయమై, కాంతుల సాగసులతో, చెలువందుచు, నవరత్న శోభతో భాసిల్లుచు, అందాలన్నియు ఒక చోట ప్రోగుపోసిన రీతి నుండెడి ఆ లక్ష్మీనాథుని భవనమును గాంచి ఈ హిమవంతుని శిఖరాగ్రాన, తపోనిష్ఠలో, దీక్షతో కూడియుండిన, జటాధారియై, విభూతితోనే అలంకరించుకొని, పులి చర్మధారియైన ఫాలనేత్రుడు, స్మశానవాటికనే చరించుచు, నుండెడి, ఈశంకరుని నిత్య నిర్మలమై, స్వచ్ఛమైన మల్లియవలె, సుగుణవంతుని ఆత్మవలె, అమృతపు పొంగువలె, పాలమీగడ తరకవలె, తెలివెన్నెల చల్లదనము వలె, తనఉన్నతిని చాలుచున్న ఈ హిమవంతుని పుణ్యపుపంటగా, ఇక్కడ కొలుపు తీరినాడు పార్వతీ విభుడు. ఎన్నో సాగసులు సంతరించుకొన్న హిమవత్పుత్రక, తనకు మణిమయములతో, పనిలేదనియు, కాంచన కాంతులు తన కవనరము లేదనియు, కాంతుల కన్నిటికి కాంతి, మణులలో వెలగల మణి, పుణ్యాత్ముని చెంతనే నిలుచుండెడి పుణ్యాత్ములు, ఉబ్బులింగడు, భక్తవశంకరుడు, విభూతి ధరించినను, చర్మధారియైనను, స్మశాన వాటికలోనే చరియించుచున్నను, ఆ స్వామియే, నా స్వామి కావలెనని, ఎన్నుకొని ఆయాన పదపద్మముల నారాధించుచు, తరించుచున్న యువతీ లలామ ఈ పార్వతీ అని చింతించుచు, 'ఆహా సృష్టి వైచిత్ర్యము, సృష్టినేలే వారే యైనను, సర్వసమానులే అయినను, ఈతీరు తెన్నుల న్యత్యాసము, నాకేలచ్చెరు సందించుచున్నది అని ఆలోచించుచు, ఆ శంకరుని కృపకై నిరీక్షించుచు, కూర్చుండినాడు నారదుడు.

లోకములో, జరిగెడి, వింతలు విచిత్రాలు ఆలోచించుచు ఉండెడి, సమయములోనే, నారదుడు ప్రమథాధి గణాల, స్తోత్రాలను, గణనాయకుడు, పార్వతీదేవి చేయు పూజలను, సైతము పరికించుచు పరమేశ్వరుడు ఎప్పుడు కన్నులు తెరుచునా' అని వేచియున్న సమయములో పూజాదికాలు, ముగించినది పార్వతి.

ఆమె నారదునితో, “నాయనా, పరమేశ్వరుడు కన్నులు తెరుచు సంతలో నాదొక సందియము. మరి శారద ఎప్పుడు భువికి ఏగబోవుచున్నది. ఎంతకాలముట నుండును” అని ప్రశ్నించినది. అందులకు, నారదుడు, ‘మూతా, ! ఇక కొలదికాలముననే శారద ఏగబోవుచున్నది. ఎంతకాలముండునో చెప్పలేను. ఇంకను, అది నిశ్చయము కావలసిన విషయము. తల్లీ” అని విన్నవించినాడు.

లయకారకుడైన పరమేశ్వరుని నారదుడు ఈ రీతిగ స్తుతించసాగెడు. “భక్తవశంకరుడు, శంకరుడు, గంగాధరుడు, గౌరీవిభుడు, ఫాలనేత్రుడు, కాలకంఠుడు, పన్నగభూషణుడు, త్రిశూలధరుడు, మహిమాన్వితుడు, కరుణాసముద్రుడు, ఉబ్బులింగుడు, చర్మాంబరధరుడు, ఎప్పటికి కరుణించు, కన్నులు తెరుచు, నా సందియ మేరీతి తీర్చునటంచు పాడసాగిన నారదుని వంక ఆయన అరమోడ్పు కన్నులను విప్పచుండెను.

మందస్మితవదనముడై, “నాయనా! ఏమిటు ఏతెంచితివి? కారణమేమి? ఆహా తెలిసినది” విను. తొల్లి, ఒకానొక సమయమున జగతిని ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క రీతినే ప్రతిభను ప్రదర్శించుచుందురే కాని ఎన్నో కళలను కలిగిన మహానుభావులను పరమేశ్వరి సృష్టింపలేదు. అట్టి మహిమాన్విత సృష్టిని, గానింప కోరవలెనని, ఒకసారి తలచి, నేను పార్వతితో అటులనుచుండగా, ఆ సమయముననే ఏతెంచిన శారద, “అట్లు, నేనే పుడమిపై అవతరింతును. నాకు ఆ ఉబలాటము కలదు.

అంతేకాక అన్ని విధముల ఆటలో, పాటలో, నటనలో, సంగీత సాహిత్యములలో, హరిని కీర్తించి, భజించి, తరియింప వేడుక నాకుకు నున్నది.” అని పలుకుచు, ఆ సూచనను పరమేష్ఠికి తెలుపమన్నది. అంత, నేను ఆ విషయమును సృష్టికర్త కెరింగింప, “అదియను జరిగెడిదే మరి. అటులనే గావించును. ఆమెకు ఇచ్చ వచ్చినపుడు ఆ రీతి చరియింప వచ్చును. అది ఆమెకు, లలాట లిఖిత రేఖా ప్రభావమే. అందుకే మీకా కోరిక, ఆమెకా ముచ్చట’ అని పలికినాడు. దాని ప్రభావముననే ఈనాడు ఆమె అట్లు నిశ్చయించినది నాయనా ! తీరినదా నీ సందియము’ అని అడిగినాడు. మరి విష్ణుని ఆమె సంతతిని సతిని సూచింపమంటివి కదా! నీవు! సంతతిని నే సూచించెద, సతిని విష్ణువుని సూచింపమనుము. ఆమె పుడమి కేగిన పిదప అవి నిశ్చయించుదము లెమ్ము. ఇంక నీకేమి సందియము లేనట్లే కదా” అని పలికినాడు.

అంతలోనే అచటికి సప్త మహర్షులు వచ్చి “జయ జయ శంకరా! పరమేశ్వరా! అని స్తుతింప సాగినారు. వారును పరమేష్ఠి - దేవేరి పయనమును గురించి, విని, ముదమందినారు. అంతలోనే స్తోత్రముల కుప్పొంగిన పరమేశ్వరుడు నాట్యము నారంభించినాడు. పరమేశ్వరుని నృత్యముతో తాను కలిసి పోయినది జగదీశ్వరి. జగత్తు నకే మాతా పితరులైన ఆ జగదీశ్వరుని అర్థనారీశ్వరుని నాట్యమును గాంచి ప్రమథ గణములు, సప్తర్షులు ముగ్ధులైనారు. ఆ లీలావిలాస మూర్తిని గాంచి, కన్నులు ధన్యత నొందినవని, తలచుచు, మురిసి పోయినాడు నారదుడు. గణములు, వాద్యములు మ్రోగించినవి. జగదాధారభూతులైన వారి నాట్యముతో, గణముల వాద్యములతో, ఆ హిమాద్రి శిఖరము నూరుమ్రోగినది. దీనజన బాంధవుడు, భక్త సులభుడు అయిన ఆ పరమేశ్వరుని నాట్యము ముగియగనే, నారదుడు

“మరి, నేను నెల్లి వచ్చేదను, తండ్రి, మరల నీవు నిర్దేశించు సమయమునకు ఏతెంచెదను” అని విన్నవించి ఇంద్ర భవనమునకు అభిముఖుడై సాగినాడు.

ఆహా! మరి ఆ నాట్య ప్రభావమేమి? నా కన్నులు ఎంత పుణ్యము గావించుకొన్నవి. నటరాజశేఖరుని, నటరాజమూర్తిని, దేవేరితో కలిసి, సృత్యమును సలుపుచున్న సమయమున గాంచిన నా జస్మ ధన్యత నొందినది. అని తలచుచు గగన భాగమున బారులు తీరిన పక్షులతో, బాటుగా తానును సడయాడుచు, నింగి పైనుండి, దేవేంద్ర మందిర ప్రాంగణమునకు చేరినాడు.

నారదుడు ఇంద్రభవనమును చేరు సరికి, ఇంద్రదాణితో సహా దేవేంద్రుడు కొలువు తీరి, తన సభా ప్రాంగణమున దరిగెడి దేవకాంతల సృత్య వైభవాన్ని తిలకిస్తున్నాడు. రంభ, ఊర్వశి, తిలోత్తను, మేనక, మున్నగు దేవకాంతలు, తమ ప్రావీణ్యము చూపుచు, వివిధ భంగిమలతో, అనేక విధముల కన్నుల కింపుగా సర్తనము చేయుచున్నారు. ఆ సభా ప్రాంగణమంతయు, వెలలేని రత్నాలతో, మణులతో తాపడము చేయబడి, తళ తళ మెరయుచు, శోభనంతయు అచట క్లుప్తగా పోసినట్లు కనబడసాగినది. నెమళ్లవలె, రాయంచలవలె, చేరుబడిన సింహాసనాపై, ఉపవిష్టులై, దేవగురువులు, తదితర ప్రముఖులు, ఆ దేవకాంతల సృత్య వైభవమును తిలకిస్తున్నారు. ఇంకను, అచ్చట కోకిల కూజితాలవలె, వినిపించుచున్నవి. దేవకాంతల గానచూధుర్యము, మృదంగాల ధ్వనులు, కంజీరాల మ్రోతలు, తప్పెటలు, తాళాలు, గజ్వెల ఘుంఘులు, వీణ మీటలు, మురళి మ్రోతలు మున్నగు రవళులన్నియు, వినిపించసాగినవి. చెవులకు, కనులకు, ఇంపగు ధ్వనులు కళలు, అచ్చట విలసిల్లినవి.

ఆ సమయాన అచ్చోటకు చేరిన నారదుడు, “అహ! ఏమీ!” ఇంద్రుడై భవము! ఇంతింత అసరాని వీరున విరాజిల్లుచున్నది. ఎంతటి దీ భాగ్యము! ఎచట గాంచినను నుణినుయ మందిరము! అందములే. ఏ చోట గాంచినను అప్పుగనల చందములే. వీనుల విందొనర్చు గానాలు, కన్నుల కింపగు నాట్యాలు, సభాస్థలి అంతయు, కాంచన కాంతుల ధగధగంతో వెలిగిపోతున్నది.” అని, తలపోయుచు, సభా భవనము చేరిన నారదుని గాంచిన దేవేంద్రుడు, విసయముతో, నను స్కరించి “దేవర్షుల కభివాదిములు, ఊరకరారు మహాత్ములు. ఏమి విశేష” మనగా, అందుకు నారదుడు శారద వృత్తాంతమును సవిస్తరముగా వివరించినాడు.

అటు పిమ్మట నారదుడు, “నేనిక శారదా మాతను సందర్శింతును. ఆమె కీ వార్తల్నియు వివరముగా దెలిపి, ఆమెను ప్రయాణమున కాయత్రము గావింపవలెను గదా” అని పలుకుచు, నాగాయణ నామగానముతో, మగల వీణను మీటుచు చదువులరాణి భవనమునకు సాగినాడు.

నారదుడు, తా నీ కార్యమునకు సూత్రధారిగా వర్తిల్లుచున్నాడు. మరి ఈ కార్యమువలన జరుగు మంచి చెడులకు తానే బాధ్యుడేమోనని, అందువల్ల పూర్తిగా, మంచియే జరుగవలెనన్న ఆశయే ఉన్నను మరి జరిగెడి అసర్థానికి తానే బాధ్యత వహింపవలెను గదా! ఏమో, ఏమి జరుగనున్నదో! ఏమి జరుగునో, అని తలపోయుచు, ఒకవేళ అసర్థమే వాటిల్ల పోసియున్నను, దానిని తానే పరివర్తన గావింపవలసినవాడు. అనగా సరిదిద్దవలసినవాడు, అనిఅనుకొనినాడు. మాత భువికేగి, ఏమియు కష్టపడరాదు. ఆమె ఆడినది ఆటగా, పాడినది పాటగా, సాగవలె ఆమె జీవితమచ్చోట. ఆమెకు బాధలవలేశము ఉండరాదు. నిత్య సంతోషమున, నాకెవరు సాటి

అనునట్లుండవలె. అని తలపోయుచు, ఆమెకు, ఆమె వంతునికి కూడ నిత్య శుభములే జరుగవలెనని, జగదాధారుని ప్రార్థించుచూ అట్లు జరుగుననియే అనుకొనుచు నారదుడు శారదాదేవి మందిరమునకు చేరినాడు.

మందిర ప్రాంగణమును చేరిన నారదుడు, ఆ సొగసులను కాంచుచునే, పరిజనుల వందనాలను సుందర మందస్మిత వదనంతో స్వీకరించుచు, అచ్చోట రాయంచలకు నడకలు, మయూరములకు ఆటలు, కోకిలకు పాటలు, మైనగోరకు మాటలు నేర్పుచున్న పరిజన సముదాయము మధ్య, వీణావాదన చేయుచూ, మృదంగ వాదన నల్పుచు, తంబూరాశుతి చేయుచు, మురళి మ్రోయించుచు, కంజర రవళింప చేయుచు, కమ్మని కంఠస్వరము, వినిపింపజేయుచు, ఆస్వరానికి తగ్గట్లు ఆడుచున్న పరిజనము మధ్య హేలగా విలాసముగ సుందర మృదుదరహాసమును, ప్రదర్శింపచేయుచు, కరుణాపూరిత దృక్కులతో, వీక్షించుచు, విలాసముగ కూర్చొనియున్న శారదా దేవిని చూచినాడు.

ఆ మందిరములో భగవన్నామ సంకీర్తన వినిపించుచున్నది. ఆ గాన మాధుర్యములో, మునిగి, తేలుచు, ఆ భవనములో, ప్రవేశించిన, నారదుడు వినోదాలలో మునిగిన తల్లిని గాంచి తన రాకను సూచించినాడు. అంత శారద వినోదమును చాలించి, పరిజనమునుంచి దూరముగా వచ్చి తనయునితో “నాయనా! ఏమి ఈ వార్త జగమెల్ల వినిపించి, మరలి వచ్చినట్లున్నావు. ఏమి వార్తలు తెచ్చినావు మరి. నా అవతరణకు ముహూర్తము నిశ్చయించితివా ఏమి? ఎప్పుడేగ మందువు నన్ను భువికి. పరమేష్ఠి కెరింగింపవలెగదా నేను? మరి నా సంతతి ఇతర వివరాలను గురించి ఏమైన నిశ్చయించితివా? అని ప్రశ్నించినది. అందుల కతడు క్షణకాలము ఊరకుండెను,

“నేనేగి చేసిన కార్యములన్నియు ఈ సరికి నీకు తెలిసియే యుండును. మరల, నా నోట విన సంకల్పించితివి కాబోలు, తల్లీ! అంతియేనా? ఇంక నీవు ఏగు సమయమును ముందు నిశ్చయింపగలడు లక్ష్మీపతి. నీ సంతతిని గురించి యోచింపగలడు గౌరీపతి. మరివిధాత లిఖించిన లలాట లేఖన పూర్వకముగనే నీ వేగుచుంటినట గదా భువికి? అందువలననే కలిగినదటగదా నీకా ఉబలాటము. ఎందరెందరో మహానుభావులు త్యాగయ్య పలికినటుల కాని, అందరును కలసి నీలో వర్తింతురు గొప్ప గొప్ప మేధాసంపద గల ప్రజ్ఞాధురీణులు, పాటలు పాడి ఒప్పింపగల పాటగాండ్రు, సాహిత్యములో ప్రాభవము గల వారు, క్రొంగొత్త పోకడలో అభినయింప సామర్థ్యము గలవారు, ఈ తీరున చతుష్పతి కళలలో ఒక్కొక్కదానిలో ఒక్కొక్కరుగ ప్రజ్ఞ కలవారు ఉండిరే కాని, అందరును నీవై, అన్నీ నీవై, నీకు రాని కళ లేని రీతి, ఒక్కరూపాన పెక్కు ప్రజ్ఞలు చూపు మూర్తిగ, నీ నవ తరించుటకు కారణమడియేనట గదా! నా వెట్టిగాని చదువుల తల్లికి, శారదకు, వీణాపాణికి, రాని కళయేది? నేర్వగలేని విద్యయేది? అది నే నెరిగిన విషయము. మరి నీ సతిని నిర్దేశింప విఘ్నవే వూనినాడు. ముల్లోకములందలి దేవగణములు, సృష్టి స్థితి లయ కారకులు, దేవ గురువులు, నీవు భువిపై అవతరించుటకు సంసిధురాల వగుటతోడనే, తమ సంతోషమును తెల్పిరి. నీవు భువికేగి చేయబోవు నవ్య ప్రక్రియకు వారు తమ ఆమోద మెరింగించిరి. మరి నీవు ఈ వ్యవధాన మున చేసిన యోచన లేమియో తెలుపుమని కోరినాడు.

“నారదా! నేను ఈ సమయాన చేసిన యోచన ఏమియనియా నీ భావన? ఏమి ఉంటుంది చెప్పుము. కోయిల వసంతారంభమగు సరికి లేమావిచిగుళ్లు తిని మరి మత్తుగ హృదయానికి హత్తుకొనెడి రీతి

గానమొనర్చును. అదే రీతి పరనశించి పోవును. అప్పుడు అది తన జన్మ ధన్యత నొందినదనియే అనుకొనును. అదేవిధముగ మయూరము చల్లగాలి వీచినపుడు నీలిమబ్బులు కనపించినపుడు వానజులు పడ బోవుచున్నదనిపించినపుడు, ఏమి చేయను ? పురివిప్పి సర్తించును. తన ఒడలంతయు కన్నులు కాగా, సొగసులన్నియు ఆ కన్నులలోనే నిండగా, ఆహా! నా కన్నే శ్రీకృష్ణభగవానుని శిరమున లీలగా నడ యాడు గదా! అనే భావన కలిగియే అది మురిసిపోతున్నదా! అని పిరిచేటట్లు సొగసులన్నియు, తన సొంతమనెడి సంతసమా అది అని పిరిచేటట్లు “ఒడలు మరచి జగతిలో నావంటి అందాల పక్షులను సృష్టించినాడు. చూడండి చూ అందము. మీ కన్నుల భాగ్యముమరి. మా కన్నుల అందము చూచినపుడే” అని అనుకొనుచున్నదా, అన్నట్లు సర్తించుచున్నది. కలువకన్నీయ రేరాజు వచ్చినపుడు విచ్చుకొనును. రాయంచ కులుకు నడలు, చూపెట్టును. చిలుక పలుకును. పచ్చిక బయలందు గెంతెడి లేడిని చూచినచో మరి మతి అదేవిధముగనగును. నాయనా! ఇది ఎందుకు చెప్పుచుంటినో తెలిసినదా! నీ వడిగినది నా యోచన అవునా? మరి నే చెప్పినదేమిటా అనుకొనుచుంటివా? నీ కవ గతమయి యుండునులే నా భావన. కార్యము జరగవలెననిన కర్త యుండవలె. ఆ కార్యము ఫలించి సత్ఫలితమే కావలెననిన కర్మ కూడవలె. మరి పయిన నే చెప్పిన వాటిలో వాటికి తెలియకుండగనే ప్రకృతి ధర్మముగా సృష్టికర్త తమకు విధించిన దానిని తమ ధర్మము గావించి, ఆ సమయము వచ్చినపుడు వాటి ధర్మము ననుసరించి, అవి ఆ విధమున సంచరించుచున్నవి కదా! వాటికి ఆ రీతిని నడువవలె అని ప్రత్యేకముగా ఎవరను చెప్పనవసరము లేనేలేదు. సమయమానన్న మగు సరికి అవి తమంత తామే స్వాభావికముగా వాటికి విధాత విధించిన గుణానుసారము .. తమ ధర్మమును నిర్వర్తించుచున్నవి.

చూచితివా, చిత్రము! మరి వీటన్నిటికంటెను మనుజుని ఉత్తమోత్తమనిగా సృష్టించి వీటికి లేని మేధనిచ్చి అంతేగాక మనస్సనే పదిలమయిన ధనమునిచ్చి అందు తన్నే నిలిపి తరించుమని సత్కృత్యము లాచరించుచు ఈ ప్రకృతిపై ఇతర జంతుజాలముపై తన ఆధిపత్యమును చూపి వాటిని తమ వశము చేసుకొని సుఖించుము, అనిఅనగా! అతడు తనకు మేధనిచ్చి గొప్పగ సృష్టించిన, సృష్టికర్తపై విశ్వాసము నుంచి, సన్మార్గానపోవలసినది విడిచి, చెడునడతవైపుకే ఆకర్షితుడవుతున్నాడు. ఎందుకు ఇది జరుగుచున్నదో మరి. నోరులేని మూగజీవాలు మరి తమ కార్యాలనన్నిటిని కాలానుగుణముగా విధాత విధించినట్లే చేయుచుండగా నోరున్న ఈ మనుజుడేల అట్లానరించడు, అనేది వింతగొలుపుతున్నది, సుమా! ఇది ఇప్పుడు అప్రస్తుతము.

“ఆహా! పూర్తిగా అప్రస్తుతము కాదు అనుకొనుము. మరి, నా భావన ఏమియన స్వాభావికముగా సత్కార్యము చేయదలచేను కనుక నమయ మానన్న మవుతున్నది కనుక, సమయానుకూలముగా తమ స్వభావాలు చూపెడి ఆ జంతుజాలము వలెనే అందమైన తమ ధర్మాలను, నిర్వర్తించుచున్న శుకపికముల వలెనే, నా మదియందును నెంత తొందరగా భువికి ఏగి, ధర్మము పూర్తిచేసి, నా స్వాభావిక మయిన ప్రజ్ఞను చూపుదునా అని తొందర కలుగుచున్నది. అయిన అంతలోనే, మనుజ ప్రవృత్తి గుర్తుకు వచ్చి, ఆ మనుజులోకములో ఒక మనుజమాత్రునిగ జన్మించవలెనన్న భీతియు కలుగుచున్నది సుమా! ఎంత నా ప్రవృత్తి నాకున్నను, నేను జనించు ఆ మనుజు లోక ప్రవృత్తిని బట్టి మంచికన్న చెడు ఎక్కువగా ఆకర్షించునా అని తలుపుకు వచ్చుచున్నది. అయిననూ, ఆ లోకమునందును, ఎంత మంది పుణ్యాశ్ములు లేరు! ఎందరెన్ని సత్కార్యము లొనరింపలేదు. దైవకృపనొంది, దైవ సంకీర్తనలో తరించిన పుణ్యచరితు లెంతమంది

లేరు. నాణెముసకున్న రెండు తలములవలె, మంచిచెడులు, పడుగు పేకలవలె లోకాన విస్తరించియున్నవి! చీకటి నెంట వెలుగు వచ్చి నట్లు, చెడునంటి మంచి యుండును. హంస, క్షీరసీరములను వేరు చేయునట్లు, మంచిని గ్రహింపవలెనే కాని, చెడును గాంచి భీతిల్ల రాదని నాకు నేనే సమాధానపడుచుంటిని. ఇవి నాకు కలుగుచున్న భావనలు. ఇంకేమి చెప్పదును. ఏగు సమయ మానన్నమైన కలుగు నేమో వేయి వేయి భావాలు. అప్పు డవియును చెప్పెద లెమ్ము” అని పలికినది.

అది వినిన నారదుడు అమ్మా! నీ ఆలోచన సహజమే. ఏయన ఒక కార్యము చేయునపుడు దానియందు గల బాగులు, అది చేసిన పిదప కలిగే ఫలితములు అన్నియును ఆలోచించి చేయుదురు విజ్ఞులు. అందువలననే నీకు ఆ సందియములు కలుగుచున్నవి. “ఏది పుణ్యము, ఏదిపాపము, ఏది మంచి, ఏది చెడు” అనెడి ఆలోచన నీకు రావలసిన అగత్యము లేదు. ఎందువల్లనన నీవు శక్తి స్వరూపిణివి. నీవే, ఇలలో, సకల జనులకు బుద్ధి వికాసమునకు హేతుభూతమైన దానివి, సకల కళలు నీ కనుసన్నల మెలగెడివే. వీణాపాణివి, పద్మజారాణివి, నీ శక్తి నీ కవగతముకానిదేమున్నది. నీవు ఏది చేసినను అది మంచియే. అది పుణ్యకార్యమే. జగత్ హితము కోరి నీవు జగతి నడుగిడుచున్నపుడు జగతిలో నీవు వేసిన ప్రతి అడుగు నీ నోట పలికే ప్రతి మాట జగత్తునకు హితకరమే అగును. నీ వేది చేసినను, ఎటుల తలచినను ఏ పలుకు పలికినను, ఏ లీల చరియి చినను, అవి యెల్ల శుభదాయక ములే. లోకహితములే. లోకహితార్థము దివ్యభూమిని వీడి, ఇలలో నడుగిడుచున్నపుడు, నీవు బొమ్మ బొరుసులవలె మంచి చెడు లుండు నని, ఆలోచింప పనిలేదు. నీవు చేసినదే మంచిపని. నీ చేత జరిగిన ప్రతి కార్యము శుభమే యగును. అందు సందియ మిసుమంతయును

లేదు. కావున నీ వీ రీతీ విచారింపవలసిన పనియే లేదు. ఇటునంటి నందియములకు నీ మదిలో తాపియకు, జగత్తున యుగారంభమున సంరంభము చెలరేగినది. పిదప చల్లగ కాలము గడిచినది. యుగ ములు మూడు దరిగినవి. ధర్మదేవత నాలుగు పాదముల చరియించి నది. పిదప నీ కలియుగ నూరంభమైనది. ఇప్పుడు ధర్మము కన్న అధర్మము పెచ్చు పెరిగినది. అందువలన చెడు పెచ్చు పెరిగిపోయినది.

ఈ రీతిగ నీవు తలపోయుచున్నట్లే మనుజుడు సృష్టికర్త చేసిన సృష్టి యంతటికి తలమానికమేయై భాసిల్లినను, మేధ కలిగినవాడే యైనను, పశువత్ప్యాదులవలె కాక, నీతిని వీడి చరియించుచున్నాడు. ధర్మకార్యములను జరగనిచ్చుటలేదు. అకార్యంబులే జరుపుతున్నాడు. అయినను, తను ధర్మచ్యుతాడగుచున్నను, మేధ నుపయోగించి ప్రతి సృష్టి సల్పుచున్నాడు. అందువలన అట్టి మనుజు సంతతికి, చెందిన వాడుగ నీవు వుడమిపై నవతరింపబోవుచున్నావు.

“అమ్మా! మరి మరల మనము విధాతృ సభాసలి కేగవలసిన సమయ మాసన్నమగుచున్నది” కదా! మరి ఇక కొంత తడవు జరిగిన పిదప మరి నీ వెప్పుడేగవలయునో తెలిసికొని వచ్చెదను తల్లీ! మరి నీ వాయ తమగుము.

అందాలు చిందే నీ యీ భవనమును వీడి వుడమి కేగుదువు కాన మరల ఎప్పుడు ఇచ్చటి కేతెంచుదానవో! ప్రతి అణువు పరిశీలించి చూచుకొందువా నీవు. ఇన్నాళ్లుగా ఈ స్థలిని తరింపజేసిన నీవు ఇక ఈ స్థలిని వీడి యేగుదువు కాబోలు మరి తల్లీ! నీ పరిచారి కలనిప్పుడే కటాక్ష దృక్కులతో సాదరముగ పరిశీలుంచుము. నీ చేత బెరిగిన రాయంచల, రాచిలుకల, మయూరముల పరికించుము. నీ నివన్నియును నీకు చెప్పపనిలేదని తెలిసినను ఏదో చాపల్యమున చెప్పుచుంటిని. మరి వేరుగ తలపకుము.

మరల ఇచ్చటికి వచ్చేదను లెమ్ము. నేనొక చోట స్థిరముగ నుండువాడను కాను కదా. అయినను మరల నీ మోహన పుణ్యా కృతిని ఎన్నటికి కాంచగలనో ! ఎప్పుడు నాకీ భాగ్యము సంప్రాప్తించునో అనిపించుచున్నది తల్లీ ! ఏమి మారు పలకవు పరాత్పరీ ! జగములకు ఆధారమైన తెలివితేటలకు నీవే కారణభూతురాలవు. అట్టి నీ విచ్చోటిని వీడి ఏగిసను అచ్చోట స్థిరముగ నుండవలెనను కోరిక రానీయక మరల వేగమే ఏతెంచి మమ్ము కృప జూడవలెను తల్లీ ! మరి ఏగుడమా ఇక విధాత్య సమీపమునకు అని పలికినాడు.

శారద నారదుని దెస గాంచి నాయనా ! ఏల ఇటు వంతకు తావగుచున్నది నీ హృదయము. నేనేమి అచటనే నిలుచుండిపోదునా? ఎందుల కట నుందును ? పతిని విడనాడిన సతికి ఎట్లూరట గలుగును. హరినామస్మరణ నా ప్రధాన కర్తవ్యము. కనుక నే నట్లును కాను. అనకాశము కలిగినది. మరి పోవుదము పద ఇక. అయినా ఇప్పుడప్పుడే నేనేగుట సంభవించదు కదా ! లక్ష్మీనాథుడు సెలవిచ్చిన పిదప కదా! నా పయనము. అప్పటికి నీవు చెప్పినట్లు నే ఆయతురాలనగుదును" అనుచు, నారదునితో తన మందిరము వీడి మరల తన నాథుని సభాప్రాంగణాన్ని ప్రవేశించినది.

నిండుగ కొలువుదీరినాడు వేదాలు చేబూనిన దొడ్డరేడు. తన సతి ఆగమసమును గని ముదమంది మరల ఎన్నటికో ఈ దేవిని గాంచుట నేను, ఈమె ఏగవలసిన సమయమును దగ్గరపడుచున్నది. ఏలనేనట్లు లిఖింపవలసిన అగత్యము కలిగినదో మరి ఇప్పుడిటులను కొనిన నేమి ఫలితము? నేను చేసినదేమున్నది? ఇందు. అది ఆమె జన్మించిన వేళా విశేషము. అది ఆమె లలాట లిఖిత ప్రభావమే ! అయినను ఈమె వలన జగతిని మంచి కార్యము జరుగవలసియున్నది. అనేక రీతుల తన ప్రతిభను ప్రదర్శించి ఇట్టివాడు మరి జనియింపడు,

ఇదివరకు బనియింపలేదు. ఇట్టివాడు “న భూతో న భవిష్యతి” అని పించుకొని వేనోళ్ల కొనియాడబడి ఎందరెందరి చేతనో ప్రజ్ఞను కొని యాడించుకొని, నివాళులందుకొని, సత్కీర్తిధనుడై, సర్వకళాతేజో విరాజమాన దేహుడై, పురుషాకృతిలోని క్రొత్తదనాల చవిచూచి, ఈమె, నా కడకు మరలివచ్చును.

పద్మజు రాణికి కళలకు కొదవేమి? ప్రజ్ఞకు లోతుేమి? ఈమె ఏది చేసిన అదియే కవిత్వము. ఎటు గొంతు విప్పిన అదియే శిలలు కరుగు సంగీతమగును. ఎటు కాలు కదిపిన అదియే కన్నులు జగేలు మను నృత్యమై యొప్పును. ఒక భావము ప్రదర్శించిన అదియేగొప్ప సటన. ఏమి చేసినను ఏమన్నను నారాయణుని పదపద్మాలకు చెందు పూవులవలె నుండును. అందు సందియ మేమున్నది. నారాయణ దివ్య చరణారవిందముల తన కృతులనెడి పూవుల రాసుల నుంచి తరించును.

ఈ శారద కళామతల్లి, విద్యలరాణి, వాణి అని తలపోయుచు నిశ్చలుడై నాడు చతుర్ముఖుడు. తదేకముగ తన్నే చూచుచున్న పతిని గాంచి ఆతని భావముల నవగతము చేసుకొనుచు తన ఆసన మధిష్ఠించి నది భారతి.

భువన మోహినియైన ఆ శారదామాత, సభా ప్రాంగణమును చేరిసంతనే జయజయధ్వానాలు మిన్నముట్టినవి. సభాసదులందరు వినయముగా లేచి నిలచిరి. తమ తమ వినయపూర్వకమైన నమస్సు లందజేసిరి. ఆమె తన కరుణాదృక్కులతో సభను కలయ జూచినది. అందరును ఆ చూపుతోనే వునీతులైరి.

నారదుడు మాత్రము, ఈమె వెల్లిపోయిన మరల తిరిగి ఈ శోభ ఎప్పటికి కలుగునో గదా ఈ సభకు అని తలపోయసాగెను. నారాయణ నామగానముతో, తల్లి ననుసరించి, వచ్చిన నారదుడు

ఆమెతో బాటుగ తానును ఆసీనుడై అప్పటివరకు తాను జేసిన కృత్యముల వివరములన్నియు వెల్లడి జేసెను. భువిలో నారాయణ నామ గానము చేయుటకు ఆమె దివినుంచి తరలి వెళ్లుచున్నదని, అందరును సంతసించినను, తల్లివీడి ఏగుచుండ బిడ్డలకు కలుగు దుఃఖమే వారికి కలిగినది. అయినను, తమ్ము తామే ఓదార్చుకొనిరి.

ఆ సమయముననే, దేవేంద్రుడు డటకు వచ్చి, సాదరముగ, పరమేష్ఠికి, అతని దేవేరికి, సమస్సుమాంజలి నొసగి, ఆమె ఏగుచున్న వార్త తెలిసి ఒకసారి వీక్షించుట కేతెంచితి' నని పలికి, వినయముగ, తన తోడ్పాటు అవసరమైన తాను సంసిద్ధుడనని పలికి, అవసరమైన, నారదునిచేత ఆ కార్యపు వివరముల నెరింగించవలసినదని వేడుకొని, వారి కరుణా వీక్షణములకు పాత్రుడై మరల సందర్శించుకొనగలవాడనని పలికినాడు.

ఇంద్రుడు సెలవు తీసుకొనుచు “మాతా! నీ వేగులోపల మా భవనమును వునీతము కావింపవలసినదని ప్రార్థించి ఆమె సమ్మతిని సైతము పొందినాడు. అటుండి స్వభవనమును గూర్చి ఇంద్రుడు సోగిపోయినాడు.

అటుపిమ్మట, నారదుడు ‘తల్లీ! నీవు ఈలోగా మరి వైకుంఠమును, కైలాసమును సైతము దర్శింతువా? అని ప్రశ్నించి, ఆమె “తప్పక, పోయివత్తు” నటకు “మరి ఆ, పరిసరముల నన్నిటిని ఎన్నటికి గాంచెదను. ఇప్పుడే చూచిన మంచిది కదా” అని పలికినది. వేదఘోషతో, సభాభవనము మారుమోగినది. వీణారవములు వినిపించినవి. ఎటు చూచినను ముగ్ధమోహనతతో, సుందరముగా కనిపించుచున్న ఆ మందిర శోభను తిలకించుచు శారద మరల తాను పతితో అటు ఆసీనయగుట ఎన్నటికి జరుగునో” అని తలచినది.

అది గ్రహించిన పితామహుడు “దేవీ నీ వే లోకముననున్న ను నీ ఇచ్చ వచ్చినవుడు ఈ సుందర శోభ నీ కనులకు కన్పించునులే” అని పలుక, అందుల కామె “అటుగాదు, నే నచ్చట నున్నవుడు ఇవి నా మదికి సోకరాదు. కేవలము నారాయణ గానమే నా జీవన పర మావధి గావలె” అని పలికినది. “అయినచో అట్లే అగును” అని పలికినాడు పరమేష్ఠి.

అటుపిమ్మట, నారదునితోగూడి, తక్కిన తన హితాభిలాషు లైన, లక్ష్మీ, పార్వతుల సైతము సందర్శించి, వారు పలికిన హిత ముల నాలించి, వారిని కూడ తన మందిరమునకు ఒక పరి విచ్ఛేయ మని ఆహ్వానించినది.

అచ్చట నుండి సంతరంభముగ ఆటపాటలను గాంచుచు వినో దించుచున్న దేవేంద్రుని, ఇంద్రదాణిని గాంచి ఆ దేవేంద్రుడై భవము లను ఒక పరి తిలకించి మరల ఇక భూలోక విహారమైన పిదపే నే నిచ టికి వచ్చుదానిని గాబోలు అని తలచి, అట వారి సందరును పరామ ర్శించి, తన భవనమున కేతెంచినది, శారద.

ఆ తర్వాత నారదుడు నారాయణ సందర్శన గావించుకొని, ముహూర్తమును నిశ్చయించుకొని, వచ్చినాడు. ఆ సరికి జగన్మాత యైన విద్యలరాణి, తన యలిక తైల సందరిని పేరు పేరున పరామర్శిం చినది. తన పెంపుడు జంతువుల నన్నిటిని తనివితీర విలోకించినది. మందిరమంతయు కలయ తిరిగినది. అట్టిటు నెమ్మనమున ఆందోళనతో చరియించినది. తనివితీర వీణాగానము చేసినది.

విభుని పూజించి, తనను ఆశీర్వదించి, మరలివచ్చునందాక కృపను జూపమని వేడినది. నారదు డేతెంచి నేనేగు సమయము చెప్పును. మరి నాకు సెలవిండు. నాథా, ఇక నన్ను కరుణించి, నేను

జగతిలో వేయి ప్రతి యడుగు, పలుకు పలుకులన్నియు, తరించు తీరుతెన్నులన్నియు, ట్టుణముగ పరిశీలించి నన్ను గాపాడు బాధ్యత మీదే స్వామీ! మరి నేను చేసిన ప్రతి కృతి సత్కృతియై, నీ నస్వ సింహు గానములో హరి నిలిచి యందునట్లు ఆశీర్వాదించు స్వామీ! యని వేడికొని, పఠినుండి, 'వల్లె' యని ఆశీర్వాదించబడినది.

అంతలోనే వారి కడకు వచ్చి, ఇంకొక గంటలో నీ పవతరింప వలయునని, చెప్పినాడు నారదుడు. అంత పరమేష్ఠి "ఇక, నిన్ను ఈ లోకాన గంటగాంచ గలనన్నమాట ! నీ నన్నింటను, నీ వాడినది ఆటగ, పాడినది పాటగ చరియితువు నీవు" అని పలికినాడు.

మాత, తన భవనమందు జాలువారు ముత్యాలసరవలె మణి మయములగు కట్టడములు, జాముల వెదజల్లు పనిముట్లు, రాయంచలు, మయూరముల సొగసులు, పరిజనముల పూజలు అన్నియును తిలకించి "కుమార! నన్నొక కంట చూచుచుండుమా" అని పలికి "మరి, ఇక సెలవటంచు," పలుకుచు, "నే నంతర్ధానమై భూలోకమున అజ్ఞాద యందు దాసురూపాన పుణ్యదంపతులకు జన్మ జన్మల పుణ్యాల పంటగా పుట్టి, సాధారణ జాతునివలె, కొంతవరకు చరియించి, అచ్చటనుండి అనన్య సామన్యమైన నా ప్రతిభను ప్రదర్శింతును అన్నది.

ఆ సమయాన, ఆమె జన్మించిన శుభకాలమున ముక్కోటి దేవతలు, ముదముతో వీక్షింపసాగిరి. తెనుగువారి ఇంట కన్న మరి యొక చోట జన్మించిన లోకాలేలే వీరు వచ్చెడిదె నను ఆమె పుట్టుట కనుపై న మనుజుత్తులు మరి ఎచ్చటను లేని కతమున ఇచ్చోట జన్మింపవలసి వచ్చిన దామె అనుకొనినారు దేవతలు. అటు పిమ్మట నారదుడు, పరమేశ్వరుని కడకు, నాగాయణుని కడకు ఏగి, మరి ఇక మీరేమి ఆమె సంతతిని గురించి, సతిని గురించి, ఆలోచించితిరో, సెలవిండు" అని అడిగినాడు.

నారాయణుడు “నారదా ! నీవు అప్పుడే అడుగు చున్నావు, ఇప్పుడే గదా జనియించె నీ జనని, జననీ జనకులకు ముద్దు పాపనిగ, పుణ్యాల ఫలితముగ” అనుచు, అయినా, నీకేల ఆరాటము? చెప్పెద వినుము. నా పూజలే నల్పుచు, నిరంతరము నా నామజపముచేయుచు, నిత్యమూ, నా రూపమునే చుదిని నల్పుచు, నా పై ననే కృతులు నల్పుచు, నా దాసునివలెనే చరియించుచు, నరులను కొలనని గీతి పేరొందగలడు నారాయణాఖ్యుడై ఆ దాసుడు. అటనుండి నా గా యణదాసు కాగలడతడు. ఆ దాసుని కనువై న యువతీలలామను మాప నలెగదా మరి. అందువలన చూడు మరి. నా నామగానముతోనే క్షణాలన్నిటిని గడుపుచు, నా భక్తురాలై న, యువతీ లలామ, వైకుంఠ మందు నసించుచున్నది. కాని, ఆమె కొంతకాలము భూలోకాన చరి యింపవలసి యున్నది. అయితే, అది కొద్ది కాలము మాత్రమే. తిరిగి ఆమె నాలో చేరిపోవును అప్పటి కామెకు మోక్షము సిద్ధించును.

ఆమె కర్మ పరిపక్వత నొందుటకు నలుబది వత్సరములు భూలో కాన వసియించవలెను. ఈ లోకాన, లక్ష్మీని, నన్ను, పూజించుచు, నిత్యము మా నామగానముతోనే భజించుచున్నను, ఆమె గౌరవ రించిన ఒకానొక పాపలేశము వలన ఆమె పుడమిపై జనింపవలె. శారదకు, భార్యగ పుట్టగల పుణ్యమా లేమకు మాత్రమే సరియైనది. ఇట ఆమెను లక్ష్మీ నరసమాంబ అని పిలుచుచున్నారు. అట కూడ ఆమె ఆ పేరుననే పిలువబడగలదు.

అయితే, దాసునకు, నడిమి వయస్సునందు భార్యవియోగము కలుగును. అయినను తప్పిదము లేదు. ఆమె తక్కు అన్యులు ఆ శారదకు జోడిగ తగరు. ఆమెకు కూడ కర్మ పరిపక్వత కలిగి మోక్షము సిద్ధించును. ఆమె చేసిన పుణ్యాల వంటగ, పాప లవలేశ కారణముగ దగజ్జననీకే ఇల్లాలుగ, నలుబది వత్సరములు గడుపగల

అదృష్టము కలుగుచున్నది. ఆమె కీ విషయము నీవే ఎరిగింపుము. సంతస మంబరముదాక ఆమె కొంతకాలమైన పిదప నా అనుమతి నొంది వుడమి కేగ గలదు. మరి ఇక తీరినదా నీ సందియ" మని పలుకుచున్నాడు.

అట్లు పలుకుచున్న పతిని గాంచి నాథా! వైకుంఠవాసినియైన ఆమె మీ నామముతో తరించుచున్నది గదా! మోక్షమొందుటకు అంతకాలము భువిలో నుండవలెనా! అని లక్ష్మి అడుగుచుండ అంత “దేవీ, నీవు అటులనరాదు. ఆమె అంతకాలమట నుండవలసినదే. పాపలన్న నామెకు మక్కువ ఎక్కువ. పాప పుణ్యముల వివర మెరు గదు. బోసినవ్వులు చిందించు పాపలన్న మక్కువ ఎవరి కుండదు? అయిన ఆమెకు సంతానము కలిగిన పిదప కొంతకాలము సూత్రమే యచట నుండును. అప్పటికి ఆమె కర్మ పరిపక్వత నొందును. అంత వర కామె అట చరియింపవలసినదే! ఇప్పుడిచ్చటి నుండి వెడలుటకు బాధ నొందిన శారద అటనుండి వచ్చుటకు సైత మంతే భేద పడ గలదు. అల్పముగ సగము వయసు వరకైనను ఆమెకు తోడు అవ సరము. అందువలన అంతవరకు, ఆమె అచట నుండవలసినదే. అది నా నిర్ణయము. దానికి తిరుగుండబోదు.

అసగా, నారదుడు, “అయిన, మా జనని దగ్గర దగ్గరగ ఎనుబడి వత్సరము లట నుండునన్నమాట.” అని సాలోచనగ శిరసు పంకించు చుండెను.

లక్ష్మీనాథుడు చిరునవ్వుతో “చూచితివా, దేవీ, నీ సందియము తీర్చుసరికి నారదునికి మరియొక రహస్యము తెలిసినది. మరి, నారదా! అయినను మీ జననికి మరణము గానియంతట అదే ఆమె కోరికపై

వచ్చును. ఆ సమయమునకు అవసరమైన దానిని నేనే కలిగింపవలయును. లేకున్న మీ జనని అటనే యుండిపోవును సుమా” అని పలికెను.

నారదుడు, “అటు లనకుము, దేవా ! ఆమె అవసరమును, అంతగా గ్రహింపరు మూఢజనులు. ఆమెను శౌరద యని గుర్తించరు. నరియగు రీతి పూజలు సల్పరు. ఆమె ఇచటనే యుండవలెను కాని విలువలు గుర్తించని మూఢజనుల సమక్షమున నుండరాదు. నీ నామగానము చేసిన పిదప నీవు ఇటుకు రప్పించవలయును. బ్రహ్మలోకమును కళాహీనముగ ఎన్నోళ్లు చూడగలము. మరి ఆ సంగతి గుర్తెరిగి నీవు మరి జననిని సమయమైన పిదప ఇటుకు రప్పింపవలయు స్వామీ! నేనేగి ఆ లక్ష్మీ సరసమాంబకు ఈ విషయ మెరింగించగలను. అటునుండి కైలాసమునకేగి ఆ విషయమును సైతము తెలిసికొందును. మరల దర్శించుకొందును స్వామీ” అనుచు లక్ష్మీనారాయణులయొద్ద నుండి సెలవు తీసుకొనినాడు.

కైలాసగిరిపై వెలసిన దేవుని గాంచి “స్వామీ నే వచ్చిన కార్యమును తెలిసికొంటివనియే అనుకొందును. మరి నా సందియము తీర్చువా” అని వేడగ ఆతడు “నారదా ! మరి నీకేల ఆ తొందర. ఇంకను నీ జననికి వివాహము కాలేదు కదా ! సరే, కానిమ్ము నీ ఉత్సుకత నే నేల తీర్చక పోవలె! పార్వతీదేవి చలికత్తె సుగాత్రి అను పేర నున్నది. ఆమె నిరంతరము దైవ ధ్యానమును సలుపుచున్నను మరి భూలోక మేగవలెనన్న కుతూహలముతో నున్నది. ఆమెను భూలోకమున కంపి, వెతలతో గూడిన ఆ జీవితమన్న మరల నానక్తి ఇక నుండకుండునట్లు ను నామగాన మాధుర్యముతో, మమ్ము చేరవలెనన్న కోరిక జనియింపజేసి, ఆమెకు మోక్ష మివ్వ దలచితిని. ఆమెకు భువిలోన జీవితమందలి మాధుర్యమును, అందలి

బాధలను సైతము ఒకమార్తే చూపదలచితిని. నేను అటులనే గావించును. ఆమె మీ జననికి వక్తైక వుత్తరకగా జనియింప గలదు. ఇది, ఆమెకును ఆన క్రికరమైన విషయమే. శాపగ్రస్తలైన ఇరువురు దేవ కాంతలు ఆమెకు అనగా మీ జననికి జనియింపగల ఆనుగాత్రికి జనియించి, తమ శాపము తీరగనే మా కడకు వత్తురు. ఆమె తన తండ్రికి అల్లారు ముద్దుల కూతురుగ నుండునే కాని తండ్రి విజ్ఞానమునకు వారసురాలు కాలేదు. మీ జననికి జనియింప గల భాగ్య మామెకు మాత్రమే యున్నది. మీ జననికి, అటు పిమ్మట మరి ఇక సంతతి యుండదు. ఇది మరి సంతతి విషయము. సమయ మానన్న మైనచో ఆమె మరలిపోవు ఏర్పాటు గావించి ఆమెను భువికి పంపించెదను.

ఆ సంగతి వినిన నారదుడు “ఆహా ! ఇక నా సందియములు తీరినవి. మరి ఇక ఏమున్నది ? ఈ సంగతి జనకులకు నివేదింతును. ఇకమీద నా జనని బాల్య, యౌవన, కౌమార దశలను గాంచుచు, ఆమె వెలిగించు విజ్ఞాన జ్యోతుల దర్శించుటే నా పని. అంతకుమించిన సత్కార్య మేమున్నది.” అని తలచినాడు.

అవిధమున, నారదుడు సరస్వతీదేవి భూలోకమున అవతరించుటకు వలయు నేర్పాట్లు గావించి ఆమెను ఉత్సాహపరచి, జగత్కళ్యాణ కార్యమునకు, ప్రోత్సహించి, అది నిర్విఘ్నముగ జరుగుటకు కారణభూతుడై నాడు.

“అమ్మా! ఇది నేను భూలోకమున కేతెంచువరకు జరిగిన కథ. ఇది మీకు చెప్పవలె ననిపించియో నే నీ ప్రక్రియను ప్రవేశపెట్టి, ఈ కథ నింతవరకు కొనసాగించితిని. ఇక, అటునుండి జరిగిన దంతయు మీకు సువిదితమే. అంతకుమించి ప్రత్యేకముగ పేర్కొనవలసిన అంశములు ఎవ్వియును లేవు. నేను భువికి వచ్చినది హరినామ గానమును అన్ని విధముల సంగీత సాహిత్యములను మేళవించి, లయతాళము

లను కూర్చి, సర్తనమును అభినయమును, చూపుచు సలుపుటకే. నేను సరస్వతి అపరావతారుడను నురి నా వారసులైన మీరు ఉత్తమ గుణసంపన్నులు. మీకు శుభము నొసగూర్తును. ఎల్ల వేళలమిమ్ము గాంచుచునే యుందును. నా వారినిపించుకొను మీరందరు సౌఖ్యముల బడయగలరు. ఇక భూలోకాన దరిగిన నా కథ చెప్ప పనిలేదు. ముందున్న ఉత్సాహ మిప్పుడు కనవచ్చుట లేదు. అది మీరెరిగినదే మీరెరుగనివి, నే చెప్పనది యేమియును లేదు. అందుచేత అది చెప్పనిక నేను.

“ఇక నేను కోరి తెచ్చుకొనిన మృత్యువశమున తిరిగి బ్రహ్మ లోకమును చేరితిని. అట, నేను, అందరి కానందము నిచుచ్చు, సరస్వతి గానే మారిపోతిని. తిరిగి నా తనయుడు నన్ను చేరి, స్తుతించినాడు. ఇంద్రుని దేవతలు, లక్ష్మీ పార్వతులు, నను చేరి అభినందించిరి. అటునుండి ఈ లోకముతో, మీ వలన, ఇంక బంధము ఉండుటవలన, మీ మీద అపేక్ష నాకు పోవుటలేదు. అందుచేతనే మిము గాచు బాధ్యత స్వీరించితిని. అది నిర్నిఘ్నముగ కొనసాగింతును. ఇదియే నా కథ. ఇది అచ్చొంతింపదలచినాడు నా మనుమడు. అయిన దానిపై నమ్మిక అందరికిని ఉండకపోవును గదా ! అందువలన అది అంత మంచిదా అని నా యోచన. అదియే సమ్మానా చరిత్ర. తల్లీ ! ఇక ఉండును. శుభం భూయాత్.

తొలుత, తన జీవిత గాథను పూర్తిగా చెప్పెదనని, పుస్తకము తెచ్చుకొనమని చెప్పిన దాసుగారు, మధ్యంతరంలో పై వరకు చెప్పి ఊరుకొనిరి. ఏమిట్లు చేసితిరి అని ప్రశ్నించిన దానికి సమాధానము దిగువ పొందుబరచితిమి.

“ముచ్చట్లు, అచ్చట్లు ఏమున్నవి. నేను వుడమిని వుట్టి చేసినది. హరిగాన భజన. అంతకుమించి నా జీవితాన చెప్పవలసిన దేమియు

లేదు. అట్లు చెప్పటకు కొన్ని సాధక బాధకములుండును. ఉత్సాహముగా ఉరుకుచు, ఇన్నాళ్లనుండి, నే నా తీరున రావలెననుకొంటే ఇప్పటికి వచ్చినాను గదా! అనే సంతోషాతిశయముతో అంటినేకాని అది సాధ్యపడదు. అంతకంటె యేమియు లేదు.

ఎన్నెన్నో కీతుల కృతులు సల్పి
ఎన్నో విధాల భగవాను సర్పించి
ఎన్నో మారులు గానము సల్పి
ఎన్నో సారులు ఆడి పాడి
ఎంతగానో సారకత పొంది
ఎంత మరి వింత^{కి} లీనమాయె దాసుడు.

అంతకంటె ఏమున్నది. నా గురించి చెప్పటకును, అంతే.

ముచ్చటగా ముప్పదిరెండు పేజీలు నా పూర్వగాథ వినిపించితి
ముచ్చటలు అచ్చటలు మీవి తీర్చుదామనినాను
పొత్తము తెచ్చిన పోయినదేమి? ఎప్పుడైన నాతో
పలికిన పలుకులు వ్రాయంగవచ్చు.

నాకు అది చెప్ప నోపికగ లేదు. చెప్పటయును పాడి గాదు. ఎంత నేను దేవుడనైనను కట్టుబాట్లకు లొంగి యుండంగవలయు. నే చెప్పినా ఆ కథ మీకు తెలిసినంతవరకే యుండుగాని తెలియనివి కొత్తవి రావు అది వల వృధా వ్ర.గాన. అంతకంటె ఉంచకు ఆశ. మరి అంతే.

అశరీర

నారాయణదాసఅమరవాణి

అదివేళ నా రయినాళ్ళు తెలివించిన.
 హరికథా మహామేళా విహారవిశేషం
 చతుర్థి వేడుక నాకడ రూపొందిన
 ప్రజలు తెలియ నీదల మానవజన్మలయి

వేదవేదాంగము

మట్టగోటిపేట్టి ముప్పైసుల్తానుల
గా బలమునను నేర్పుకాడు.

మొక్కచాట్టన ముల్లపూలపూరము
నెరుగువేసినది నేనె.

—యస్సె.

శ్రీ శారదావతారమూర్తులు
హరికథా పితామహులు

శ్రీమ దజ్ఞా డాదిభట్ట నారాయణదాస మహోదయులకు

సమర్పితాలైన

ఉ పా య న లు

అం త త ము

మహావిద్వాంసులు, పుణ్యమూర్తులు, గురుతుల్యులు

ఆత్మమిత్రులు, స్వర్గీయులు

శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి మహాశయులకు

“యాదేవీ నర్వభూతేషు స్వరూపేణ సంస్థితా
సమస్తస్యై నరస్వత్వై సమస్తస్యై సమోనమః

శ్రీ నారాయణదాస
' స్వయంరేఖనమ్ము ' ఇద్ది !
ఈ నూతన పాదనమ్ము
నవ్య మార గామి అయిన
ఆ మహనీయుని జీవిత-
పూర్వరంగమును దెలిపెడి
నమ్మోహవ పరికరమ్ము

గానకళా ప్రావీణ్యము,
ముగ్ధ స్మర్య రమణీయత,
కథాకథన రమణీయత,
కవన మహా వైదుష్యము,
సురగురు విజ్ఞానగరిమ
విరిసిల్లగ, వికసిల్లగ

నూచన :- వావిలాలవారి గేయము సుదీర్ఘముగా ఉన్నది. అందుచే
వేరే పుస్తకము రూపముగ వేయ నంశల్పించితిమి.
ఇందులో 8 పేజీలు మాత్రమే వేసితిమి.

చేరినట్టి నర్వజుడు
నారాయణదాన ద్రవ్య

•

నారాయణదాన సుకపి
భీరహితుడు, భీరతుడు,
బహుముఖ ప్రజ్ఞాని,
నవ్య దివ్య ఘోషాని,
బ్రాహ్మమయ తవ్యమూర్తి,
వివిధకళా కోవిదుడు,
విద్య త్సంస్థానీయుడు.

•

సంచితబహు శాస్త్ర భట్టు,
శ్రదాయుత చాత్రగోష్ఠి !
కళ లెన్నిటికొ భట్టు
ఆదిభట్టు, వుంబావ స
రస్వతి అని బహుశితులు
అనుర క్తితో, పూజ్యతతో
కీర్తింపగబడుచు గ్రంథ
రచన చేసి లోకానికి
జ్ఞానమ్మును సంచియిచ్చి
దార్మికజీవితము గడిపి
అమరలోక మరిగినారు
హరికథాపితామహుండు !

•

పిదప కొంతకాలానికి
బంధు శిష్య భక్తాళి
నర్వ రసిక లోకానికి
లా నెవరో తెలుపుకొన

గావలె అను ఆన క్తితో
'స్వయంలేఖనమ్ము' అనే
ఈ సాధన స్వీకరించి
కీర్తిబ్ధార 'ఆదిభట్టు'
తన జీవిత పూర్వరంగ
గాథను విస్మించినాడు.

•

శ్రీ నారాయణదాసుని
'స్వయంలేఖన' ప్రక్రియ
మంజులమ్ము, మోహనమ్ము,
చేతనత్వ సముపేతము,
దార్మికశృంగారయుతం,
మహాభ క్తి సంతరితం;
కాస్య న్నవ విభవములకు
బంధుర పంశోధనలకు,
రమ్య రమ్య భావనలకు,
రజ్య న్మదు భాషణలకు,
చేతోధవ భావములకు,
చిత్రచిత్ర వ ర్తనలకు,
ప్రవిమల విశ్లేషణలకు,
విదిత జనాకర్షణలకు
విలస వ్నవ నిరయమ్ము;
ఓక్క మహాత్కార్యార్థం;
ఓక్క నవ్య నృప్త్యర్థం
మనసు నిశ్చయముచేసి
భారతి వుంబాపంతో
వుడిమిపై న వ్రవ ర్తింప
ఆదిభట్టు నారాయణ
మూర్తిలోటి అవతరించి

అక్కాశ్యము నాచరించి,
అద్భుతవిభ్యాతి తోడ
భిరోగమన మొనరించిన
సత్య కథా కథనమ్ము!

•

జప రంజన కర్మనిర,
సర్వ రోగ పరీవారి||
పద్మజగణ బహుదూషణ
ధర్మకర్మ రణదీపణ||
ప్రౌఢ భక్తజన వేళ,
సజ్జనగణ సంత్రాతా||
పరమభక్తి : అగ్రగామి||
జ్ఞానదూమి జోలోమి||
అజ్ఞులయెదు దాక్షిణ్యర
విజ్ఞుల జేసెదవు వారి;
జేత్రజ్ఞుడ వైన నీకు
చిరు భక్తులపైన ప్రేమ
చేర్చు వారి వైకుంఠము;
ఆదిభట్ట, వాగధివతి,
అల్పజ్ఞుడ నై న నన్ను
విజ్ఞుని గావించెదవో!
మధురభక్తి సంతరితమ,
నూనిని 'కాదను' జేతువో!
నారాయణభట్ట! దిట్ట||
నా వేమస్సు లందుకొనుము
ఓహో, పజ్ఞానమసీ!
అహహా! అసెందవనీ
అమ్మా, ఓ వాగీశ్వరీ,

అందుకొమ్ము వందనముల!
అందుకొమ్ము ఈ కాన్కల||

•

ఓ నారాయణ దాసా!
ఓ దాసా! దాసదాస||
నీవె స్వయంగామ వచ్చి
'స్వయంరేఖ' నాన్ని నాకు
ప్రాసె యిచ్చుకొన్నావు.
శ్రద్ధతోటి, భక్తితోటి
నిష్ఠతో పరియించినాను
అందు నీవు నిన్ను గూర్చి
కారదావకారుడ నని
తెలియ జెప్పుకున్నావు;
నీదు స్వయంరేఖనాన్ని
నేను నమ్ముతున్నాను.
కారదగానే భావన
చేసి మొక్కుతున్నాను.
నీవు 'స్వయంరేఖ' నాన
అజ్ఞయోని జాయ ననీ,
వాదీకమలుని నతివని,
స్వయంజ్యోతి పత్ని ననీ,
శ్రీ జ్ఞాన సరస్వతి నని
కారద నని, భారతి నని
మృదులోత్తుల, మధుర క్షుల
చిత్ర చిత్ర విలసనలతో
తెలియ జెప్పుకున్నావు.
'స్వయంరేఖ'నమ్ము వందు
స్ఫురియింపగ జేసి నట్టి
అంశమ్మును విశ్వసించి

శారదావను నమ్మికతో
అర్పించితివయ్య నీకు
సాష్టాంగ నమస్కారము.

•

నారాయణదాస! నీవు
శారదావతారమ పని
నమ్మువారు నమ్ముతారు!
నమ్మువారు వేసవేలు!
నమ్మనివారా నమ్మరు!
వారు ఎందరో ఉందురు!
ప్రతియుగాన లోకంలో
పరమేశ్వరు సవతారా
లను నమ్మిన యట్టివారు
నమ్మజాల సట్టివారు
ఉంటూనే ఉంటారు.
శ్రీ హరి అవతారాల్లో
పరిపూర్ణములు రెండు—
శ్రీరాముని అవతారం,
శ్రీకృష్ణుని అవతారం!
ఈ రెంటినే నమ్మినట్టి
వారు జగతి నెంతోమంది,
నమ్మనివా రెంతోమంది
తొలుత నమ్మనట్టివారు
పిదప నమ్మువా రెందరో
'వాగ్విశ్వాసి'వే నీ వని,
'నారాయణదాసు శార
దావతార మనీ జగము
నమ్మటములో నై నా
ఇట్టి అంతరా ఇంటవి

అయితే, మీరు "శారదావ
తారు" లనెడివారి దేను
లోకంలో మేలుచేయి,

•

నీరుల కాటపట్టు, విద్య
తెల్ల పట్టినట్టి యిల్లు
కర్మతుల నివాసభూమి
జ్ఞాను లయినవారి కాల
వారమును, భక్తజనుల
కునికీపట్టు ముసీ క్షీర
నదీ గుండలకమ్మలు ప్రవ
హింపంగా, తృణజలకా
ష్టాది నమ్మదీని వహించి
నట్టి వంగవోలు నీమ
అందు కందుకూరు నమీ
పాన ఉన్న "నర్వదేవ—
అగ్రహార " మందు నిరం
తరమును శ్రీ భగవత్సే
వా తత్పరు లయిన వావి
లాలవారు, తెలుగువాటి
వైదికాగ్రగణ్య లయిన
వారు వసిస్తుండెవాడు
ఆ వంశములోని 'సరా
శివశర్మ'ను వేదశాస్త్ర
కోవిదుండు, అగ్నిష్టో
మమ్ము చేసి సోమయాజి
అయినాడు, ఆయన తన
వత్ని వలన నొక తొమ్మిది
మంది పుత్రులను పొందుట

వలనను "వవపుత్ర సోమ
యాజి" యయ్యె. విఖ్యాతితో
ఆయన-వంశమ్ము నందు
యజ్ఞమ్ముల వాచరించి
సోమయాజు లై ననాడు
ఎంతమందో ఉన్నారు.
అట్టి వారిలో ప్రసిద్ధు
డయిన కృష్ణసోమయాజి
మనుమడిగా వుట్టినార
బహు విద్యా దానయాజి!
సోమయాజి నై న వేను
పెట్టు సోమయాజి నేను.

వన్య మార్గ సంవాసాః
ఓ నారాయణదాసాః॥
సంస్కారము నొందిఉన్న
సజ్జనవంశమ్ము నందు
వుట్టినానె గాని వేను
రెండేళ్లకె నా తండ్రిని
ప్రజ్ఞాన్విత కౌలుపొడి.
తల్లి ఎప్పుడు వ్యధనొందుచు
అన్యస్తత నుంటచేత
ఆ వ్రుంధువుల ఇండ్లకు
అప్పుడప్పుడేగి ఆచట
శ్రద్ధాభక్తులు వహించి
జ్ఞానార్జన చేయుచుంటి
అట్టి నాడు బాంధవశను
నాకు వయసు ఎన్నిదేండ్లు

అత్యర్థన స్వీకరించి
రాయల ప్రాంతావి తేగి
పరమేశ్వర విద్యా పై
దుష్కమ్మును మేళవించి
కథాకథన మొనరించుచు,
ప్రజ్ఞాప్రేక్షితుల దివ్య
గాంధర్వకళా వైభవ
సంపత్తిని పంచుచుచ్చి
ఆనందామృతము త్రాచ
నబ్బితేపి సంతృప్తితో
విజయనగర మరుగుచున్న
వేళను మా గర్తవృత్తి
భక్తజనుల అత్యర్థన
వాదరించి మా పగరికి
కథజెప్పగ వచ్చినారు
వన్యమార్గ సంవాసాః!
ఓ నారాయణదాసాః॥

"కథాగానపుంస్కోకిం",
' నిత్య నవ్య మయామిమ్ము '
' పుంబారతి ' వచ్చినారు,
కథను జెప్ప మన్నా" రను
కమవిషయ మెరిగి నేను
అటదూమి నుంచి ఇంటి
కరివేగముగాను చేరి
"దాసుగారి కథను వేను
వారి-పాదములకడ మప
విమడనై శ్రద్ధతోడ

వినగావలె సాయపడుదు "

అని ప్రార్థన చేసినాను
పురములోని విజ్ఞులలో
ప్రముఖులైన మేనయ త
త రలైన హమగాడు
నా ఆందోళనను చూచి,
చేరబిల్చి వరురతతో
బుజ్జగించి " ఒరే యాజ్ఞ!
మప్రసీద్ధ నామధేయ
లైన వారి కథను వినగ
నేనూ ఒక శ్రోతనురా,
వీ కోరిక తీరుస్తా||"
అంటు మాట యిచ్చివారు

తమ హరికథ కేర్పాటులు
చౌతరాలో జరిగాయి.
వేంవేలమంది జనం,
పురములోనివారు, ప్రక్క
ఉన్న ఊళ్లలోనివారు
శ్రోతలుగా వచ్చి సభను
నింపినారు; పరమభట్ట
మిమ్ముగూర్చి పలువిధముల
విన్నయట్టి విజ్ఞానులు
సైతము మిము వీక్షింపగ
స్వాభిమాన దర్పముల
ఎట్టా విడిచి, విరువకుండా
వచ్చి సభను చేరినారు,
స్థానముల పొందినారు.

కారదావళార! మీరు
పెద్దదయిన తంకొవ్వును
దానిపైన రమ్మ పుష్ప
గుచ్చములు, పాండాగ
మువ కుంకుమదొట్టు, కమల
దిద్దుకొన్న కడు నర్తిని
జాకటుయము, దేహముపై
లేపనాలు, చందనాదీ
గంధములు, అన్యమైవ
అంగరాగ బోగములు
అభరణాలను ధరింప
కడు నపేక్ష, పురుషులవై
తమ్ము మోహపరచునట్టి
నైజ రమ్మ లక్షణాల
వ్యాప్తినొందు సురభికాల
తో నొప్పెడు వేషముతో
నాట్య ముగ్గ గమనముల
ఉజ్వలరాశినయ వీక్షం
అరుగుదెంచినారు భట్ట!
సభ సర్వం అర్చిత క
ళ్యాణమండీర మ్మయినది
సభకు దివ్యవాలావర
ణాన్ని కల్పనమ్ముచేయ,
నహకరించు వాద్యగాంధ్ర
నైజవిధమ్ము లయిన యట్టి
అభివయాల పొచ్చరించి
స్థానోదీత స్తోత్రాలతో
వాగ్దేవిని, పరివన్యను

అన్య దేవతామూర్తుల
సంప్రార్థన చేసినారు.
అనుభూతికి ఏమి తోడె
నో ఏమో అవుడు మీరు
చిత్రంగా " హరికథ విం
టార , మీరు హరికథ విం
టారా " అని నరవారిని
ప్రశ్నిస్తే అప్పు డచటి
చమత్కారశీలి అయిన
దనికు దొకడు దర్పంతో
" హరికథనే చెప్పండి.
నేటిదాన్ని బట్టి శేష
హరికథ వింటామే లేదో
తెలుస్తా " మన్నాడు.
" చేతో ముద మొదవె నాకు
మీరు తోరినట్లు నేడు
హరికథనే చెప్పురాను.
పరమశివుడు పార్వతినెటు
పరిణయమాడెనో తెలిపే
హరికథనీ చెవులా " నని
నిర్ణయించినారు మీరు
హర్షధ్వను లొవరించిరి.

శ్రీ నారాయణదాసా,
కథాకథన మహాదక్ష||
గౌరీకళ్యాణకథను
తాము ఇట్లు నడిపినారు
నడిచేని, శివునివత్తి,
పతినిగానీ, తననుగానీ

తండ్రి అతడి యజ్ఞానికి
పిలువకపోయినను సోడ
రీతులును చూచుకోరెక్క
తోడవచ్చె. దక్షు డవుడు
"జ్యేష్ఠపుత్రి వీవు నాకు
ఎవుడు విచ్చు పిలువనుగదా!
ఏం నీవు వచ్చినావు?
నా ఇంటికి నీ పతి శివు
డన్యాయము చేస్తు నన్ను
నిరతమ్ముమ ద్వేషించును
కాన అతని పిలువలేదు,
నర్వదేవతల విల్పిరి.
యజ్ఞేశ్వరు డై న విష్ణు
వే ఈకడ కడుగుదెంచు.
వెళ్లిపొమ్ము. నీ విట ను
న్నావో శివుడె ఇటకు వచ్చు.
యజ్ఞభూమి యో నియ్యడి
అవచిత్ర మ్మయిపోవును.
నా కులగౌరవము బెరుప
గా శివు వరియించినావు"
అని పుత్రుని కోపించెను;
పరమశివుని దూషించెను.
అపు డసిక్కి, తల్లి ఏమి
వలుకలేక కోకించెను.
తనను కోపగించుట అను
విషయము పట్టించుకొనక,
పరిదూషణ వినజాలక
పతినే మది న్మరియిస్తూ
"నరల అచ్చ కలిగినవుడు

శివుడె భర్త జేగా కని
 మ్రొక్కి, మహాయోగాగ్నిని
 నృష్టిజేసి నతీదేవి
 దేహమ్ము దహించుకొనియె
 లవ-సతి సతి దేహ
 ర్యాగమ్మును ఎరిగి శివుడు
 దమిడి యజ్ఞాన్ని మోర
 ముగ ధ్వంసము గావింపను
 వీరభద్రు వుద్ధించెను,
 ఐట నుండియె అతడు శివగ
 జాంతోటి దక్షయజ్ఞ
 వాదీకకడ కేగి త్రొక్కి
 యజ్ఞమ్మును, యజ్ఞశాల
 నాశనమ్ము గావించెను.
 కొంతకాల మైనపిదప
 శివుని పత్ని సతీదేవి
 తదుపరిజన్మమ్ము నందు
 మేనక గర్భాన వుట్టు
 నగరాజుగు హిమవంతున
 కని విష్ణ్వాదులు అతని
 గేహమునకు విచ్చేసిరి.
 నారదుండు విచ్చేసెను
 దైవజ్ఞుండగునాతడు
 వుట్టనున్న సతీదేవి
 అందచందములను దెలిపి
 “ నీ కుమార్తె పరమశివుని
 పత్ని. ఎంత అదృష్టమ్ము
 నీ యది హిమవంతా! “ అని
 నంతోషము నొంద జెప్పి
 బ్రాహ్మిపేట, గుంటూరు.

నతుల వంది అరిగినాడు.
 హిమవంతుడు, పర్వతరా
 జునికదీక్ష తపమొనర్చి
 తన వంశము చివరింప
 జేసుకొనంగా వచ్చెను
 గేవత లందరు పితరుల
 కడకు వెళ్లి “ హిమవంతుడు
 పెండ్లాడగ దలచినాడు.
 ఇది అందరకను శ్రేయో
 దాయకమ్ము. అతడు మేన
 కను పెండ్లాడుటకు మీరు
 అజ్ఞ ఇందు “ అని కోరిరి.
 పితరుల అనుమతి మీదను
 హిమవంతుడు పెండ్లి-శరే
 మేనకను. విష్ణ్వాదులు
 దేవత లేతెంచినారు
 “ మేనకగర్భాన శివుని
 పత్ని యైన సతీదేవి
 నగరాజుకు జన్మించును”
 అని తెలిపిరి. మహాదేవు,
 పరమేశ్వరు. శివు నందరు
 శ్రద్ధతోడ స్తుతియించిరి.
 మేనకమను నగరాజుకు
 మైనాకాదులు వుత్తరులు
 జన్మించిన పిదప వుట్టి
 నది పార్వతి. జాతకమ్ము
 చూపింపగ విద్ధ అంద
 చందాంను తెలియజెప్పి,
 తేరిచూచి వందనమిడి,

— వి. వి. సోమయాజులు

: నారాయణ నపర్య :

హయగ్రీవుడు అగస్త్యమహర్షికి లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమును ఉపదేశించుచు, “నిజసంలాప మాధుర్య వినిర్భర్తృత కచ్చపి” అను నామమును ఉపదేశించుచున్నాడు. ఆ సమయముననే వారిద్దఱును క్రింది శ్లోకము చెవినిఁబడినది.

“విపంచ్యాగాయంత్యా వివిధ మపదానం పశుపతేః
శ్వయాఽఽరథే వక్తుం చలితశిరసా సాధువచనే
తదీయైర్మాధుర్యై రవతపితతంత్రీ కంఠవాం
నీజాం వీణాం వాణీ నిచులయతి చోలేవ నిర్భరమ్”

(సౌందర్యలహరి 88)

“వివిధశివాపదానముల వీణయమీటుచుఁ బాటఁబారవ
శ్వనశత శీర్షముంగడిపి సాధువచస్సుం నీవు వర్కఁడ
ద్ర వరసమాధురిగతి సరస్వతి వీణయ తంత్రులందు, వె
ల్లి వొనరుపంగ వాణి వెనలంస్వవీణను గప్పుగొసెనన్”

(వ. మ. శర్మ)

అంత హయగ్రీవుడు, “వారే శ్రీమజ్జుధురు ఆది శంకరాచార్యులవారు స్తుతించుచున్నారు” అనెను. అగస్త్యుడు ఆమాట విని, ‘స్వామీ! పార్వతి శివుని అపదానమును (జరిగిన త్రిపుర విజయ. యాగధ్వంస హోలాహం ధారణ జలంధర వధ గజాసుర వధాదికము) పాటలుగాఁజేసి వీణ మీటుచు పాడుచున్నది, ఆమె కంఠ, మాధురిమను, పాటలలోని యక్షరములకు స్వరకల్పనచేసి సరస్వతియు, దనకచ్చపి (వీణ) పై పలికించుచుండినది. కాని ఆ నాదమును తన కచ్చపితో సరిగా పలికింప వీలుగాకపోయినందున అప్రశుతులు రాగా సరస్వతి వీణావాదనము చాలించి దానిని ముసుకుతో కప్పివైచినది, అనిగదా స్వామివారిస్తుతి. ఇట్లే దేవీ నామమునందును ‘కుకళారికాది స్వరములను సైతము పలికింపఁగల తన కచ్చపి, దేవి నహం సంధాషణ మాధుర్యముచే తిరస్కరింపఁబడుటచే కచ్చపి బెదరిపోయి మూగవోయినది. అను భావమేగదా; మఱి అట్లయినచో వాణి వీణ అట్లు మూగ వోవలసినదేవా? అన్ని విద్యలకును రాణియగు వాణికి ఈ స్థితి చిన్నతనము కాదా! అనినాడు.

అందుకు హయగ్రీవుడు, 'నీవనినది నిజమే, అయినను అది దైవరీతి. పరమేశ్వరుడు దానిని గూర్చియే ఆలోచించుచున్న తంత్రకాండమునకు నాగడుగు శివుని దర్శింప వచ్చినాడు. స్వామికి నమస్కరించి నమ్రుడై నిలువబడి యున్నాడు, అంతట శివుడు, మందస్మితవదనమునై "నాయనా! ఏమిట ఏతెంచితివి? కారణమేమి? ఆహ! తెలిసినది, విను. తొల్లి ఒకానొక సమయమున జగతిని ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క రీతినే ప్రతిభను ప్రదర్శించుచుందురే కాని, ఎన్నో కళలను కలిగిన మహానుభావులను పరమేష్టి సృష్టింపనేలేదు. అట్టి మహాసృష్టిక సృష్టిని గావింప కోరవలెనని ఒకసారి తలచి నేను పార్వతితో అటులనుచు డగగా, అనమయముననే ఏతెంచిన కారద, "అట్లు, నేనే వుడమిపై అవతరించును, నాన ఆ ఉబలాటము కలదు, అంతేగాక అన్నివిధముల ఆటలో పాటలో నటనలో నంగీది సాహస్యములలో హరిని కీర్తించి భజించి తరియింప వేడుక నాకు నువ్వది" అని పలుకుచు అనూచనను పరమేష్టికి తెలుపమన్నది. అంతనేను ఆ ఉవయమును సృష్టికర్త కేరింగింప, అదియును జరిగెడిదే మరి. అటులనే గావింతును. అమెను లలాట లలిత రేఖాప్రభావమే. అందుకే మీకాకోరిక, అమెకా ముచ్చట' అని పలికినాడు, దాని ప్రభావముననే ఈనాడు అమె అట్లు నిశ్చయించినది, నాయనా! తీరికదా నీ నందియము 'అని అడిగినాడు.'

(స్వ-లేఖనము)

ఈ మాటలు విని అగస్త్యుడు "స్వామీ! నరన్యసికిని లలాట లలితరేఖాప్రభావమే" అనుట, 'తీరికదా నీ నందియము' అనగా ఏమో వివరింపఁగోరుచున్నాన. అని హయగ్రీవుని వేడినాడు.

అందుకు హయగ్రీవుడు, 'లలాట లలిత' అనేనేకాని, అది కాను వ్రాసియున్నట్లు బ్రహ్మ అంటేదు.' లలిత' అను మాటకు 'వివరికిని తప్పింప ఏలుకాని కారదాదేవి యొక్క నిశ్చిత సంకల్పమే' అని అర్థము.

ఇక, అంతకుముందు సృష్టికర్త మందిరమున నాగడుగు, "అననీ! నీవు భూలోకమున సంచరించుచో ఎటుల ఉండువో" అని యన్నాడు, అందులకామె "ఏమిటా! నక్క! ఏమిన్నది దాని వెనుక నీ యలోనన చెప్పు మననది", "అననీ! నన్నే అడుగుచుంటివి, నీకు, తెలియని దేమున్నది? అని పలికి, ఏమియును లేదు నీవు సంచరించిన ఉర్విపై ఎటుల నుండును! అని అడిగితిని

అంతే అవినాడు. అందుకామె, 'నీ కోర్కె కీర్తనలెన్న అలోచన' పాటను ఉన్నది. మరి "ఇంతేగాదు, నీవు నిత్యము వారాయణ నామగానముతో నీ బద్ధిము సార్థకము చేసుకొనుచున్నావు నీభాగ్యమే భాగ్యము ... చూడు. తుంబు రుడు గానమువ హరిని కీర్తించుచున్నాడు, నీవు కీర్తనలలో అతనిని నిలుపు చున్నావు ప్రహ్లాదుడు భక్తి మార్గమున చరించి తరించినాడు. క్షేత్రయ్య త్యాగ య్యలును తమ సంగీతముతో కీర్తనలను పదములను రచించి జన్మ సార్థక్యము నొందినాడు. ఇప్పుడు నాకన్నియును కలిపి ఒక నవ్య ప్రక్రియను ప్రవేశపెట్టి దానితో చరించడమే గాక అది వినినవారిని కన్నవారిని ఆనకీర్తతో భక్తిమే చరించిన వారిని సైతము తరింపజేయవలెనను సంకల్పము కలిగివది. అందుకు నీవేమిచున్నా? అని ప్రశ్నించినది.

(స్వయం లేఖనము)

ఇట్లే సరస్వతీదేవి సంకల్పమే ఎవరికిని తప్పింప వీలగాని ప్రజ సంతకల్పము, అది ఆమెయే తిథించుకొనిన వ్రాతవంటిది.

తన యీ నిశ్చయమును నారదునకు వివిపించి "నేను శ్రీమూర్తిని గదా; భూలోకమున వారికి తగినంత స్వేచ్ఛలేదు ... నేను ఈనాడు శ్రీనివాసాన అవతరించి నా ప్రజా ప్రావీణ్యాంను కనుపరచుట అంత తేలిక విషయముగా తోచుటలేదు ఏలయన, నేను ఆ ప్రతిభను చాటు నమయమున దేశ దేశములను తిరుగపరిసరియుండును గదా; అటువంటప్పుడు నేనొక్కదానిని తిరగడ మనేది తుదిరే పనేనా! నేను నాలో ఎవరిని తీసుకొని వెళ్ళుదును మరి! అందు వలన అవిషయము మీద యోచించవలసినది. "దీనికి యోచించి చెప్పుము" అని తన సందేహమును వెలిబుచ్చివది.

అందుకు నారదుడు, '— తల్లీ! నీవు పురుష స్వరూపుడవై పుడమిపై అవతరించు పురుషాకృతిలో క్రొత్తరితి జీవితమును భువిలో అనుభవించు ఆ క్రొత్త పోకడవేదో సృష్టించు - అమ్మా! మరి యితరమైన నీ సందేహమును చెప్పు అని అడిగినాడు.

అంత నా కారణాదేవి, నాయనా! నీ అధిప్రాయము సముచితమైతే మరి నేను జనియాలనుటకు అనుష్ఠాన పుణ్యరంపతులెవరో నిర్దేశింపవలసినది నిన్నే,

అనగా నారదుడు; "అమ్మా! పూర్వము నీవు ఒకానొకప్పుడు నిన్ను కోరి తపి
యించువారలకు పుట్టెదనని వరమిడితివి గదా! అందేవారు నిన్నే కోరి పుడమి
పైన పుణ్యదంపతులుగా అవతరించియే యున్నారు. వారి నోములపంటగా ...
వారికి జనియింపుము" అని బదులిడినాడు.

కారద పురుషుడుగా భూమిలో పుట్టినచో హరినామ గానామృతములో
మునిగి ఉండిపోత ఆమెకు మరల బ్రహ్మలోకమునకు జేర్చుట, అతనికి భార్య
సంతతి అనువానిని గూర్చిన నివరములను తెలిసికొనుటకై నారదుడు వైకుంఠము
నకు బోయి లక్ష్మి సన్నిధిలో తన సందేహములను విప్రువుతో చూచిపెట్టినాడు.

విప్రుగానముతోనే షణ్మాలన్ని గడుపుచు తద్భక్తురాలైన ఒక యువతీలలాచ
వైకుంఠమున ఉన్నదనియు, - ఒకానొక పాపలేకము వలన ఆమె పుడమిపై
జనించి (పుంభావ) కారదకు భార్యగా పుట్టుననియు, ఆమె పేరు లక్ష్మీనరస
మాంబ అనియు, ఆమె 40 సంవత్సరములు మాత్రమే జీవించి సువానినిగనే
విప్రు సాయుజ్యము నొందుననియు, కొంతకాలమైన పిదప హరియనుమతి పొంది
పుడమి కేగగలదు అనియు, కారద పురుష రూపమున 80 సంవత్సరములు పుడమిపై
నుండగలదనియు విప్రువు వలన వినిన నారదుడు కైలాసమునకుబోయి ఆ పుంభావ
సరస్వతికి సంతానమెవడు కాగలడు? ఎంతమంది? అను సందేహమును వెలి
బుచ్చగా, "పూర్వతీదేవి చెలిక'తై" 'సుగాత్రి' అను పేర నిరంతర దైవధ్యానమున
నున్న యువతి ఏకైక పుత్రికగా జనియింపగలదు. కాని తండ్రి విజ్ఞానమున
వారసురాలు కాజాలదనియు తెలిసికొనిన నారదుడు ఇట్లు తన సందేహము
లన్నియు దీరగా; ఇకమీద నా జనని బాల్య యౌనకౌమార దశలను గాంచుచు
ఆమె వెలిగించు విజ్ఞాన జ్యోతుల దర్శించుటే నాపని, అంతకు మించిన సత్కార్య
మేమున్నది? అని తలచినాడు".

(ఇంతవఱకు శ్రీ దాసుగారు తన మునిమనుమరాలు చి. కె. రాజేశ్వరి
బ్వారా (Auto writing) స్వయం లేఖనమున దెలిపినదాని సారాంశము).

3 వేల తుండ్రుముందు సోరాష్ట్ర వ్రాహ్మణులు గోళదేశమునను బోయిరి.
వారిలో 18 గోత్రములు వారుబడేరినవి. 1000 సం॥కు పిమ్మట వారు గోవావరీ
తీరమునందలి పేటూరిలో నుండిరి. కావున వీరందఱును "పేరూరి వ్రాసెనులు"

అనుచున్నారు. ఈ సంకల్పంలో 'అచిభట్ట' అను పేరుగల మహాశయుని జయ పురాధీశుడు కృష్ణ ప్రభువు పిలిపించెను. ఈయన బహుకుటుంబి. అఖిల వేదకాస్త్ర నిపుణుడు. తరద్వాజ గోత్రుడు, వైదికులు, (శ్రీ దాసుగారి పద్య సారాంశము) వీరు శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని 'అజ్ఞాన' అనుచోట స్థిరపడిరి.

అట్లు శివసంకల్పము, నారదుని ప్రేరణ, బ్రహ్మనుమతి, విష్ణువు కార్య నిర్ణయముల ననుసరించియు, (స్వయం లేఖనము 6.20 - పుటలలోని విషయ మునుబట్టియు) "గోవిందరూపిణి" అ. న. శిశు "నష్టాంచ ధరణీం పూర్వమవింద" (ఇతి బాస్కర వ్యాఖ్య, సర్వతోముఖమైన హరికథా గాన సాహిత్యాది కళ నష్ట మైనందున ఆ లోపమును తీర్చుటకై) గాం = భూమిని, అవింద = పొండి నది. అను విగ్రహము ననుసరించియు, శారదాదేవియే అజ్ఞాన గ్రామమునందలి, "ఉభయశ్రీ నరసమాంబ వేంకట చయనులు" అను పుణ్య దంపతులకు రక్షాక్షి శ్రావణ బహుళ చతుర్దశి (31-8-1884) నాడు పుంబావ నరస్వతిగా అవతరించి నది. ఈ నాడు "సూషావమే సుదీపం చమే" అను ఋగర్థము పార్థకము.

శారద భువికి రాకముందే, నారాయణ నామ హక్తిర్తనముచే తరింపవలె నన్న కోరికయుండుటచేతనో, శారద నారాయణ భగినియే (నారాయణీ నాదరూపా - (అ. న. శిశు) నారాయణస్య పరమ శివస్య శ్రీ, నారాయణ భగినీవా, (రా - వ్యా) అను అభేదముచేతనో, నారాయణుని సంకల్పముతోడైనందుననో తల్లి దండ్రులు ఈ పుంబావ సరస్వతికి 'నారాయణ' అని నామకరణము చేసిరి.

అగస్త్య మహర్షి! ఆనాడు పార్వతి సన్నిధిలో తన వీణయకు ముసుకు దొడిగిన శారదయే శివానుగ్రహమున భూలోకమునందు అట్లు పురుషుడుగా జనించి నారాయణాఖ్యుడై బాల్యమునుండియే సహజ సంస్కార గాంధర్వ విద్యా సంస్కార బలనైపుణ్యముచేత, పార్వతీ సత్త్వప మాధుర్యమునే అనుకరించుచు తన కచ్చపిని సంకల్ప శక్తిచే ఇచ్చట ఏర్పరచుకొని ఆనాడు మూగవోయిన దానికి ప్రతి అయిన తన వీణనే ఆధారముగాచేసికొని వీణావాదన గాన కళలలో మేటి అయినది. కైలాసమున శివమహిమలను పాటగా పాడినది పార్వతి కాగా శారద కచ్చపిపై పలుకరింపజూచి అపశ్రుతుల పాలైనది. కాని యిచ్చట హరిహరా భేదముచే హరికథా వ్యాజమున గానము ఆమెనియే. వీణా వాదనమును ఆమెదియే, కావుననే ఆ పుంబావ సరస్వతికి తక్కిన వాద్యములు అనిన ఏవగింపు.

శ్రీ దాసుగారికి సో, లక్ష్మీ వరసమాంటతో వివాహము నిర్వర్తించబడెను వారి యేకైక వృత్తిక పావిత్రము. ఆమెను శ్రీ ఉపాధ్యాయుల ఆప్తుల సరసయ్య గారికిచ్చి వివాహము జరిపిరి. వీరి కుమార్తెయే శ్రీమతి శ్యామలాదేవి. ఈమెయే శ్రీ కర్తా ఈశ్వరారావుగారి ధర్మ పత్ని. వీరి పెద్ద కుమార్తె కుమారి రాజేశ్వరియే స్వయం లేఖనమున శ్రీ దాసుగారి పలన శారదావరారమును బ్రకాశించఁ జేసినది.

“ఆచార్యాత్పాదమోదతై పాదం శిష్యః స్వమేధయః
పాదంసబ్రహ్మచారిభ్యః పాదం కాలక్రమేణచ”

సామాన్యుడు గురువుతోడ పాఠిక భాగము, స్వమేధతో పాఠిక భాగము, సతీ ధ్యులతోడ పాఠిక భాగము, కాలక్రమమున తోడఁ భాగము విద్యుల సభ్యుసించి పూర్ణత్వము ముందుచున్నాడు. అది పై నున్న తీతపురుషునిది. కాని యీపురుషుని వాణి విషయమున శ్లోకములోని 1, 2 పాదములు అనువసరమై ప్రపేదిలే ప్రాక్షణ జన్మ విద్యాః, అన్నట్లును; వాగ భీశ్వరీ, బ్రాహ్మీ, సరస్వతీ, అను నామములతో నొప్పారు మూర్తి శక్తుం ప్రబాపమునను, గురుమండల యాపిణి (శి శత) పరమ శివాది వ్యస్య గురు పర్యంతాః తేషాం మండలం = పరంపరా సైవరూపం యస్యాః) యైన పార్యుతియే యీ కారణ జన్మనకు గురువు. కావుననే వీరు “ఎవడు ప్రభువనదిగిన వాడెవని యిచ్చు । కర్డులేకుండు నెవడు సత్యన్వయాపు । దాది కారణమెవ్వడియపులమునకు । పట్టి సర్వేశు మద్గురు నాశ్రయింతు” ॥ అనియు, “నాకు సరస్వతియే ఒజ్జ, లోకమే బడి” అనెడివారట.

ఇట్లే ‘తాస్యప్రియ’ దయచే, శ్రీన ర్తనమును లాస్యము అందుడు. ఈమె కారదయే కావున లాస్యమునందును అపూర్వత్వమే, భందస్సార, శాస్త్రపారయు అగు దేవీకృపచేత వీరికి వేదవేదాంతాని సర్వశాస్త్రములు, భందోరీతులు, ఒకటియని కాదు, నమస్త కళలయందును అన్ని భాషలయందును సంపూర్ణత్వము అబ్బినది. అంగ్లమున F.A. పతకు సాగించిరట.

“కళారత్నం గీతం శ్రవణ సుఖరత్నం హరికథా
రణి రత్నం వాణీ, గగన తరరత్నం దినకరః
నికారత్నం చంద్రః, శయనతలరత్నం శశిమణి
సభారత్నం విద్వాన్ స్మృతరత్నం చంద్రః”

అను మహాకవి వాక్కులోని 'కథ' శబ్దము శ్రేష్ఠార్థము. హరికథ శ్రవణ సులభత్వము అనలేనన్నచో, ఏకవియో రచించిన కవిత, అందలి పద్యగర్భములు, గేయములు, వానితోన పదకవనము రసశ్చోరకములుగా నుండవలయును. అంత ముత్రమున ఆ కథను కంఠస్థముచేసి కథకుడు 'వ్రతకథ' మాదిరి శ్రోతల యెదుట చదివినచో అది హరికథ అనిపించుకొనఁజాలదు. కాబట్టి హరికథకుడు సంగీత నాట్యకథాకథన చాతుర్యము గల వాఁడుగా నున్నపుడే ఆ కథ హరికథ. అది కళారత్నము. నై నై వుష్కముననుదోడు చక్కని కవితయు అద్భుతచో అద్భుతా కథకుడు 'హరికథాకథరత్నము' కావచ్చును.

లోకమున హరిదాసులు గురువు కడ ఎవరో వ్రాసిన కథను సర్వతోమూలముగ అభ్యసించి కథను సాగింతురు. శ్రీ నారాయణదాసుగారికి ముందుగా కథ తెలియఁబనిలేదనియు, అవధాన ప్రక్రియలో వలె, ఏ భాషలో ఏ కథను కోరినచో అరుస్తగా నర్వాంగ నుండవలయుగా ఆ కథను బేప్పఁగల మేధా వ్రజ్ఞ పాటవములు కలదా ప్రసాదమే.

అద్భుతపట్టున హరికథా కథన దక్షత "లోకికానాం హి సాధూనాం అర్థం వాగను వర్తతే, ఋషీణాం పునరాధ్యానాం వానమర్థోఽనుభావతి" (భవభూతి)

(లోకిక సాధువులవాక్కు అర్థము ననుసరించియు, అద్యురైన ఋషుల వాక్కును అర్థము అనుసరించియుఁ బ్రవర్తిల్లుచుండును) అను రీతిలోను.

"ప్రళయేఽంతర్హితాః పేదాః పునః

సృష్ట్యాదౌ యాన్ ఆర్భంతి తే ఋషయాః"

(ప్రళయకాలమున అంతర్హితములైన పేదములు పునఃసృష్టి మొదట ఎవరిని ఆశ్రయించుచున్నవో వారే ఋషులు) అన్నట్లును విరికథలో, భాషార్థవములోని అమృతము అలలుగా, అలలు తుంపురులుగా, అనియు బిందువులుగా, అనియు సువర్ణములుగా దాసుగారి వాక్కునే అనుసరించుచు శ్రోతలకు విస్మయావహముగా ఉండును, అని హరికథను వినియున్న వృద్ధవాక్కులు.

శ్రీ దాసుగారి గ్రంథములు (హరిరచనలు) విషయ వైవిధ్యము గలవి. వానిలో 'తారకము' (సంస్కృత శ్లోకములు) మేఘాంతి, ఇందు ఏడు వ్రయోగించిన క్రియాపదములు అపూర్వములు.

ఇచ్చటనొక చిత్రము. రచయిత నారాయణకవి. వ్యాఖ్యాతలును బ్రాహ్మీ భాషణ శ్రీరాంరట్ల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు. వీరి వ్యాఖ్యయే లేకున్నచో పైతారకము సుబోధముగాదు."

'తారకము'ను గూర్చి Prof Geldner Martsburg University, West Germany "జానాతే యన్న చంద్రార్క జానతేయన్న యోగివః జానీతే యన్న తర్గోఽపి తజ్జానాతి కవిఃస్వయమ్" అని యభిప్రాయ మిచ్చియున్నారు. "పంచ బ్రహ్మ స్వరూపిణీ" (34వ) అను అరితా సహస్రనామ వ్యాఖ్యలో రస్కురులు క్రింది శ్లోకము వ్రాసియున్నారు.

"పుంభావలీలా పురుషాస్తు పంచ
యాదృచ్ఛికం నంలపితంత్రయీతే
అంబ! త్వదక్టో రణురంకుమారీ
తవైవ మందస్మిత బిందురిందుః"

(ఉత్తరార్ధమునందలి) "అంబ! నీ కంటనుండి ప్రసరించు కాంతులలో ఈ అంకుమారి (సూర్యుడు) ఒక అణుమాత్రము. అట్లే చంద్రబింబము నీ మందస్మితి బిందువు" కావుననే "సూర్యుడు జగచ్ఛక్తి వై నను, చంద్రుడును తదాశ్రితుడే అయినను, సాక్షాత్తు శారదయొక్క కవిత్వ తత్త్వాదులను, రహస్యములను అణు మాత్రులై నవారెట్లు తెలిపికొనగలడు? అనుటను శ్లోకములోని ప్రథమ పాదమునను."

యోగులు తమ సాధనలోనే మునుగుచు తేలుచుండువారు కవివలె సర్వజ్ఞులు కాఁజాలరు అను భావమును రెండవ పాదమునను, భర్గుడు=పరమేశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడే అయినను శ్రీ నారాయణదాసుగారివలె భూలోకములో హరికథా సర్వజ్ఞుడు కాఁగలఁడా? అనునట్లు 'జానీతే యన్నతర్గోఽపి' అని బానించి "తజ్జానాతి కవిః స్వయమ్" ఆ నర్వమును కవి స్వయముగా (ఇతర సాధనా పేక్ష లేకయే) ఎఱుగఁగలఁడు' అని వ్రాసిరి.

ఆదినారాయణదాసు నారదుడు, నారదుని కోరికపై భూమిలో నవతరించిన పుంభావ నరవ్యతియు నారాయణుడే, హరిదాసులలో 'నరూతో నరవిష్యతి' (వ్య-లే 31వృత్తి) అనిపించుకొనిన వారిలోను ఆది హరిదాసుగారును నారాయణ సుగృహీతనామరే,

మఱియు 'భట్టు విద్యారణే భట్టు' అనుటయేగాక 'విద్యారణేపట్టు' అనియు అనవలసినదే.

జుట్టి వీరిగావము 'గాంధర్వగానము' అ' ప్రసిద్ధి చెందుటకు

"మనోఽరిరామాః శృంగారా

రథనేమి స్వనోన్ముఖైః

షడ్ధ సంవాదిసీః కేకాః

ద్విదా బిన్నాః శిలండిబిః" (రఘు 1-38)

అను శ్లోకవ్యాఖ్యలో నూరిగారు, "కుద్ధ వికృతిభేదేన ఆవిష్కృతావస్థాయాం చ్యుతాచ్యుత భేదేన వాషడ్ధో ద్వివిధః (తేన) షడ్ధేన సంవాదిసీః సదృశాః కేకాః మయూరవాణ్యః" అని వ్రాసియున్నారు. కుద్ధము, వికృతము, లేక, చ్యుత-అచ్యుత, అను భేదములచే, 'షడ్ధ' స్వరము ద్వివిధము. అట్టి షడ్ధస్వరముతో సదృశమైన మయూరముల కేకలను అనిరి.

సప్తస్వరములలో ఋషభ గాంధార మధ్యమ రైవత సిహదములు అను స్వరములలో నాదభేదములున్నవనియు, పంచమషడ్ధములలో అట్టి భేదములు లేవనియు సంగీతశాస్త్ర విద్వాంసుల యభిప్రాయము. మఱి ద్వివిధ షడ్ధస్వర మెట్లుండునో? అది గాంధర్వగానమునందే ఉన్నదేమో. అట్టి షడ్ధస్వరభేదమును గాంధర్వరణే గానశిక్షనిచ్చు శారదావతార పురుషోత్తముడగు దాసుగారు ఆ స్వర మును వారికి భూలోకమున సైతము గాంధర్వగానమును వినిపించిరేమో?

ఈ పురుష బారతి అవతరణాది 81 సంవత్సరముల పిమ్మట తారణ పుష్కరిణిలో పంచమి 2-1-1945 సంవత్సరమున యదా స్థానము చేరినది.

తాను భక్తాగ్రేవర అవినవ సంగీత స్వరశ్రవణ అగు త్యాగరాజ స్వామియు పుష్కరిణిలో పంచమినాదే పరమపదించిరి. వారి న్యూరార్థవమును నారదుడు భూలోకమునకు వచ్చి యిచ్చిపోగా, నారదుడే ఆ న్యూరార్థవ సంజాతమైన ఒక యేనుగు తిందువునంటి శాధవచంద్రికను స్థిరముగా మరల భువిలో నిలిపినాడు.

మనుష్యమూర్తి ధరించిన శారద తూర్లోకములో 80 యేండ్లు వెలిగిన సమయము సత్యలోకమునందలి బ్రహ్మదేవునికి 90 త్రయమిది సమయము కంటె కొంతక్కువయే యేమో :

ఇట్టి కారణ జన్ముని కృతులు జీవితచరిత్ర మున్నగు దాసుగారి సారస్వతమును తు. చ. తప్పక తదేకదీక్షతో గ్రంథరూపమున ముద్రించి, ముద్రించుచున్న ముద్రింపనున్న శ్రీ కద్రా ఈశ్వరరావుగారికి, (వీరి దర్శనార్థముకి దాసుగారు సూతామహాలు) తద్వంశ్యులకు, “నేను సరస్వతి అపరావరాధుఁడను. నా వారసులైన మీరు ఉత్తమ గుణసంపన్నులు, మీకు కుతము నొనగూర్తును. ఎల్లవేళం మిమ్ము గాంచుచునే యుండును. నావారలనిపించుకొను మీరందరు సౌఖ్యముల విడయగఁగరు ఈ లోకముతో మీవలన ఇంక బంధము ఉండుటవలన మీ మీద నాకు అపేక్ష పోవుటలేదు. అందుచేతనే మిము గాచు బాధ్యత స్వీకరించితిని. అది నిర్విఘ్నముగ కొనసాగింతును. (స్వయం 38 వుట) అను దాసుగారి ఆశీస్సులు దివ్యశరీరముతో పలికిన దివ్య వాక్కులు. ఇవి అమోఘములు అనుటకు శ్రీ ఈశ్వరరావుగారి పెద్ద కుమారుఁడు చి. వేంకటరావునకు అనారోగ్యము, దానికి శస్త్రచికిత్స, 48 గంటలకు పైగా వైద్యులు సహితము సందేహించినచేతనా రహితస్థితి, ఇట్లు మృత్యుముఖమున నున్న తన మునిమనుమనికి అశ్వినీ దేవతా వైద్య ప్రక్రియను శస్త్రచికిత్స కుంకు స్ఫురింపజేసి తాను అద్భుత్య రూపమున సమక్షమునందే యుండి శస్త్రచికిత్స చేయించి వునర్జన్మనే గాక ఈశ్వరరావుగారికి శ్రీ కుక్లనామ సంవత్సర బాద్రపద శుద్ధ షష్ఠి బుధవారము 6-9-1988 విశాఖ నక్షత్రమున కుమార తుల్యుడైన పౌత్రుని ప్రసాదించుట అనునవి ప్రత్యక్ష సాక్ష్యములు.

శ్రీ నారాయణ దాసుగారి హరికథా కథనమును, అప్పటి హరిహర స్తోత్రమును కీర్తనమును, “విన్నవారిని, కన్నవారిని ఆ నత్తితో తత్తిమై (వారి గ్రంథములను) చదివినవారిని సైతము (ఆ శారద) తరింపజేయును”.

(స్వయం లేఖనము)

సహృదయ మిత్రులు శ్రీ ఈశ్వరరావుగారు, శ్రీ దాసుగారు తన ముని
మనుమరాలు కుమారి రాజేశ్వరిద్వారా ప్రసాదించిన Auto writing ను, పాఠ
ప్రాసిన భూమికను నాచేతఁబెట్టి “దీనినిఁ జదివి మీరును నాలుగు మాటలు
వ్రాయుఁడు “అని నన్ను ఉత్సాహపరచిరి, శ్రీ దాసుగారినిఁగూర్చి ఏ కోణమునను
జ్ఞానములేని నా యీ నాలుగుమాటలు శ్రీ దాసుగారికి నేనుచేసిన మానసిక సపర్య
నారాయణ సపర్యయే అని నాబావము, వారికి నా కృతజ్ఞతా నమస్కారములు.

బుధజన విధేయుడు,
పటేపర్తి మల్లినాథశర్మ

గుంటూరు
Plot No. 21
ఆన్న్ ఫూల్స్ గేట్
Opp. Estate & Post
అమరావతి రోడ్
గుంటూరు టౌన్ 34.

నమస్సులు

మాస్యులు శ్రీ ఈశ్వరరావుగారికి

మీ రిచ్చిన గ్రంథం అమూలాగ్రం చదివాను. ఒకానొక అదృశ్య శక్తి
మానవుని ప్రేరేపించి నడుపుననువది మన సంప్రదాయము. అది ఒక అపరోక్షాను
భూతికానీ ఈ గ్రంథ విషయమున అది ప్రత్యక్షర ప్రత్యక్షము నేను నేనను ఆహం
కారావిచ్ఛమైన మానవ ప్రకృతికి ఈ ఆటోరైటింగ్ ఒక కనువిప్పు కాలే.
మీ కార్యక్రమమునకు ఇదే నా మహాపూర్యక కుఠావినందనలు.

4 Feb. 88
మ ద దా సు

ఇట్లు
వ ప్పు.

నీ రాజనం

సౌజన్య భూషణులూ మిత హిత భాషణులూ తావుకులూ నరససాహితీ ప్రేయంబావుకులూ ఐసి శ్రీ కృష్ణా ఈశ్వరరావుగారు ఒకనాటి సుప్రభాతంలో మాయించికి వచ్చి ఒక వ్రాతప్రతి నా చేతికిచ్చి “దీనికి ముందుమాట మీరు వ్రాసి పెట్టాలి” అన్నారు.

తీరా వున్నకం తీసి చూద్దుచుగదా అది “నారాయణదాసావతరణం” అంటే అదిభట్ల నారాయణదాసుగారు అవతరించిన వృత్తాంత మన్నమాట. వ్యర్థీయులైన దాసుగారే స్వయంగా ఆత్మీయులతో ఆపేరించి అశువుగా చెప్పిన స్వీయకథ ఇది.

అదిభట్ల వారంటే గాకెంతో గౌరవం. అందులేని అభిమానం. వారు పదమ పదించిన సందర్భంలో నాలో కదిలిన కవితాభావమిది.

“ఎవడూరా అచట తెండికొక్కగ్లా” నంచు
అమృతరక్షకుంకు నాజ్ఞ యొసగి
“సుధకందె మా హరికథ రెన్న” యని బృహ
నృతితోడ నర్మభాషణము నెఱపి
“ఏమమ్మ వాణి! యేదీ వీణ ! సరిక్రొత్త
తీవరా” యని గిరాందేవి నడిగి
“అగవే రంభ ! ఆ హస్త మట్టులు గాదు
త్రిప్పి పట్టు” మటంచు తప్పుదిద్ది

“ఏ మయా ! క్రొత్తసంగతు లే” మటంచు
బ్రహ్మ మానస వుత్రువి పలుకరించి,
అదిభట్ల నారాయణాఖ్యము మహస్సు
తిరుగు సిందందు స్వర్గమందిరములందు.

మన భారతమాత రత్నగర్భ, ఆ ఐంగారుతల్లి గర్భంలో నుంచి ఎన్నో రత్నాలు అవిర్భవించాయి. కనలు మిరుమిట్లు గొల్చే తమ కాంతికిరణాలతో దిగంశాంసు ధగధగితం చేశాయి అటువంటి రత్నాలలో అగ్రగ్రేహిణి చెందిన అనర్హరత్నమే అదిభట్ల నారాయణదాసుగారు.

తానుగారి పేరు న్మరించగానే ఎన్నడో వారికి వేను నమర్పించిన సారస్వత
వీరాజనంలోని ఈ క్రింది పద్యం ఎవరో మెదలింది —

“ఎవరీ ముగ్ధమనోజ్ఞ దర్శను ! దేవఁడి శారదామూర్తి ! ఈ
నవ శృంగార రసావతారు దేవరన్నా ? శ్రీ మదజ్ఞాదయే
యవునా ? ఆ దరహాస : మా నడకతి : రారీవి ! యాదర్ప : మా
కవిరాదీప్తి : అవన్య సార్వముదరా : కైమోద్దు రుండింపరా :”

అవును ! ఆయన దర్శనం సుమనో మనోజ్ఞం. ఆయన మూర్తి సారస్వత
వర్ణనం. ఆయన ప్రతిభ అనుపమానం. ఆయన పాండిత్యం అనన్య సామాన్యం.
ఆయన పలుకు ప్రాణలుకు. ఆయన అడింది ఆట. ఆయన పాడింది పాట. ఆయన
వుంఠావ సరస్వతి. ఆయన సాటిలేని వాగ్గేయకారుడు. ఆయన దక్షుడైన యక్షగాన
కళార్యముడు. వాఙ్మయక్షేత్రంలో నంగీత సాహిత్యాలను నిండుగా మెండుగా
పండించుకొన్న కర్షక చక్రవర్తి ఆయన. ఆయన హరికథా వారతి. ఆయన ఆదర్శ
కులపతి.

నంగీత సాహిత్య జగదంగణము ధగ
ద్దగిత మ్మొనర్పు గంధర్వతార
వాసిగాంచిన మహా వాగ్గేయ కారుడై
వారతి నర్పించు భక్తిమౌళి
అమరుడై “ఉమరు య్యోం” రుదాయకు లాంఛన
నంస్కృతమ్ముల కెత్తు సవ్యసాచి
హరికథా రాజ్య మూర్ధాభిషిక్తుం డయ్యు
స్వార్థం బెటుంగని పార్థివుండు

వాలు మెలిమీసకట్టు, జల్పాం జట్టు,
నొసట కుంకుమబొట్టు, మేల్ పసిడిగట్టు,
విద్దెంకు వట్టు, నడయాడు వేల్పుచెట్టు,
హరికథా శిల్ప నమ్రాట్టు “ఆచిత్రట్టు”.

నకల కళాసంపన్నుడైన విద్వాంసుణ్ణి “వుంఠావ సరస్వతి” అంటారు.
అంటే “వురుషకూపం తరించిన వరస్వతి” అన్నమాట. ఇది వైదిక విషయంలో

అతిశయోక్తి కావచ్చు కాని అదిభట్టవారి విషయంలో మత్రం అక్షరాలా
స్వభావోక్తి అవుతుంది. నారాయణదాసుగారు నిజంగానే పురుషదూపం ధరించి
అవతరించిన సాక్షాత్ సరస్వతీదేవి అవలం నూటికి నూరుపాళ్ళూ యదార్థం.
ఆ మహామనీషి వ్యక్తిత్వం అటువంటిది -

పండించె నీ కాలి గండపెండెరము రం
గారు ముంగారు బంగారుపంట
సర్తించె నీకీర్తి నవనవన్పూర్తి యా
నేతు కీరాచరి జ్ఞాతలాస
జోహారు లండె నీ సాహిత్యనందినీ
కదలించి సహృదయ హృదయములను
గంధీరమయ్యె నీ "శంభో" సనాదంబు
దిగ్విగంధాల ప్రతిధ్వనించి

తాంతులీసెను రాజసభాంతరాల
నీ జయశ్రీ దృశంత నీరాజనాలు;
యక్షగాన కళా మహాద్యక్ష పదవి
అక్షరంబయ్యె నీ పల్ల "నాదిభట్ల !"

కోరికలు నూనపుంకే కాదు దేవతలకు కూడా కలుగుతుంటాయి. పద్మభవుని
రాణి వీణా పాణి వాణికి మనస్సులో ఒక కుహూహం జనించింది. కొంతకాలం
తూలోకంలో అందులోనూ పుణ్యటూమి అయిన బారతదేశంలో జన్మించారనీ,
సంగీత సాహిత్య నృత్యాభినయాలతో కాలం గడపారనీ, వీటి కలయికతో
ఒకానొక వినుత్సవ ప్రక్రియ సృష్టించి దానిని ప్రజలలో ప్రచారం చెయ్యారనీ.

లోకంలో ఎందరో మహానుభావులు ! నారద తుంబురులు వీణాగానానికి
పేరెన్నిక గన్నారు. ప్రహ్లాదుడు అవలంబ భక్తి పారవశ్యానికి ప్రళయ గాంధాడు.
అన్నమయ్య సంగీత సౌభాగ్యం సాటిలేనిది. శ్రేణయ్య పదనంపద ప్రళయ
నీయం. త్యాగరాజస్వామి కృతులు సంగీత సాహిత్య శుభాకృతులు. వీటిని
అన్నింటినీ ఒకచోట మేళవించి భక్తి ప్రపత్తులతో కూడిన ఒకానొక క్రాంగ్రోత్త
పారస్వత ప్రక్రియని సంసిద్ధం చెయ్యారనీ దాని ద్వారా తాను తరించి లోకము

తరింపజెయ్యాలనీ చదువులతల్లి సరస్వతికి సరదా కలిగింది. ఈ తన వాంఛికాన్ని బ్రహ్మచారిని పుత్రుడై న నారదునికి చెప్పింది. తల్లి కురుహారానికి నారదుడు తగిన ప్రోతాహ మిచ్చాడు.

ఐతే సరస్వతికి ఇక్కడ ఒక చిన్న సాదేహం వచ్చింది. భూలోకంలో తాను శ్రీగా జన్మించి ప్రజలలోకి చొచ్చుకొనిపోయి ఈ ప్రక్రియను ప్రచారం చెయ్యడం ఎంతవరకు సాధ్యపడుతుంది ? అని. అప్పుడు విజ్ఞాన విశారదుడైన నారదుడు చదువులతల్లికి చక్కని సలహా ఇస్తాడు "అమ్మా ! నీవు శ్రీ రూపంలో కాకుండా పురుషరూపంలో భూలోకంలో జన్మించితే నీ కోర్కె నిరాటంకంగా నెరవేరుతుందన్నాడు" నారదుడు.

తల్లికొడుకుల ఆలోచనకు తండ్రి బ్రహ్మదేవుడు తల ఊపులాడు. లక్ష్మీ నారాయణులు అభినందిస్తారు. పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఆశీర్వదిస్తారు. ఇంద్రాది దేవతలు తదాస్తు అంటారు.

ఒకానొక సుముహూర్తంలో నిర్ణయించుకున్న ప్రకారం పద్మజుని రాణి వాణి ఆంధ్రదేశంలో అజ్ఞాదలో ఒకానొక పుణ్యదాపతులకు పుత్రుడై వుట్టింది. అతడే అఖండ భ్యాతి వహించిన ఆదిభట్ల నారాయణదాసు. అనతి కాలంలోనే దాసు అనన్య సామాన్య ప్రతిభతో అఖిల కళా కళానిధియై మహాకవియై మహా విద్వాంసుడై మహా వాగ్గేయకానుడై వాసి గాండాడు.

శ్రీమన్నారాయణుని అజ్ఞానసారం లక్ష్మీనరసమ్మ అనే సాత్త్వికమణి ఆయనకు అర్ధాంగి అయింది. పరమేశ్వరుని సంకల్పానుసారం "సుగాత్రి" అనే పార్వతీదేవి చెలికత్తె ఆ దానవంపతులకు ఏకైక పుత్రికగా జన్మించింది.

ఈ విధంగా సరస్వతి ఆవరావతారమైన నారాయణదాసు అష్టభాషా విశారదుడై అసాధారణ ప్రజ్ఞాధురంధరుడై ఆదర్శ పురపతియై హరికథా పితామహుడై అపార సారస్వత తేజోవిరాజితుడై అనేక కృతులు రచించి అనేక శిష్యులను దిద్దితీర్చి అఖండ కీర్తి నార్జించి అనేక వర్షములు జీవించి అనంతరం అవతారం చాలించి మరల సరస్వతీ రూపంలో సత్యలోకం ప్రవేశిస్తాడు.

సంతేషంగా ఇందులోని కథ ఇది.

నారాయణదాసుగారే స్వయంగా అత్మీయులలో ఆవేశించి తన అవతరణ వృత్తాంతాన్ని వినిపించాడు కనుక ఈ కృతికి "నారాయణ దాసావతరణము అన్న పేరు సార్థక మవుతున్నది. ఇందలి కారణ మందిర వర్ణనం వైకుంఠ వర్ణనం శైలాన వర్ణనం హృదయం గమంగా ఉన్నాయి. సహజ సుకుమారమూ సరళ సుందరమూ అయిన రావరో గ్రంథమంతా మరయమారుతంలాగా మాలతీ వరిమళం లాగా వీణాగానం లాగా చల్లగా మెల్లగా సాగిపోయింది. ఈ అవతరణ వృత్తాంతాన్ని కమనీయంగా కళాత్మకంగా వెలయించి అంద్రులకు అందించిన కట్టా ఈశ్వరరావుగారు అత్యంతం అభినందనీయులు, హరికథా పితామహులకు అంజలి మదిస్తూ నా ముందుమాట ముగిస్తున్నాను

చిలుకాశముల జత చే ధరించిన జాలు

లయకాశములు శుభోదయము పలుకు

కాలిగట్టె లొకంత ఘల్లు మన్నంజాలు

భరతమ్మ నీ ముందు శిరసు పంచు

వీణ రంజుల మునిచేళ్లు సోకిన జాలు

నంగీత వాహిని పొంగి పొరలు

గంటంబు బూని క్రీగంట గాంచిన జాలు

కవిత నీ యెదుట సాజాత్కరించు

నేటి కథకులందు నీ పేరు చెప్పక

గట్టె గట్టవాడు కానరాదు ;

తెలుగు వెలుగు దేశదేశాల వింపిన

హరికథా పితామహా ! నమోస్తు॥

— డాక్టర్ కరుణాశ్రీ

శ్రీదాసావతరణ

పూర్వరంగము

(అత్యుచితము)

లోకమున కర్మజన్మలని కారణజన్మలని మానవులు రెండు విధములుగా నున్నారు. ప్రాక్షాంతకర్మవరిపాకవలముగ నున్న జన్మము కర్మజన్మము. ఆ జన్మము పలానుభవపర్వంతముండును. ఇందుమించుగ లోకమున ఉన్నవారందరను అట్టివారులే. ఏదోయొక కారణమును నిమిత్తముగా పూర్వముగ జన్మించు వారలు కారణజన్మలు. అట్టివారు అరుదుగ నుందురు. వీరు తమ జన్మనిమిత్తము పూర్తి కాగానే అదేహమును విడుతురు. వీరికి మరల జన్మభీషముండదు. ఇట్టివారిని విభూత్యవతారములని యందురు. కపిలుడు-ఋషభుడు-మున్నగు మహాపురుషులందరు ఈకోవళుచెందుదురు. వీరియవతరణమునకు ప్రయోజనము జ్ఞానప్రబోధమే.

ఇంతకంటె ప్రబలమగు ప్రయోజనము కలిగిన యెడల ముఖ్యదేవతల ప్రేరణచే కొందరవలరింతురు. శ్రీఆదిశంకరుల అవతారమట్టిది. బ్రహ్మాదుల ప్రేరణచే సదాశివుడే-ఆదిశంకరుడే శంకరభగవత్పాద రూపమున అవతరించెను. ఆతని సహాయార్థము నరస్యతీత్రహ్మాలు ఉభయశారతీ మందన మిత్రులుగను, ఇంద్రుడు సుదర్శన వ్రతువుగను, కుమారస్వామి ముగిరి భట్టరూపమున అవతరించిరి. ఇదియంకావతారముగ నంగీకరింపవచ్చు.

ఇంతకంటెనధికమగు ప్రయోజనమున్న పూర్ణరూపమున అవతారములే వనబడును. అవియే రామకృష్ణాద్యవతారములు వీరి స్థితికి పూర్వరంగమున నేదో యొక నిమిత్తముగోచరించుచుండును.

శ్రీవదజ్ఞాదాదిభట్లనారాయణదాస మహామహిషి యవతరణమునకుకూడ పూర్వరంగముకలదు. అదియే యీ స్వయంలేఖనము. భాషాప్రక్రియలలో నిదియొక విశిష్టమైన ప్రక్రియ. స్వయముగ తనంతటలానే ఆహ్వానింపబడి తన చరిత్రమును వ్రాయును. వ్రాయుచున్నవ్యక్తి అవశుడై యీవనిగాపెంచును. అవగా లిఖించును. ఈ లేఖనమునకు స్వయంలేఖనమనే స్వయముల్లేఖనమనియు చెప్పవచ్చు. ఈలేఖన

మును బట్టి సరస్వతి ఈశ్వర బ్రహ్మది ప్రేరణచే అవతరించి శ్రీమదజ్ఞాదాదిభట్ట నారాయణ రూపమనందినదని చెప్పవచ్చు ఇది సరస్వతియొక్క పూర్వవతావతారము. ఇదిగో విశేషత ఏమనగా అన్ని అవతారములందును పురుషోత్తముడే రూపాంతరము నందినట్లున్నది. ఇందు సరస్వతి పురుషరూపమునందినది. ఇది సరస్వతి పూర్వవతావతారమునది. రెండేరెండు ముఖ్యవిషయములు. సరస్వతిస్వరూపము సంగీత సాహిత్య రూపమున ద్వివిధము ఆ రెండుభాగములను శ్రీదాసుగారియందు పుష్కళముగాను నీయ తార ప్రేరణలు ఈశ్వరబ్రహ్మ-విష్ణు-లక్ష్మీపార్వతి-ఆడ శేషుడునున్న నారదడు. వీరియందు మితితోగొని కామే భూమి యందుండుటకంగీకరించి అవి గ్రేవి నారాయణుని రూపమున జనించినది. ఈ విషయము తారకమహాకావ్యమున దమత్కారముగ నూచించబడినది. శ్రీదాసమహాశయుడు మాతృగర్భమున నున్నసమయమున దేవతాబృందము దృశ్య రూపమున వచ్చి యాతనికొనియాడినది. ఆతడును తన ప్రయోజనము వేరగనే మరలవత్తునని వారితో చెప్పెను. పరదేవతాంశగా తారదడు జనించెనని చెప్పుటతో నుద్దేశ్యమిదియే.

ఇక ప్రయోజనమేమనిన గమనింపుడు. నృత్తగీతవాద్యాత్మకము నాట్యము. అనల్పశిల్పనాశిల్పముతో గ్రంధరచనయు అశుభారాష్ట్రావధానాదిప్రక్రియా విశేషము లను సాహిత్యప్రక్రియలు ఈ రెండింటిచే తారతాపీకమును వివిక్కురించి, ముగ్ధులగు గావించి, భగవన్నామస్మరణాదులచే తరింపజేయుట ముఖ్య ప్రయోజనము. అట్లు తరింపజేయుటకు ఆమహాశయుడు గావించిన ప్రక్రియ "హరికథాకథనము" అట్టిహరి కథలను పెక్కురచించి భగవన్నామస్మరణమునకు శ్రవణమునకు గానమునకు వలను కల్పించి, "హరికథాపితామహ" అను బిరుదునుగాంచి హరిరాసులజీవితకు మద్దతుకమయ్యెను. ఇ"యే శ్రీమదజ్ఞాదాదిభట్టనారాయణుని మహాకవ్యవతరణ పూర్వరంగము

ఈ నయతేజముగావించిన వ్యక్తి శ్రీమతి ఉపాధ్యాయుల రాజరాజేశ్వరి. శ్రీకర్రా ఈశ్వరనిగారి జ్యేష్ఠపుత్రిక, శ్రీదాసమహాశయుని దాహిత్రియగు క్యామ లాంబ పేర్దకుమారుడు. ... ౬ శతాబ్ది

విశాఖపట్నం

23-12-1987

రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి

వ్యాకరణాలంకార చాకవర్తి, సాహిత్యవికారద,
అప్పల సోమేశ్వరశర్మ, M. A., P. O. L.
(Retd. Reader in Sanskrit, A. U., Waltair)

సంస్తవము - శుభాశంసనము

1

నాదానంద నందీ దేవ
శక్త్యయందు నారదునకు,
ఓలిగెనొక్క వింతశంత
శోకాలకు కుభంకరము ॥

2

“అహో! అది కారదానిది
పూర్ణపురుషరూపముతో
పుడమిపైని అవలిరిసె
ఎట్టుందునా? ఏమి కథయు! ॥”

3

అతడే ఒక కుభంకరవాన
తల్లికి చదువుల తల్లికి
తానుగ ఈ శంక చెప్పె
వినయమేంతో విరిసిల్లగ ॥

4

అంతవామె చిరునవ్వుతో
“నాకును గలదీకోరిక
నాయన! నీసంకల్పము
నఫలమగును సవ్యముగనె ॥”

6

శ్రీమన్నారాయణ నం -
 కీర్తనమ్మ పలువిధముల
 జరుగుచుండు భూమిపైని
 అష్టపదులు, స్తోత్రములును,
 ఆటలు, పదములు, పాటలు.
 దేశికవియే వేర్వేరుగ -
 అన్నింటిని ఆచరించి,
 సొగసులీన హాయిలు మీర
 ఒక్కభంగి చక్కగాను
 "హరికథ" గా, సంతరించి
 సర్వలోక శతకమౌ
 హరినేనా విరాసమును
 నృష్టంచయ ఆచరింతు,
 నిరకారము నాప్రక్రియ
 పండితులకు పాపరులకు
 పరమతోషకారకమగు" ..

6

అని ఆ జగదంబ మరియు,
 చెప్పెట్లు నారదునకు,
 "అవతారమునకు వలసిన
 ఏర్పాట్లను చేయుమింక" ..

7

నారదుడును వెనుజెంటనె
 బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరుల
 సకలదేవతా గణముల
 ఆశీస్సుల సందేశమిచ్చె,
 వీరొక్కను భేదండుగ
 ఏర్పాట్లను హరిజేసె ..

తత్క్షణంబై సత్వరముగ
సర్వకళామయి సరస్వతి
అజ్ఞాత గ్రామమందు
ఆరుందతి వశిష్టులఁజ్ఞి
దంపతుల తపఃఫలముగ
“నారాయణ” రూపముతో
అవతరించె శుభదినాన ॥

ఆవిధముగ శారదయే
నారాయణదాసుడయ్యే,
“హరికథాపితామహం”నిగ
వేయినోళ్ళ చాటబడియే ॥

ఇదీ - ఈ కృతియొక్క సారాంశం. ఇది వింత కాదు. ఈ విషయం అందరును చాలాకాలంగా అనుసరించుచున్నది. మరేదీ వింత? శ్రీ నారాయణదాసు గారే ఈ అంశాన్ని స్వయం వా ప్రాసుకోపదమన్నదే వింతలో వింత! తన మనుమరాలి కూతురును, (శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి పుత్రిక) శ్రీమతి ఉపాధ్యాయుల రాజరాజేశ్వరిని, (ప్రస్తుతం ఈమె M. Sc., పట్టభద్రురాలు) ఆవహించి, ఆమె చేయియే రేఖినిగా - తన బహుతర కథను వ్రాసుకున్నారు. వ్రాసే నమయానికి శ్రీమతి, రాజరాజేశ్వరి ముచ్చటపన్నవారని ముద్దుబిడ్డ - ఇరవయ్యేళ్ళ ప్రాయం గలది. అప్పటికామెను వివిధమైన పాండిత్యమూలేదు - అనుభవమున్నూ లేదు. అయినప్పుడు “ఇదీ ఆమె రచన” అని, ఎవరైనా నమ్మగలరా? - నమ్మ వచ్చునా?

కాగా, ఇది శ్రీ దాసుగారి “ఆ శరీరవాణి” సందేహం లేదు. శ్రీవారి వాణితో వరిచయమున్న వారందరుమ్మీ ఈ అంశాన్ని అంగీకరిస్తారు. గ్రాంధికం, వ్యావహారికమున్న కలిసి, “మణి ప్రవాళ” వ్యాయంతో, బాష కనిపించినా, అక్షర రహిత, పూర్వసౌగంధ, బాషగా పడదు, పర్జనావైశిష్ట్యం, వాక్యపంజరం నం - ఇత్యాదులు పూర్తిగా కనిపియములే. శ్రీ నారాయణదాసుగారు, “పుంభావ

సరస్వతి" అని, సరిస్వతియే, సు కృషి చ్చివలదే, శ్రీ శారదకు సమోవాతి మురి - నర్పిస్తున్నాను. శ్రీ శారదా కృపాకటాక్ష పాత్రమైనందులకు, శ్రీమతి రాజరాజేశ్వరిని ఆచినందిస్తూ, ఆశీర్వాదిస్తున్నాను.

ఇక - శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారు, సుమారు ఇరవై సంవత్సరాలనుండి, "శ్రీ దానవారతీ ప్రచురణ" క్రతువునకు దీక్షతులై (రంజనానులై) ప్రకాశిస్తున్నారు. "ఆచార్య" యన్. వి. జోగారావుగారు, ఇందు అధ్యక్షులై పన్నె కెక్కినవారు, మావంటివారు "చిన్న చిన్న" "విశిష్ట" లుగా, పనిచేసేరు, ఈ క్రతువులో పాల్గొన్నవారందఱును భూరి సంతోషతులై నవారే. శ్రీ ఈశ్వరరావుగారు నర్వరా ధన్యులు, - కాని, ఈ కృతి ప్రచురణతో "అవభృథ స్నానము" చేయబోతున్నానని, ప్రాసంగికంగా నాతో అన్నారు. "అస్తు".

అయినా - ఇటుపైనికూడా ఇటువంటి సాహిత్య క్రతువులను పదింబదిగా. శ్రీ ఈశ్వరరావుగారు నిర్వహిస్తూ కవి పండితులను సమ్మానిస్తూ "వ్యయం తీర్థః పరాంస్తారయతి" అనిపించు కోవాలన్నది నా అభీష్టం. సాదా కవిపండితులు దీప్తి ఆమోదిస్తారని నా విశ్వాసం. "శ్రీ నారాయణుడే అందుకు తగిన సంపదను నమకూర్చుగాక!" అని, నా శుభాశంశనము. "తథాఽస్తు".

అప్పల్ల సోమేశ్వరశర్మ

వి శా ల ప ట్నం - 13

తే 20-11-1987

H. No. 50-98.8/A.

T. P. T. Colony

నీలమ్మ రార

వి శా ల ప ట్నం - 13

‘కవిరత్న’

‘మమరసరస్వతి’

యోమిశాల పద్మనాభస్వామి

కారణజన్ముడు

‘నోరున్న మానవులకంటె నోరులేని పశుపక్ష్యాదులే మన్నిత్రోవను నడుస్తున్నాయి. ఈ మానవ అంతి మోహము లేకుండా అనడం ఆ పురుషోత్తమునకే చెల్లింది.

‘అలా చిగజారిపోయిన మానవ జాతిలో ఎలాపుట్టేది? అని అన్ని విద్వేం రాణి వాణి అనడం సముచితమే. కాని తప్పదు. కారణం:

‘అలాటలిఖితరేఖ’- అదే సృష్టికర్త గలన నుదుటిగీత-దానిని అమసరించే వ్యక్తికి నంకిల్పం కలుగుతుంది. ఆ సృష్టికర్త ఇల్లాలికి నుదుట గీతేనా? అని నందేహించడం, ప్రత్యాభ్యాసం చెయ్యడం మందేహాల స్వభావం.

‘ఉర్ధ్వేదాత్మ నాత్మానం’- అర్థమే అర్థమ-తనను తాను మీదికి తెచ్చు కోవారి. ఈలాటి సూత్రాలన్నీ అపలుకులరాణి అక్షరమాల.

చిదానంద రూపిణిగా ఉండే వాణి సదానందరూపిణి కావాలని నంకిల్పించింది. అదే పరోక్షప్రజ్ఞ ప్రత్యక్ష ప్రజ్ఞ అయింది. అక్షరస్వరూపం ప్రత్యక్షస్వరూపం ధరించింది. అది అక్షర రూపమే అయింది. అనందం గల స్వరూపం అయితే - అదే బ్రాహ్మ స్వరూపం అవుతుంది.

‘సవినానందః :- అనందో బ్రహ్మ-ఇతి-

పాంచ లౌకికమైన సృష్టి ప్రథమమూ ప్రధానమూ అయిన ఉపాధి జలం. అదే ‘నారం’- దానిని సత్యనివాసముగా స్వీకరించినవాడు నారాయణుడు-పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం కలిగించేది నారం. దానిచే అది పావనం అవుతుంది. అదే నిర్మల స్వరూపం.... దీనికంతమా ‘మదుడు’-నారాయణస్వరూపం-అది వైదిక పరిభాషలో శివకేశవా భేదాధ్యవసాయమైన అద్వైత ప్రతీక. లౌకిక ప్రవృత్తిలో శ్రీ పురుష స్వార్కవిరాసమూ విరాసమూ కలదై ‘కళ’ అయితే ఆ కళ త్రిపుర

నుందరి అవుతుంది. ఆ త్రిపుర సుందరి నారాయణరూపానికి అంతర్వ్యక్తికంగా శుద్ధకళా రాగినియై ఉపాసకురాలూ ఉపాధ్యాయురాలూ అవుతుంది. కాగా ఆది నారాయణరూపిణి అని తేజో లోకములో పరిపాకనురాలయింది. శాద్విక తత్వము వసునరించి పురుషోత్తమమూర్తిగా భువిలో అశుగు మోపింది. అదే

నారాయణావతార రహస్యం :-

లక్ష్మీనారాయణులు. పార్వతిపరమేశ్వరులు. అంగీకరించడం, నహకరించడం చదువులతల్లికి సంపూర్ణ శక్తి ప్రదం అయింది.

ఆట! శంకరుడు, పాట! విష్ణువు, నూ! కి చతుర్ముఖుడు, ఆదిదేవతలు-ఆట పాటల వ్యక్తిరణం కళకా! ఆది సంగీత సాహిత్యంకు ఏకరూపముగా పలుకు పూటోడికి నిత్య నూతనరూప విష్కరణకు నోహదమై చతుష్పద్ధికలలో ఆద్యమైన కవికకి రూపమిచ్చి పరాకలగా ప్రఖ్యాతిని కలిగించిన వజ్రకవచమయింది, ఇన్నిటికీ తగిన రూపురేఖలు దిద్దిసిన నూటకాగా ఆవుంటాన సరస్వతి

ఆటపాటనూటలమేటి

అతడం ఆశ్చర్యమా?

తానవిశ్వనికి లొంగిపోయిన మానవజాతిలో పురుషత్వమునకు మేల్పంత్రిగా జన్మించి పురుషోత్తమత్వం కలిగించిన మనత మాడా ఆ అక్షరాధిదేవతకి కలిగిందంటే ఆ దేవి సంకల్పవలం అది.

సంగీతం, కొందరికి సాహిత్యం కొందరికి జ్ఞాన్విత్తనంపద. రెండూ ఏకత్ర సమూహస్థాయిలో సంహాననం అర్జిష్టించడం 'నభూలో నభవిష్యతి'-ఆ వాదానికి అపజయం కలిగించి ఆ రెండి టికి సకళకళా సంపూర్ణ సునర్ణకలకాభిషేకం చేయించిన దివ్యమాషపురుషావతారం నారాయణదాసజవళం.

'కలో భక్తిస్తు ముక్తిదా' - సూక్తికి ప్రచారసారసమూగా నారాయణావతార లీలలను స్వకీయ వాగ్వైభవముతో నకలజన విమతరీతిని ప్రదర్శించిన ప్రఖ్యాతి పొందాలని మృదుమదురీతి బోధించిన నారాయణసూక్తికి స్వకీయ రచనాకృతు లతో పట్టంకట్టిన ఆపూర్ణ పురుషుడు దీవికుండి భువికివచ్చిన సకళకళావికారణ శారదలని అందరూ గ్రహించాక మరెవరడు గ్రహించారో?

ఇంతకూ పదేపదే మెచ్చవలసింది నారదుణ్ణి. ఆ దేవర్షి ప్రార్థనాత్మకమైన కోరిక లేకపోలే పలుకులగాణి పురుషావతార వ్రసక్తి లేకపోను. నాదూ వేదూ కూడా ఆరాన న్మరణకి అవకాశమే కలుగక పోయేది.

ఇంకొక విశేషం :-

ఇది-అశరీరవాణిగా ప్రత్యక్షమైన నారాయణదానవాణి-దీనిని కారణగల గుండెవిల్పరంగల వ్యక్తి ఏనాడూ ఉండడు.

ఆలాటి దివ్యవాణికి ముద్రణాకృతికి ముద్దుగా కనిపించే ధన్యతీవి శ్రీకృతా శుశ్రూషరాయ మనీషి ఆంధ్రులకందరకూ అలినందప్రియుడు.

నాకు తోచినరీతివి యీ ముమ్మడి రానే తాగ్యం ఆయన కలిగించినదే. ఆ విధంగా వేనూదన్యుడనే.

నాడు ఈనాటి మాటలవాటం కలిగించిన ఆహ్లాద పురుషునకు సర్వదా జోహారు పలుకుతూనే ఉంటా.

18-నివేకానందవీధి

త్యాగరాయనగర్

మద్రాసు-17

3-2, 1989

పద్మనాభస్వామి

అనుభూతి

అదియే యో యోక్త రత్యద్భుతాలై న
శబ్దంబుతోతెంచె నన్ననన్న
అశబ్దమంతంత నటు నిటు గారాది
యాకనంబెల్లను నావరించె
వానమబ్బున హోరుపలె తోచి యయ్యెడి
వెనుక ముందరవోలె వెలసి, అంత
కదచి దూరమ్ము దగ్గరవోలె కలయ న
లదల వోలెమ దోచిసుడులు తిరిగె

అంతనంత గాంధర్వమ్ము నందమెల్ల
మూసబోసిన ఒక మహామూర్తి పొలిచె
హరికథామృత వృష్టి దిగంతమునను
మించి వర్షించు ఇంగూడుమేను మట్లు—

ఓహోహో! ఏమి యీ చిత్ర నందర్శనము! ఇది నిజమైన చిత్రము.
ఈ చిత్రమును దర్శించుటకు అందలి అద్భుతాద్భుతములను గ్రహించుటకు ఎంతయో
సంస్కారము కావలెను. అది నారాయణుని కటాక్షమునకు పాత్రమగుటయే!

నేను పూర్వముకన్పడు దానదర్శనము చేసితిని. ఆదాన దర్శనము తీరు
వేరు ఇది దాసావతారమునకు మూలమైన మహాబాహు నర్వస్య పకల కలా
సామ్రాజ్య చిత్రాననిశేష వైఖరి బాసుకమైనది. కావున ఈ దానదర్శనము
అది విలక్షణమైనది.

లోకమునరూపము దరించి అవతరింపవలెనన్నచో పంచభూతముల కూడిక
కావలెనుకదా! ఆ కూడిక సర్వము సారస్వత మధురమైనచో అది అలౌకికమగును.

రూపము, గానము, అద్భుతాన్వయ సమర్థమైన ఉపజ్ఞ, గోష్ఠినంతాషణ బాహు
ర్యము, ఏకసంధా గ్రహీత, మహాబాహు సర్వజ్ఞ దక్షత—ఈ అన్నింటినీ మించి
వక హృత్ వృష్టి, విషృక్షణ ప్రవృత్తి, ఇంతేకాక విభావైశారద్యము ప్రవేశదంపు

కలా సమాచారమునందలి ప్రత్యేక విశిష్టతను, ఇది అన్నియు అంతరించుకొని వారాయణదాస వర్ణరూపమును ధరించుట ఈ దర్శనమునందలి విశేషము.

ఈ దర్శనమునందు, పూర్వదర్శనమునందుకూడ శబ్దమే ముందుగా వాని గోచరించినది. ఇది అర్థరహితమైన స్వరూపము. 'శబ్ద' అన్న మహర్షిని ప్రవాహము. అట్టివి స్వర్ణ సోకినా మేరకు విప్లవేని భన్మయులు కావలసివచ్చెను. ఆ మహానుభావుని దీరత్వమే! లేక తాతమున విప్లవను ఎదుగవిరహస్వమే! తెలియదుకాని వైకుంఠమునకూడ శబ్ద'అన్న కేక ముందుగాను, ఇదునాత వారి రూపమును ప్రత్యక్షమైనది. ఇప్పుడుకూడ ఆ 'శబ్ద' అన్న కేకలో కూడ క్రమ క్రమముగా దానమూర్తి హృదయమున సావిత్యవిందుట వాకాశ్చర్యముగనెడిన్పడు అబ్బురపాటునందుటతప్ప మనము దేయకటగినదేమున్నది! ఈ ఆశ్చర్యమునకుకూడ ఏదోకొంత ఉత్తమ సంస్కారము కావలెను.

అందెందెలుగా పంచభూతములయందలి మేలితరమైన పాశ్చాత్యులకొంచెము దిగ్భ్రాంతిని కలిగించినను స్వరూప సాక్షాత్కారానంతరము అవియు ఆశ్మసుఖముగా పరిణమించుట విశేషము. నా అమభవములో పంచ భూతముల పాశ్చలో తేజః పదార్థము విశేషముగా గోచరించుటచేత దేవతావిర్భూత మిద్దే యుండునా! అనుకొంటిని. ఈమా నంద భమేమో వేనెరుగను. కాని ఈశ్వరాను గ్రహ లబ్ధిమని వేనెరుగుదును.

వారాయణదాసదృష్టిలో నేను కవిని. నన్నువారు రెండు వర్ణాయములును కవి అని పిలిచినారు. ఎందుకు పిలిచినారో! తోతముదృష్టిలో నేనేమియు కానివాడను. నా దృష్టిలోను అంతే! నన్నువారితగా అనుగ్రహించుటకు ఈశ్వరానుగ్రహము తారణమేమో! ఈ విషయమునుగూర్చి వారినే ప్రశ్నించియుందును కాని ఈ స్వరూప సాక్షాత్కార నంజాతానంద పారవశ్యముదే ఆ అంశమునే మరచిపోతిని. ఇప్పుడు వారి మాటగా విచుట యెట్లు నంభవింతును! కాని నాకొక నమ్మికయున్నది. మరల నెప్పుడో బాసదర్శనముకాగలదు. అప్పుడు నే నదుగతుండ సమారానమువచ్చును. అని.

జానదర్శనము కావప్పుడు బాసుగాదిని గురించి ఏ ఒక మాటచెప్పిరను అని అస్థానపతితమై అవచుగ్రమగుటయే కాక, ఉద్దిష్టార్థ నిర్వాహతము కావలెవుటదే

వెలవెం పోవుచుండును. అందునను ఈగ్రంథము దానన్వరేఖన మగుటచే మఱింత ప్రత్యగ్రబుద్ధితో దాసోపానన చేయవలెను.

నాకు దాసుగారితో ఏవిధమైన దేహసంబంధము లేదు. మాకున్న సంబంధము ఒక్కటే. అది ఆత్మీయమైన సారస్వత సాంబంధము. ఆ దాసిని తలచు కొన్నప్పుడు శరీరముకాక మనస్సే రోమాంచ కంచుకిత మగును. మనస్సునకు రూపమే లేదు కదా! అని ఎవరైన ఆక్షేపించినచో వారికి నమస్కారము మాత్రము చేయగలను. సమారానపదని వారిని సమారానపెట్టుటకు ప్రయత్నముచేయుటకంటె ఆ ప్రయత్నమును మాని నమస్కారముచేసి తప్పుకొనుట యెంతయో మేలుగదా!

ఇది స్వరేఖనము లహిర్గతమైన ఒక దేవరహస్యము. చతుర్ముఖుడు ఆవంధ పారవశ్యముతో పురుషోయిత చతురమైన విశాసమునకు మెచ్చి యిచ్చినవరమే నారాయణ దాసోపతరణమని, నారాయణదాసవాఙ్మయ సంసేవనముచే కలిగిన నా నిశ్చయము. నాకేకాదు నావంటి బావుకులకు కూడ ఇదే అభిప్రాయము పొంది పొసగుచున్నది.

“బాయని నాల్గుమోము, లవునా; యెటు ముద్దిడెదంచు నలవ్వియా
ప్సారముగా హసింపగ ననంతములన్ నమనెట్లు ముద్దిడం
బోయెదొ యంచుఁజెల్వినగ ముద్దిడెనన్ గమమంచు నల్వనా
రాయణదాసుగాఁగఁద్రపవందు సరస్వతికిన్ నమస్కృతుల్”

శ్రీ యన్వీ జోగారాయ పద్యమిది. దీనికి ఎంతేని వివరణము చేయవచ్చును. ఈ స్వరేఖన మెటుగని జోగారావుగారు బావించిన బావన. దానిననుసరించి

ఆహోహంతు చతుర్ముఖస్తమసిమా మేకోన్ముఖీ చుఁబసి
య్యైకైఽనంత ముఖీం కథం త్వమపి మాంచుంబేకిరి వ్యాహరత్
శ్రీ నారాయణదాసతా మనుగతం దృష్ట్వాచ వాగ్గీర్దితా
తత్రాదృక్ప్రతిబా మహోజ్జ్వలమతి స్సోయం కవీనాం కవిః॥

ఇది జోగారాయ పద్య నమోదరి కాగా నారాయణదాస మహాతేజః పుంజ మును చూడగలిగినవారి చూపునుబట్టి, అనుభవింపగల వారి అనుభవమనుబట్టి,

కాసించుచుండును ఈ బావము అతి విచిత్రమై శ్రావణాంబోదమాలా సందర్శనము చేసి, నిరంతర ప్రసారిత స్తవిత మృదంగ నిస్సౌగముల వినిపించెను. నమస్కర వర్తనారంభవేళలో పురివిప్పి మైమరచి పరవశించు మదమాయార కలాపకలా కలాపములవలెనే సహృదయునకు సాక్షాత్కరించును. ఈ సాక్షాత్కారమునకు ఒక విధమైన తపస్సు కావలెను. అది నిరంతర సారస్వతేయమైన తపస్సు. అది కలహానికి అదాసావతరణము, అదానరాతి, అదానగానము, అదాన సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞ, చక్కగా కాసించును. “విద్యయాఽన్యుత మశ్నతే” అని కదాశ్రుతి. అనగా అమృతశ్యాపాదక మైన విద్యయొక్క పుం స్వరూపము నారాయణ దాసుగారన్నమాట!

దీనినెందరు నమ్ముదురు? ఎట్లు నమ్ముదురు? అవలు నమ్మవలసిన పని యేమి?

ఈ ప్రశ్నలకు మాత్రము హృదయమే సమాధానము చెప్పవలెను, కాని

“శ్రుతి స్మృతి పురాణానా మాయం కరుణాయమ్

నమామి భగవత్పాద శంకరం లోకశంకరమ్”

“శంకరశంకరస్సాక్షాత్” — ఇలాంటివి ఎలా అన్వయాన్ని కుదుర్చుకొనునో!

మరొకటి, బారతదేశములో ఎన్నివిధాల మతాలు దిగంతములలో వ్యాపించు చున్నను పెరుగుచున్నను ధ్యేయము ఒక్కటే! దైవముగ్నాడు. లోకములో ఒక విధమైన ధర్మము లోపించుచున్నపుడు దైవము ఆ ధర్మమును ఉద్ధరించి లోకమునకు మేలుచేయదలచి అవతారమును ధరించును. అలాగే ఈ నారాయణదాసవరేణ్యులు లోకములో కేవలము హరికథామృతమును అందించుటకుగా అవతరించవలసిన అవతరము కావలసినంత కలిగి అవతరించిన బహువిధ విద్యా సమాహారమే. నా యెఱిగినంతలో నారాయణదాసుగారి వంటి బహువిద్యా ప్రతినిధి ఎవ్వరును తోచుట లేదు. అట్టి వ్యక్తిత్వము గలవారు నారాయణదాసుగారొక్కరే!

మరొకమనవి. దాసుగారి జీవితచరిత్రలో మొగమోటము లేని ఒక బాణి యున్నది. అది తన గొప్పతనముతోబాటు తన లోపములనుగూడ కానే చెప్పుకొనుట.

వేడు ప్రకటితములగుచున్నవారమందీ జీవిత చరిత్రలలో కనిపింపని బాణియొది.

కావుననే దాసుగారిముందు ఎంతటి మహానుభావరై నన ఎంతటి గొప్ప వాడై వను చాల జాగ్రత్తగా మాటాడువారట! అసత్యమును నహించనివ్వకై కావున ఏమాట పొరబాటున అసత్యమగునో అన్నభయము అనాది మహారాజులకు కూడ ఉండెడిదట.

దాసుగారిని నమ్మరించునది? నా హృదయముందెల్ల ఒక నేడునర్వహిమా సౌఖ్యత్యరించినట్లు గును. నిజముగా దాసుగారి మహామేరువే!

ఇప్పుడు ప్రకటితమగుచున్న ఈ దానస్వలేఖనము 'అ! ఏమిటి! అని చప్పరించువాడున్నాడు. 'అబ్బర్దు' అనే వారున్నారు 'ఇంపాజుబుక్' అనే వారున్నారు. 'పోనీలేండి, ఎవరిపిచ్చి వారికి ఆనందము' అని అనుగ్రహబుద్ధితో అదరాన్ని ప్రకటించే మహాసమన్వయ వానులు కూడ నున్నారు. 'ఇది పరమ ప్రమాణమే' అని వేదమువలెనే గౌరవించే ధావులున్నారు. వారి వారి అనుభవ విశేషమును పురస్కరించుకొని దానికి కారణమైన వారి సంస్కారమును పురస్కరించుకొని ఆ చిన్నతనమును చక్కగా జరిపిపోషించిన ఆ పరిసరమును, పెంపకమును పురస్కరించుకొని 'అను' ననియు 'కాద'నియు వాదోపవాదములు వ్రబలుట నేది లోకము తీరుగా ఉన్నది. ఒకప్పుడు నేనుకూడ ఇలా వాదాలు చేసినవారనే! కాని ఈ నారాయణదాన 'స్వలేఖనము' నూటికి నూరువంతుల అసత్యస్పర్శ ఏమాత్రమును లేని అచ్చమైన వక్కాణ అని నా ఊహ, కాదు నిశ్చయము.

ఈ స్వలేఖనము చిత్రవిచిత్ర నన్నివేళ సుందరమైన ఒక యావకము. మూడు లోకములును మూడు రంగస్థలములు. నారదుడు మాత్రధారుడు.

చిత్రమేమో కాని నారదప్రసాదము కాని భాగవతధర్మము ఈ దేశమునవే లేదు. శ్రీమద్రామాయణము, శ్రీ మహాభగవతము నారదో పక్షిష్టములే! నారద భక్తి సూత్రములను ఈ మహాగ్రంథములు అక్షయములేమో! ఆ నారదాధిప్రాయమును ఈ నారాయణదాసుగారొక్కరే గ్రహించి పరమభాగవత ధర్మమైన హరికథా గానముతో జీవనము వుచ్చుట బాపించినవారికి నారదభక్తి స్వరూపముకాగా సరస్వతి సూక్ష్మదేహమో! హృదయమో! ఆత్మయో! విభాగించి చెప్పుట కష్టము.

దాసావతారమువకు అసాధారణమైన కారణములన్నియు ఆ దేవతల అధిప్రాయములనుండి అతి విచిత్రముగా మూలలోకమునకు ప్రవహించును. దేవతలు తేజస్కరీరులు కావున ఆ తేజః ప్రసారములే దాన పోషణ నంపెన్మములైనవి.

సారాంశముగా జీవితచరిత్రంన్నియు తానెప్పుడో బుద్ధి వృద్ధివప్పుడు తనకు నచ్చిన మంచి అంశములను కీర్తికరమైన వానిని సంపుటికరించుటగా నున్నది. ఇది దానజీవిత చరిత్రముకాదు, బాసాచారమునకు కారణమైన లోకత్రయ ప్రవృత్తమైన దైవోదంతము, ఇది ఒక విధముగా దేవరహస్యము. కావుననే నారదముఖమున వెల్లడియగుట.

మాటలువచ్చిన పసివారిని ఆవేశించి గదా వారి వారి చరిత్రమును చెప్పుట. ఆవేశమవగా భూతావేశముగదా! అని ప్రశ్నించుచును.

కాని తిక్కన్నగారు తన భారతారంభములో

“విద్యత్సంస్తవనీయ భవ్యకవితా వేషుండు విజ్ఞాన సం
వర్తిత్యాతుడు సంయమి ప్రకర సంభాష్యాను బావుండు కృ
ష్ణద్వైపాయను దర్శిలోకహిత నిష్ఠుంబూని కావించె ర
క్మాద్వైతస్థితి బారతాఖ్యమగు లేఖ్యులైన యామ్నాయమున్”

ఇందు కృష్ణద్వైపాయనుని ‘విద్యత్సంస్తవనీయ భవ్యకవితావేషుడు’ గా తిక్కన వర్ణించినాడుగదా! వ్యాసునకు కలిగిన ఆవేశము పండితులు మెచ్చుకో దగినది. లోకమంగళ ప్రదమైనది, అది కవితావేశము. అది పరమ పూజ్యమే గాక లోకోపకారకమని తిక్కన సోమయాజి యభిప్రాయము.

అంతేకాక విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు తన రామాయణ కల్పవృక్షములో తన రచనానరమును, విరానమునుగూర్చి యిట్లు పలికినారు.

“నన్నయ్యయు తిక్కన్నయు
వన్నావేళించిరి పరిణాహ మనన్సం
తన్నత వారలు పోయిన
తెన్నన మెటుగులను తీర్చిదిద్దుచుపోదున్”

నన్నయ్య తిక్కన్నలు కృతమే ఆవేశించినారు. పరమ మహారా భూమి యగు శంభుదాసు ఆవేశించలేదు.

మఱి ఈ ఆవేశమునకు అర్థమేమి? అనగా ఆ నరం సౌరస్వభాంశలు తన్ను వశముచేసికొన్నవన్నమాట! ఈ కవి పలికిన పలుకులన్నియు వారి నెఱుంగలే అన్న సూట. ఇక ఇది విద్యులలో నొకటి.

పూర్వము దూరదృష్టి దూరశ్రవణము మొదలైనవి యిమల కరీనములై యుండెడివికదా! ఆపూర్వమైన విషయమున లేక ఒక తీరని ధర్మనంతేహము కలిగినప్పుడు, దానిని నిర్ధారించు నందర్భమున ఆకాశవాణి పలికెడిది. ఇప్పుడట్టి యోగులు లేరు కావున మహానుభావులై అవతరించినవారు తమ వృత్తాంతమును తామే ఎవరినో ఒకరిని ఆధారముజేసికొనివచ్చి చెప్పవలసినవచ్చుచున్నది. ఆ విధముగా వచ్చిన వ్యయం సంభాషణమిది. అవగా శ్రుతి తుల్యమన్నమాట.

ఇందులో ఆశ్చర్యమేమనగా సామాన్యబుద్ధులు దాసుగారిని మాత్రమ మాత్రుడుగా భావించుచుండగా ఉత్తమవ్యక్తిగా భావించుచుండగా 'కాదు-నేను నరన్యతిని అవి తనంత తావే చెప్పికొన్నాడు. మన మాటలు మాత్రము మాటలు వారికి తెలిసినవో!

రామాయణమున దు రాముని శ్రీమన్నారాయణుడని బ్రహ్మరీదేవతలు చెప్పినారు మనకు వాల్మీకిచెప్పినాడు. అట్లే వ్యాసుడు శ్రీకృష్ణుని పరమార్థ అని చెప్పినాడు. ఇక్కడ ఇతరులతో ప్రమేయములేకుండ దాసుగారు తనంతలావే తనజన్మ రహస్యమును వివరించినారు. తన రహస్యముతనకే తెలియుట లోక కాత్ర సహజము. కావున ఇది యిట్లు బయటకు లోకక్షేమంకరము. దీనిని మన కందిచ్చు శ్రీ కృష్ణా ఈశ్వరరాయ మహోదయులు కృతజ్ఞతాభావనము.

ఈ యఖిలమ్మునందుఁ బరమేశ్వరుఁడెట్లు నిండియుండెనో
యా యఖిలమ్మువచ్చి తనయంతన నుండెన యాదిభట్ట నా
రాయణదాసులో హరికథాకృతి భారతి సర్వశిల్ప వి
ద్యాయుతి సంస్కృతాంధ్రముల యాకృతియై పెరమూర్తులై మణిన్
విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

ఆ పద్యమువ కర్తమిది యన్నమాట

క్షీరాంతోదే రుదర మఖితస్సం భృతావర్తనాదః
మేమోదీర్ఘాశనిజని రహోశబ్ద ఆత్యంగికోవా,
వీణాక్యాణ ప్రస్వతి రథవా వేణునిర్యద్రవోవా
కాసే శంకో ఇతి సమాదతుత్ నైగమః పూర్ణరూపః

ఇకపెంను.

కోగంటి సీతారామాచార్యులు

ప రి చ యం

“ఆటో రైటింగ్” అనేది ఒక విశిష్టమైన ప్రక్రియ. దానిని సైన్సు ఇంత వరకా మోదించలేదు. దానిని పసికట్టే యంత్రాలు లేకపోవడం మొదటికారణం. అది అందరికీ సాధ్యంకాకపోవడం రెండో కారణం. విద్యుచ్ఛక్తి అన్నిటిలోంచి ప్రవహించదు. విద్యుత్తుకు వాహకాలని బంధకాలని ఉన్నాయి. రాగి, వెండి వంటి లోహాలు వాహకాలు; గాజు పింగాణి వంటివి బంధకాలు.

అట్లే, జీవులలోకూడా ఆటోరైటింగ్కు వాహకాలైన వారున్నారు, బంధకాలైన వారున్నారు. అగోచరకర్త వ్యక్తి నావహించి వానిచేత న్నాయుస్తుంది. అదే ఆటోరైటింగ్. వాహకాలైన శ్రీ పురుషులే దానికి ఉపయోగపడతారు. మిగిలిన వారికవి సాధ్యం కాదంటే తప్పేమిటో తెలియదు. వాహకాన్ని “మీడియం” అంటారు. ఆ మీడియం మాటరాడవచ్చు, వ్రాయవచ్చు.

ఆట పాటలమేటి జననానికి పూర్వ వృత్తాంతం ఆటోరైటింగ్లో లభ్యమయింది. బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు, లక్ష్మీ నరస్వతులు ఉన్నారా అని ప్రశ్నించడం నిరర్థకం. విశ్వానముందే సమ్మతి. లేకపోతే వారి జోలికి పోకూడదు.

నరస్వతీదేవి భూలోకంలో నంచరించారని నంకల్పించి, బహుముఖ ప్రజ్ఞా విశేషాలతో శ్రీ మదజ్ఞాన ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగా జన్మించి ట్లు ఆటోరైటింగ్ మూలంగా తెలియవచ్చింది. ఒక విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. శ్రీ నారాయణదాసు వంటి బహుభాషా విద్యాకావ్య గానకోవిదుడు మరొకరున్నట్లు వినలేదు.

నారదుని నహయంతో ఊర్వలోకంలో జరిగిన విషయాలు మనోహరంగాను అనర్థ కరంగాను ఉన్నాయి.

22-11-87

వికాస పట్నం

వసంతరావు వేంకటకాపు

డా॥ ప్రసాదరాయకులపతి

హిందూకళాశాల తెలుగుశాఖ అధికారి

శ్రీనాథ పీఠ నిర్వహణాధ్యక్షుడు

గుంటూరు.

శ్రీ గ్రా ఈశ్వరరావుగారు నాకు నిరకాలముగా ఆవులు. వేదపాఠాయణ సవిశ్రీకృత వక్తలు. సాహిత్య ప్రయత్నాపుకులు. విశేషించి మా సారస్వత కార్యక్రమములన్నింటి యందును ఆసక్తితో సాల్గొను సహృదయులు. అటువంటి అత్యున్నత గ్రంథములెచ్చియిచ్చిరి. ఇది వారి కుమార్తె న్యయం లేని మూర్ఖమున ప్రవాసినదని కీ. శే. అధిభట్ట నారాయణదాసుగారు ఈ బాలికద్వారా దీనిని ప్రవాయింబినారని వారికి అభిప్రాయము ప్రాయగోరినారు. ఆ ప్రవాక్యము అనుల్లంఘనీయము. విషయము! జిజ్ఞాస రేకెత్తించునది. తమక ఏదో కొంత ప్రాయముకే నిశ్చయించుకొంటిని.

ముందీ గ్రంథకథ విషయమును పరిశీలించిన హరికథా పితామహునిగా, విద్యార్థుని చూడమణిగా, వృత్త గాన కోవిదునిగా, ప్రతిష్ఠించితురైన మహామణావుడగు నారాయణదాసు సరస్వతి అవతారమని తెలుపు కథ యిందున్నది. దాసుగారియందు భక్తిగలవారికి నచ్చెడి కల్పనమిది. దివ్య లోకములనుండి దేవతలవతరించుట మానవరూపమున వర్తించి కొన్ని మహా కార్యములు చేయుట మన విశ్వాసము. నారాయణదాసునందటి వ్యక్తిగూర్చి అటువంటి కథలు వృట్టుట వింత కాదు. సహజము.

శ్లో॥ యద్వద్వి భూతిమర్చ్యత్వం శ్రమదూర్జితమేవ వా

తత్త దేవావ గచ్ఛత్వం మమతేజోఽంశ నందనం

అని కృష్ణుడు గీతయందు పలికిన శ్లోకమునిచట అనుసంధానించుకొనిన ఏలాత్మక విషయమనకు సూచ్యవీకరమైన సమాధానము గోచరించును.

స్వయము లహవిధములు. ఒక యోగి తన దివ్య దర్శనము నందితులు చూచిరినని చెప్పును. అతనియందు వమ్మిక కలవారు దానిని ప్రామాణికముగా స్వీకరింతురు తనతనకది కల్పనము. ఒక్కొక్కసారి యోగిదిగూడ ప్రాంతి కావచ్చును.

అలంకారికుల దృష్టిలో కవిలా సత్యమొకటి యున్నది. అది పరివర్తనమో, వాస్తవికమో కాకపోవచ్చును. కాని సాహిత్య దృష్టిలో అది సత్యము. కానమహా కవి మధ్యమ వ్యాయోగము, కాకిదాసు అభిజ్ఞాన వృత్తాంతము, భవభూతి నీలా రాముల వునస్సమాగమము - ఇట్టి కవిలా సత్యములే. అనలు జరిగినవాని కన్న ఇది ఎక్కువ సంభావ్యములుగా నముచిత సుందరముగా భాపించును. ఈ సూత్రము వను సరించిన ఈ గ్రంథగత విశేషములు తద్విశ్వాసులకు సాహిత్య సత్యమునుటకు నంశయింప వలసిన పని లేదు.

ఇక అనలు విషయమునకు వచ్చేదము. ఇది స్వయంలేఖనమున కుత్సర రావుగారి పుత్రిక వ్రాసిన పుస్తకము. స్వయంలేఖనమునగా అంగమున గల అటోరైటింగ్ అను పదమున కనుబాదము. ఈ అటోరైటింగునది ఇదీవల నాగుగా ప్రచారమునకు వచ్చిన విద్యలో నొకటి. పాఠ తొడిక శరీరంగు మాన వులు అటువంటి శరీరములు లేని కంటికి కనబడని వారితో సంబంధము పెట్టు కొని మాట్లాడుటకు చేసెడి ప్రయత్నములలో ఇది యొక వర్తతి.

ఆ మధ్య ఒక అమెరికన్ మేగ్జైనులో ఇటువంటి కథయొకటి వచ్చినది. ఒకావిడ భర్త మరణించినాడు. అతని మరణాంతర స్థితి యంచామెకు దృఢమైన కన్మకము. ఎటులైన అతనితో మాటలాడ జలెనను బలమైన కోరికతో ఆమె ప్రతి రోజును కొంతసేపు ఒక తెల్లకాగితముపై కలముంచి ద్యానించెడిది. చాలా రోజుల తర్వాత ఆ కలము కదలుట మొదలు పెట్టినది. భర్త తాను వచ్చినటులు వ్రాసినాడు. తన స్థితిని వ్రాసినాడు. అతనిది వాయు శరీరము. ఎక్కడ ఏమి జరుగు చున్నదో ఒక క్షణములో పోయివచ్చి చెప్పగలడు. ఇతర అదృశ్య శరీరాలతో మాట్లాడి వారి విశేషములు చెప్పగలడు. అనాటినుండి ఆమె రోకమున కనేక విశే షములు చెప్పుచున్నది. ప్రమాదములకు ఇబ్బందులకు కారణములను కనుగొన కలగుచున్నది. ఒక డాక్టరువలె, ఒక పీఠరువలె, ఆమె అతీంద్రియ విషయములపై ప్రాక్టిసు పెట్టి దానిని వృత్తిగా చేసికొని రోకమున కుపకరించుచున్నది. పాశ్చాత్య దేశములలో ఇటువంటి ప్రయోగములు ఎన్నో జరుగుచున్నవి.

ఈ అటోరైటింగులో పాఠకుడు ద్యామయ్యారా కనదు కావలసిన ఎక్స్ప్లైన్ డీవలన్ ద్యానించి కాగితముపై కలమును కొంత వదులుగా వట్టుకొని కూర్చుం

దును. ఆ రోజువనేగాని, కొన్ని రోజులకుగాని ఆ కలము కదలి ర్యానింపబడిన వారు - తాము వచ్చితిమని వ్రాయుదురు. అప్పటినుండి రోజు అభ్యాసము చేయగా వేగముగా వ్రాయుట వచ్చును. చూచెడివారికి కూర్చున్న వ్యక్తియే వ్రాయుచున్నటు లనుమానము కలుగునుగాని నిజముగానే కలము తనంతట తాను వ్రాయును.

ఈ విద్యను అభ్యసించువారు సహజముగా తమ యిష్టదేవతలను ర్యానింతురు. రాముడు, కృష్ణుడు, దుర్గ, వేంకటేశ్వరుడు - ఇత్యాది. కలము కదలించి చిత్రముగా వచ్చిన ఆకారీ - వలనా పేరుగల దేవతను తాను వచ్చితిమని వ్రాయును. సహజముగా సాధకులకు ఆనందము కలుగును. తాము ధన్యు - లమయితమనుకొందురు. ఇక ప్రతి రోజు ఈ సాధనయందు ఆసక్తి పెరుగును, మన యిష్ట దేవత వచ్చి నదిగదా! - అని ప్రశ్నలు వేయుట మొదలు పెట్టుదురు - నాకు ప్రమోషను ఎప్పుడు వచ్చును? వ్యాపారము లాభించునా? చూపిల్లవాడు పరీక్ష ప్యాసగునా? - ఇత్యాది - కలము వ్రాయును. వానితో కొన్ని నిజమగును. కొన్ని కావు. ఎప్పుడైతే కొన్ని నిజముకాలేదో దేవతయందు అప నమ్మకము కలుగును. ఈ విద్యా పద్ధతిని ప్రచారముచేయువారు కొందరు ఈ అసత్య నమ్మదానములను చూపి - మన దేవతలకు కాలక్రమమున శక్తులు తగ్గిపోయినవని ప్రచారము మొదలు పెట్టినారు.

కలము పట్టగనే దేవతలు ఉగుమదా? ఏండ్లకరబడి కఠోర వియమముతో తపస్సు చేసికొని అనుగ్రహించిన వేలువులు - పలువగనే శక్తురా? - మరి కలము వ్రాయుచున్నదిగదా? అనవచ్చును. నిజమే కలము దానంతటది వ్రాయుచున్నది. కాని దేవతకాదు. దేవత పేరుతో ఎవరో వ్రాయుదురు. ఈ ప్రపంచమున ఎన్ని అబద్ధములన్నవో ఆ ప్రపంచమున అన్ని అబద్ధములన్నవి, దేవతల భక్తులై మరణించినవారు ఆ దేవత మహిమను ప్రచారము చేయుటకు ఆ దేవతయే తామని ఇటువంటి నమ్మనలు వ్రాయుదురు. వారిజ్ఞానమెంత? వారికి తెలిసినదెంత? భూత భవిష్యత్తులు వారికి తెలియవు. అందువలన అడిగిన ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబు వ్రాయలేరు. కొన్ని జరుగును. కొన్ని జరుగవు. దేవతల పేర ఇతర జీవులు చేసెడి మోసమిది. ఇది తెలియనివారు దేవతలకు శక్తులు తగ్గిపోయినవని భ్రాంతిచెంది, అవిశ్వాస పండితులై దుర్గతిపొందుదురు. కలమును చేతిద్వారా కదలించునది యెవరో దివ్యదృష్టితో చూడగలవారు చూచిన సత్యము లయలు గాదు.

కొద్ది కాలముక్రింద ఒక పన్నెండేళ్ళ బాలుడు తనను శంకరాచార్యులు ఆవేశించినని 600 పేజీల సంస్కృత వేదాంత గ్రంథమును వ్రాసినాడు. ఆ గ్రంథమున శాస్త్రపరమైన బాషాపరమైన దోషములెన్నో ఉన్నవి. ఆ బాలునికు అనలు సంస్కృతమునురాదు, వేదాంతమునురాదు. అతడు వ్రాయుట యన్నప్రశ్నలేదు. మరి శంకరుడు వ్రాసిన తప్పులేట్లు? ఇంతకాలము మీద బాషను తత్వమును మర చెనా? అనఁబద్ధము. మరి సమాధానమేమి? ఇంతకు ఆ కలము పట్టుకొని వ్రాసినది ఒక గుడిలో వేదాంత ప్రవచనమును విని మరణించిన ఒక మువలమ్మ - ప్రచార కాండతో శంకరునిపేర వ్రాసినది. ఆమెకు తెలిసినదది - వచ్చినదది.

ఇంతకు స్వయం లేఖనములో చాలాచోట్ల సెటులుండును. కలము కనలినది తదాయవి సర్వము నిజమని నమ్మరాదు. అటులని అన్నింటిని త్రోసివేయనురాదు. అమెరికన్ కాంతకు భర్త వచ్చి వ్రాయుచున్నట్లులు సెరుపితమైనది. ముఖ్యముగా పరమాపురు రక్త సంబంధికులు వచ్చి సంబంధము నేర్పరచుకొని తమకు తెలిసిన విషయములు వ్రాయవచ్చును. మరణానంతరము చుట్టును విరుగుచుండు జీవులకు తమకు కావలసినవారితో సాన్నిహిత్యము నేర్పరచుకొని వ్యక్తమగుటకు ఇష్టముగా ముందును.

ఈశ్వరరావుగారి పుహరై విషయమట్టిది కావచ్చును. నారాయణదాసుగారు ఆమె మాతృ వంశీయుడు. ఆమె తల్లికి భార్య. ఆయన మహానుభావుడై, మహా కవియై - ఎంత గొప్పవాడైనను తన మునిమనుమరాలియందు వాత్సల్యము కలిగి - ఆమె యీ స్వయంలేఖన విద్యాసాధన చేయుచున్నది గనుక తద్వారా వ్యక్తుడై యుండవచ్చును.

చెప్పిన విషయములు సత్యమా కాదా అనునది ఇక్కడ ప్రశ్నకాదు. ఇష్టమైన వారు నమ్ముదురు. లేనివారు లేదు. నారాయణదాసుగారు వ్రాసినా లేదా అనునది ఈ విద్యలోని ప్రధానాంశము. ఈశ్వరరావుగారి, వారి కుటుంబపు సత్య నిష్ఠయందు నాకు నమ్మకము కలదు. ఇంతకంటె ఇంత ప్రవచింపవలసిన పని లేదనుకొందును.

నారాయణదాసు వాణికి ఆయము
నారాయణదాసు వాణి కి ఆయము.

రెండు మాటలు

ఇది ఒక చిత్ర విచిత్ర మహా విచిత్రాతిచిత్రమైన రచన. ఇది న్యాయం లేకుండా పద్ధతిలో నడిచింది.

బొందరికి ఏకాదశం పల్లనో ఒక అపూర్వమైన శక్తి కలుగుతుంది. ఏవరి నైనా గణించినవారిని తమ పైకి ఆపేరి వజ్రేసుకొని వారినేదో ప్రశ్నించటమూ, దానికి జవాబు ఆ విప్రులయిన తాము ఆపేరికై పోయి వ్రాయుటమూ ఆ శక్తి దీనినే న్యాయంలేకుండా అంటారు. అంటే ఇందులో ఆవిప్రులకు స్వాతంత్ర్యం లేదు. కలానికి కాగితానికి ఎంత స్వాతంత్ర్యం ఉంటుందో వీరికి అంతే ఉంటుంది. అంటే ఈ పద్ధతిలో శరీరం ఏడిచిన జీవాత్మ తనకు స్థూల శరీరం లేదు తనకు మరొకరి స్థూల శరీరాన్ని అవయోగించుకొని తాను వ్రాయదలచుకొన్నది తాను వ్రాస్తాడు. తనుకనే దీనికి న్యాయంలేకుండా అని పేరు పెట్టారు.

ఈ పద్ధతి ఇతిరత్ర ఉన్నది. అనటానికి చాలా చాతురాలున్నాయి. ఇలా ఆశరీరాత్మలు వ్రాసిన విషయాలను ప్రతిబింబ మచిరిపట్నం నుంచి కొంతకాలం ఒకరు ఒక పత్రిక నడిపినారని తెలుస్తున్నది.

ఇక ఈ చిన్న సున్నకంలోని చిత్ర విచిత్ర మహా విచిత్రాతి విచిత్ర మేమిటంటే, అటు పాటు మేటలు వేచీగా, హరిః ధా వీరాశహులుగా పేరు పొందిన శ్రీ మదజ్ఞాన అదిభట్ట వారాయణదాసుగారిని నరస్వతి దేవి అవతరమనీ, పుంజాన నరస్వతి అనీ వారి సమకాలికులూ అనంతర కాలికులూ కీర్తించినది లోక ప్రసిద్ధం కాగా, అది నత్యం కాదగిన స్తుతి వాఙ్మయం అని లోకం అనుకొంటేకాదు, 'అచ్చంగా నరస్వతినే ఆ రూపంతో అవతరించాను' అని దాసుగారే వ్రాసుకొనటం.

ఈ సంగతి త్రిమూర్తులూ ఇంద్రాదులకూ లక్ష్మీ పార్వతీ శరీరేవులకూ అసంత నారదాదులకూ తెలసు. నారదునికి ఊరికే తెలియటం మాత్రమేకాదు ఈ అవతారానికి సంబంధించిన పూర్వ రంగం సిద్ధంచేసినవాడే ఆయన. మగనాగు గానే అవతరించమనీ ఫలానా దంపతులకు జన్మించమనీ అతడే నూచించాడు.

నారాయణదాసుగారి భార్య లక్ష్మి సరసమాంబగా అవతరించినవారు అదే పేరుతో విష్ణులోకంలో లక్ష్మి నారాయణులను నిత్యమూ స్వయంగా పూజించుకొనే ఒక భక్తురాలు.

వారి పుత్రికగా జన్మించినవారు సుగ్రతి అనే పేరుగల పాఠశాలి చెలికత్తె. వారి యిద్దరు మనుమరాళ్ళూ దేవ కాంతలే.

అట పాట మేటుల ద్వారా శ్రీమన్నారాయణ చరిత్రను ప్రచారం చేయుటయే ఈ అవతార ప్రయోజనం.

సరస్వతి తెలుగువాడైన నారాయణదాసుగా కాక, మరే భాషగా వుట్టివా, ఆమెకు భూలోకంలో ప్రపంచ ప్రసిద్ధి లభించి ఉండునే అని దేవతలు కూడా విచారిస్తారు.

దీనిని ఆ విష్ణురాలై వ్రాసిన అమె (రా॥) శ్రీమతి కణ్ణా రాజరాజేశ్వరి ఎం. ఎన్. సి. (పి. పోస్ట్. డి.) దాసుగారి మనుమరాలి పెద్ద కూతురు, ఈమె చెల్లెలికి కూడా ఈ శక్తి వచ్చి కొంత కాలం ఉన్నది.

దీనిని నమ్మవచ్చునా ?

ఈ ప్రశ్నకు నమాధానం ఎవరికి వారే చెప్పుకోవాలి.

దాసుగారి మనుమరాలి భర్త, దాన వాఙ్మయ ప్రకాశ కారణ జన్ములు, రాజరాజేశ్వరి తండ్రి, రిటైర్డ్ ఐ ఎల్ టి డి వర్మేజింగ్ మేనేజరు దీనిని ప్రకటిస్తున్నారు. కాని, దీని ప్రకటనం అంత మంచిదాయని దాసుగారే పందేహం ఇందులోనే దివర వెల్లడించారు. అందుకు కారణం దీనిపై నమ్మిక అందరికిని ఉండక పోవచ్చునన్నదే.

లోకంలో నమ్మకశక్తి కాని సంగతులు చాలా ఉన్నాయి. ఒకరు నమ్మటం నమ్మకపోవటం ప్రభావంగా పెట్టుకొనక, తమకు తెలిసి, తాము సత్యమని భావించినది ప్రకటించి, ఈశ్వరరావుగారు మంచిపని చేస్తున్నారు.

ఈశ్వరరావుగారి ఇద్దరమ్మాయిలూ ఒకరు సైన్సులోనూ, మరొకరు అంగ్లం లోనూ ఉన్నత విద్యావంతులు. వారు ఆవిష్కరణ వ్రాసినవి వారికి ఏ కోణానా ప్రతి

చిరములు కాని విషయాలు. చిత్తశుద్ధి కలిగి, సత్సంశ్రవణాయం కల ఖటుంబంలో
వుద్ధి, మంచి క్రమశిక్షణలో పెరిగినవాళ్ళు. మరి శంకించటం ఎలా?

ఇది అవైదిక ప్రక్రియగనుక అగ్రాహ్యమన్నారు సనాతన వండితులు.

దీనిని నమ్మటం అంటే, ఆశ్మనూ, త్రిమూర్తులనూ నారదాదులనూ వారి
వారి లోకాలనూ మరింక అనేక సంగతులనూ నమ్మాలి.

కనుక, ఎవరి నమ్మకాలు వారివి.

దీని విషయనూ అంతే.

ఈశ్వరరావుగారికి నామీద ఆదిక్షుంబీ అనుగ్రహం. అందుకే రెండు
మాటలూ వ్రాయటం.

ఇంతకు మించి పరికటానికి తగిన సాధన వంపర్తి నావద్ద లేదు.

30-12-1988

అమరావతి రోడ్డు - గుంటూరు
'శృష్టిప్రియ' వర్సింగ్ హోమ్

ఏలూరిపాటి అనంతరామయ్య

ప్రిన్సిపాల్,

డా॥ కె. వి. కె. సంస్కృత కళాశాల
3/3 అరండల్ పేట గుంటూరు-2.

హరికథా కళాభారతి

కా నీ గంభీర గళంబు నీ సౌగంధ వాణిన్ బోలు నీవాగ్ధరిన్
 నీ గానామృతవృష్టి నీ రచన నీ వృత్తము నీ తీవి నీ
 బోగంబున్ నరిపోల్పు వ్యక్తులెవరీ భూమండలిన్ కీర్తి మా
 రీ! గైకొమ్మివె మన్నమ కృతములన్ గ్రహియి దట్టాన్వయా!

దగవదల సంభవులై లోక కల్యాణము పొరలు నినిమండి భువికి దిగి
 వచ్చిన అవతార మూర్తులందరికి తెర వెనుక నేవో దేవ రహస్యాలు ఉంటునే
 ఉన్నాయి. వాణి ప్రతిపావులైన నారాయణ దాసావతరణకు కూడ అలాంటి రహ
 స్యాలే కొన్ని అందినము లైనాయి. ఆ మహనీయుడు కళాద్రష్ట స్రష్టకూడ
 అయిన కారణమున తన ప్రాక్తన జన్మ రహస్యములన్ని త్రికాలవేదియై మన
 కందజేశారు. ఈ రహస్యములను మనమూ జ్ఞాన చతువుతో - సమీక్షించాలిగాని
 వేరుగాదు.

అనలీ అవతారములన్న సంపర్కం వచ్చినప్పుడు మనకు రామ కృష్ణాదులే
 స్ఫురణకు వస్తారు. వశిష్ట గురుదేవుల దళరధునకు రామావతార క్రమం చెబుతూ
 అందులకు కారణములైన దేవ రహస్యాలన్నో వినిపించి ఆ రాజు సందేహ
 నివృత్తి చేశారు. అలానే మహా విష్ణువు పరమేష్ఠికి తన కృష్ణావతార కారణమునకు
 గల దేవ రహస్యాలను విశేషంగా వివరించారు. పునర్జన్మ మున్నదని విశ్వసించే
 మనమంతా ఈ రహస్యములను మర్మములను కాదనలేము గదా! అందునా దగవ
 దవతారమూర్తి నాడవేద కోవిదుడైన నారదుడు ఈ దేవలోక నాటకమునకు
 నూత్రదారి కావటంవల్ల నారాయణ దాసావతరణం కవి మానవతారణ కారణమనే
 మనం అనండించాలి, ఆరాధించాలి.

దేవర్షి నారదముని హరిదాస జగద్గురువు. తాను త్రిలోక సంచారియైనా
 దర్మరక్షణా దీక్షితుడైనా తనవలె నొక నకల కళా సరస్వతీ ప్రతిపావుడొకడు
 భూలోకమునకేగి అర్జునుని నమ్మద్దరణకై అది పాదవలెనని ఆయన యోచించి ఇంత
 కథ ను కల్పించినాడు.

శ్లో॥ దేవదత్తా మిమాం వీణాం
స్వరబ్రహ్మ విభూషణాం
మూర్చ త్యా హరికథాం
గాయమాన శృరామ్యహమ్ ॥

తానొక హరిదాసుని నకల కళా నమాహర స్వరూపమైన ఈ కళకన్న ఆరాధింప దగిన తుక్తియుక్తి వ్యక్తి సూక్తి ప్రదానమైన గింకొకటి లేవని ఆయనెప్పుడో వివరించారు. తనవిదీరి తల్లి పాలారగించిన శారదను అనుంగు బిడ్డడు ఆ నార దుడే. అందుకే భూలోక వాసులకు అట పొటల మేటియై అర్చదర్శ రహస్య ప్రబోధ మొసరించగల తన తల్లి నదువుల కల్పవల్లి నలువరాణినే నారాయణ దాస రూపమున పంప నెంచి ఆ దేవమౌని అంద ప్రయత్నం చేశారు. ఆయన ఆశ యాసికి త్రిదేవులు త్రిమూర్తులు బృందారక బృందం నర్వత్సాసహకరించారు. నకల కల్యాణ కలాకదంబ శారదాంబ ప్రతిరూపమే నారాయణదాసుడన్న నగ్న సత్యం దాన జీవిత చరిత్ర ప్రతిపుట యందూ మనకు ప్రత్యక్షమౌతుంది.

క॥ అయిదేండ్లయినను నిందని
వయసున పోతన్న బాగవతమును నయి త
న్మయత పఠించి జనుల వి
న్మయులనుగావించె నతడు శారదగాదే :

అని విశ్వాసం. క్రాంత దర్పరై నకవిశేఖర లెందరో దాసును “పుంబావ సరస్వతి” అని “పూర్ణపురుషుడ”ని కొనియాడారు. అతడు ప్రహ్లాద నారద పరాశర వుతానీ కాది బాగవతుల మధ్యలో చేర్చదగిన భక్తసత్తముడని తిరువతి వేంకట కవులు, “హరికథా కృతి భారతి సర్వశిల్పి విద్యాయుక్తి అని” విశ్వనాథకవి, “ఆయన ఆర్యా త్మిక లలితకళా సరస్వతి” అని యస్మి జోగారావు ఇలా ఇంకెవరో మనీషులు మమతా మందారాంబజేగారు ఆ సౌందర్యమూర్తికి. ఆయన అవతారమునకు మన ఆంధ్రదేశమే అర్హమని ఆ పుణ్య పంపతులే యోగ్యులని దేవలోక వాసులే నిర్ణయించటం గమనార్హం అది మన మహద్భాగ్యం.

గీ॥ పరమపుణ్యాత్ములగు “లక్ష్మీ సరసమాంబ”
సతి “వేంకటచయిని” సచ్చరితు నను
“హర్షదతి” సూర్యదేవు సహార్చనమున
గలుగుటంజేసి దాసు విభాగిగనియె ॥

అయన ఆవిర్భావం మన ఆంధ్రమున కరగటం మన అదృష్టం. అదీగాక దాను “హర్షవల్లభ” వరప్రసాదలబ్ధుడు. భారద్వాజ గోత్రుడు కావటంకూడ అయన మానవాతీత ప్రజ్ఞకు నిదర్శనం. 1884 లో జన్మించిన ఆ కళామూర్తి 19 వ ఏటనే సహజ పాండితి ప్రాభావంతో అద్భుతంగా హరికథా గానం చేశారు. ఛత్రపురంలో పరిశ్రాంతం ఒక్కరాత్రి అంబరీష చరిత్ర రచించి మరుదినం అది మనోహరంగా గానంజేశారు. ఇరువదవ ఏటనే ఇంత ప్రతిభను ప్రదర్శించి సంగీత సాహిత్య సంకలితముగ ఆవదానంకూడ నిర్వహించిన అతడు మనకు గంధర్వుడని ఆటోటాండయా అంజలి ఘటించారు.

ము॥ తెలుగుంగడ్డ జనెండియున్ భరత ధాత్రిన్ సర్వమున్, గలిగి
జ్ఞేలమోతల్ “సినదీప బాధి ఒకరా” శాఖన “సన్ బాధి ని
ర్మల వేదాంత రహస్యమున్ జనుల కాళ్ళజ్ఞాన నుండెల్ని కూ
ర్చలి బృందావని జేసితివు నీను విద్యస్మార్తు లర్చింపగన్ ॥

అంటూ అన్మరారులం ఆ హరికథా పితామహు నహరహము ఆరాధిస్తాం, అయనను సన్మానించని ఆస్థానములు లేవు. అయన అందుకొనని దిరుదములు కానరావు. వుట్టుకతోనే అయనను కోరి కళలు వరించారు. అందుకే “అడపాటలు మప్పలు కలవి గాదు ముక్కుసెవులుట్లు మేలితో వుట్టసంయు”నని ఆయనెప్పుడో అన్నారు. పాండితి సొందిరు లెందరో అయనను ప్రశంసించారు - సూరివారు లెందరో స్తుతించారు.

1913 లో నొకప్పుడు కలకత్తా నగరమున స్వీయరచన సంస్కృత హరికథా మృత నామక “కృష్ణజనన యక్షగానం” వినిపించి నపుటాసభ నంకరించి యున్న “రవీంద్ర కవిచంద్రుడు” సంపూర్ణముగ విని అమంచానంద మనుభవించి దాసునెంతో ఆనందించారు. కాకినాడలో 1922 న జరిగిన అఖిలభారత జాతీయ కాంగ్రెస్ మహానభ యందు మన భాగవత శేఖరులు బహుభాషా పటిమతో హరికథా గానం జేయగా అందరికన్న మిన్నగా పరవశించిన “భారత కోకిల” సరోజినీ నాయుడు నారాయణదాసు నెంతగానో మెచ్చుకొన్నది.

తనకు గల సంస్కృతభాషా పటిమను బారస్థాయి కందించిన కల్పనా కర “హరికథ”నే గ్రంథమును “మహా మహోపద్యాయ” “తాతారాయుడు శాస్త్రిగారు” మొదలి ప్రమోదించడమే గాక జర్మనీ పండితుడు “మార్థర్గు విశ్వసిద్యాలయ

నంస్కృత కావ్యముడు “ప్రొఫెసర్ కె. గెర్నార్ మహాశయుడు తన్మయుడై
కొన్ని ప్రశంసా శ్లోక ప్రసూనాలు పంపారు, అందిదొకటి.

శ్లో॥ వచఃసుధామయం కావ్యం
పీఠ్యాహం తృప్తహననః
కృతజ్ఞతాభిప్రశంసామి
భవంతం కవిశేఖరం ॥

అంటూ శ్లామించారు.

ఇలా దేశీయ అంతర్జాతీయ భావనలందుకున్న ఆయన కాయనే సాటి
అనునది స్తవంగాని వాస్తవం. అతడు సరసతళా సరస్వతేగాడు వాగ్యశీకృత
సాచస్పతిగూడ. 1910 లో రచించిన ఉమర్ కవి “పారశీరుఖాయి” అను నంస్కృత
తాండ్రములలోనికి అనువదించు గ్రంథమునకు “సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ తత్వవేత్త”
తోలి పలుకు బ్రాహ్మ “ఇతడొక అసాధరణాపకారమని తారణ జన్ముడ”ని
సమర్థించారు. సరససాహితీ కళా కల్పక మనదగిన, శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి,
దాసుగారే వారొక విశ్వవిద్యాలయముగ ఆయనొక సరస్వతీ ప్రతిరూపముగ అని
వర్ణించారు.

దాసుగారు కాశీనాథ యందొక సాహిత్య సమాజంతో “మాళవికాగ్ని మిత్ర
శాటకమున” ప్రభు పాత్ర నిర్వహించి తన నటనా చతుర్యాన్ని ప్రదర్శించారు.
“ఆయనకు తెలియని కళలు లేవా” అన్నట్లు అందరిని ఆశ్చర్యానందాలలో
దేరియాడెడువారు.

చ॥ సకల కళాప్రపూర్ణయగు కారద వీరయి దాగ్రికేగి దా
ర్మిక పరతత్వ మర్థముల సృత్య కవిత్వ పటుత్వగాన రం
జకముల జేర్చి దై వకథంబ్ గతిమనవకోటి ముక్తి సా
దకముగ జూపి నేగితో “వితామహా”ని నివృత్తింప సాధ్యమే ?

హరికథా శిల్ప సామ్రాట్టు అంతర్జాతీయ కవుడవుడూ మోటోంట్లరా అల్ప
సాహితీ సమారాజునందే సుకుంటూ సంగృహీతేంద్రియ ప్రాంతం.

విజయనగరమున ఆ వీణావాదన లక్షణము 1813 లో ప్రభువుల ఆశయానుసారం “విజరామ గజపతి సంగీత కళాశాలయే” అద్యక్ష పీఠ మలంకరించి సంగీత శాస్త్రమున తనకుగల మూలంకష ప్రజ్ఞను ప్రదర్శిస్తూ దేశిక శిఖామణులై రెండు దశాబ్దములలా శిష్యవర్గ మెందరికో సంగీతభిక్ష పెట్టారు. వాయులీన విద్యన్మహోదయులు ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారి వంటి మహా మహాల మవ్వ నలకు పాత్రులై నారు దాసుగారు. అప్పటి సంగీత విద్వాంసులందరు దాసు సరస్వతీ ప్రతిరూపుడనే సమ్మతించారు. ఆంధ్ర దేశమున “రామమూర్తి నృపంగ చక్రవర్తి” అని ప్రశస్తి గడించిన “మార్దంగికాదార్యవర్మలు” అశ్వదాటి రామమూర్తిగారు దాసుగారి కథలను సహకరిస్తూ “దన్యోస్మి” అనుకుంటూ ఉండేవారు. ఆయననే బందరు రామమూర్తి అనేవారు, ఆయన శిష్య ప్రశిష్యు లిపురాంధ్రమున ఎంతో భ్యాతి గడించుకున్నారు. అతిథి ఆంధ్ర విద్యజ్యోతి ఆయనొక “ధీర ధివజావధీరత బృహస్పతి” “అప్రాకృత హరికథా గాన కళా భారతి” అని ఆసీరామహున కెందరెందరో ఇలా జోతలర్పించారు. ఆయన బందర్లో చేసిన అసారార జాప్తావధాన ప్రక్రియకు దేశమే జోహార్దానరించినది. ఈ క్రింది పద్యం కళాప్రపూర్ణులు దీక్షిత దాసుగారు వారు రచించిన నారాయణ దాన యక్షగాన చరిత్రలో వివరించినది.

సీ॥ ఇరుహస్తముల తోడ చెరియొక తాళంబు
చరణ ద్వయాన నేమరక రెండు
బచరించి పల్లవి బాదుచు కోరిన
జాగాడు ముక్తాయి సరిగనిదుట
నయమొప్ప న్యస్తాక్షరియును వ్యస్తాక్షరి
అగ్గంబులో నుపన్యాస, మవల
నల్వరకున్ దెల్లనన్ నల్వరకు సంస్కృ
తంబున వలయు వృత్తాలకైత

గీ॥ సంకయాంశమ్ము శేముషీక క్తితో, బ
రిష్కరించుట, గంటలు లెక్కగొంట
మరియు ఛందస్సుతోడ సంభాషణమ్ము
వెలయ నష్టావధానంబు సరిపెనెతడు॥

అది పూచినవారు ఇది ఆనంద్యం, అపూర్వమని “అదిభట్టును” అభినుతిం
చారు. ఇలా ఆయన నరహాప నరస్వతిగా పలు సభలలో సంగీత సాహితీ వేత్త
లచే సంస్తుత్యులై జీవితమంతా స్వర్ణయుగంగా నిర్మించుకున్నారు. వారికిగం
సంగీత సామర్థ్యమును ఋజువు పరచుకొన్న యక్షగాన రచన “జానకి శవతం”
ఇది ఉత్తర రామచరిత కథ. ఈ కథలో 72 మేళకర్తలకు అన్ని కీర్తనలు స్వర
యుక్తముగా రచించి వారి ప్రతిభ కిదియొక పరాకాష్ఠ అనిపించుకున్నారాయన.

అంతేగాదు వారు ఆంగ్ల గీర్వాణములో “షేక్స్పియర్కాళిదాసుల” రచనల
నేర్చి అవి నవరసములుగ కూర్చి వాటికి అచ్చ తెలుగున అనువాద గ్రంథం సృష్టిం
చారు. దానినే “నవరస తరంగిణి” అంటారు. మరియు ఆయనకుగల వేదశాస్త్ర
పురాణాదిహాస పరిశీలనా ప్రజ్ఞకు పరమ ప్రమాణమైన గ్రంథం “జగజ్ఞోతి”
దానిలో ఎన్నో నేదాంత రహస్యాలున్నాయి. సునవాదర్శ యోగ్యమైన వెన్నో
ధర్మాలున్నాయి. ఇన్నిటిలో దక్షత నార్జించటం “నభూతోన భవిష్యతి” ఒక్క
నారాయణవాసులే తగు, అన్నారజ్ఞులు.

అంతియగాక ఆయన రచనలలో అత్యంత సుపమానమైన గ్రంథం “ఓశ
విధరాగ సవతి కుసుమ మంబరి” దాసుగాడు 1938 లో కన్యాకుమారి వెళ్ళి అమ్మ
వారిని దర్శించివచ్చు గల్గిన ఆనందానుభూతిలో ఆవిర్భవించిన గ్రంథరాజమది.
పది వివిధ జాతులలో తొమ్మిదేసి పంక్తులకు తొమ్మిదేసి రాగముల చొప్పున
అనగా తొంబది రాగములలో అమ్మవారి పంక్తున అన్వరమగునట్లు రాగనామ
నిర్దేశము జేయుచు సర్వలాళాట్యక పంచ జాత్యేక భావముచే నస్వరముగ విరచించిన
దేవిస్తవం, ఆరోహణా క్రమమున సాగిన ఆ తొంబది పంక్తులు చక్కని సంస్కృత
రచన, అనంతరం ఆవరోహణా క్రమమున నస్వరముగ సాగిన ఆతొంబది పంక్తులు
మిశ్ర రాషాత్మకములు. ఇలా ఆయన తన అవతార మహిమను ఋజుతరం చేసు
కున్నారు. ఆ మహనీయ మూర్తినెలా ఆరాధించట?

ఉ॥ నీయనమాన పాండితికి నీ సుమనోజ్ఞ శరీర దీప్తికిన్
జాయని దైవభక్తికి నపార ముదంబిడ నృత్యకేశికిన్
దీయని గాన సూదురికి దృవుడనేతిని రమ్మగొమ్ము నా
రాయణదాస ! మద్భవయ హర్మనీనివాస! నమస్సుమాంజలులే ॥

॥ నీ పదముల్ స్పృశించితిని నీ హరిగానము వింటి నీకృతుల్
నే పఠియించి భక్తిమెయి నీ సముఖమున నాది బాదితిన్
బ్రాపగు నీ శుభాశిష్యతములన్ గొని గణ్యతగంటి నింక న
న్నేపగిదిన్ భువిన్మనుప నెంచితి బారము నీదె సద్గురూ !

అప్పటికే (1948) ఆయన సహస్ర మాసజీవి, కాలిగజ్జె గట్టి శంభో అని అంభోదు లరచుకట్లు గేళవేసి నటరాజువలె నాట్టమొనరించి రుక్మిణీ కల్యాణ కథా గానం చేసినప్పుడు నేవిని తన్మయమందిన అదృష్టవంతుడను. మరుదినమే వారి సముఖమున వారి “యథార్థ రామాయణము” నందలి సీతాకల్యాణ కథాగానం చేశాను. వారి వాత్సల్యానికి ప్రాప్తుడనై వారి తవనలనే విశేషించి ప్రచారం చేస్తు జీవిస్తున్నాను. వారిని సర్వదా సంస్కరించుకొను అల్పజ్ఞుడనైన నన్ను వారి అవతార గ్రంథమును గూర్చి అభిప్రాయం వ్రాయమని కళాపోషకులు కమనీయ హృదయులు కర్రా ఈశ్వరరావుగారు ఆదేశిస్తే కాదనలేకపోయి కలం పట్టాను. మహామహు లెందరో చేయవలసిన పనికి నే సాహసించాను “శీతాంశోరమృతార్పణ” మన్నులు ఇది పూత యగుదైన లాత పదములందుంచి తప్పులు మన్నించమని వేడుకుంటు న్నాను, అంతేగాదు తాతా! ఆదిత్యుల సంజాతా! మరో ప్రార్థన. అనికూడ అర్థిస్తున్నాను.

॥ నీ నభల్ నడిపించి నిన్సూర్చి ప్రవచించి
నీ కృతుల్ ముద్రించు నిర్మలండు
నీ ధీమర కార్తం బనేక హరిదాసులన్
నత్కరించెడు శుద్ధసాధ్యులండు,
నీ పేర నిదులెన్నో నియతి సమకూర్చి ను
ర్వవములు నరువు వదాన్యవరుడు
తన దర్మపత్ని నీదౌహిత్రి యనుదృష్టి
బలకళం బండు, విద్వత్ హితుండు

శ్రీ॥ చదువు సందెయు నంపవ నహృదయత
వలరు “కర్రావంక సురాబ్ధిసోము
రమ్య గుణరాము నీర్వరరావు” మనమ
నరసి దీవింపు మయ్య నిత్య వివృద్ధి
నొందగా “నత్యలోకమ్మ” మండి నీవు
ధర్మ నిలయ! నారాయణ రాసవర్మ!

మంగళమ్ మహాత్

రామకృష్ణాచారం
విజయవాడ-3.
8.10.88

హరికథక రాజహంస, కళాప్రహర్ష
డా॥ అమ్మూల విశ్వనాథ భాగవతార్

వింత ప్రక్రియ - ఆటోరైటింగ్

— డా॥ జి. యల్. యన్. శాస్త్రి

వినోదంలో ఎన్నో విచిత్రం ఉంటాయో విజ్ఞానంలో గూడా అన్ని విచిత్రాలు ఉంటాయి. అయితే ఆలోచించలేని వాటికి వినోదమే అనందాన్నిస్తుంది. ఆలోచించగలిగే వానికి విజ్ఞానం గూడా అనందాన్నిస్తుంది. విజ్ఞాన రహస్యాలన్నీ అంతరిక్షంలో అంతర్లీనమై వుంటాయి. పంచ జ్ఞానేంద్రియాలు, మనస్సు, బుద్ధి - వీటిని ఉపయోగించే మానవుడు విజ్ఞానాన్ని నమూపార్చిస్తాడు పంచ తన్మాత్రం (శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాలు) గుఱించి కూలంకషంగా తెలుసుకున్నాడు మానవునికి విజ్ఞానం పరిపూర్ణ మౌతుంది.

ప్రపంచంలోని పంచభూతాల గుఱించి పంచతన్మాత్రం ద్వారా పంచ జ్ఞానేంద్రియాలతో మానవుడు తెలుసుకుంటాడు. ఈ మూడింటి మధ్యగల సంబంధం ప్రాచీన తారతీయులకు చక్కగా తెలుసు. అధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలకు శబ్ద, రూపాల గుఱించి తెలిసినంతగా స్పర్శ, రస, గంధాల గుఱించి తెలియదు. ఈ మూడింటిపై జరిగే ప్రయోగాలు ఇంకా ప్రాథమిక దశలోనే వున్నాయి.

అడియో క్యాసెట్లో ఒకనాడు రికార్డు చేయబడిన పాటను ఎన్నిరోజుల తర్వాత అయినా విన్నవచ్చును. అంటే పాటకు సంబంధించిన ఆ శబ్ద తరంగాలను నిర్వి చేయగలగడం, ఒకచోట నుండి ఇంకొక చోటుకు ప్రసారం చేయగలగడం అధునిక విజ్ఞాన శాస్త్ర వేత్తలు సాధించారు. అల్లాగే ఒకరోజున జరిగిన వన్ని వేళాన్ని వీడియో క్యాసెట్ల ద్వారా నిర్వి చేయగలగడం, అపసరమైనపుడు చూడగలగడం, ప్రసారం చేయగలగడం గూడా అధునిక శాస్త్రవేత్త సాధించాడు. స్పర్శ, రస, గంధాల విషయంలో ఇలా చేయగలగడం ఇంకా సాధ్యపడలేదు అలా సాధ్యపడిన రోజున పంచ తన్మాత్రం గూర్చి పూర్ణమైన జ్ఞానం సాధింపబడినట్లే!

మత్స్య గంధిని యోజన గంధిగా మార్చడంలో - పరాశర మహర్షి, ఏన్ని రోజులైనా సువాసన తగ్గనిమైపూతను, వాడని పుష్పమాలను, నంగని చీరను నీతకు కానుకగా ఇవ్వడంలో - నరీ అననూయలు "గంధం" విషయంలోను; తాను మెతుకుతీని దుర్వాసునికి ఆయన శిష్యులకు అన్నం తిన్న త్రేణువులు తెప్పించడంలో శ్రీకృష్ణుడు, తాను ఒక్క పాలకోవా తిని తన శిష్యులందరికీ పాలకోవా

తేజువులను తెప్పించడంలో శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంసలు 'రస' విషయంలోను గూడా కృత కృత్యులయ్యారు.

తన ఆశ్రమానికి వచ్చిన ఆయోధ్యా పుర వాసులకు దేవణ శ్రీ శర్మ సుఖానుభూతిని గూడా కలుగజేయడంలో భరద్వాజుడు "స్మర్య" విషయంలో గూడా కృత కృత్యుడయ్యాడు.

మనిషిని ఒకచోట నుండి వేరొక చోటుకు ప్రసారం చేయగలగడం గూడా బారతీయ ఋషులకు తెలుసు దీనినే సాక్షాత్కార మవడం, ప్రత్యక్ష మవడం అంటారు. నారదుడు నత్కలోకంనుండి భూలోకానికి; భూలోకం నుండి పాతాళ లోకానికి గూడా ప్రత్యక్ష మవడం మనకు తెలుసు. ఆ ప్రక్రియనే "Broad cast of man from one place to another" అనవచ్చును. ఇటువంటి విషయాల్లాంటిదే "ఆటోరైటింగ్" గూడా! విజ్ఞాన విచిత్రాల్లోని ఒక వింత ప్రక్రియగా, 'ఆటోరైటింగ్' (Auto writing) (స్వయం రేఖనము) ను అనవచ్చును.

ఆత్మ బాధికంగా వ్యక్తమైతే దేహంగా చూడబడుతుంది. ఆత్మను ప్రజ్ఞగాను, దేహాన్ని పదార్థం గానూ అర్థం చేసుకుంటే ప్రజ్ఞకు (Consciousness) పదార్థానికి (matter) మధ్య దర్పణం లాంటిది మనస్సు. ప్రజ్ఞ నుండి వెలువడిన జ్ఞాన ప్రకాశాన్ని మనస్సనే దర్పణం బయటకు పరావర్తనం చేయగా వచ్చేవే భావానే కిరణాలు. భావాలు ఉచ్చరింపబడితే వాక్కులౌతాయి, అక్షరాల్లో వ్యక్తపరిస్తే ఋక్కులౌతాయి. సార్థక వాక్యాలను ఋక్కులంటారు.

ప్రజ్ఞ యొక్క అవస్థా భేదంచేత మనస్సు వాక్కువుతుంది. ప్రేరణను బట్టి ప్రజ్ఞ, మనస్సు, వాక్కులు మారతాయి. ఈ ప్రేరణ రెండు విధాలుగా జరగవచ్చు. (1) స్వయం ప్రేరణ (2) బాహ్య ప్రేరణ. స్వయం ప్రేరణ వలన తన కర్తృత్వంలో విషయం వెలువడుతుంది బాహ్య ప్రేరణ వలన తన కర్తృత్వం వుండదు. సాధారణమైన నవలలు, కథలు మొదలైనవన్నీ స్వీయ కర్తృత్వాన్ని కలిగినవిగా చెప్పకోవాలి. అవి రాగవతం, Secret Doctrine, మొదలైన వాటిని బాహ్య ప్రేరణవలన వెలువడిన గ్రంథాలుగా చెప్పకోవాలి. అయితే బాహ్య ప్రేరణ రెండు రకాలు (1) జీవ ప్రజ్ఞకు స్ఫూర్ణము గాని, దర్శనము గాని జరుగునట్లు చేయు ప్రేరణ (2) జీవ ప్రజ్ఞలో సంబంధము లేకుండా లేలకుని మనోహస్త, లేలను అంటే సూటిగా సంబంధము కలుగునట్లు చేయు ప్రేరణ. ఈ రెండవ బాహ్య

ప్రేరణ ద్వారా సాధించబడు ప్రక్రియను స్వయం లేఖనము (Auto writing) అనవచ్చును.

స్వయం లేఖన ప్రక్రియకు అందరూ అర్హులు కాదు. ప్రేరణ గలుగి జేయు వానికి అనగా ప్రేరకునికి, లేఖకునికి (అనగా ప్రేరితునకు) మధ్యగల మనస్థితి సంబంధము బాగా వుండాలి. లేఖతో మనస్సు తప్పనిసరిగా అడ్డుపడి అవరోధకము గూడా చెయ్యవచ్చును. ప్రేరకుడు శరీరాలూగవు. అందువల్ల వాళ్ళు శరీరం కలిగిన వారిని ఎన్నుకుంటారు. ఆ ఎన్నుకోడంలో అనర్థాలను దారిలీయని మనస్థితి అవరోధాలు రానివ్వని మనస్సుగల వారివే ఎన్నుకుంటారు. 'మెస్మరిజం', 'హిప్నోటిజం' మొదలైన ప్రక్రియలలో గూడా ఈ విషయానికి ప్రాముఖ్యం వుంటుంది.

ఈ ప్రక్రియలో ప్రేరకుని శీల స్వభావాదులపైనగూడా వెలువడబోయే వ్రాతలు ఆధారపడి వుంటాయి. ప్రేరకుడు బ్రతికి వుండగా అబద్ధాలు చెప్పేవారైతే వెలువడే వ్రాతల్లోగూడా అబద్ధాలు దొర్లవచ్చు. విప్లవ వాది అయితే విప్లవాత్మకమైన వ్రాతలు గూడా రావచ్చును. అనగా ప్రేరకుడు లేఖకుని తన స్వంత శ్రయోజనానికి వాడుకోవడం గూడా జరగవచ్చును. కొన్ని రోజులకు లేఖకుని మనస్సు అతి బలహీనమై హిస్టీరియా వంటి వ్యాధులను గూడా గురికొనవచ్చును. సాధించబడే విషయాలకన్న, స్వస్థ వృత్తము చెడి నూతనముగా తెచ్చిపెట్టుకొన్న అవకాశవకల ప్రవర్తన అధికమౌతుంది. ఇటువంటి ఇబ్బందులు ఉండడం వల్లనే ఈ ప్రక్రియ అంతగా వ్యాప్తి చెందలేదు. పెద్దలైన వాళ్ళు అనుమతించడానికి ఇష్టపడరు.

'శివుని ఆజ్ఞలేవిదే చీమైనా కుట్టదు, అని సామెత. అధికారాన్ని ఇంటి పేరుగాను. అధిపత్యాన్ని తన పేరుగాను కలిగిన కట్టా ఈశ్వరరావుగారి ఆదేశాన్ని పురస్కరించుకొని వేను ఈ నాల్గు నూటలు వ్రాయగలిగాను. ఏది ఏమైనప్పటికీ హరికథా పితామహుని పూర్వజన్మ విశేషాలతో పాటు హరి హర బ్రహ్మేంద్రాది లోక విషయాలు గూడా వెలువడడం పాఠకునికి ఒక అదనపు ఉచిత బహుమతి. పాఠకులు ఈ రెంటినీ పొందుదురు గాక !

శ్రీ సరస్వత్యై నమః

శ్రీ సరస్వతీ అవతార వైభవము

శ్రీ మదజ్ఞాన ఆదిభట్ట నారాయణదాస

పుంభావ సరస్వతీ మూర్తియొక్క

స్వయం లిఖితము

ఆ ము ఖ ము

నారాయణః, వరో అవ్యక్తాత్ అజ్ఞం అవ్యక్త సంతవం
అణ్ణస్యాన్తః ఇమే లోకాః సత్తద్విపా చ మేదిసి

అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండముయొక్క సంపూర్ణ స్వరూపమునకు విరాట్ రూపమని వేదమత నామకలణము చేసెను. ఆ విరాడ్రూపముయొక్క అంత ర్భాగము మనో బుద్ధి రూపమై, హిరణ్య గర్భ స్వరూపమై, యుండును. ఆ హిరణ్య గర్భుని రాణి వాణియై యున్నది. (శబ్ద బ్రహ్మ స్వరూపిణి) యైన శబ్దమువలన జీవము నాదము. సమస్త విశ్వము లోగల తన సంతతిని ఆ తల్లి సంగీత సాహిత్య రూపమైన నైన్యమిచ్చి ఈ జీవ జాలమునకు రూప కల్పనం చేస్తుంది. ఆ తల్లి గర్భవానము లో మొదటి సంతానమునకు ఆదిభట్ట అనే సంకేతము ప్రసిద్ధమై యున్నది. ఆ తల్లి స్వరూపమే పుత్రరూపముగా ఆవిర్భవించును. కావుననే, "శృ. ఆత్మావై పుత్ర వామాసి" అని శ్రుతి, తన సంతతి తల్లి దండ్రుల ఆత్మ స్వరూపమే యని కీర్తించినది. కావున ఆదిభట్ట, వాణి దంపతులయొక్క అనన్య స్వరూపమని ప్రమాణ భూతమై యున్నది. ప్రకృతము, మన ఆదిభట్ట అని కీర్తించిన నారాయణ దాసవర్యులు, సరస్వతీ మాతయొక్క, వేద నాద శబ్ద బ్రహ్మ స్వరూపులు. ఈ నాద స్వరూపాన్ని, 'దేవీం వాచం అజనయన్త దేవాః తాం విశ్వ రూపాః పశవో వదన్తి', అని వేదము సమస్త యజ్ఞ యాగాదులకు ఈ సూక్తాన్ని ప్రారంభ సూక్తిగా పఠింతురు. అందువలన సరస్వతీ స్వరూపురైన ఈ ఆది భట్ట మహానీయుడు, - నాది వేదములను మాతృ గర్భమునుండి అనుభవించిన దిట్ట. కావుననే, 'ప్రపేదిరే ప్రాతన జన్మ విద్యాః' అని కాళిదాస సూక్తి మాతృ గర్భము సొచ్చి నున్నది మొదలుగా చిత్తము అచ్యుత మిదజేర్చు వాని

(పోతన) ఆదిభట్టు వద్ద అక్షరాశా అర్థవంతమైనది. ఆ శారదయే ఉపాసకులకు నః ధియః ప్రబోధయాత్, అను గాయత్రీ మాతృ ఉపదేశము నరస్వతీ హృదయమే. దానిని మన మందరము మంత్ర రూపకముగా ఉపాసించుము. ఆ సంస్కారమే మన ఆదిభట్టు అంతర్యమై వీరి ముఖతః వేదవాణివలె స్వయంభువుగా ఆవిర్భవించినది. ఆ ఆదిభట్టు మహాసీయుని అంతర్భాష్యములలో రక్త సంబంధము వలన, ఏర్పడిన ఆ కుటుంబము వారికి అంతరాత్మ ప్రబోధమై ఆ ఆదిభట్టుని దివ్యసూక్తులను కవిలా వైభవాన్ని లోకమున కందించు పవిత్రతాళయముతో, వారి వంశాను బంధియైన నా మిత్రులు బ్రహ్మశ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి కుటుంబము ద్వారా లోకానికి, సోదర సంతతికి, అక్షర రూపముగా అందించు ఉత్తమ సంకల్పము కలుగుట మానవ సమాజమునకు అదృష్టమని భావిస్తూ ఆ నరస్వతీ మాత అపరావళారముగా నర్వదేశములందు కీర్తింపబడిన సంగీత, సాహిత్య కళా జీవులు నరస్వతీ అవతారము శ్రీ ఆదిభట్టు ఇచ్చిన స్వయం ఆత్మ సందేశమునకు ఆ ముఖాన్ని సహృదయ లోకానికి అందించు అదృష్టము ఆ కుటుంబ మిత్రుడనైన నాకు లభించుట అదృష్టమని భావించుచున్నాను. శ్రీ ఆదిభట్టు మహాసీయుని దివ్య సూక్తులనే ఈ గ్రంథ రూపముతో సహృదయ లోనికాకి అందించు యత్నము చేయుచున్నాను. ఇందు నా స్వీయ రచన యంతమాత్రము లేదు. ఈ గ్రంథ మందలి ప్రతి వాక్యము, పుంజువ నరస్వతియను ఆదిభట్టుని అంతరాత్మ ప్రబోధముగ సహృదయులు భావించురుగాక !

శ్రీ రామ తారక బ్రహ్మోపాసనమున తన్మయులైన శ్రీ ఆదిభట్టు నారాయణదాస వాగ్గేయకారుల సకల కళా స్వరూపమైన స్పందనమే అందరు భావించురుగాక! వారి చిరుగజ్జెంతో, రాగ, తాల, తోరిత్యకముతో యావత్ప్రపంచాన్ని నరస్వతీ వాక్కుతో రంజింపజేసి ప్రకృతము కనుమరుగైన ఆ దివ్యమూర్తి యొక్క తాస్య విలాసమే ఇప్పటికీ, ఎప్పటికీ సహృదయ లోకము విస్మరింప జాలదు ఆ మోహన స్వరూపము, తంచినంతనే ఆ బాలగోపాలము, హృదయములలో సాక్షాత్కరించును, వారి, అనుభవమునకు దేశ కాలపరిణామములు, ఏమీ సంబంధించవు. తగవంతుని గూర్చి హరికథా కీర్తనలలో పరవశించే వారి శిష్య, ప్రశిష్య సంతతి కూడా భాగములో సజీవమైయుండి ఆ చంద్రతారకము భుక్తి ముక్తులను పొందుదురు గాత మని మంగళా శాసనము చేయుట ఎంతో స్వాభావికము. శ్రోతలక, క్రొత్త విషయాన్ని అందించే అహంభావము ఎవరికి లేదు. కావున, మా యీ ప్రబోధమును ప్రజలందరు శరసావహించి ఆదరించురని మనవి చేయుచున్నాను.

వేద వాదములు అగు సరస్వతి చిహ్నయ స్వరూపము గలది. అందు, సత్వ రజ తమో గుణ ప్రవృత్తులు, సాంఖ్యసత్య, ఉండి శుద్ధ సత్వమయములై యుండును. ఈ త్రిగుణములు త్రిమూర్తులుగా అనగా బ్రహ్మ, విష్ణు, శివ స్వరూప ములుగ, సృష్టి, స్థితి, లయ కర్తలుగా, నిర్బిడి యున్నారు. వీరిలో, అంతర్ల వింఛియున్న శక్తి స్వరూపములే మహా సరస్వతి, మహాలక్ష్మి, మహాకాళి స్వరూపములతో వెలసి యున్నారు ఈ శక్తి త్రయమే త్రిమూర్తులకు ప్రకృతులై యున్నవి. ఈ మూడు శక్తులయొక్క ఒకే స్వరూపము మూల ప్రకృతి, వరాశక్తి, పరదేవత గమనదేత ఉపాసింపబడుచున్నది. కావున పరదేవత స్వరూపమందే ఈ త్రిమూర్తులు ఉపాసింప బడుదురు. శివ శృంగాయుక్తో ఇతి భవతి శక్తః ప్రభవతుం' అనగా శివుడు, శివాదులు, వారి వారి శక్తి స్వరూపములతో కూడి నవుడే, సృష్టి, స్థితి, లయ కార్యములను చేయగలుగుదురు. ఇంద్రాది సకల దేవతలు, ఈ త్రిమూర్తులకు అధీనులై వారి వారి అధికారములను నిర్వహింతురు. కావున మూల ప్రకృతులైన, మహా సరస్వతి, మహాలక్ష్మి, మహాకాళి దేవతలే ఉపాసింప బడుదురు. సకల దేవతా ప్రకృతులు ఈ శక్తిత్రయమునకు అధీనులు. కావుననే మహా యోగులు, మహాపానములు, అనాదగా ఈ శక్తి వీరములనే ఉపా పింతురు. కావుననే, అదిభట్టు మహానీయులు ఈ పరదేవతా ఉపాసన వలన విదే హులై యుండి కూడ, ఈ దేవతా ప్రకృతులతో సంబంధము కలిగి యుండి, ఆదేవతలతో సన్నిహితలై యుండి, ఆయా దేవతా స్వరూపులై ప్రత్యేక అవతార ములను ధరించి ఆయా దేవతా విభూతులతో, తోకనుందు ఆస్తికులకు అనేక విధ ములైన సిద్ధులను, సత్కార్యములను అచరించుట నున పురాణములందు ప్రసిద్ధమై యున్నది. "యద్యద్విభూతి మత్సత్త్వం శ్రీమతు ఊర్ధ్వితమేవనా, తత్తదేవ అప గంతవ్యం, మమతే శోంశ సంభవం." అని భగవద్గీతలో, క్రిష్ణ భగవానులు ఆశ్చ విభూతి యోగ ప్రకరణమున అదిభట్టు మొదలైన మహానీయులను గూర్చి, తన విభూతులని పేర్కొన్నారు. ఆ పరవశలో అది శంకరులు, శ్రీ విద్యారణ్యులు, శ్రీ త్యాగరాజుల వాగ్దేయకారులు, నాదోపాసకులు, మహాయోగులు, దైవ స్వరూ పులై, భౌతిక శరీరము లేకున్నను వాయురూపులై, చిదాకాశ స్వరూపులై భక్తులకు, ఉపాసకులకు, వారి వారి అనుగ్రహదేశములను అందించుట ఆచారమై యున్నది. వారి సందేశములు శబ్దరూపములై ఉండుట నున భారత దేశంలో ప్రసిద్ధములై యున్నవి. అట్లే, శ్రీ అదిభట్టు నారాయణదాస మహాశయులు ఆయా దేవతోపాసన వల్ల, సిద్ధులై తమ అంతర్బాహ్యములను, తమ ఉపాస్య దేవతకు అంకితముచేసి.

తమ విద్యా విజ్ఞానమును ఆ పరదేవతానుగ్రహము వల్ల లోకమున కందించుట సంప్రదాయ విధమై యున్నది. కావుననే, మన ఆదిభట్టు నారాయణదాస వాగ్గేయ కారులు, మహా సరస్వతీ మూర్తులై, వారి అనుగ్రహమునకు, ఆశీస్సులకు పాత్ర మైన వారి కుటుంబమునకు ఈ విద్య సంధేళాన్ని అనుగ్రహించుట ద్వారా ఆ స్త్రీక లోకాన్ని ఉద్ధరించినట్లు భావించవలసి యున్నది. ఇది, తమ మానుష శరీరాన్ని వదిలిపెట్టిన తరువాత, వారి ఉపాస్యమైన పరదేవత అనుగ్రహము వలన ఆతివాహిక శరీరదారులై నారాయణుని ప్రతిబింబము అవదగిర శ్రీ నారదాది మహర్షుల సాహ చర్యంతో సత్యలోకమందు, వైకుంఠ కైలాసములందు, ఇంద్ర నభలయందు, విహరించి, పరదేవతా తస్మయై తమ జీవితంలో అనుభవించిన సకల విద్యా వికాసములను, ఈ గ్రంథరూపముగ వారే స్వయముగ, వారి స్వీయ కుటుంబము నకు అందించుట, ఈ రచనయొక్క ముఖ్య తాత్పర్యము. కావున, అజరామర మైన ఈ దివ్య వాణిని ఆ ఆదిభట్టు మహనీయుని, ఉపదేశముగ ఆ స్త్రీలలోకము వారి శిష్య ప్రశిష్యులు, భావించవలెనని తమ జన్మాంతర భాగ్యముచే, వారి కుటుంబ నభ్యులకు కలిగిన ఈ పవిత్ర పంకంపమును లోకము ఆదరింతురని మా కోరిక. అంతియేగాని, ఈ ఆశ్చర్యవంతమైన, రచనను, మరొక ప్రయోజనా కాంక్షతో వెలువరించుటలేదు. అది సప్రమాదముగ నేమ భావించి ఇంతతో ఆ మహనీయులకు శిరసా, మనసా, వచసా, అభినందనములను సమర్పించుకొను చున్నాను.

ఇట్లు

సికింద్రాబాద్

మహాజన విధేయులు

8-9-88

కల్లూరి వీరభద్రశాస్త్రి

శ్రీ దాసుగారి దివ్య రూపాలు

— వేమూరి వేంకట సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి

గడచిన, యాభై యేండ్లుగా నే ననుకుంటున్నదే, శ్రీ ఆదిత్య నారాయణ దాసుగారు అసాధారణ వ్యక్తియని, తొట్టదొర్లి వారివిగూర్చి నేను వినటం, శ్రీకర్తా ఈశ్వరరావుగారి తల్లి నుండి. దాసుగారు ఒక అవతార పురుషులని మనసారా నమ్మి గౌరవిండుచుండిన మహాత్ములు ఆమె. తరువాత నేను ఈశ్వరరావుగారి వివాహ సందర్భములో విజయనగరం వెళ్ళినపుడు శ్రీదాసుగారిని దర్శించగలిగాను వారిలో మాట్లాడినది కొంచెమే అయినా వారి మహత్త్వము నా మనస్సుపై వేసిన ముద్ర చెరగనిది దానిని ఈక్రింది శ్లోకములో వదిలపరచుకొన్నాను.

విద్యయా భారతీ మూర్తి : తక్త్యా నారద సన్నిధిః

జ్ఞానేన వామదేవాభ : దాసో నారాయణా రిదః

కాని నేడు వారి మునిమనుమరాలి ద్వారా సాధింపబడిన 'స్వయం రేఖ నము' చూచిన తర్వాత నాలో వారు సాక్షాత్తుగా నరన్వత్కృతారమే అను భావము మరింతగా ద్రువపడినది. ఈ విషయమును సవిమర్శముగా పరిశీలించితే, అనలు దాసుగారి వంటి మహా పురుషులు నిర్యాణానంతరము ఏమవుతారో, ఏరూపు లాల్పు తారో, ఎలాంటి చర్య కత్తి ఉంటారో, వివిధ కృత్యాలు నిర్వహించేందుకై ఏలా వివిధ దివ్యరూపాలు దరించుతారో, శాహించుకోవచ్చునని తోచింది. అలాంటి ప్రయత్నానికి ఫలితము యీ వ్యాసము.

భారతీయ అర్హదృక్పథములో, ఆత్మ, దేహేంద్రియ, ప్రాణ, మనస్సులకన్న వింక్షణమైనది, అవినాశి, సూక్ష్మ శరీరయంత్రమైన జీవాత్మ, ఒక స్థూల శరీరము పతనమయినపుడు, బయల్పడలి దేహాంతర ప్రాప్తికై సాధారణ పరిస్థితిలో-ఎదురు చూస్తూ ఉంటుంది; జన్మాంతరములున్నవి, రోకాంతరములున్నవి; ఏ జీవుడైన తన కర్మానుసారము తత్ఫలము ననుభవించుటకై తగిన రోకమునకేగి ఒక ఉపాధిని గైకొని ఆయా పుణ్యపాపములు ఫలానుభవముతో షీఠించినపుడు, మరల మర్త్య లోకమున ప్రవేశించి యీ కర్మ భూమిపై నానా

కర్మ ఫలాదులలో ప్రసక్తమవుతుంటాడు. ఇందువలన, గతించిన పితరులకోసము తరువాతి తరము వారు శ్రద్ధతో ఆరాధన సల్పవలెనని విధించినది, మన సంప్రదాయము.

అగ్నోక్యతేన దేవస్థా : స్వర్గస్థా విప్ర భోజనాత్
పితృస్థా : పిండదానేన వికరాన్నరక స్థితా :
దక్షిణా న్మర్త్య లోకస్థా : అనురాభూరి భోజనాత్
పితర స్తృప్తి మాయాన్తి షండంగం పైతృకం యత :

అని చెప్పియుండుట చేత, సాధారణ జనుల విషయంలో నైతే వారి యాత్మ, నిర్యాణానంతరము, ఏ లోకమున నున్నదో తెలిసికొనుట సులభము కాదు తనుకయీ షడ్విధమైన పైతృక శ్రాద్ధక్రియలు నిర్వహించి నట్లయితే పైన చెప్పిన ఆరు లోకములలో నిచ్చటను వారికి ఏదో ఒక విధానముతో తృప్తి కలుగునని నిర్ణయము. ఇట్టి యారాధనలు చేసిన సంతాన పరంపరకు పితరుల ఆశీర్వాదముతో పాటు సర్వాంతర్యామియగు పరమాత్మ యనుగ్రహముతో యోగక్షేమములు ప్రాప్తించునని మన నమ్మిక.

ఇక గతించిన జీవుడు మహాపురుషుడో, కారణ జీవుడో; అయినపుడు, దేవలోకమునే చేరియుండురని విశ్వసించి, మామూలు ప్రక్రియకన్న విశిష్టమైన రీతిలో ఆరాధనలు చేయుటగూడ పరిపాటిగా నున్నది. అంతేగాక, ఆద్వైత సిద్ధాంతము జీర్ణించుకొని విదేహ కైవల్యము సందిన సిద్ధులను బ్రహ్మభూతులనుగా పరిగణించుటయు కలదు; వారికి పునరావృత్తి రహిత ముక్తియే కలెననుకొన్నను, వారిని గూర్చి శిష్యాదులు చేపే ఆరాధనల వలన అనేక శుభములు జ్ఞాన వైశద్యము కలుగనే బావన మనలో రూఢమై, ఆ విధమైన లాభానుభవము పొందిన సాధకాగ్రేనరులెందరో ఉన్నారు. ఇపుడు దానుగారి విషయములో ఊహించుకోదగిన స్థితిని సూచించడానికి ప్రయత్నిస్తాను.

దానుగారు హరి భజనము గురించి లోకములో ఎక్కువగా వ్యాప్తి చేసి యున్నప్పటికీ, శివుడు, అంబిక, సరస్వతి, ఆదిత్యుడు, గణనాథుడు, రాముడు, కృష్ణుడు, మొదలైన ఇతర దేవతల నందరినీ సముచితముగా కొలిచియున్న భక్తాగ్రేనరులు కావున సర్వోత్కృష్ట దేవలోకమునే చేరియుందురు, అనే విషయమై వారి

వివిధ రచనలే సాక్షి. అంతేకాక ముఖ్యముగా వారి 'జగజ్జ్యోతి' అనే రచనను బట్టి, అద్వైత శాస్త్ర సిద్ధమైన బౌద్ధాధార బ్రహ్మను ఉపాసించుటలో గూడ వారు నిమగ్నమై యుండిరనుటకు వీలున్నది. కనుక వారు సగుణ బ్రహ్మోపాసనను నిర్వర్తించిన జ్ఞానులవలె బ్రహ్మలోకమున కేగియుందురని, అయినా సాధారణ సాధకులవలె అక్కడ సాలోక్య, సామీప్య, సాయాప్య, సార్థి (సాయుజ్య) ముక్తు లతో ఏదో ఒక విధముగా మాత్రమే కాక, సృష్టికర్తయగు హిరణ్య గర్భ బ్రహ్మ దేవుని అత్యుత్తమ సరస్వతి దేవిగానే, తన ఉనికిని పునరవ్యవస్థీకరించుకొని యుందురు, అనుటకు వీలున్నది. కేవల నిర్గుణ పరబ్రహ్మోపాస్తి పథులై సద్యోముక్తిని పొందే బ్రహ్మజ్ఞుల మొక్క నిర్విశేష చిన్మాత్రస్థితి కన్న, దాసు గారి సవిశేష బ్రహ్మవిద్యా స్వరూపిణియైన సరస్వతితో అభిన్నమైన స్థితి నరలోక ముతోబాటు ఇతర లోకములకు ఆలోకస్తులకు మార్గ దర్శకమై, అధికారిక పురుషులుగా మరిన్ని యవతారములకు గూడ కావు నిచ్చుచున్నది.

ఇదివరలోనే ఈశ్వరరావు గారి ప్రేరణ ప్రకారము నేను దాసుగారి 'జగజ్జ్యోతి' అనే గ్రంథాన్ని సమీక్షించి, వారి జయంత్యుత్సవ సంచికలో ఇంగ్లీషులోను, సారస్వత నీరాసనము నందు, తెలుగులోను, విపులముగా వారి ప్రతిభను గూర్చి ముచ్చటించియున్నాను. అందులో ఒకటి రెండు మట్టలు గుర్తు తెచ్చుకొందాము;

1. దాసుగారు కారణ జన్ములే తప్ప, సామాన్య మానవ కోటికి చెందిన వ్యక్తి కాదు, తేమన్నచో ముసుపటి మహా మేధావులలో నెన్నదగిన కాళిదాసు త్యాగరాజు, శంకర భగవత్పాదులు మున్నగు వారిలో కూడ కన్పట్టని నర్వతో ముఖ ప్రజ్ఞా విశేషము సకల కళా వికారదత్తము దాసుగారిలో మేలివించి యుండుట సాధ్యపడుటెట్లు? సరస్వతియే ఇట్టవతరించి యుండునాను నూహగూడ సమంజసమే యని తోచుచున్నది- అనీ,

2. దాసుగారే తన 'వంశావళి'లో వ్రాసినపద్యములో,

“ఆది భట్టాత్మజుడాహ య! గీవుడు.... ..

వేదవేదాంగముల్నివరించు తటి సర

స్వతి మగ రూపునం బరగు చెల్లు

వెలయించి.... ..”

అని వర్ణించుటబట్టి, దాసుగారి పూర్వీకులలో కన్పట్టిన ఆయట్టి గుణ విశేషము తద్వంశీయుడగుటచే తనకును వారసత్వముగా లభించెనని దాసుగా రూపించి యుండును - అనియూ, అప్పట్లో తలచి వ్రాసి యుంటిని.

నా యందు ఆసార వాత్సల్యము చూపిన పితృ సమానులు, అటు సారస్వతం లోను ఇటు తత్త్వ దర్శన సాధనలలోను నిష్ణాతులు, శ్రీ కర్రా వెంకట్రావుగారు దాసుగారిని గూర్చి జయంత్యుత్సవ సంచికలో వ్రాసిన వ్యాసములో చెప్పిన యంశము గమనించదగినది, తాము అంతకు ఇరవై యేండ్లకు ముందు ఒకప్పుడు విజయనగరము నందు సభా ముఖమున ప్రకటించియున్న కల్పనము ప్రకారము, నరస్వతి బ్రహ్మదేవునితో క్రిడించుచు ఆనందమేమని యడుగగా, సమాధానముగా బ్రహ్మ అది అనిర్వచనీయమనియు అనుభవైక పేద్యమనియు చెప్పెను. నరస్వతి తన కట్టి యవకాశము ఎట్లు ఎప్పుడు కలుగునని ప్రశ్నించెను, బ్రహ్మ సంతోషించి యీ యతిలాష తన ప్రయోజనమున కనుకూలమే యని తెలిపెను, ఎటులనగా రూలోకమునకు ఆమెను పంపనవసరమున్నదని చెప్పెను, అది హరికథా రూప మయిన యక్ష గానమును సంస్కరించి సరియైన స్థితిలో నుంచుటకు, అనెను, అని వెంకట్రావుగారు దాసుగారి సరస్వత్యవ తారత్వమును నూచించిరి. అప్పుడు ఆ సభలోని వారు దానిని కవిత్వ ధోరణిలో పడిన వారి మాటగా అనుకొన్నారట, ఏడు మాత్రము, ఇతర ఉపనిషత్తులను గూడ చూపుచూ, దాసుగారి అలంకరణ, శైలి, అభినయ రీతి, ఆయన గత జన్మ శ్రీత్వమునే దృఢపరచుననిరి. ఆ వ్యాస పర్య వసానములో, దాసుగారు సంగీత సారస్వత మూర్తియైన నరస్వతియేగాక సర్వో పనిష దుద్భుష్ట యగు ముగరమ్మల మూలపుటమ్మయే సద్బిదానంద స్వతూప పరాశక్తి యే అని ఉద్ఘాటించిరి. దీనిని బట్టి వారి యంతటి పండితుల ఊహకును కొంత లకును అందని వ్యక్తిత్వము, శక్తికల్గి దాసుగారు సరస్వతియే అనుట అత్యుక్తి యేమాత్రము కాదు అని తేలవది.

ఇదేవిధముగా ఇంకెందరో భావుకులు దాసుగారిని 'సరస్వతి వర ప్రసాదుడు' అని, 'పుంభావ సరస్వతి' యని 'అపర సరస్వతి మూర్తి' యని సరస్వతి యపరావ తార మని, 'సరస్వత్యవతారమేయనీ వాకొన్నారు. 1975లో వెలువడిన సారస్వత నీరా జనములోని వివిధ వ్యాసములు చూడ దగును అయినా ఇటు రచయితలు అందరూ ఉపమా, రూపక, అతిశయోక్తి మున్నగు అలంకారములతో దాసుగారి కీర్తిని చమ

త్కరించి యుందురేమో అట్టి ఉపసూనములు కవి సమయములు కావచ్చు గదా అని త్రోసివేస్తుంట పాడిగాడు. ఎందరోకోవిదులు ఏకకంఠముగా ఇట్లు ప్రశంసించుటకు ఆధారముగా ఒక సత్య ముండవలెనన్నది కూడ తోచుచునే యుండి తీరును !

ఈ పరిస్థితిలో నిస్సందేహముగా తన ఆత్మ నిజ రూపమును శ్రీ దాసుగారే స్వయం లేఖనము ద్వారా తెలియబరచ దగుననే ఆశయము ఇప్పటికైన కల్గినందుకు మన ధన్యవాదములు.

అయితే, ఈ స్వయం లేఖనమును దాసుగారే రచించినారని నమ్ముట ఎట్లు అనే శంక కలుగవచ్చును. మొదట, ఈ గ్రంథము ఏ బాలికల చేతితో వ్రాయ బడినదో ఆ సాధకుడు (Mediums) తమ మనస్సులో నిగూఢముగా ఉండిన నమ్మకాలు, అకాంక్షలు కలపొసి ఇలా ఒక ఊహా చిత్రము నల్లి యుండేనేమో, యన వచ్చు. దీనికి సమాధానముగా ఆ బాలికలకు అసలు ఇలాంటి రచన సాగించే ఖాషా పాటవము, వర్ణనా దోరణి, పౌరాణిక గాదా పరిజ్ఞానము ఇదివరలో లేనే లేవు గనుక వారిచేయి మనస్సు వారి వశములో లేని స్థితిలో ఏదో ఒక అశరీర భూతము (Spirit) ఇలా వ్రాసేందుకు ప్రేరేపించి యుండవచ్చును అని యెందుమా ; అయినా, ఆ భూతము దాసుగారే అనుటెట్లు, మరెవరి ప్రేతాత్మయో దాసుగారి వలె నటించి వ్రాయించి ఉండవచ్చును. సాధకుల అంతర్జ్ఞానము (Sub Conscious) నందున్న భావనలను గమనించి వాటికి అనుగుణముగా యీ యవతార కథా కల్పన చేసి వ్రాయజేసి యుండవచ్చుననే మరో భావనకు అవకాశమున్నది. రెండవది, అసలు ప్రేతాత్మలకు ఇలాటి శక్తి ఉన్నదా ? అనేది. కొందరి ప్రేతాత్మలు ఈ విధంగా స్వయం లేఖనం చేసియున్నట్లుగా దేశదేశాలలో జరిగిన ప్రయోగాలు పరిశోధనలు ఎన్నో చాటియున్నవి, భారతదేశంలో కూడ ఈ ప్రక్రియ అమలులోనికి వచ్చియున్నది. ఇదేగాక ఇక్కడ కొంతమంది మంత్ర శక్తితోను యోగ సాధనము ద్వారాను వింత వింతలైన చర్యలు ప్రదర్శించుట కట్టు. నాడి జ్యోతిష గ్రంథములు వ్యక్తుల పూర్వజన్మ వృత్తాంతాలను, మరెన్నో నమ్మదగిన వర్తమాన విశేషాలను ప్రవేశింపగా చూస్తున్నాము. వాటిని వ్రాసిన వారు ఋషులూ, దేవతలూ, విశాచాలూ, అనేమాట నిర్ణయించడం సులభ సాధ్యంకాదు.

కనుకనే ఇలాంటి ప్రయోగాలు తాంత్రికములు, లేదా అవేదికములు, అపోహ
ప్రాప్తి జనకములు లేదా హనికరములు, అని కొందరు త్రోసివేయుట కూడ కద్దు.
ఇది మూడవ సందియము.

కాని స్వయం లేఖన ప్రక్రియ అనగానే దోషభూయస్యము అని భయపడ
వలసిన పనిలేదు. దాన్ని వాడుకొని ఇచ్చిన సందేశము ఎలాంటిది? అనే
ఆంశాన్ని బట్టి ఆదాని తచయిత ప్రేతాత్మయైనది, దేవాత్మయైనది, తేల్చుకోవలసి
ఉంటుంది.

ఈ విధంగా పరిశీలిస్తే, దాసుగారి స్వయం లేఖనములోని వార్తలన్నీ పురాణ
ప్రసిద్ధ దేవతలకు చెందిన గాథలకు అనుగుణంగానే ఉన్నది. అంతేగాక కీడుకు
దారిదీసే, అకార్యాన్ని దేన్నీ చేయవలసినదిగా ప్రేరేపించియుండలేదు. ఎదైనా
ఒక స్వార్థాన్ని పురస్కరించుకొని చేసిన వాడము అసలే ఇందులో కన్పట్టదు.
దాసుగారు దేవతయే అనిచెప్పి, ఈశ్వరరావు వ్రాతులు ఏలాటి వ్యాపారము చేసే
సంకల్పమైన కలవారు కాదుగదా! కనుక శుభ వాసన కలిగిన ఒక దేవత్వాగా
దాసుగారు, తనకు మానవ లోకములో నున్నప్పుడు అనుబంధము కల్గిన చిన్న వాండ్ర
యొగక్షేమముపై ఆపేక్ష కలిగి, వారికి సద్బుద్ధి, దైవభక్తి, తత్త్వ జిజ్ఞాస
పెంపొందించునట్లుగా బోధ సల్పి యుందురని నమ్మినప్పుడు. వారి బోధనా
శక్తికి ఈ రచన మరొక తార్కాణ మయినా మరొక శంక తీర్చవలసియున్నది.

దాసుగారి వంటి మహాజ్ఞానికి, తన సరజన్మ తీరిన తర్వాత కైవల్యము
పొందినప్పుడు "నతస్య ప్రాణా ఉత్క్రామన్తి...అత్రైవసమవలీయన్తే "నన పునరా
వర్తతే" అను సూక్తులను బట్టి ఆలోచించితే, వారికి సూక్ష్మ శరీరమే మిగిలి
యుండదు, అమనస్క స్థితిలో ఉండే యోగికి లేఖన క్రియను నిర్వహించే అవకాశ
మెక్కడిది? మరొక అంశము దాసుగారికి మానవ దేహము లయించిన తర్వాత
వారి ఆత్మ సరస్వతియే అయినప్పుడు, ఆ సరస్వతిగావి, లేక ఆమె యందు విలీన
మయిన నారాయణదాసు, జీవాత్మగాని మరల 'నేను నారాయణదాసును, వచ్చి యీ
నా అవతార వివరము వ్రాయుచున్నాను. అని చెప్పుకొనుట ఎట్లు పొసగును?

ఇది చాలా గహనమైన అవ్యక్త భావములలో చేరిన అంశము,
శుష్క హేతువాదమునకు అందనిది, శాస్త్రీయ తర్కముతో కొంతవరకు

విశేషింపగలమేమో చూడాలి : 1. కొందరు వేదోదిత యజ్ఞాదులు చేసిన ధర్మాత్ములు కర్మిష్టులు, అమకు సరోక్ష బ్రహ్మ జ్ఞానము కొంతవరకు కల్గి యున్నను, కోరికలు పూర్తిగా సిగించిన దున అజ్ఞాన బీజము అవిద్యావాసనలు కల సూక్ష్మ శరీరముతో లోకాంతరములకు పోయి, పుణ్యక్షయమున మరల యీ మానవ లోకమున జన్మించెదరు. ఆ మాత్రమైన పుణ్యము లేని పాపాచరణులై తే సరకము ననుభవించి పాప కయాసంతరము కపూయ యోని యందు అనగా జ్ఞాన శూన్య జీవముగా ఉచ్ఛవించెదరు. వారికి ఒక ప్రత్యేకమయిన పుణ్యలోకాంతర గమన మార్గమే లేదు. కర్మిష్టులకు మాత్రము ధూమాది మార్గము ఉన్నది. దానినే దక్షిణయానము, పితృయానము అందురు. 2. ఇక జ్ఞానుల విషయము, వీరు కేవల కర్మ జడులు కారు, బ్రహ్మోపాసకులు, అయితే వీరిలో మూడు తరగతు లున్నవి. (i) ప్రతీకోపాసకులు, (ii) సగుణ బ్రహ్మ (అహంగ్రహ) ఉపాసకులు (iii) నిర్గుణ బ్రహ్మోపాసకులు. ఇందులో మొదటి రెండు విధముల ఉపా సకులకును పుణ్య లోకాంతరగమనమున్నది, అందును తగిన అర్చిరాది మార్గ మున్నది. దీనినే ఉత్తర మార్గము, దేవయానము అందురు. మూడవ రకమగు అవరోక్ష బ్రహ్మ నాజ్ఞాత్మకమునంపిన మహాజ్ఞానులు, బ్రహ్మ విద్యరీప్తులు మాత్రమే పరబ్రహ్మైక్యము సందెదరు. వారికి ప్రాణోత్క్రమణము లేదు, సూక్ష్మ శరీర దారణము లేదు. మొదటి రెండు విధముల వారిలో ప్రతీకోపాసకుల కైతే దేవయానము ప్రాప్తించినను, అ మార్గమున కొంత దూరము వెళ్ళిన తర్వాత, విద్యు లోకాంతరము, వారి వారి ఇష్ట దేవతాలోకములందు చేరి భోగా నంతరము మర్త్య లోకానికి పునరావృత్తి, తప్పదు. ఇక అహంగ్రహోపాసకులకు అనగా సగుణ బ్రహ్మ విష్టులకు, దేహావసానమున క్రమ ముక్తి లభించును. అంటే వారు దేవయానమున వెడలి విద్యుల్లోకానంతరము ఆమానవ పురు షుని సాయముతో బ్రహ్మ లోకమును చేరుదురు. దీనినే సత్య లోకమందురు. (భూః, భువః, సువః, మహాః, జనః, తపః, సత్యం అనే వరుసలో ఏడవ లోక మిది). ఇచ్చటి తోకేశ్వరుడు హరణ్యగర్భ బ్రహ్మ సృష్టికర్త సరస్వతీ నాధుడు. ఉప లక్షణము చేత సత్యలోకానంతరము, అనగా బ్రహ్మాండ కటాహమును దాటిన తర్వాత తమస్సునకు జ్యోతిర్మయ లోకమునకు ఆతీతంగా సర్వ కారణేశ్వరులగు విష్ణువు శివుడు ఉండేస్థానముయందును. సత్యలోకమున జీరిన జీవులు అచ్చటి

బ్రహ్మతోబాటు చిరకాలము జ్ఞానానందము ననుభవించి బ్రహ్మ (నిష్ఠ శివ) సాహచర్యమున లభించిన నిర్విశేష బ్రహ్మ జ్ఞానముతో, అసత్య తోకమునందు బ్రహ్మగారితో సహా ఆత్మంతికము నిరపేక్షక మగు మోక్షమును పొందుదురు. ఈ నిరతికయ శ్రేయస్సు జ్ఞానైక శరణులగు యోగీశ్వరులకు సద్యోముక్తిగనే లభించుట అద్వైత శాస్త్రమందు చెప్పబడినది.

అయితే క్రమ ముక్తి చెందిన వారలకు, అజ్ఞాన బీజ తేజము శేషించి యుండి, అది సూక్ష్మమగు శరీరముందుటకు వీలున్నది. అదియున్నను, ఆ శరీరమునకు ప్రతిపూతాదు లేమియు నుండవు. స్వజ్ఞత్వాది ఈశ్వర భావము లుండును. కాని వారి ఐశ్వర్యము నిరంకుశము కాదు. అది జగద్వ్యాపార వర్జము, వరమేశ్వరాదీనము. ఈ విషయములో బ్రహ్మ సూత్రములలోని “భోగమాత్ర సౌమ్య లింగాచ్చ” అనే సూత్రము ప్రసాదము, ఇచ్చెనను. “తస్య సర్వేషాం తోకేషు కామదారో భవతి” “సయది పితృలోక కామో భవతి సంకల్పా దేవాన్య పితరస్సము పతిష్ఠన్తి” “కామ రూప్యను సంచరన్” అను శ్లోకులను బట్టి వారు కామరూపులు గను సత్య సంకల్పులుగ నుందురు. కాన వారికి సంకల్ప మాత్రముననే అభిష్ట విపూతులు కలుగును. దీనికి శ్రీ శంకరుల వచనము :

సర్వార్థత్వ మహా విభూతి సహితం స్వాతీశ్వరత్వం స్వతః
సిద్ధ్యైర్తత్పున రష్టదా పరిణతు చైశ్వర్య మవ్యాహతం
(దక్షిణా మూర్తి ప్రకములోనిది)

ప్రస్తుతాంశమునకు వస్తే, దానుగారు ఈ కోవకు చెందియున్నారనవచ్చు. అంతటితో ఆగకుండా, వారికి మున్నుండు సిద్ధమైయున్న సరస్వతీ తాదాత్మ్య భావన చేతను, వరలోకమున నారాయణదాసుగా నున్నప్పుడు పారసుష్ఠించిన సూర్యాది సమస్త దేవతో పాసనల సాహత్యము వలనను ముఖ్యముగా శ్రీ విష్ణు భక్తితో వారికి సిద్ధించిన విజ్ఞాన వైశిష్ట్యము చేతను, వాగ్దేవీత్వముతోనే విలసిల్లు మన్నారగుటకు సందియము లేదు. ఇట్టి ముక్తాత్ములు విశ్వవ్యాపారై వివిధ శరీర మనస్సులందు ప్రవేశించి యప్పిటితోను ఒకే సమయమున భోగముల ననుభవించ గల్గుదురు. యోగీశ్వరులకు బహు మఃస్కత, కామ వ్యూహ సిద్ధి ఉండు నని శాస్త్ర ప్రసిద్ధి. కొంతవరకు ఇంద్ర శాలిక్షులు కూడా మున్ను ఇలాంటి చిత్ర ములను ప్రదర్శించే వారని బరిహ్యములున్నవి.

ఈ పై వివరణమును దృష్టిలో ఉంచుకొన్నట్లయితే, సరస్వతీ సాయుజ్య మందిన లేదా నరస్వలైక్య మందిన-దాసుగారి యాత్మ, కామరూపత అనే ఇచ్చాను సార శరీర దారణ సామర్థ్యముతో దాసుగారి సూక్ష్మ శరీరము నాపొదిండుకొని, సాధకుల హస్తము ద్వారా తన ఆశయాన్ని లిఖించడము ఆసాధ్యము కానేరదు.

ఇటు మరొక్క శంకకు సమాధానించాలి, అది ఏమంటే సరస్వతికి తొలుదొల భూలోకమున ఆవతరించి దాసుగారి రూపమున సాంసారిక యాతనలు పొందే అవసరము, కారణము ఏమిటి : అని, అట్లడివరలో ఎన్నడై నా జరిగి యుండెనా : యని ఇదియు సులభముగా తర్కకై లికి ఆందే విషయము కాదు.

సిద్ధులను, దేవతలను, అధికారిక పురుషులను భూలోకమున ఆవతరించవలె నని ఆదేశించే శక్తి, వారి చర్యను నడిపే యుక్తి, అదిశక్తి మహామాయ యనబడే పరాశక్తికే యున్నవి. అంటే ఆర్థాత్ ఆ పరమాత్మకే ఉన్నది. ఈ జగత్తును సృష్టించి పోషించి నడుపుచున్న విధముగానే ప్రాణులు దారి తప్పుచున్నపుడు 'జగ జ్ఞోతి' ని వెలిగించి దారి చూపుటకుగాను అవతారముల వేర్పాటు చేయుట కూడ ఈశ్వరకృత్యమే, ప్రాణుల ప్రారబ్ధ పశముననే ఈశ్వరునికి, దేవతలకు, సిద్ధులకు అయో విధములైన సంకల్పములు కలుగుతుంటాయి అనడం తన్న ఏమి చెప్పుకో గలము :

ఈ నందర్పములో మహాభారతము, ద్రోణపర్వములో ఒక వ్యక్తికరణ గుర్తు చేసుకో తగియున్నది. భగదత్తుడు, అర్జునుని పైకి వైష్ణవాత్మమును ప్రయో గించగా, సారథిగనున్న శ్రీకృష్ణుడు దానిని అడ్డుకొని తన యురః స్థలముపై నొక కుసుమమాలిక యగునట్లుగా స్థిరపరచిననే తథ యున్నది. అప్పుడు పార్థుడు భగ వానుని ప్రశ్నించెను గదా, "నా ఆత్మ విద్యాప్రావీణ్యముపై నందేహము కల్గి యీ యాత్మమును నీ వడ్డు కొంటివా, ఇది నా శక్తి సామర్థ్యములను తక్కువగా అంచనా వేసినట్లు, ఏమి న్యాయం" ! దీనికి దేవదేవుడు న్యాయముగా చెప్పిన సమాధానము :

చతుర్మా రి రహం శశ్వల్లోక త్రాణార్థ ముద్యతః

ఆత్మానం ప్రవిభజ్యేహ లోకానాం హిత మాదధే....

అంటే, శ్రీమహావిష్ణువునకు ముఖ్యముగా నాల్గు రూపములున్నవి. మొదటిది నరనారాయణాత్మకమై విశ్వ శ్రేయస్సు కొరకై భూలోకమున బదరికాశ్రమమున

తపోనిష్ఠలో నుండు ఋషి రూపము రెండవది: అంతర్యామిగా జగత్తు యొక్క ప్రవర్తన లోని దర్శారర్థములను పరిశీలించు సాక్షి రూపము. మూడవది : సరలోకమున ప్రవేశించి నానా కర్మల నాచరించునది. నాల్గవది ; అనేక యుగములు (వర్ష పహస్రములు) యోగ సిద్ధయందుండుచూ, ఉత్థాన పమయమందు అర్జులైన భక్తులు పేక్షించే వరాలను ప్రసాదించే అనుగ్రహ మూర్తి. ఈ నాల్గవ మూర్తితో ఒకప్పుడు భూదేవి ఏ కర్మ పశముననో కోరుకొన్న వింత కోరిక మీద, సురాసురులచే జయింప శక్యముకాని సరకాసురుని, భూదేవికి పుత్రునిగా ప్రసాదించెను. అతనికి వైష్ణవ శక్తి అనే దివ్యాస్త్రము నొసంగెను. కాంక్షమాన ఆ అస్త్రమును పొందిన పశుక సుతుడు భగదత్తుడు సుకదేవిపియై కౌరవ పక్షమున జేరి యుద్ధమునకు వచ్చెను. ఆ యస్త్రమును ఓర్చుకొనుట నరునకు (అర్జునునకు) అసాధ్యము కనుకనే శ్రీ కృష్ణుడు న్యాయముగా ఎదుర్కొనవలసి వచ్చెను; అని వ్యాసులు చెప్పిరి.

నిజానికి, భగవద్గీతలో చెప్పినట్లు, సర్వ ప్రాణులును పరమాత్మ యంశములే - మమై వాఙ్మో జీవలోకే జీవభూత స్సనాతనః" అయితే, ఆయా ప్రాణులయందు ఆత్మ శక్తి యొక్క అనిష్కరణ వింత ప్రమాణముతో జరుగుచున్నదో దానిని బట్టి ఈ దృష్టి లోని జీవరాసులలో ఉచ్చ నీచలు ఏర్పడుచున్నవి. అందుకల్లనే, భక్తి సిద్ధాంత దృష్టి ప్రకారము, పూహ, విభవ, అంశ, ఆవేశాది వివిధ అవతార కక్ష్యల ప్రసక్తి చెప్పబడియున్నది. ఈ వివిధ అవతారముల కృత్యాలు వివిధ రీతులుగా ముందును. రామకృష్ణాదులు కడవరకు అవతార స్ఫూర్తి నిచ్చిరి, కాని వరకురామావతార మందు మర్మలోనే శ్రీరామ చంద్రునికే తన వైష్ణవ దనుస్సుతో పాటు దివ్యశక్తిని కూడ సమర్పించి నట్లును, రామ తపోనిష్ఠతై వెడలివట్టును పురాణ విచనమున్నది. ప్రసిద్ధ దశావతారములు గాక అజన్మ సిద్ధులైన కపిల వ్యాస మహర్షి వ్రభువులు కూడ విష్ణవ తాతములేయని చెప్పబడినది. ఏ కవిశత్యవ తార ప్రసక్తి, తదదిక సంఖ్యక ప్రసక్తి కూడ చెప్పడమైనది. కలియుగ మందు కూడ శ్రీశంకర భగవత్పాదులను శివావతారముగ పరిగణించారు. అంతేగాక ఋషులైన భట్టు, మందన మిశ్రులు, శ్రీకృష్ణ చైతన్యము మొదలైన వారు కూడ అవతార పురుషులుగా కీర్తింపబడిరి. ఈ అవతార తావనకు వారి వారి విశేష ప్రతిభలే ఆధారములు :

ఇంకను, "అప్యయ్య దీక్షితాదులను శివశివేంద్రులను జనించినట్లును, వేదాంత దేశికులను గుడిగంట యంశమున జన్మించి నట్లును, ఇలాగే పలువురను ప్రాచీన మహాశయులను గూర్చి ప్రామాణికులే నిర్ణయించి యున్నారు. ఆయా దేవతల భండావతారములుగా వారిని నిర్ణయించుట సంగతము. "అని శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు వ్రాసిరి. (ప్రజ్ఞా ప్రభాకరములో)

విమలనకు, శివునికి, గణపతికి, లక్ష్మీకి, గౌరికిని అవతారములు చెప్పబడి యున్నను బ్రహ్మకు, సరస్వతికి అవతారమున్నట్లు ప్రాచీన వాఙ్మయ' మందులేది! యను ప్రశ్నకు, శ్రీ ఉస్సులూరి గణపతి శాస్త్రిగారి వేద సార రత్నావళి ప్రథమ భాగములో ముదహరింప బడిన వేద కాండాను క్రమణిక యందలి ఇతిహాసమును ఒక దానిని నమాదానముగా పేర్కొనవచ్చును. "బ్రహ్మ సభాయాం దుర్వాసాః సామగాయన్నాసః తంభలు లేజసా క్రూరం దృష్ట్వా సభామర్చ్యే వకస్యత్యస్మదృత! తతః కృద్ధో ముః సరస్వతీం శశాప మర్త్యయోనో ప్రజాయ 'స్వేతి : తతస్తం దేవీ ప్రసాదయా మాస భగవన్ విప్రగృహే ప్రజా యేయ మితి ! తతస్స ముః తథే త్యుత్తా జగమ ! తతో దేవ్యాశ్రేయ గృహే అజాయత ! తతో వేదవిదం భద్రారం వ్రాప్య విద్యానిధిం వశ్రం వరవ్యతి ప్రాసూత" అంటే దుర్వాస ముని శాపముచే నరస్వతి మనుష్య జన్మ ఎత్తి విద్యా విధియనే వుత్తువి కనెను అని. ఆ తరువాత, ఆ వుత్తునికి తదతికుం నుండి అప జయము ప్రాప్తింపగా తల్లి మనస్సు కోప చెందెను. ఆమె శ్రమించి వానికి మతం జయము సుఖము లభించునట్లు ప్రసాదించెను అవియు చెప్పబడినది.

ఈలాటి ఇతిహాసములు ఆర్థవదములు మాత్రమే అని త్రోసివేయబడునేమో! కాని వేద మూలక మయినందు చేత దీనిని అభూత కల్పన యనకాలము. పరమో ద్వైతతత్వ విదాన దృష్ట్యా జగత్తు మిథ్య కావచ్చు, జీవేశ్వరులు కల్పితులే కావచ్చు అనా ఆవిధమై పరమర్థాను భవము లభించే వరకును "నర్వాపేష" అను నూత్ర ప్రమాణము చేత, దేవతానుగ్రహము జీవులకు ఇహ పర సౌఖ్యప్రదము అని చెప్పవలెను.

ఈ మండర్కములో సరస్వతీ దేవి నిజ స్వరూపము గురించి కొందఱు తెలుసుకొనుట చాసుగారి నిజరూపము గురైరుగుటకు దోహద పడును. 'సరస్వతి' యన బ్రహ్మ, భార్య, ఆయన వదన మందుండునది, హంస వాహన విడా వుస్తక ధారిణి, విద్యా వాక్సిద్ధి వ్రదాయిని యనుట వ్రసిద్ధం. వేదములో కొన్నిచోట్ల ఒక విశేషము చెప్పబడినది. ఆశ్వనీ దేవతం వలెనే సరస్వతి దేవతాకమున గల ఒక వైద్య విదుషీ మణి యవి; దుద్ర సమకము నందు శివుని గురించి కూడ 'ప్రథమో దైవో రిషక్' అని చెప్పినట్లు. సంధ్యానందవసుండు తర్కణ మట్టములో బ్రాహ్మి-గాయత్రీ-రాత్రీ-సావిత్రీ, వైష్ణవీ - సరస్వతి యని ఉట్టరికించినారు. మరల మంత్రణవ మట్టమున "గాయత్రీ సావిత్రీ సరస్వతి దేవతా యని చెప్పబడినది. కనుక ఈ మూడు పేరులు ఒకే దేవతకు చెందినవి అనవచ్చును. అయితే గాయత్రీ రూపముతో బ్రహ్మ శబ్దార్థములలో నొకదైన వేదవిద్య ఫలించునని, సావిత్రీ రూపముతో దుద్ర దేవ శృత్యమయిన పాపక్షయము జ్ఞాన ప్రాప్తి ఫలించునని, సరస్వతీ రూపముతో విష్ణు దేవతా ప్రసాదమయిన మోక్షప్రద విజ్ఞానము ఫలించునని ఉపాసకులకు బోధయగుచున్నది. "మోక్ష మిచ్చే జ్ఞనార్థనాథ" అనే సూక్తి ఇచ్చట ఆసు సందేయము ఇందువల్లనే జగద్గురు పీఠ దుగు శృంగేరి సంప్రదాయములో శారద ఆధిష్ఠాన దేవతగా కొంగొందుచున్నది. అద్వైత మత సంప్రదాయమున నున్న యతీశ్వరులందరు పదే పదే 'నారాయణ' నామమునే ఉన్నరించుచున్నారు.

సరస్వతీ దేవిని "దీనా మనిత్రీ" మన బుద్ధులను సంరక్షించునది (సన్మార్గమున వ్రవర్తించ జేయునది, బుద్ధికిని సాక్షియగు శుద్ధ చైతన్యమును గ్రహించ జేయునది) యని వేదమంత్రము : "ప్రణోదేవి సరస్వతీ వాజేర్విర్వాజినీవతీ దీనా మనిత్ర్యవతు". చెప్పుచున్నది. శ్రీ ఆరవింద హెష్ రచించిన "The mother" (అమ్మ) అనే గ్రంథము ప్రకారమైతే; మహేశ్వరీ, మహాకాళి, మహాలక్ష్మి, మహా సరస్వతి అనేవి ముఖ్యమైన స్వరూపాలు. సర్వోత్కృష్ట యగు అమ్మ మహాశక్తి; ఇందులో మహా సరస్వతి మన భౌతిక జగత్తును ఉన్నత స్థితికి కొనిపోగల్గిన పటుత్వము, పామర్థ్యము సరిపూర్ణత్వము పండిన తల్లి అని తెలుసు

కోగలము. పమన దేశములందు అన్ని భాషలందు ప్రకాశించుచున్న వివిధ విజ్ఞాన కళలన్ని ఆ తల్లి యనుగ్రహముతో వచ్చినవే. ఉదిత, అనుదిత అనే విరాగము తెలిసికొని, పరా పశ్యంతి మధ్యనా వైఖరీరూప వాదబ్రహ్మమును గుర్తించే శక్తి వాసగే సద్గురు మూర్తి ఆ తల్లి యొక్క వాత్సల్య విరాసమే కదా !

సాత్త్వికాలిక సద్గురు సంప్రదాయ
సంగ్రహమును దా లోక సంగ్రహార్థ
పాఠరించుచు నొరులచే పాఠరింప
జేయుచును వెల్ల సద్గురువే నేవ జేతు.

శ్రీ హరికథా చూడామణి విరుదును

శ్రీ కథాకేసరి, భక్తరస కళాప్రపూర్ణ హరి కథా సమాధి, హరికథాచూడామణి విరుద ప్రదానముతో - పెనకళ్లేపల్లి వాస్తవ్యులు బ్రహ్మశ్రీ ముట్టూరి కుటుంబరాయశాస్త్రి భాగవతులు శ్రీ చందన తాంబూల వువ్వ మాలారంకృతుల నొసర్చి పండితుల సమక్షమున దాసనన్నిధిని రు 3118 లు పారిశోధికము S.P.B.K. సత్యనారాయణరావుగారు Ex M.L.C. పనుర్పించినది నర్వారాయ కళాపరిషత్తు - శ్రీ ఆడిటర్ల నారాయణదాస ఆరాతనోత్సవ సంఘము 7-2-1889 విజయనగరం.

శ్రీ హరికథాపితామహులు, పుంజావ నరన్వరీ మూర్తులు, ఆటపాటంమేటి, శ్రీవారాయణరాసుగారిని గురించి నాకు తెలిసిన విషయములు, పెద్దవల్లవిన్న విషయములు, శ్రీ రాసుగారి కథనలు అచ్చవేయించి రాసుగారిని లోకమునకు విరుకపరచిన శ్రీకృతా ఈశ్వరరావుగారు నాకుదాం పరిచితులు. ఈమధ్యగుంటూరులో రు 12.12.89 తేదీ వాసుజరిపిన శ్రీరత్నాశ్రేణియంతి సందర్భమున వాకధ "గరవ పిళ్ళి" రాసుగారి అచ్చతెలుగు హరికథదెప్పిన తరువాత శ్రీ ఈశ్వరరావుగారు రాసుగారిని గురించి మీకు తెలిసిన విషయములు వ్రాసియిస్తే నేను అచ్చవేయించ తోవు వారి న్యయంలేఖన పుస్తకముతో ముద్రించగలగలసి చెప్పగా ఈ క్రింది విషయములు వ్రాయుచున్నాను.

శ్రీ రాసుగారు గడించిన విషయం తెలియగానే బందరులో మాగురుదేవులు కీర్తికేసులు శ్రీ రావులూరి నారాయణరావుగారు, పండిత కవుల, కథకులుమృగంగ విద్వాంసులు, అనేక హరికథలు వ్రాసి శ్రీ రాసుగారి మన్నన పొందిన వారు వీరి కథన "సతీ సులోచన" కథా కేసరి, శ్రీ నారాయణరాసుగారి ప్రథమ శిష్యులైన పేరి లక్ష్మీనారాయణ భాగవతులు, కాకినాడలో నరన్వరీ గావపటలో రెప్పగా రాసు గారు విని చాలా సంతోషించి, అరువుగా దెప్పిన పద్యము.

"కవులలో నెల్ల శ్రేష్ఠుడు గాని, యక్షగాన ప్రబంధము వ్రాయగలగె ఓరుడు పలుకులెల్ల చన్నుదోయి కరువంక చవి గైకొనక కైతలల్లుట పూకదంపు" అన్నారట.

ఆ విషయము మా గురువులు గారికి శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ గారు వ్రాయగా సంతోష పడివారు.

తరువాత రామగారు పోయినపుడు సానుభూతి నకలో చెప్పిన పద్యములు.

1. మీనము త్రప్పి గద్దెపయి మేడిగ నిర్భయ గండపెందరం
మున్ నభజూత నొక్క పదమన్ ముడుజామచు చేత దానినిన్
దీసి యిదేయటచు కడుదీరత నాడుచు బాడుచుండునో
రాన తదీయ రూపమిక దన్పరు కన్నుల నింక మీదటన్.
2. కేవల కోట వశ్రమని దివ్య కరాబుర గండపెందరం
కావిరి నంది నీపద మహస్కర శేఖముతోడ వెల్లి నం
కావిత్తమై కవీశ్వరుం నస్తుతిన్ నెలవయ్యె నాదీన
చ్చావన పాదమింక తనుపట్టదు కాదె మహాంధ్ర భూన్దన్.
3. నీ పంచారిక వోక నక్కదం నెంతె వ్రాయువారిన్ కదల్
నీ చక్కిన్ వచియించు దాసులు విన్నే మెప్పు రాజ్యేంద్రులున్
నీపై కూర్మిగఁటివారు కనులన్ నీరంబు జార్చుంగన
య్యో పూజ్యార్థ దివంబు సేరిరివ ఎట్లో వైడి కాగ్రేసరా॥

అది మా గురువు గారు వ్రాసినవి.

శ్రీ వారాయణ దాసుగారిని బండడలో బుట్టాపేట నాడక హాలులో కరా
గానం చేసిపట్టు విని దేవర కోట యెవ్వేట రాజుగారు, శ్రీదేవీ భక్తులు, అయిన
శ్రీమంతురాజా యర్లగడ్డ మల్లిఖార్జున ప్రసాద్ బహద్దర్ దొరవారు చల్లకర్తి
ఖిల్దీబీందీ 16 రోజులు వారి సంతాన మర్యాదలతో పోషించుచు ప్రతిరోజు శ్రీదాసు
గారిలో సాయంత్రం 4 గం॥ 10 గంటల వరకు వారితో మాట్లాడుట, తరువాత శ్రీ
రాజుగారు దాసుగారు. కోట సింహద్వారం వరకు వీకారు పోరామని దాసుగారిని
మామయినడవ మనుట వారు వరుస్తువుంటే శ్రీరాజుగారు వారి వెనక 10 గజములు
వరుస్తుంటేనేసి, పిలుచి, ముందు వెళుతున్న దాసుగారిని చయ చేయించని కలుగు

చేయుట. దీరిగి దాసుగారు పస్తుంటి వారిని ఎగాదిగ చూచుచు రాజుగారు నిలుచునేవారట యిలా వారి ఆందవందములకు అనేక బాషలలో వరమార్గా యత్నవిత్తుల్ని యివ్వో విషయములు వదించుట విని శ్రీ రాజుగారు నంతోపించి ఒక కథ విన్నాట చేసినారట. తరువాత 4 రోజులంచి మరో కథ 'సావిత్రి' చెప్పవలసినదని కోరి నాటి రోజు శ్రీ రాజుగారు దాసుగారిని రాజలాంచనముతో అంతరి ఏనుగు మీద గొప్ప ఊరేగింపు చేయించి నాటి రోజు సావిత్రి కథ విని, నత్యవంతుని యమధర్మరాజు పాత్ర వేసి దీనుకపోతున్న సమయములో ఆయమ్మ పాత్రవీరీ దేవిని ప్రార్థించి "శ్యామలా" అనే ముకుటముతో పొడిన పద్యములు విని శ్రీ రాజుగారు కళ్ళ నీళ్ళు దెట్టికొని, తక్కి తన్మయస్వముతో కద అయింది, దొరవారు అని దాసుగారు చుంగళహారతి యిచ్చేవరకు శ్రీ రాజువాడికి కడర బ్రాంతి లేదట. తరువాత వారికి గండపెండెరం వేసి నక్కరించడం నంబించి, అప్పుడు యెట్టేలు మేనేజరు గారు కోడల్లై కృష్ణారావు పంతులుగారితో చెప్పగా వారు తాము ఆరాధించే రాజు రాజేశ్వరీ సువర్ణమూర్తి గనుక బంగారము కాలికి తొడుగుట ఉచితం కాదన్నారట విని రాజుగారు 4 రోజులైన తరువాత 30 కాసులు గండపెండెరంతో రత్నములు పొడిగినది పండిత సభ యందు వారు న్యయముగా దాసుగారి పాత్రమునకు నమస్కరించి కాలికి అందెవర్తి, పట్టుపీతాంబరములు, దుక్కలువరితో వెయ్యి నూటపదహారు రూప్యములు సమర్పించి దాసుగారికో మీ విద్యకు తగిన రీతిని నక్కరించలేక పోయిన దీనుడను, అనుగ్రహించ మన్నారట. సభలో పండితులు ఆశ్చర్యపోయినారు. శ్రీ కృష్ణారావు పంతులుగారు చిన్నపుచ్చుకన్నారట. దాసుగారు వెంటనే నన్ను బాగా గుర్తించి సేవించిన ప్రభువు రామొక్కరే నన్నారట. తన దాసు గారిని తగు మర్యాదలతో పంపించి శ్రీ రాజుగారు ఆనందముతో 3 రోజులు దేవి కమ్మంలో కనబడుటచే రాచకార్యములు విరమించినారట. 4వ రోజు రాజుగారు వారి ఆస్థాన పండితులను పిలిపించి నభాముఖముగా కృష్ణారావు పంతులుగారితో దాసు గారికి గండపెండెరం వెయ్యాలన్నాను కానివారు బంగారుకాలికి వేయకూడదన్నారు వేను వారిని కాదని శ్రీ దాసుగారికి గండపెండెరం కాలి కమర్చినాను. పండితులు మీ అభిప్రాయమేమన్నారట, వారు విని యెట్టకేలకు తాము శ్రీ మంతులు ఆయన బహుబాషకోవిదులు మీరు యిచ్చారు. వారు పుచ్చుకన్నారన్నారట. అంతట శ్రీ రాజు గారు యింతేనా తమకు తెలిసినది నారాయణ దాసుగారు మానవ మాత్రులు కాదు వా కోట కత్తి, వా యిష్ట దైవం శ్రీ జగజ్జనని వా యెడ అరిమానముతో

రక్తచార్యముతో ఈ రూపమున వచ్చి నా సేవలు పొంది, నన్ను అనుగ్రహించిన జగన్మాతయని ఆమె కాలు పట్టుకున్నాను. నా జన్మ చరితార్థమైన దన్నారట. పండితులు : స్తుతించినారు. అంతట శ్రీరాజాగారు ఆనంద భాష్యములు రాల్చి, యిత సౌందర్యము, అత పెద్ద కేశ సంపద, అనేక భాషలో మట్లాడ గలిగిన గొప్ప, జగన్మాతకుగాక మానవ మాత్రులకు తగువా అన్నారు. ఈ విషయములు కీర్తి శేషులు అమరావతి రాజాగారు శ్రీ అంకినీడు బహద్దర్ వారి అల్లుడుగారు చెప్పగా విన్న విషయములు వ్రాసినావే గాని వారిని నేను ఎదుగను శ్రీ రాసుగార్ని స్మరించుకనే లాగ్గం కలిగించిన శ్రీ శుశ్వరరావు గారికి నమ స్కార శతఃస్మర్యుచుతా ముగిస్తున్నాను. శ్రీ రాజాగారు పడమ భక్తలైన కారణంగా రాసుగారిలో ఆ రూపాన్ని భావించి ఆ పాదం పట్టుకున్నారే గాని మరొకటి కావని తెలియగలం. నన్ను ఎవరు ఎలా భావించే వారి కారూపంతో సాక్షాత్కరిస్తా నన్నాడు గదా భగవంతుడు.

పెదకళ్యాణర్థి
కృపాజిల్లా }

హరికథా చూడామణి, భాకేసరి
ముట్నూరి కుటుంబరాయశాస్త్రి

హరికథా పితామహ

పూర్వం ఒక కాలంలో
 మహాపురుషు డొక్కడుండె
 వాడు; ఆయన కంఠాన
 శ్రోతల హృదయాలన్నిటి
 సంతోషంతో నింపగ
 జాలునట్టి సంగీతం
 నిండిఉంది; ఆయన హ
 స్తాంగుళాలు తంత్రులపై
 పర్యటనం చేసినాయి;
 ఓహో! అది ఎంతో మహో
 ల్లాసమ్మును తేగలదు!
 ఆయన - సంగీతానికి
 సమ్మోహితులౌ జనాన్కి
 గాంతి, దాన్ని తెచ్చి యిస్తు
 శిలకు మార్దవాన్ని జచ్చ
 రామణీయకత ఉన్నది;
 ఆయన మృదుగీతికాళి,
 ఆయన మధు సుస్వరములు
 ఆయన కథలను తెల్పెను
 ఆయన ఖ్యాతుల స్తుతించె!
 మహానీయుండౌ నాయన
 యమకాలతో, లయలతోటి
 పుత్రగమ్యం చేసినాడు,
 నాట్యమ్మును ఆడిచాడు;
 సర్వకాలముల అందును
 ఈశ్వరుకై పయనించెను;

ప్రవచనం గావించెను;
 భాషలన్ని సుగమముగా
 ఆయనవే అయిపోయెను,
 ఆయన విస్మృతికిని సైతం
 కడు - ఎరుంగబడినవాడు;
 వత్రములెటు వృజానికి
 నైజములో అటులె కవిత
 ఉల్బణముగ నాయన - ఎద
 నుబికి వచ్చె; ఆయనలో
 సకలకళలు ఉత్సాహము
 లోటి కలుసుకొన్నాయి.
 ఆధిక్యత నంతటినీ
 రాశీభూతము గావిం
 చా డాయన. దర్శనమున
 కాయస ఘనమౌ దీపం,
 హృదయాలకు ఆహ్లాదం;
 పరమేశుని వీక్షించిన
 అట్టివారె భీతిలోడ
 ప్రణామమ్ము, లాచరించి
 పారు; ఆయనెవ్వరికిని —
 పరమశక్తివంతుడైన
 పరమాత్మకు తప్పవంద
 నమ్మునాచరింపలేదు;
 కంతమ్ములు ఏకతాస
 తను పరమోల్లాసముతో
 'విద్యాదైవతము, బ్రాహ్మి'

భూమికవత రించినది,
సమ్మోహనమౌ నాయన
రూపము గ్రహించిన' దని
ప్రకటన గావించినవి !
అదిభట్ట నారాయణ
దా సాయన నామమ్ము;

భ్యాతికి చెందినది ఆయన
పరమోన్నతి చేరినది;
ఆయన, ఆయనకి, ఆయ
నవియును నౌ కథ లా కా
లపు ప్రఖ్యాతుల శోభి
స్తూ ఉన్నవి.

—వావిలాల సోమయాజులు

(ఇది శ్రీమతి నిరుపమ నరసింహంగారి ఆంగ్లభాషాకృతికి గేయకర్త
గావించిన ఛందోబద్ధాంధ్రానువాదము)

....0....

మంగళం

సురట - త్రిశ్రగతి

వ॥ మంగళ మౌ ఘనుడా! మహి - మాంచిత దీధనుడా!

ఆ॥ప॥ సంగీతకళా వినోది! - సాహిత్యరసానువాది! ॥మం॥

(1) నారాయణదాసా! నవ - నవయశోవిలాసా!
సారస్వత నవ వసంత - సకలబుధ జగన్నియంత! ॥మం॥

(2) “హరికథాపితామహ” విరుదాంక! నిహ్కళంకా!
నిరత దీక్షితార్చిత! తను - నిర్జితమకరాంకా! ॥మం॥

....0....

మూలకైన్ సరస్వతీ స్థాపనం

అతైవా శ్విన శుక్లసప్తమ్యాం సరస్వతీ పూజా ఉదయ
వ్యాపిన్ గాహ్య యుగాద్యావన్ వృద్ధిశ్చ సప్తమీ పార్వతీప్రియా
రవే రుదయ మిక్షం తే లతా సు తిథియుగ్మకే॥ ఇతి ప్రతాప
మార్తాంఢే భవిష్యోక్తేః॥ వర్షవృద్ధిరస్మతిథిః తతైవ మూలవక్షతే
పుస్తకస్థాపనయుక్తం॥ రుదయామళే॥

మూలముక్షే సురాధీశ పూజనీయా సరస్వతీ॥ పూజయేత్ప్ర
త్యహం యావత్ శ్రవణాంతే విసర్జయేత్॥ నాధ్యాపయేన్న చ విభేత్
నాధీయత కదాచన॥ పుస్తకే స్థాపితే దేవీం విద్యాకామోద్విజౌ తమః॥
అహంభద్రదాచ భద్రదాహం నాసయోరంతరం క్వచిత్॥ సర్వసిద్ధిం
ప్రదాస్వామి భద్రదాయాం హృన్పితాహ్వాహం॥ అశ్వినస్య స్థితే కక్షే
మేధానామ సరస్వతీ॥ మూలే నావాహయే దేవీం శ్రవణేన విసర్జ
యేత్॥ ఇతి సరస్వతీ స్థాపనం.

సరస్వతీ పుస్తక మండల పూజా

నమస్కృత్య జగత్పూజ్యాం శారదాం విశదప్రభాం॥ సిత పద్మాసనాం
దేవీం త్ర్యంబకిం శశి భూషణాం॥ ఇతిధ్యానం॥ అథాతః సంప్రపజ్ఞామి దేవ్యాః
పూజామనూత్రమాం॥ సర్వదా పూజయే దేవీం నవమ్యాంతు ప్రియత్నతః॥ మాసి
చాశ్వయుజే ప్రాప్తే శుక్లపక్షే సమాగతే॥ యాతిధిర్నవమీ సద్భిః సామహానవమీ
స్మృతా ఉషస్యుత్థాయ సంకల్పమాచరేత్ తథాసుధీః అర్చయష్యే జగత్పూజ్యాం
శారదాం విశదప్రభాం॥ స్మితస్యదాసనాం దేవీం త్ర్యంబకిం శశిభూషణాం॥
ఇతి సంకల్ప్య॥ ఆవాహ్య పూజయేదేవీం విద్యాపుస్తకమండలే॥ రుచిరం మండ
లం కృత్వా విగాలం లిప్తభూమికం తత్రనిక్షిప్య పీఠం తేచన్నం విశదవాసనం॥
గ్రంథజాలమశేషంతు విన్యస్య పరిపూజయేత్॥ గంధపుష్పైరలంకృత్య వాణీ

మావాహయే తతః॥ ధ్యానం॥ విద్యాత్మానమశేషలోక జననీం దేవీమిమామిష్టదా
మిచ్చాకల్పిత భూషణాం త్రినయణాం వందే నవద్యాంసదా॥ భక్త్యా నమ్రసురా
సురేంద్ర మకుట ప్రత్యుత్తరత్నాంకురచ్ఛాయారంజితపాదపీఠ యుగలామిష్టార్థ
సంపాదినీ॥ ఆవాహనం॥ సింహాసనే కుసుమగంధ మనోహరేస్మిన్ విద్యాభిరాభి
రభిలాభిరుపాస్యమానే॥ అష్టినై నిషీద సహశ క్తీభి రష్టభిస్త్యం వాణీప్రసీద మమ
దేహీ నమానసేశం॥ ఆసనం॥ త్వత్పాదపద్మయుగళేపరిధ త్తమే తత్పాద్యం
పయస్సకల సంపద వా ప్తిహేతుః॥ సంభావితం॥ శిరసిమే చిరపుణ్య యోగాద్వా
క్కాయ మానసకృతం దురితం హినస్తి॥ పాద్యం॥

పుష్పాక్షితాది ఫలమిశ్రిత మమృన్మే తద్దత్తం మయాభువన మాతరిదం
గృహాణ॥ సంరక్షితం సమభివీక్ష్య జగత్సృతీక్ష్య కుందావదాత హసితేసుషునే
నవద్యే॥ అర్ఘ్యం॥

మయాదత్తమిదందేవి గృహాణౌచమనీయకం॥ శారదేశరదబ్రాభె సర్వ
విద్యాధిదేవతే॥ అచమనీయం॥ త్వద్ధాత్రసంగపరిపూతతమై రజస్రసంభోభిర్గుల
సితపద్మసుగంధిపత్రైః॥ స్నానేనతే విలసితై రపికామమస్తుమూర్ధ్నాన్దృతేన
పయసాపరిశుద్ధిరేషా॥ స్నానం॥ జడమంబరమంబభాసమానం రుచిరం సూక్ష్మ
తరం విచిత్రచిత్రం॥ పరిధత్స్యసమస్తలోక సేవ్యే సకలానామధిదేవతేకలానాం॥
వస్త్రం॥ బ్రహ్మసూత్రమిదం బ్రాహ్మిత్రిగుణీకృత ముజ్వలం॥ ఆనీతం నీయతాం
వక్షస్త్యదీయం విశదప్రభే॥ ఉపవీతం॥ సర్వలోకస్యసిద్ధ్యర్థం సర్వసన్నిధికారిణి
మయాదత్తమిదం దేవి గృహాణాభరణం నవం॥ ఆభరణం॥ సరసమంబ సరస్వతి
చందనం సురభిగంధమనింద్య మనిందితే జడమనేన విలింపశరీరకం విశద
మాశు విధేస్తుతనుప్రియే॥ గంధం॥ హరిద్రాకుంకుమోపేతా నక్షతాన్ శాలిసంభ
వాన్ మయాదత్తాననేకాంశ్చ స్వీకురుష్వమహేశ్వరి॥ అక్షతాన్॥ కుసుమాని
సుగంధీని నవానివిశదానిచ॥ అజీస్రంచస్రజంచిత్రంగృహ్లాష్వభువనప్రియే॥
పుష్పమాలాం॥ అదైవపుష్పాణి॥

అధ్యాయపూజా

ప్రతి తై నుకీ చివర నమః
అని చదువుకొనవలెను.

ప్రతి తై నుకీ చివర పూజాయామి
అని చదువుకొనవలెను.

నరస్వత్యై నమః

భారత్యై

వాగ్దేవతాయై

మాతృకాయై

హంసాననాయై

చతుర్ముఖపియాయై

వేదకన్త్రాక్షరత్వజ్ఞాయై

సకలవిద్యాధిదేవతాయై

నరస్వత్యై చందా పూజాయామి

భారత్యై గుత్పా

వాగ్దేవతాయై జానునీ

మాతృకాయై ఊరూ

హంసాననాయై కటిం

చతుర్ముఖపియాయై నాభిం

వేదకన్త్రాక్షరత్వజ్ఞాయై హృదయం

సకలవిద్యాధిదేవతాయై స్తనం

సకలమంగళాయై హస్తా

సకలమంగళాయై కంఠం

శుద్ధస్పటిం సంకాకాయై ముఖం

కామమూలాయై హాసికాం

తులూనాభాయై నేత్రే

ఆదిశక్తయై లాలూకం

సుతామి వందితాయై శిరః

సర్వకార్యనిమూలకాయై సర్వాంగం

అధ్యాస్తోత్ర పూజా

ప్రతి తై నుకీ చివర నమః అని చదువుకొనవలెను.

నరస్వత్యై నమః

మహామాయాయై

వరప్రదాయై

శ్రీప్రదాయై

సర్వకార్యనిమూలకాయై

సర్వాంగాయై

పద్మపక్రశాయై
 శివానుభాయై
 పుస్తకహస్తాయై
 జ్ఞానముద్రాయై
 రమాయై
 కామరూపిణ్యై
 మహావిద్యాయై
 మహాసాతకనాశినై
 మహాశ్రవణాయై మాలినై
 మహాభాగాయై
 మహాభుజాయై
 మహాభాయై
 మహాత్సాహాయై
 దివ్యాంగాయై
 సురవందితాయై
 మహాకాశ్యే
 మహాసాళాయై
 మహాకారాయై
 మహాంకుశాయై
 పీతాయై
 విమలాయై
 విశ్వాయై
 విద్యున్నాలాయై
 వైష్ణవ్యై
 చంద్రికాయై
 చంద్రలేఖా విభూషితాయై

సావిత్రియై
 సురసాయై
 దేవ్యై
 దివ్యాలంకారభూషితాయై
 వాగ్దేవ్యై
 వసుదాయై
 తీవ్రాయై
 మహాభద్రాయై
 మహాబలాయై
 భోగదాయై
 భారత్యై
 భామాయై
 గోవిందాయై
 గోమత్యై
 జటిలాయై
 వింధ్యవాసాయై
 చందీకాయై
 వేష్ణవేష్ణకావ్యై
 బ్రహ్మజ్ఞానకసాధనాయై
 సాదామిత్యై
 సుధామూర్తయై
 సుభద్రాయై
 సురపూజితాయై
 సునాసిత్యై
 సునాసాయై
 వినిత్రాయై

కద్దలోచనాయై
 విద్యారూపాయై
 వికలాక్ష్యై
 బ్రహ్మజాయాయై
 మహాఫలాయై
 త్రయీమూర్తయై
 త్రికాలజ్ఞాయై
 త్రిగుణాయై
 శాశ్వతహృదయై
 శుంభాసురప్రమథినై
 శుభదాయై
 స్వరాత్మకాయై
 రక్తవీణనిహారిణ్యై
 చాముండాయై
 అంబికాయై
 ముండకాయుక్తహరణాయై
 ధూమలోచనమర్దినాయై
 సర్వదేవస్తుతాయై
 సౌమ్యాయై
 సురాసురనమస్కృతాయై
 శశరాత్మ్యై
 కలాధారాయై

వాగ్వై
 వరారోహరాయై
 వారాహ్యై
 వారిజాననాయై
 చిత్రాంబరాయై
 చిత్రగంధాయై
 చిత్రమాల్యవిభూషితాయై
 కాంతాయై
 కామరూపదాయై
 వంద్యాయై
 దూపసాభాగ్యదాయినై
 శ్వేతాననాయై
 నీలభజాయై
 శ్వేతస్తనసుపూజితాయై
 రక్తమధ్యాయై
 నీలబంఘాయై
 నిరంజనాయై
 చతురాననసామ్రాజ్యాయై
 చతుర్వర్గఫలప్రదాయై
 హంసాననాయై
 బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మికాయై నమః

ఇతి సరస్వతీ పూజావిధిః

ధూపముద్గత ముద్భూత మననాగ రవం వరం గృహేతాభి
 లిక్ష్చిక్తే గృహాణాత్మజే శుభే॥ ధూపం॥ అజ్ఞాతధ్వంత విధ్వంస
 కర్మదక్షే సరస్వతీ॥ వన్నహార సంయుక్తం దీపాయం ప్రతి
 గృహత్యాం॥ గృహం॥ నానాత్మ సమయుక్తం నానాఫల సమ
 నితం॥ అపూపమృతకర్పూరం వాయుసాది సుపూజితం॥ స్వాదూప
 దంశ సంయుక్తం నైవేద్యము మూర్జితం॥ దత్తంజుషస్వవాగ్దేవీ
 ప్రసీదమను నర్వదా॥ నైవేద్యం॥ పూగిఫలసమాయుక్తం నాగవల్లీ
 దళైర్యుతం॥ కర్పూరచూర్ణ సంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్య
 తాం॥ తాంబూలం॥ వేది పూజిత - సీరాజసం॥ యజ్ఞేనేతి మంత్ర
 పుష్పం॥ అంతర్వాప్య బహిశ్చ లవ్యమనిశం లోకే॥ స్వశక్త్యా స్థితం
 ఆవిరూఢి సమస్తలోక దాతృతాం క్షమాప్రక్రియాం॥ దేవీం
 వాచముసాస్మహే త్రిణయా నామమ్నాయ పారేస్థితాం భాస్వ
 న్మాక్తికహారరాజిత కుచాభోగ శ్రియం సంతతం॥ ఇతి ప్రదక్షిణం॥
 సమా విధానలంపటై ర్వత్సవ్యమాలి కోటిభిర్మమస్కృతాం సురా
 సురైర్మమాయి భారతీ మమం॥ సమస్త దంతం జీవన్మతదాయ
 దీయత శ్శివా॥ సమస్తమగ్నయూ గతజన్ గత్ర యన్య భారతీ॥ సమ
 స్కార ॥ భువనాధిపతి సరస్వతీయం భువనానా మనిశం నిషేవణీయా॥
 విదధాతు సమ గర్భగర్భ మిష్టం ఫలమక్లిష్ట కుశేవలోక సేవ్యా॥
 యాకుం దేందుతుమహార ధవళా యా శుభ్రవస్త్రా నిర్మలా॥ యావీణా
 వరదండ మండలకరం యా శ్శేతలవర్ణసనా॥ యాత్రావ్యాచ్యుత
 శంకరప్రభృతి భర్తేవిస్సదాపుజిత॥ నామంవాణి సరస్వతీ
 భగవతీ నిశ్చేషజాడ్యోషహా॥ నోద్భియక్తా చతుర్భుః స్ఫటికమణి
 మయీ మక్షమాలాందధానావా సెనెకేన పద్మం సితమపిచశుకం
 పుస్తకం చాపరేణ॥ ధీ సానందేందు శంఖస్ఫటికమణి నిభా భాన
 మానా సమానా వాణి మృగైవితేషాం నివసతువదనే నర్వదా
 సుప్రసన్నా॥ కవికాక చరార బృంద సేవ్యా నిఖిలానా మనిశం నిషేవ
 ణీయా॥ విదధాతుముదం సరస్వతీనః సకలానాం దననీసురాసురాణాం॥
 ప్రార్థనా॥ ఛ, ణి చామ స గోళినాయుపచారాః॥ యస్వస్త్వత్యేతి
 పూజా సమర్పణః॥

శ్రీనారాయణదాస సద్గురు షోడశోపచార

పూ జా క ల్ప ము

1. శ్లో॥ నారాయణ మహాభక్త నారాయణకథారత
కలికల్మషసంహార ధ్యానామి త్వాం సదా ముదా
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే ధ్యానం సమర్పయామి.
2. అజ్ఞాదగ్రామసంజాత నువర్ణచ్ఛాయావిగ్రహ
ఆదిభట్టకులోత్తంస నారాయణ నరోత్తమ
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే ఆవాహనం సమర్పయామి.
3. గురూణాం కృపయా ప్రాప్త సర్వవిద్యావిశారద
బాల్యేవయసి సంప్రాప్త వైదుష్యప్రతిభాన్విత
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే ఆసనం సమర్పయామి.
4. గురుశుశ్రూషయాలబ్ధ మనశ్శక్తిసమన్విత
ఋహస్పతిసమప్రజ్ఞ చతుష్షష్టికలాచణ
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే పాద్యం సమర్పయామి.
5. కామక్రోధాదిషడ్వర్గ మనశ్శత్రు నిబర్హణ
ప్రతికూల బహిశ్శత్రు వినాశన పురందర
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే అర్ఘ్యం సమర్పయామి.
6. చిత్తశుద్ధిమతాం దుర్య నిరీహాదిగుణాకర
వైరాగ్యజ్ఞానసంపన్న తృణీకృత జగత్త్రయ
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే ఆచమనం సమర్పయామి.
7. అనేక శిష్యవిన్యస్త విద్యావిభవశోభిత
లోకోపకారకరణే బద్ధకంకణ సద్గురో
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే స్నానం సమర్పయామి.

8. అత్మవిజ్ఞానదీపేన ప్రకాశిత జగత్త్రయ
శిష్యప్రశిష్యచిత్తస తమోభ్రాంతివినాశక
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే వస్తుం సమర్పయామి.
9. భగవద్భక్తినిష్ఠాత శిష్యజాలపరీవృత
నారాయణకథాయాత పూతజీవిత నిర్మల
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి
10. హరిదాసచయశ్రేష్ఠ కీర్తియాపితజీవిత
లోకత్రయసమారాధ్య హరిభక్తయశోన్విత
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే గంధం సమర్పయామి.
11. సమస్తలోక జేగీయమానగానవిశారద
నారాయణకథానృత్య సంఠోషిత సదాశివ
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే పుష్పం సమర్పయామి.
12. స్తోత్రశిష్యమనః పద్మశుద్ధిప్రద మహాయశః
గీర్వాణాంధ్రబాషాసు సర్వాసుచవిశారద
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే ధూపం సమర్పయామి.
13. అఖండ ప్రతిభాయుక్త సర్వవిద్యావిచక్షణ
రాజాస్థాన సదావాస నరపత్రన సంస్థిత
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవేదీపం సమర్పయామి.
14. సర్వదేశ సమఖ్యాతి విరాజిత వసుంధర
సర్వత్ర పరిపూర్ణత్వాత్ సర్వశ్రుతిషుగోచర
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే నైవేద్యం సమర్పయామి.
15. సర్వసంకల్పపూర్ణత్వాత్ చిత్తవిశ్రాంతి సంయుత
చిత్తనైర్మల్యసందీప్త శిష్యబృంద విశోభిత
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే తాంబూలం సమర్పయామి.

16. సదాభగవతోభక్తియుక్తాత్ పరమేశ్వరీ
సోయుజ్యప్రాప్తినంతుష్ట నిర్మలాత్మ న్నమోఽస్తుతే
శ్రీమన్నారాయణదాసగురవే నీరాజనం సమర్పయామి.

ఇతి అన్నపూర్ణ సమాదిష్ట కాకరపత్రి వాస్తవ్య "శబ్దవిద్యావిశారద"
వేదల వెంకటాశ్రీ విరచిత శ్రీమన్నారాయణదాస షోడశోపచార పూజా
శ్లోకాః.

-0-

ఓం శ్రీశివాయ గురవే నమః

గురుర్బ్రహ్మ ఇతి శ్రీగురుభట్టారకాయ నమః

- శ్లో. శ్రీమాన్ శ్రీశశ్వినస్సాక్షాత్ విద్యాయాపో విధిర్బుధః శ్రీ
గురు ర్హరికథానిఘో నారాయణ సమాహ్వయః ౧. గు
గుణభవ్వి గుణభంగో గుణవాన్ ఘననాదకః
గుణలుప్తో గుప్తగుణో గుప్తలోక ప్రవర్తకః ౨.
రుద్రయాపో గానరుద్ర శ్శివగాన ప్రదర్శకః
ఋగ్వేదపారగ శ్శుద్ధో యాకలావణ్యకోభితః ౩.
ఋణత్రయవిమోక్షాచ యాపాదిత్రయనదనః
భవానీదీక్షిత స్సిద్ధో భవపుత్రప్రసాదవాన్ ౪. భ
భావభట్టా భావయాపో భావదాతా సుభావకః
భావరాగో భావగానో భావదీపో బలీమహాన్ ౫. ట
భావనాట్యో భావవేషో బహుయాప్రదర్శకః
బాలదాశో బాలకశో బాలక్రీడాప్రపంచకః ౬.

టంకారకంకణోరమ్నో టిట్టిభీకృతదానకః
 రమ్యభక్తో రామభక్తో రామక్ష్య శ్శుభాకృతిః 2. ర
 రామాయణకథాలోలో రామచంద్రకథాదిమః
 రాగరక్తో రంగరామో రంగాకారితభావకః ౩.
 రాథాలోలరతో నిత్యస్తారశ్రవహ్మతత్పరః
 కామకళావిలాసజ్ఞో కామసూతః కనీశ్వరః ౪. కా
 కమనీయరసో రాసో రాజరాజాధిపూజితః
 కళాసింధుః కళామాలీ కళావాన్ సుకళాత్మకః ౫.
 యక్షగానో యక్షసేవ్యో గానో యక్షోఽథ కిన్నరః
 యమాది యోగనిగతో యజ్ఞజ్ఞో యజ్ఞసాధకః ౬. య
 యమినాం నాయకో వై ద్యో వేదవేదాంగపారగః
 సరాకారో నామబోధో సరప తన సంస్థితః ౭. స
 నారాయణో నామధేయో నామసరో నిరంజనః
 నాదసూపో నాదభున ఆదినాద సునాదకః ౮.
 మహాభక్తో మహాజ్ఞానీ మహాభాగో మహాయశాః
 మహావాక్యరతో మూర్త్యో మానీ మానవివర్జితః ౯. మ
 ఆదిభట్టో మహాభట్టో భట్టభట్టో మహామతిః
 నిర్గుణ స్సగుణ శ్శూర స్సర్వవ్యాపీ సుధీమతః ౧౦.
 ఆదిభట్టకులోద్భూతో నారాయణసుధీవరః
 బృహద్రద్భవ్మఖ్య తత్త్వజ్ఞో గురుణాం గురవే పమః ౧౧
 ఇతి తే శిష్యబృందాస్తు నిత్యంగాయన్తి సమ్మూహా
 తేషాం సర్వత్రసమ్మోహో భవతాత్ తత్ప్రసాదతః

మంగళం మహత్ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

అష్టోత్తర శతనామావళి

1 శ్రీమతే నమః	25 భవాసిదీక్షితాయ నమః
2 శ్రీళాయ నమః	26 సిద్ధాయ నమః
3 శివాయనమః	27 భవపుత్రప్రసాదవతే నమః
4 విద్యాకూపాయ నమః	28 భావభట్టాయ నమః
5 విధయే నమః	29 భావకూపాయ నమః
6 బుధాయ నమః	30 భావధాతే నమః
7 గురవే నమః	31 సుభావళాయ నమః
8 హరికథానిష్ఠాయ నమః	32 భావరాగాయ నమః
9 నారాయణ సమాహ్వాయ	33 భావగానాయ నమః
	నమః 34 భావదీపాయ నమః
10 గుణధ్వజాయ నమః	35 బలినే నమః
11 గుణభంగాయ నమః	36 మహతే నమః
12 గుణవతే నమః	37 భావనాట్యాయ నమః
13 భువనాదాకాయనమః	38 భావవేషాయ నమః
14 గుణలక్ష్మణాయ నమః	39 బహురూపకదర్శకాయనమః
15 గుప్తగుణాయ నమః	40 బాలదాసాయ నమః
16 గుప్తలోకప్రవర్తకాయ నమః	41 బాలకళాయ నమః
17 రుద్రరూపాయ నమః	42 బాలక్రీడాప్రపంచకాయనమః
18 గానరుద్రాయ నమః	43 టంకార కంకణాయ నమః
19 శివగానప్రదర్శకాయ నమః	44 రమ్మాయ నమః
20 ముగ్ధేదాసారగాయ నమః	45 టిట్టిభీకృతదాసాయ నమః
21 శుద్ధాయ నమః	46 తమృభక్తాయ నమః
22 యాక్షలావణ్యశోభితాయ నమః	47 రామభక్తాయ నమః
23 ముగ్ధతయ విమోక్షే నమః	48 గామంత్యాయ నమః
24 యాసాద్విత్తయనద్ధనాయ నమః	49 రమాకృతయే నమః

- 50 కామాయణ కథాలోలాయ 75 యమినాన్నాయకాయ నమః
 నమః 76 మహావైద్యాయ నమః
 51 కామచంద్రకథాదిమాయనమః 77 వేదవేదాంగపారగాయ నమః
 52 రాగరక్తాయ నమః 78 సరాకారాయ నమః
 53 రంగరామాయ నమః 79 నామబోధాయ నమః
 54 రంగాకాశిత భావకాయ నమః 80 సరకులస సంస్థితాయ నమః
 55 రాధాలోలరతాయ నమః 81 నారాయణాయ నమః
 56 నిత్యాయ నమః 82 నామధ్వయాయ నమః
 57 తారకబ్రహ్మతత్పరాయ నమః 83 నామపారాయ నమః
 58 కామకళావిలాసజ్ఞాయ నమః 84 నిరంజనాయ నమః
 59 కామరూపాయ నమః 85 నాదరూపాయ నమః
 60 కవీశ్వరాయ నమః 86 నాదఘనాయ నమః
 61 కమనీయరసాయ నమః 87 ఆదినాద సునాదకాయ నమః
 62 రాసాయ నమః 88 మహాభక్తాయ నమః
 63 రాజరాజాధిపూజితాయనమః 89 మహాజ్ఞానినే నమః
 64 కళాసింధవే నమః 90 మహాభాగాయ నమః
 65 కళామాలినే నమః 91 మహాయశినే నమః
 66 కళావలే నమః 92 మహావాక్యరతాయ నమః
 67 సుకళాత్మకాయ నమః 93 మాన్యాయ నమః
 68 యక్షగానాయ నమః 94 మాసవివర్జితాయ నమః
 69 యక్షనేత్రాయ నమః 95 ఆదిభట్టాయ నమః
 70 గాన యక్షాయ నమః 96 మహాభట్టాయ నమః
 71 గాన కిన్నరాయ నమః 97 భట్టభట్టాయ నమః
 72 యమాది యోగనిరతాయ నమః 98 మహామతయే నమః
 నమః 99 నిరుణాయ నమః
 73 యజ్ఞజ్ఞాయ నమః 100 సగుణాయ నమః
 74 యజ్ఞసాధకాయ నమః 101 శూరాయ నమః

- 102 నర్వవ్యాపితే నమః 106 బృహద్రహ్మహ్యాయ నమః
 103 సుధీమతాయ నమః 107 త త్వజాయ నమః
 104 ఆదిభట్టకులోద్భూతాయనమః 108 గురూణాం గురవే నమః
 105 నారాయణసుధీవరాయ నమః

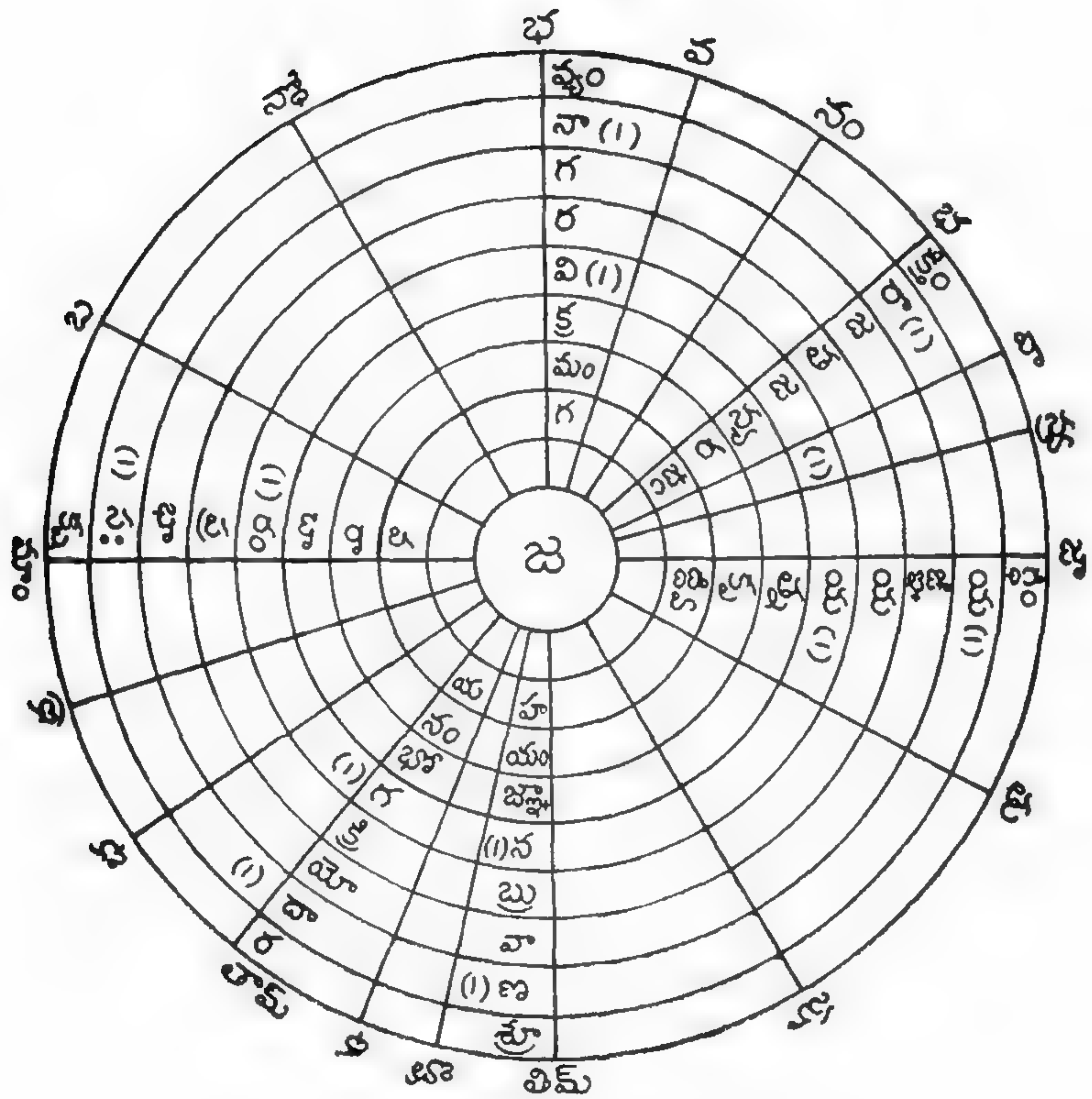
సారిః ఓం తత్సత్.

స్వస్తిశ్రీ చాందమానశ్రీసర్వజిన్నామ సం॥ర పుష్యశుద్ధ ఏకా
 శశీ గురువారం (22-1-1948) ఉదయం 9 గంటలకు తణుకులోనున్న
 నా గృహమునకు పూజ్యపాదులు, గురువర్యులు, తెనాలి వాస్తవ్యులు
 నగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ భాగవతుల అన్నపూర్ణయ్యశాస్త్రిగారు విశ్వేసినపుడు
 నా కోరికను మన్నించిన శ్రీవాణిచే దత్తమై, శ్రీ గురువర్యులద్వారా
 సందిష్టమైన శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారి అబ్బోతర శతనామా
 వళి, అబ్బోతర శతనామస్తోత్రం సంపూర్ణం.

మంగళం మహత్ శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

తణుకు }
 22-1-'48 }

విధేయుడు,
 మునుకుట్ల అన్నపూర్ణారావు భాగవతులు

(తృతీయ చక్రే) నారాయణదాసః
(షష్ఠ చక్రే) విజయనగరం

దా స భా ర తీ ప్ర చు రణ లు

(1967 నుండి 1989 వరకు)

	రూ. పై.
1. సవరణ తరంగిణి (Beauties of Shakespear & Kalidas)	80.00
2. జగజ్జ్యోతి Part I (అష్టాదశ విద్యా రహస్యము)	100.00
3. జగజ్జ్యోతి Part II	50.00
4. కచ్చప్పీ శుకులు-పద్య సంకలనము (Prof. S.V. Joga Rao)	10.00
5. మేలుబంతి (చాటుప్రబంధము)	12.00
6. వ్యాసపీఠం (గద్య సంకలనము)	20.00
7. నాయెఱుక (దాస స్వీయచరిత్ర)	22.00
8. శతకద్వయమ్. కాశీరామచంద్ర శతకములు సంస్కృతము-ఆ. నా. దాసు హిందీ అనువాదం - శ్రీ సూర్యనారాయణభాను తెలుగు ,, బ్రాహ్మభూషణ ఆర్. యల్. యస్. శాస్త్రి	8.00
9. బాటసారి - కావ్య ప్రబంధము	5.00
10. సారంగధర - నాటకము	5.00
11. పంచశతి - 5 శతకములు (శివ, ముకుంద, నర్మవ్రత, సూర్యనారాయణ, వేల్పువండ)	
12. నూలుగంటి-Esop fables-నీతి పద్యములతో	8.00
13. దశవిధ రాగసవతి కుసుమమంజరి-సంగీతప్రబంధము	5.00
14. తల్లివిద్వి-లితా సహస్రనామ విప్లవిత-అచ్చ తెలుగు	15.00
15. తారక మహా కావ్యము-సంస్కృత ప్రబంధము (తెలుగు తాత్పర్యముతో వ్యాఖ్యాత - బ్రాహ్మభూషణ రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి)	50.00
16. అశరీవాణి శ్రీ నారాయణదాస "స్వయంరేఖనం" (శారదావతారము) పలువుర ప్రముఖుల అభిప్రాయములతో. ముఖచిత్రములతో 280 Pages.	50.00

దానవారతిమీద ఇతరుల రచనలు

	రూ. పై.
17. జగజ్జ్యోతి - A bridged in Telugu by Sri Peri Suryanarayana Rtd. Head Master	10.00
18. ,, Translated in English ,, ,,	20.00
19. మహాశవి నారాయణదాన చరిత్ర M. V. R. Krishna Sarma	7.00
20. Monarch of Rhythm - English - Dr. Sri Rama Murthy	5.00
21. మహాశవి ఆదిభట్ట నారాయణదాన విజయము శ్రీ పేరేశ్వర నారసింహకవులు	8.00
22. ఉమర్ ఖయ్యాం - గుబాయతులు సంస్కృతం - శ్రీ నారాయణదాసు తెలుగు - యామిజాల పద్మనాభస్వామి	8.00
23. పూర్ణ పురుషుడు - శ్రీ నారాయణదాన చరిత్ర by శ్రీ యామిజాల పద్మనాభస్వామి	8.00

ప్రచురితం :-

శ్రీమతి కర్రా శ్యామలదేవి

2-14-180/2 శ్యామలానగర్, గుంటూరు-8.

పైన పేర్కొనబడిన కొన్ని ముఖ్యమైన

దానబారత ప్రచురణముల వివరణము

-0-

1. మేలుబంతి : చాటు ప్రబంధము (అనేక పటములతో) పుటలు 280. పెల 12 రూ. సంపాదకుడు : యన్వీ జోగారావు
2. కచ్చపీఠశుకులు : దాసుగారి సర్వకావ్యములనుండి ఏర్పిక్కుర్చిన పలుచక్కని పద్యముల సంకలనము, పుటలు 200. పెల 10 రూ. సంపాదకుడు : యన్వీ జోగారావు.
3. వ్యాసవీరము : భాషాసాహిత్య జీవిత సంబంధులగు అనేక విషయములపై విమర్శనాస్థోకములు, సృజనాత్మకములు నగు వ్యాసముల సంపుటి - పుటలు 310 పెల 20 రూ. సంపాదకుడు : యన్వీ జోగారావు.
4. నా యెటుక దాసుగారి స్వీయచరిత్ర అనేక (పటములతో) పుటలు 450, పెల 22 రూ. సంపాదకుడు : యన్వీ జోగారావు.
5. తల్లివిక్రమ్ : లలితాసహస్రనామముల పరమార్థ ప్రకాశిక-అచ్చ తెలుగు పద్యములకు వివృతి. పుటలు సుమారు 310. పెల 15 రూ. సంపాదకులు : ఆచార్య శ్రీ ఓంగంటి నీలకంఠ శాస్త్రి.
6. సంస్కృత శతక ద్వయము (కాశీ. రామచంద్ర శతకములు-శ్రీ రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారి తెలుగు, డాక్టర్ "భాను"గారి హిందీ అనువాదములతో) సుమారు 210 పుటలు. పెల 7 రూ.
7. పంచశతి : (నూర్వనారాయణ, శివ, ముకుంద, నర్యవన, వేల్పు వంద) సుమారు 120 పుటలు. పెల 6 రూ. సంపాదకుడు : శ్రీమాన్ ఓంగంటి నీతారామాచార్యులు.

8. నూలుగంటి : (నీతికథా మంజూష) సంపాదకుడు : శ్రీ మన్నవ గిరిధరరావు. సుమారు 80 పుటలు. వెల 3 రూ.

9. బాలసారి (పద్యకావ్యము) సుమారు 68 పుటలు. వెల 4 రూ.

10. జగజ్జ్యోతి (భారతీయ నావిత్సర్వస్వము) శ్రీ పేరి సూర్యనారాయణాస్త్రిగారి కృత్తీకరణము) పుటలు 180. వెల 10 రూ.

11. మహాకవి శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస చరిత్రము శృతికర్త శ్రీ యం.వి.ఆర్. కృష్ణశర్మ. పుటలు 220 వెల 6.00 రూ.

12. The Lights of the worlds. An abridgement and translation of the Jagajjyoti, an astounding product of learning and genius of Narayanadas by Sri Peri Suryanarayana Sastri B. A. L. T. (dealing with the Eighteen disciplines of the ancient Indian wisdom with Introduction by Prof. G. J. Somayaji M.A L.T.) 200 pages 10 Rs.

13. సవరసతరంగిణి : పేర్కొన్నయర్, కాళిదాస మహాకవుల కృతుల లోని కవితా సౌందర్యము, కవితామధుర్యము, భావనావైశిష్ట్యము లును తులనాత్మకముగా, సవరసముల సమన్వయముతో సాగిన దాసుగారి విశిష్ట గ్రంథమిది. పుటలు 760. వెల 80.00 రూ.

14. సారంగధర : ధర్మవరము వారి 'విషాద సారంగధర' నాటకము తరువాత అంతటి బహుళ జనాదరణము నందినది దాసుగారి 'సారంగధర'. ప్రాక్ ప్రతిచీ నాటక నిర్మాణ మార్గములను రెండింటిని చక్కగా మేళవించి చేసిన రచన ఇది.

విన్నపము

ఆదిభట్ల నారాయణదాస ఆరాధనోత్సవ సంఘము అధ్యక్షులయిన శ్రీ యస్. కె. జగన్నాథరావుగారి కోరిక, ప్రోద్బలముమీద, ఈ చిన్ని పోత్తముమీద వచ్చు ఆదాయము పూర్తిగా, ఆ సంఘము మూలనిధి (Corpus Fund) పెంపొందించగలదను, సదుద్దేశముతో ఆ సంఘమునే కృతిభర్తలుగా భావించి, మనఃపూర్వకంగా, శ్రీనారాయణదాస సేవ ఈ విధంగా లభించినందుకు, అమితానందముతో ఈ ముద్రణ వేయించిన కాపీలు అన్నియు ఆ సంఘమునకు సమర్పించుచున్నాను.

ఈ సభలకు విచ్చేసిన ప్రేక్షకులు, శ్రోతలు, విజయనగర పౌరులు, ఈ ఉద్దేశమును సహృదయతతో అవగాహనచేసుకొని, ఆదరించి, అన్ని కాపీలుకొని, వారి పూర్తి సహాయ సహకారములను సంఘము యొక్క మూలధన మభివృద్ధికి అందించి తోడ్పడగలరని ఆశిస్తున్నాను.

హరికథా పితామహుని ఆరాధన,
ప్రాచీన హరికథా సంప్రదాయ పరిరక్షణ,

దాసభారతీ ప్రచురణ కర్త,
కర్తా ఈశ్వరరావు

Check List

Book Number	GrpCIL146	Date	8-02-21
Front Cover	yes	Back Cover	yes
Blank Pages	NO		
Missing Pages	NO		
Mounika		K. Yameema	
BOOK SIZE	8.5 x 5.4	Pages	289